

JAAERVERSLAG & JAARREKENING
2016

**MET HET OOG
OP LEUSDEN**

VAN BEGROTING TOT JAARREKENING

Jaarverslag & Jaarrekening

2016

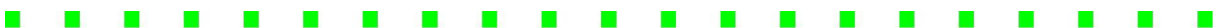

Jaarstukken 2016

Bezoekadres: Fokkerstraat 16, LEUSDEN
Postadres: Postbus 150, 3830 AD LEUSDEN
Email: gemeente@leusden.nl

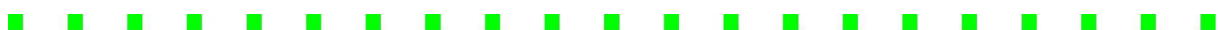
Telefoon: 14 033
Website: www.leusden.nl

Inhoudsopgave jaarstukken

	Pagina
Aanbiedingsbrief	9
Samenvatting van de programma's	13
JAARVERSLAG programma's	
1. Domein Bestuur	16
2. Domein Leefomgeving	27
3. Domein Samenleving	40
4. Domein Ruimte	60
Algemene dekkingsmiddelen	77
Uiteenzetting financiële positie	79
JAARVERSLAG paragrafen	
A. Lokale heffingen.....	84
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	86
C. Kapitaalgoederen en investeringen	91
D. Financiering.....	98
E. Bedrijfsvoering en Informatieveiligheid.....	100
F. Verbonden partijen	103
H. Toezicht en verantwoording	118
JAARREKENING	
2a Overzicht van baten en lasten.....	127
2b Balans en toelichting	133
2c Bijlage single information single audit	155
Vaststellingsbesluit	157
Controleverklaring	158

Aanbiedingsbrief

Aanbieding programmarekening 2016

Hierbij bieden wij u de programmarekening aan. Deze rekening is de verantwoording van het college aan de raad over het in het jaar 2016 gevoerde beleid en beheer.

De programmarekening

De programmarekening heeft dezelfde opzet als de programmabegroting en heeft daarmee ook de volgende programma-indeling:

1. Domein Bestuur
 2. Domein Leefomgeving
 3. Domein Samenleving
 4. Domein Ruimte
- Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In het 1^e deel, het jaarverslag, staat het gevoerde beleid centraal.

Het 2^e deel, de (financiële) jaarrekening, bevat de financiële verantwoording.

Om de leesbaarheid van de jaarrekening te verbeteren en de vergelijkbaarheid van de cijfers te vergroten, worden alle bedragen in de kolommen in duizendtallen weergegeven. In de teksten worden de bedragen volledig weergegeven.

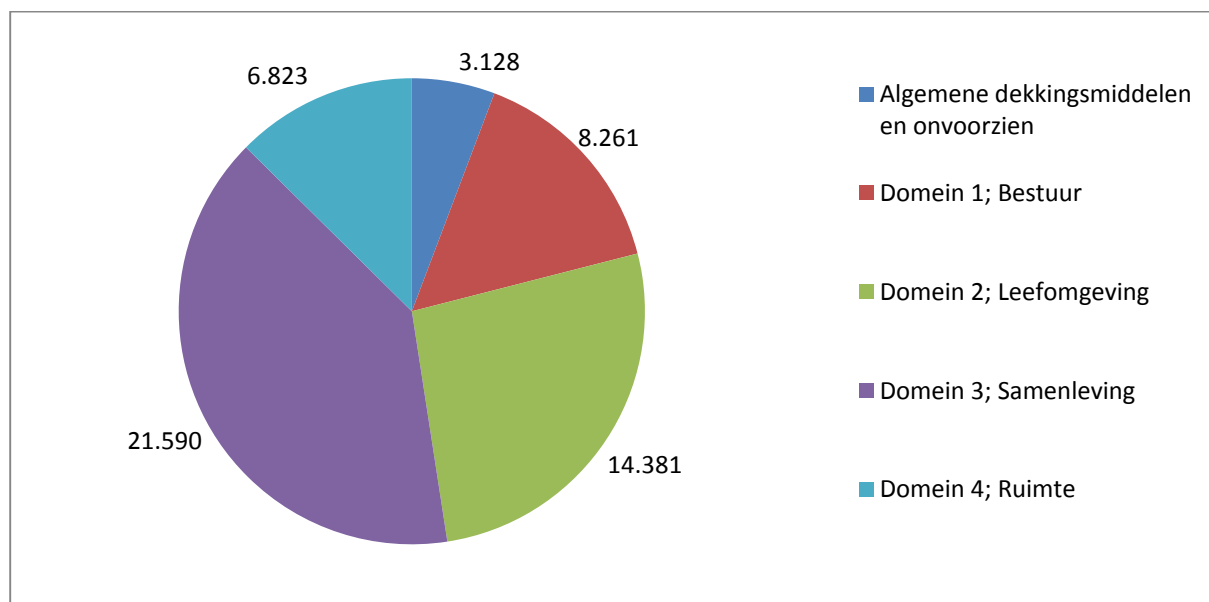
Totalen 2016

Uitgaven (algemene dienst)

De totale uitgaven van de algemene dienst 2016 zijn € 54.183.000. Dit is € 1.851 per inwoner.

Dit is exclusief het grondbedrijf. De uitgaven van het grondbedrijf fluctueren jaarlijks, afhankelijk van mutaties in de grondexploitatie. De totale uitgaven van het grondbedrijf bedragen in 2016 € 6.789.000.

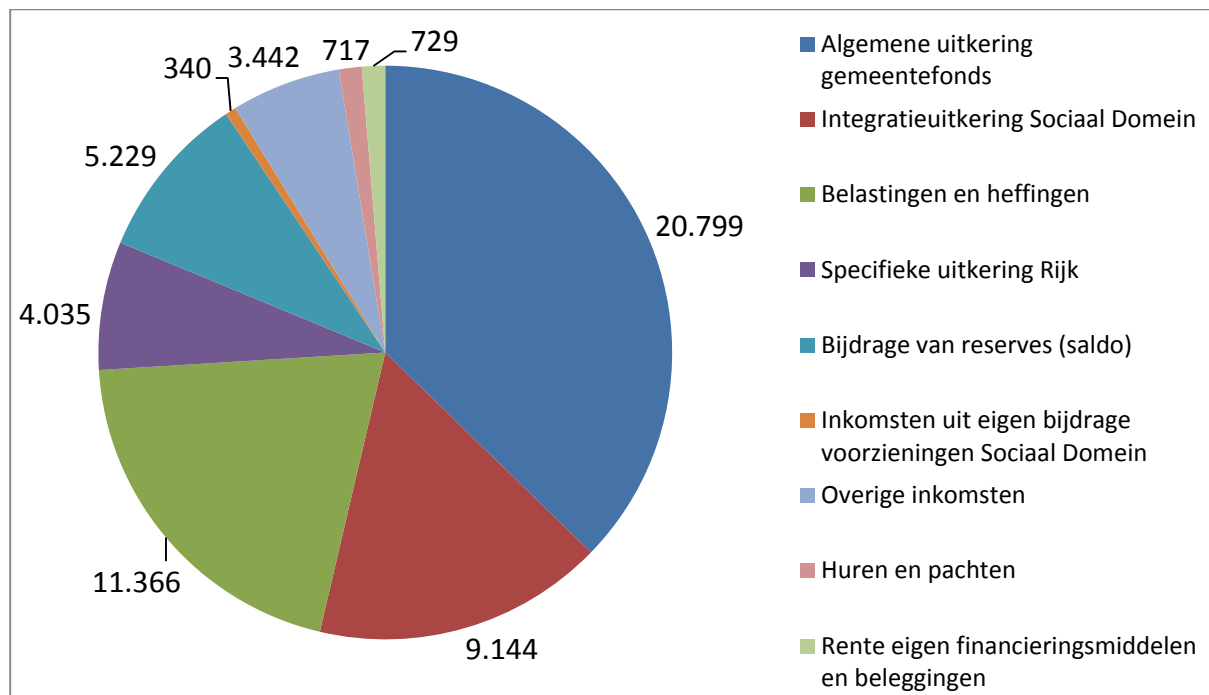
De uitgaven van € 54.183.000 zijn als volgt verdeeld over de 4 programma's (domeinen) en Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (bedragen x € 1.000):

Inkomsten (algemene dienst)

De uitgaven van de gemeente worden gedekt door diverse inkomsten. De totale inkomsten in de programmarekening zijn € 55.801.000. Ook hier betreft het de inkomsten exclusief het grondbedrijf. De inkomsten van het grondbedrijf inclusief bijdrage reserve grondbedrijf zijn € 7.087.000.

De verdeling van de inkomsten is als volgt (bedragen x € 1.000):

Rekening resultaat 2016

Het resultaat van de jaarrekening is in het onderstaande overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Rekeningresultaat boekjaar 2016

1. Resultaat voor mutaties in de reserves		-4.376
2. Mutaties in de reserves (per saldo uit reserve)		6.292
3. Resultaat na mutaties in de reserves (= resultaat rekening)		1.916
Resultaat Grondexploitatie (GB)	€ 298	
Resultaat Exploitatie Alg. Dienst (AD)	€ 1.618	
4. Beschikbaarstelling voor besteding in 2017	-/-	478
5. Storting in algemene reserve grondbedrijf	-/-	298
6. Nog te bestemmen resultaat AD		1.140

Het totale rekeningresultaat is € 1.916.000 positief:

- Het resultaat van de algemene dienst is € 1.618.000.
Dit voordeel wordt voor € 711.000 veroorzaakt door voordelen in het sociaal domein.
- Het resultaat van het grondbedrijf is € 298.000.
Dit voordeel wordt voor € 251.000 veroorzaakt door de winstneming op het project Tabaksteeg.
- Voorgesteld wordt om een bedrag van € 478.000 te reserveren voor specifieke doeleinden in 2017.
- Voorgesteld wordt om het resultaat van het grondbedrijf van € 298.000 te storten in de algemene reserve van het grondbedrijf.

Er resteert daarna een nog te bestemmen resultaat van € 1.140.000.

Het college stelt de raad voor:

- Het voordelig saldo van € 711.000 op het sociaal domein te storten in de reserve sociaal domein. Het voordeel blijft op deze manier maximaal beschikbaar voor het sociaal domein. Om binnen het budgettaire kader 2017 te kunnen blijven moeten de zorgkosten voor Leusden in 2017 structureel omlaag worden gebracht ten opzichte van 2016. Wij verwachten, mede gelet op de al voor dit jaar gesignaleerde kostenstijgingen binnen de ambulante jeugdzorg, dat deze ombuiging niet binnen 1 jaar zal zijn gerealiseerd. Dit zal een grote financiële opgave worden. Het beschikbare gemeentelijk budget zorgkosten voor 2017 ligt, mede als gevolg van een verdere verlaging van de integratie-uitkering Sociaal Domein, € 700.000 lager ten opzichte van het begrote budget 2016. Een grotere financiële buffer is daarom wenselijk.
- Het resterende voordelig saldo van € 429.000 te storten in de algemene reserve basisdeel als extra weerstandsvermogen. De ratio valt op dit moment net binnen de marge.

Belangrijkste mee- en tegenvallers

Meevallers

(bedragen x € 1.000)

Algemene Uitkering	I/S	143
Voordeel op incidentele baten en lasten Gemeentehuis	I	294
Meer baten bij verwerking van papier en kunststof	S	157
Fonds voor Samenlevingsinitiatieven	I	78
Uitvoeringskosten cliëntbegeleiding en – ondersteuning (sociaal domein)	S/I	192
Overige uitvoeringskosten – ICT (sociaal domein)	I	60
Hogere Vangnetuitkering 2016	I	108
Voordeel op BBZ-regeling (incl. voorgaande jaren)	I	226
Voordeel op PGB-budgetten (sociaal domein)	S/I	79
Voordeel op WMO, incl. eigen bijdragen en afrekening 2015 (sociaal domein)	S/I	494
Stelpost vrije ruimte sociaal domein	I	268
Voordeel op budget chronisch zieken (sociaal domein)	I	67
Definitieve afrekening Jeugdzorg 2015 (sociaal domein)	I	197
Winstneming Tabaksteeg	I	251

Tegenvallers

Extra storting pensioenvoorziening wethouders	I	151
Extra kapitaallasten afboeken korfbalvelden	I	90
Liquidatie Recreatieschap	I	74
Voorziening debiteuren Sociale Zaken	I	123
(voorlopige) Afrekening Jeugdzorg 2016 (sociaal domein)	S/I	672
Hogere bijstandslasten	S/I	71

Bij de programma's staat een uitgebreidere toelichting op de verschillen tussen begroting en rekening en de structurele effecten hiervan.

Voorstel beschikbaar stellen middelen voor 2017 en bestemmen resultaat

Door middel van het vaststellen van de jaarrekening verzoeken wij u akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van de volgende budgetten en resultaatsbestemmingen:

- 1) Een bedrag van € 478.000 beschikbaar te stellen voor de volgende doeleinden:

	(bedragen x € 1.000)
Inhuur personeel voor digitaliseren (archief)	46
EED-audit (Energy Efficiency Directive) en energiecontroles	10
Overbrengen VRI-centrale voormalig gemeentehuis	34
Monitoren parkeerdruk Burgemeester Buiningpark (collegebesluit 279795)	23
Samenlevingsinitiatieven	50
Samenlevingsinitiatieven; Midzomernachtsdroom (collegebesluit 279160)	18
Implementatie omgevingswet	11
Inpassingskosten openbare ruimte 2 ^e sporthal	51
Toegankelijkheidsmaatregelen Stuw Asschat (collegebesluit 265079)	32
Voordeel incidentele baten en lasten GMH egaliseren (reserve flexibel deel)	294
Dekking extra kapitaallasten korfbalvelden (reserve dekking kapitaallasten)	-90
Totaal	478

- Het betreft budgetten die in 2016 beschikbaar zijn gesteld maar niet volledig tot uitvoering zijn gekomen.
 - Voor de EED-audit is genoemd bedrag in 2016 bedrag ontvangen, de uitgaven worden in 2017 gedaan.
 - Voorgesteld wordt om het saldo van de incidentele baten en lasten rondom de herontwikkeling van het Gemeentehuis te storten in de algemene reserve flexibel deel. Naar huidige inzichten vinden alle incidentele mutaties plaats binnen de door de raad geautoriseerde kaders (raadsbesluit juli 2016). Omdat de incidentele lasten worden gedekt vanuit de incidentele baten maar niet allemaal in hetzelfde jaar worden gerealiseerd worden ze geëgaliseerd via de algemene reserve flexibel deel. Deze egalisatie via de algemene reserve flexibel deel is echter niet expliciet in het raadsvoorstel rond de herontwikkeling van het gemeentehuis (juli 2016) opgenomen. Zie ook de analyse bij de algemene dekkingsmiddelen.
 - Voorgesteld wordt om de extra kapitaallasten als gevolg van het afboeken van de bestaande korfbalvelden alsnog te dekken uit de daarvoor bestemde reserve kapitaallasten.
- 2) het totale resultaat van het grondbedrijf van € 298.000 te storten in de algemene reserve van het grondbedrijf.
 - 3) het voordelig saldo sociaal domein van € 711.000 beschikbaar te houden voor het sociaal domein door het te storten in de daartoe bestemde reserve.
 - 4) het resterende voordelig saldo van € 429.000 als extra weerstandsvermogen te storten in de algemene reserve (basisdeel).

Hoogachtend,
Het college van de gemeente Leusden,

E. Luchtenburg
Directeur-Secretaris

M. Horselenberg
Burgemeester

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting geven wij een overzicht van de realisatie van de belangrijkste doelstellingen voor 2016 en de daarvoor geleverde prestaties. Wij geven hierbij aan of de afgesproken prioriteiten zijn gerealiseerd. Een uitgebreide toelichting vindt u bij de desbetreffende programma's.

Programma	Doelstellingen (wat hebben we bereikt?)	Prestaties (wat hebben we daarvoor gedaan?)
1. Domein Bestuur	De Samenleving Voorop is principe en basishouding binnen de gemeente Leusden. Er is ingezet op het creëren van ruimte voor initiatieven uit de samenleving. De maximale ruimte is nog niet bereikt.	Met het Beste Idee van Leusden is op een innovatieve en experimentele manier de kracht van de samenleving benut. Bij het maken van visies zijn de principes van de Samenleving Voorop veelvuldig toegepast.
	De dienstverlening is verder gedigitaliseerd waarbij met pre-fill (vooraf ingevulde formulieren) wordt gewerkt. Bij een aantal producten behoren we landelijk tot de koplopers. Er zijn voorbereidingen getroffen om in 2017 deze dienstverlening via Mijn Overheid te ontsluiten. De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en aansluiting op landelijk systeem zijn gerealiseerd.	Digitaal kunnen veel zaken via een webformulier worden gemeld/aangevraagd (meldingen openbare ruimte, bezwaarschrift indienen, klacht over de gemeente, aanvraag uittreksel, melding huwelijk, verhuizing, etc.). De nieuwe toptaken website is live gegaan. De BGT is gerealiseerd binnen projectorganisatie met de gemeente Woudenberg, Scherpenzeel en Barneveld.
	De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten werken samen op het gebied van P&O, Financiën, ICT en Juridische zaken.	De gemeenten hebben een regeling zonder meer gesloten. Zo'n 130 medewerkers bij 4 gemeenten gaan hun krachten bundelen op bedrijfsvoering.
	Diverse acties uit het uitvoeringsprogramma veiligheid 2016-2017 zijn opgestart en worden in 2017 afgerond. Er is een sociaal calamiteitenplan ontwikkeld (aanpak bij maatschappelijke onrust).	Invoering Persoonsgerichte aanpak, STOP (Samen Tegen Overlastgevende Pubers), week van de veiligheid (oktober). Bij de komst van de noodopvang is de samenwerking gezocht met ondernemers, omwonenden en andere organisaties om eventuele overlast/angst tegen te gaan.
	Vergroten van risicobewustzijn over brandveiligheid en inbraakpreventie onder met name oudere bewoners.	Er zijn huisbezoeken afgelegd en rookmelders geïnstalleerd bij 75-jarigen en ouder. Hierbij is informatie gegeven over brandveiligheid, inbraakpreventie en babbeltucs.
2. Domein Leefomgeving	Inmiddels zijn er zo'n 80 bewonersinitiatieven die een relatie hebben met het onderhoud van de buitenruimte.	Informatie over de mogelijkheden is onder de aandacht van de inwoners gebracht (huis aan huis, website, via evenementen, workshops).
	Gebleden is dat de Leusdense bevolking het gehanteerde basis onderhoudsniveau (te) laag vindt.	Inmiddels is structureel meer budget beschikbaar gesteld om het beeldkwaliteit niveau (deels) te verhogen van C naar B.
	De laadinfrastructuur (elektrische voertuigen) is verbeterd en uitgebreid.	Er zijn 4 extra laadpalen gerealiseerd. Meer transacties per paal en totaal geladen kWh.
	De implementatie van Het nieuwe inzamelen in 2017 is in 2016 voorbereid.	Uitvoeringsplan en locatieplan (ondergrondse containers) opgesteld. Inwoners geïnformeerd.
	MFC Atria is na de zomer in gebruik genomen en MFC Atlas vanaf januari 2017.	Beide MFC's zijn gerealiseerd (door VOILA en WSL).
	De schoolbesturen VMOL en VOILA hebben hun commitment gegeven om samen IKC Berkelwijk te gaan realiseren.	De gemeente en schoolbesturen hebben samen een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid en er is een programmamanager aangesteld.
	De opdrachten voor realisatie van een energieneutraal Huis van Leusden en voor het opstellen van een inrichtingsplan zijn gegeven.	Een Europese aanbesteding met een resultaat dat past binnen de vastgestelde kaders. De omgevingsvergunning is aangevraagd en er is een strategisch dienstverlening- en werkconcept opgesteld.
	De planning van het in gebruik nemen van de 2 ^e sport- en turnhal in 2017 is nog steeds reëel.	De bestemmingsplanprocedure is doorlopen en de aanbesteding afgerond. Start bouw is in het eerste kwartaal 2017.

3. Domein Samenleving	Inwoners kunnen met hun hulpvragen terecht bij Larikslaan 2. Het principe van eigen kracht is in de werkwijze van o.a. LL2 geïmplementeerd. De website als portaal is gerealiseerd.	In (monitoring)gesprekken en afstemming met LL2 is aandacht geweest voor methodisch en preventief werken. Het eigen kracht principe is onderdeel van het werkproces van LL2. De website sociaalplein.nl is doorontwikkeld.
	Er zijn 53 samenlevingsinitiatieven financieel ondersteund. Grote en kleine activiteiten op cultureel en sportief gebied.	De gemeente stort jaarlijks € 100.000 in het fonds Samenlevingsinitiatieven en er zijn afspraken gemaakt over de criteria.
	Bij LL2 is meer zicht op wat de behoefte van de mantelzorgers in Leusden is en hun bereik is groter geworden.	Meer bereik door de inzet van laagdrempelige dienstverlening en het uitdelen van 475 mantelzorgcomplimenten.
	LL2 werkt volgens het uitgangspunt dat inwoners de nodige zorg ontvangen op een manier die tegemoet komt aan hun diversiteit, vraag en wensen.	Er zijn samenwerkingsafspraken met huis- en jeugdartsen, met het onderwijs (LEA, lokale educatieve agenda) en met samenwerkingspartners in de basisinfrastructuur.
	Inkoop zorgaanbieders; specialistische expertise is in 2016 (boven)regionaal gecontracteerd. De verschuiving van regionaal inkopen naar lokale initiatieven is ingezet.	Via het Regionaal Inkoop en Subsidie Bureau. Aanvullende afspraken gemaakt over wat lokaal kan worden ingekocht (o.a. Huishoudelijke Hulp en dagbesteding).
	Maatwerkondersteuning is vanuit de Wet Jeugd en Wmo uitgangspunt en werkwijze bij zorg voor inwoners (vangnet).	Verordeningen en beleidsregels Wmo en Jeugd zijn aangepast om het persoonlijk plan en gezinsplan beter te borgen.
	Met ingang van 2016 is de nieuwe collectieve ziektekostenverzekering voor minima ingegaan. Naast basisverzekering worden 3 aanvullende pakketten aangeboden. De inkomensgrens is verhoogd.	In december 2015 zijn via een campagne de inwoners geïnformeerd over de nieuwe mogelijkheden. Dit heeft geleid tot een toename van zo'n 20% extra verzekerden
4. Domein Ruimte	Woonvisie is vastgesteld (voorkeur voor differentiatie nieuwbouwprogramma). Ook is opgenomen en met de WSL afgesproken dat er tot 2025 300 sociale huurwoningen aan de voorraad worden toegevoegd.	Project Nieuw Princenhof is opgeleverd. Aan de voortgang van overige projecten wordt gewerkt. Er zijn met de WSL en HLVE (Huurders Leusden Voor Elkaar) prestatieafspraken gemaakt, onder andere over duurzaamheid.
	WSL realiseert tot 2020 150 sociale huurwoningen voor verschillende doelgroepen.	Met WSL en HLVE zijn prestatieafspraken gemaakt over de omvang van de kernvoorraad.
	Toekomstbestendig en vitaal Hart van Leusden (De Hamershof). Met de betrokken partijen zijn uitgangspunten geformuleerd en is een aanzet gemaakt voor een werkprogramma. Aantal werkzaamheden is gestart.	Het schetsontwerp voor de openbare ruimte is in afronding. In 2017 wordt dit uitgewerkt tot een definitief ontwerp. Klankbordgroep is actief en er is een stuurgroep opgericht. Het ontwerp voor openbaar gebied is in fases opgedeeld. Eerst de afronding van projecten van derden.
	Verbeteren van leefbaarheid en verkeersveiligheid in buitengebied aan de oostkant van Leusden en in de kern Achterveld.	Nog geen meetbaar resultaat geboekt. Wel is gestart met de uitvoering van fase 1 van het verkeersplan Achterveld (Hessenweg).
	Ondernemers zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente (Bewijs van Goede Dienst)	Aanbevelingen die voortvloeien uit dit Bewijs zijn opgenomen in de reguliere werkprocessen (o.a. optimaliseren reactietijden, procedures)
	Toenemende belangstelling voor bedrijvenlocatie Larikslaan. Voor de Buitenplaats is verkenning uitgevoerd naar meest passende functie op dit terrein: hoogwaardige bedrijvigheid passend bij entree Leusden.	Stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan vastgesteld (Larikslaan). Marktverkenning naar meest kansrijke invulling (Buitenplaats). Plannen en verkenning vormen de basis voor het opstellen van nieuw bestemmingsplannen.
	Leusden is via diverse media gepromoot als aantrekkelijk wandel- en fietsgebied.	In de uitvoeringsovereenkomst van VVV Leusden licht de focus op deze promotie.
	Opknappen Liniedijk in Leusden-Noord.	Het 3 ^e Grebbelinieproject is in uitvoering.
De Biezenkamp is aantrekkelijker en levendiger geworden en functioneert als centrumgebied, ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.	Bestemmingsplan, bouwplan, verkeersbesluiten e.d. voor het Blok U en L zijn gemaakt en vastgesteld. Renovatie van Blok U is afgerond voor zover dit gezien de eigendomsverhoudingen mogelijk was.	

Deel 1 Jaarverslag

Programmaverantwoording

Domein Bestuur

Het programma omvat de onderdelen Samenleving Voorop – Dienstverlening – Samenwerking - Integrale Veiligheid - Veiligheidsregio en Crisisbeheersing - Bestuur

Programmaonderdeel: Samenleving Voorop

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Maximale ruimte voor initiatieven uit de samenleving.	We hebben ingezet op het creëren van ruimte voor initiatieven uit de samenleving. De maximale ruimte is nog niet bereikt.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> Op de domeinen Bestuur, Samenleving, Dienstverlening, Beleid en Bedrijfsvoering blijven we sturen op de ontwikkeling Samenleving Voorop. De ontwikkeling wordt continu onder de aandacht gebracht en er wordt gestuurd conform het plan van aanpak Samenleving Voorop. Bij kader stellende documenten maximale ruimte laten aan initiatieven uit de samenleving. Voorwaarden scheppen om de samenleving optimaal gelegenheid te geven voor initiatieven: we zijn kritisch op het formuleren van regels die initiatieven kunnen belemmeren. 	<p>We hebben teruggeblikt op 5 jaar Samenleving Voorop, de 'ja maar-omdenkshow' is georganiseerd evenals de lunchlezing met het thema 'Samenleving Voorop in de praktijk'. Deze organisatiebrede activiteiten worden georganiseerd om Samenleving Voorop onder de aandacht te brengen en te blijven prikkelen. Dit jaar hebben we de gemeentepagina zo vormgegeven dat we niet vanuit de gemeente de pagina vullen en vormgeven.</p> <p>Met Het Beste Idee van Leusden hebben we op een innovatieve en experimentele manier de kracht van de samenleving benut.</p> <p>Bij het maken van de visies (Buitengebied, Stedelijk gebied, Sociaal Domein) zijn de principes van Samenleving Voorop voortdurend toegepast. Binnen de gemeente Leusden is de basishouding het mogelijk maken van initiatieven en het ruimte geven aan de samenleving.</p>

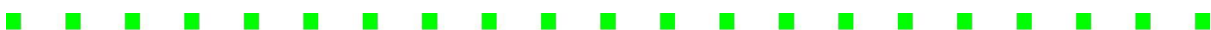
Programmaonderdeel: Dienstverlening

Digitale toegankelijkheid gegevens en modernisering dienstverlening (1.4)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> Wij staan borg voor laagdrempelige, snelle, en gemakkelijke dienstverlening en zorgvuldige communicatie die voortdurend inspelt op de behoefte van onze klanten en de technische mogelijkheden. Uitgangspunt is dat inwoners alle gegevens waarover de gemeente beschikt kunnen zien, tenzij wet en regelgeving dit niet toelaat, de privacy van de burger schendt of er andere zwaarwegende redenen zijn. Inwoners hoeven persoonlijke gegevens slechts eenmalig aan te leveren, waarna ze meervoudig kunnen worden gebruikt. Dit bevordert de dienstverlening. 	<p>Er zijn belangrijke stappen gezet in het verder digitaliseren van veel gevraagde producten, waarbij met pre-fill gewerkt wordt. Bij een aantal producten behoren we landelijk tot de koplopers.</p> <p>Er zijn voorbereidingen getroffen om in 2017 de dienstverlening via het landelijke portaal 'mijn overheid' te ontsluiten.</p> <p>Er is een contract ondertekend met de KPN om als middelgrote gemeente Smart city pilots uit te voeren.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p><u>Digitale dienstverlening:</u> De mogelijkheid om aanvragen digitaal in te dienen en in de backoffice 'volledig' digitaal af te handelen worden verder uitgebreid.</p> <p><u>Website:</u> In het eerste half jaar wordt de nieuwe website gelanceerd. Ook zetten we in op het verbeteren van het beheer om de actualiteit beter te waarborgen.</p> <p><u>Ondernemersdossier:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgend op het landelijk programma, en bij draagvlak onder ondernemers, wordt het ondernemersdossier verder verbreed door de aansluiting van andere bedrijfstakken. • Verkennen en ontwikkelen bredere toepassingen. • De berichtenbox van het ondernemersdossier waar mogelijk synchroniseren met het klantcontactstelsel. <p>Conform de wet zullen de gegevens uit de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) m.i.v. 2016 landelijk worden ontsloten. In 2016 worden ontbrekende gegevens verder aangevuld en worden extra (niet wettelijke) gegevens ontsloten.</p> <p><u>Wet Elektronische dienstverlening:</u> De eerste fase van de elektronisch burgerlijke stand wordt op 1 juli ingevoerd en betreft de digitale aangifte van overlijden. Het staat iedere gemeente vrij om met ingang van die datum digitale aangifte van overlijden aan te bieden. Het streven is om begin 2016 met een pilot te starten voor de digitale melding van voorgenomen huwelijk en geregistreerd partnerschap. In de tweede fase van de elektronische dienstverlening burgerlijke stand zal dan de melding van voorgenomen huwelijk en geregistreerd partnerschap worden ingevoerd en het sluitstuk zal de digitale aangifte van geboorte vormen.</p> <p><u>Digitalisering archief/zaakgericht werken:</u> Om te voldoen aan de archiefwet en te komen tot een betere en gebruikersvriendelijke digitalisering van de DIV functie worden in 2015 voorbereidingen getroffen om de huidige DMS (Document Management Systeem) functionaliteiten te integreren in zaakstelsel Excellence Suite. Dit bevordert het digitaal zaakgericht werken binnen de organisatie alsmede onze digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven. In het najaar van 2015 en 2016 wordt dit uitgewerkt en uitgerold in de organisatie.</p>	<p>Digitaal kunnen via een webformulier veel zaken worden aangevraagd, o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Melding klein evenement - Melding openbare ruimte - Bezwaarschrift indienen - Klacht over gemeente - Etc. <p>De nieuwe toptaken site is in augustus "live" gegaan waarbij continue gestuurd wordt op de behoefte van inwoners of relevant nieuws.</p> <p>Het portaal is gerealiseerd voor horeca ondernemers en er zijn maatregelen genomen om het gebruik te bevorderen.</p> <p>Na een landelijke evaluatie ligt het initiatief voor doorontwikkeling bij het landelijk bureau ondernemersdossier.</p> <p>De BGT en de aansluiting op het landelijke systeem zijn gerealiseerd binnen een projectorganisatie met de gemeente Woudenberg, Scherpenzeel, Barneveld en Leusden. De projectorganisatie verzorgt ook het beheer.</p> <p>Binnen dit wettelijk kader zijn ook meerdere zaken gedigitaliseerd, w.o.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanvragen uittreksel BRP - melding voorgenomen huwelijk en geregistreerd partnerschap - bewijs van in leven (attestatie de vita). <p>Met betrekking tot verhuizingen behoort Leusden als Centric-gemeente bij de eerste 60 gemeenten die gebruik maken van een digitaal meldingsformulier. Bij melding voorgenomen huwelijk en geregistreerd partnerschap wordt gewerkt met dubbele DigiD: twee partners kunnen via een aanvraag de melding indienen. Landelijk behoren we hiermee tot de eersten.</p> <p>In 2016 zijn de werkprocessen van Burgerzaken, Vergunningen en Leerlingenvervoer overgegaan van Verseon (het huidige DMS) naar Excellence. De overige werkprocessen zijn technisch ingericht.</p> <p>De archiefmodule is in de basis klaar en zal in het eerste kwartaal van 2017 verder worden ingericht.</p>

Om te monitoren of wij aan de wettelijke vereisten voldoen wordt in 2016 de Digi-D audit uitgevoerd. Andere audits zijn afhankelijk van de opdracht gevende instanties.	De Digi-D audit 2016 is met succes uitgevoerd.
De telefonische bereikbaarheid en beschikbaarheid verbeteren door installatie van het lync systeem.	Het lync systeem is niet aangeschaft. Verbetering heeft plaatsgevonden door beleid op mobiele telefonie.

Programmaonderdeel: Samenwerking

Sturing en controle van verbonden partijen (1.9)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Het borgen van de Leusdense belangen in de regionale samenwerking op basis van de WGR.	1. De belangen zijn geborgd via de rol- en taakuitvoering van de Leusdense DB/AB-leden, in de Werkwijze Verbonden Partijen Gemeente Leusden en in het regionale Manifest Verbonden Partijen.
2. Een goede samenwerking en afstemming met andere gemeenten	2. De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten hebben samen een gemeenschappelijke regeling (regeling zonder meer) gesloten voor de samenwerking op bedrijfsvoering.
3. Sturing en controle per verbonden partij via Gemeenschappelijke regelingen.	3. De sturings- en controleafspraken per verbonden partij liggen vast in de Gemeenschappelijke Regeling zelf, of in een aparte Dienstverleningsovereenkomst.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 AB-bestuurders in de gemeenschappelijke regelingen dragen de uitgangspunten uit de gemeentelijke werkwijze uit in de afzonderlijke verbonden partijen.	1.1 en 1.2. Op basis van het Manifest Verbonden Partijen hebben de collegeleden deze uitgangspunten uitgedragen vanuit hun rol als DB/AB-lid van de GR-en. De 3 Verbonden Partijen die met een kadernota werken (GGD, RUD en VRU), hebben deze tijdig ingediend, zodat deze in de raad aan de orde kunnen komen.
1.2 Conform afspraak in het Manifest Verbonden Partijen 2015 leggen de Verbonden Partijen concept beleidsplannen en politiek gevoelige informatie eerst voor aan de raad, zodat deze wensen en bedenkingen kan inbrengen.	
2.1 AB bestuurders zijn zowel op lokale als regionale belangen gefocust.	2.1 en 2.2. De bestuursleden zijn zich vanuit hun DB/AB-functies terdege bewust van de uiteenlopende gemeentelijke rollen en de lokale en regionale belangen.
2.2 Bestuursleden hebben een goed besef van de twee gemeentelijke rollen in gemeenschappelijke regelingen: eigenaarsrol en klantrol.	
2.3 1 x per 4 jaar evalueert de raad elke verbonden partij, op basis van een regionaal op te stellen planning.	2.3 Er is nog geen regionale planning voor het vierjaarlijks evalueren van elke Verbonden Partij. Het initiatief hiervoor ligt bij de raden en de griffies.
2.4 Zo mogelijk wordt ambtelijk bezien of regionale ambtelijke afstemming op sturing op de "eigenaarsrol" wenselijk en mogelijk is.	2.4 De griffies van de gemeenten die het Manifest Verbonden Partijen hebben ondertekend, hebben van tijd tot tijd onderlinge afstemming over de uitvoering van het manifest c.q. de regie op sturing aan de voorkant.

3.1 AB-bestuurders bevorderen dat alle dienstverleningsovereenkomsten met Verbonden Partijen worden aangepast aan de nieuwe werkwijze zoals in het Manifest Verbonden Partijen is opgenomen.	3.1 De B/AB-leden zien toe op noodzakelijke aanpassingen, maar zijn daarbij wel afhankelijk van de medewerking van de directies van de GR-en.
3.2 Maraps van verbonden partijen worden in de reguliere gemeentelijke P&C cyclus behandeld.	3.2 Tussentijdse begrotingswijzigingen worden in de reguliere P&C cyclus meegenomen.
3.3 Opname van goede stuurinformatie in paragraaf Verbonden Partijen in begroting en rekening.	3.3 De opzet van de paragraaf Verbonden Partijen in begroting en rekening is aangepast en uitgebreid zodat deze betere sturingsinformatie bevat.

Samenwerking in de regio

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Een toeristisch en recreatief vitale en krachtige Regio Amersfoort.</p> <p>2. Met een aantal partners taken uitvoeren en zo elkaar via samenwerking in (organisatie) kracht verwerken met behoud van eigen identiteit en cultuur.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit van dienstverlening <ul style="list-style-type: none"> ○ kennisniveau vasthouden/vergroten ○ eenvoudiger voldoen aan (wettelijke) eisen • Kwetsbaarheid verminderen <ul style="list-style-type: none"> ○ meer continuïteit bij ziekte, verlof ○ beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen • Kosten besparen <ul style="list-style-type: none"> ○ meer samenvoeging systemen/databases ○ minder externe in huur • Kansen personeel <ul style="list-style-type: none"> ○ leren van elkaar/bredere scope ○ meer specialisatie in ontwikkelingsmogelijkheden. 	<p>1. In de monitor recreatie en toerisme 2016 is opgenomen dat de bestedingen op het gebied van recreatie en toerisme in regio Amersfoort in 2015 t.o.v. 2013 zijn toegenomen met 10% (€ 73 miljoen) Regio Amersfoort staat op plek 5 van meest populaire bestemmingen voor zakelijke ontmoetingen (Onderzoek NIPO in opdracht van Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen).</p> <p>2. Samenwerken op het gebied van Bedrijfsvoering vindt plaats met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten. Ongeveer 130 medewerkers bij vier gemeenten gaan hun krachten bundelen op de taakvelden P&O, Financiën, ICT en Juridische Zaken. De genoemde 4K's staan centraal in de businesscases.</p> <p>Tevens wordt samengewerkt met regiogemeenten als het gaat om het bevorderen van mobiliteit in de regio.</p> <p>Naast de genoemde gebieden waarop wordt samengewerkt, vindt ook regionale samenwerking plaats op het Sociaal domein en op de thema's economie, wonen en werken.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. Via het Ambtelijk Overleg Regio Amersfoort geven we richting aan de promotionele inspanningen van Stichting City Marketing Amersfoort. De speerpunten worden later dit jaar vastgesteld. De promotie van zakelijk toerisme en het verbinden van ondernemers uit de sector zal in ieder geval de aandacht blijven krijgen.</p>	<p>1. De speerpunten: versterken van zakelijk toerisme en aantrekken (Vlaamse) fietsers hebben de aandacht gekregen. Er zijn diverse netwerk-bijeenkomsten georganiseerd voor partners en eventplanners om kennis te delen en samenwerking te bevorderen. Via sociale media (Facebook en YouTube) en d.m.v. nieuws-brieven is campagne gevoerd met een groot bereik.</p>

<p>2. In het voorjaar 2016 zal de besluitvorming over de vier businesscases voor Financiën, ICT, P&O en Juridisch zijn afgerond. Daarna zullen voornamelijk de eerste zichtbare resultaten de quick-wins worden geïmplementeerd.</p> <p>M.b.t. de mobiliteit in de regio worden gezamenlijk vacatures en klussen gedeeld, trainingen worden georganiseerd en twee innovatieve HR ideeën van Leusden, functieruil voor leidinggevenden en inkomsten genereren door mobiliteit, geïmplementeerd. Hier liggen kansen om talenten in te zetten in de regio en mogelijke frictiekosten te reduceren.</p>	<p>Ook de Vlaamse fietstoerist is actief geïnformeerd over wat regio Amersfoort te bieden heeft.</p> <p>2. Voor de vier taakvelden P&O, Financiën, ICT en Juridisch zaken hebben de medewerkers zelf de businesscase opgesteld waarbij ze in dienst blijven bij de eigen gemeente en voor vier klanten, de vier gemeenten, gaan werken. Alle vier de business cases laten kansen zien op de 4 K's: Kwaliteit dienstverlening, Kwetsbaarheid verminderen, Kansen voor personeel en Kosten besparen.</p> <p>In de startnotitie is gekozen om slim samen te werken en niet te kiezen voor een zware gemeenteschappelijke regeling (geen rechtspersoon met eigen bestuur). Eind oktober 2016 hebben de vier gemeenteraden toestemming gegeven voor het aangaan van de 'Regeling zonder meer', waarmee de samenwerking voor onbepaalde tijd mogelijk wordt gemaakt. De 'Regeling zonder meer' is een juridisch document van onderlinge afspraken om geen onnodige bureaucratie te veroorzaken. Geen wijzingen van structuren en reorganisaties.</p> <p>Op 1 februari is de Slim met Switch klussenbank van start gegaan. In 2016 zijn 9 nieuwsbrieven digitaal verzonden aan geïnteresseerden (circa 100 collega's) waarin nieuwe klussen en ervaringen van klusseniers zijn opgenomen. In december 2016 is een artikel over de regionale klussenbank Slim met Switch in het A&O magazine geplaatst. Door dit praktijkverhaal kunnen andere gemeenten worden geïnspireerd.</p>
---	---

Programmaonderdeel: Integrale veiligheid

Veiligheidsniveau verhogen (2.1)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Een veilige gemeente, waarbij bewoners, ondernemers en andere belangrijke spelers zich actief betrokken voelen en zijn bij hun directe leefomgeving. 2. De gemeente Leusden bevordert de actieve betrokkenheid van deze partners bij de veiligheid in hun directe leefomgeving. 3. De gemeente ondersteunt initiatieven vanuit de samenleving op het gebied van veiligheid en monitort regionale ontwikkelingen. 	<p>In 2016 is het totaal aantal misdrijven in de gemeente Leusden met +2% toegenomen ten opzichte van 2015. Zowel woninginbraken (+33%), als fietsdiefstal (+81%) en geweld (+47%) zijn fors toegenomen. In de zomerperiode is er aan de hand van gebiedsanalyses en gebiedsgerichte aanpakken fors ingezet op deze stijgingen, hierdoor is er aan het eind van het jaar weer een daling gerealiseerd. Vernielingen, bedrijfsinbraken en winkeldiefstallen zijn de grote dalers met respectievelijk -12%, -20% en -26%.</p> <p>In 2016 zijn diverse acties uit het uitvoeringsprogramma veiligheid 2016-2017 opgestart, zodat we deze in 2017 kunnen afronden (Invoering Persoonsgerichte aanpak, STOP aanpak (Samen Tegen Overlastgevend Pubers), Het ontwikkelen van een aanpak (sociaal calamiteitenplan) voor maatschappelijke onrust, invoeren digitaal opkoopregister).</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. Ook in 2016 gaat de gemeente door met het monitoren van de veiligheid in de gemeente. Dit doen wij samen met diverse veiligheidspartners. Daarnaast wordt er gebiedsgericht gewerkt en worden bewoners, ondernemers en andere belangrijke spelers betrokken bij de aanpak en maatregelen bij een veiligheidsprobleem.</p> <p>2. De gemeente Leusden kent al een reeks lopende initiatieven waarbij de samenleving van grote invloed is</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keurmerk Veilig Ondernemen, • Burgernet, • Project Waaks, • Gebiedsgericht werken, • brandveilig leven, • autokraak en inbraak preventie, • etc. <p>Ook in 2016 zal de gemeente Leusden deze projecten continueren en waar mogelijk samen met alle betrokken partners uit de samenleving uitbreiden.</p> <p>1. In het lokale integraal veiligheidsbeleid speelt de samenleving een belangrijke rol. Naast het bepalen van de veiligheidsprioriteiten voor de aankomende jaren, wordt ingezet op initiatieven op het gebied van veiligheid vanuit de samenleving.</p>	<p>Omdat de criminaliteitscijfers m.b.t. autokraken, fietsendiefstallen en woninginbraken een sterke stijging lieten zien, is van deze delicten een gebiedsanalyse gemaakt. Hieruit is een aantal hotspot gebieden in Leusden naar voren gekomen. Voor deze gebieden zijn afzonderlijke maatregelen opgesteld om de stijging terug te dringen. (bijv.: extra snoeiwerkzaamheden, gesprekken met omwonenden, communicatietrajecten naar inwoners, controles nachtelijke uren, aanpassingen gebied, enz.)</p> <p>In de week van veiligheid (oktober 2016) hebben de gemeente, politie en VRU, door het uitvoeren van verschillende initiatieven, met inwoners, jongeren en ondernemers gesproken over de veiligheid in Leusden. Ook bij de komst van de noodopvang in Leusden is de samenwerking gezocht met zowel de ondernemers (op de Hamershof), omwonenden en nog vele andere organisaties in Leusden om eventuele overlast/angst tegen te gaan.</p> <p>Bestaande veiligheidsprojecten in de gemeente Leusden zijn verder gecontinueerd (KVO, Burgernet, Waaks). Ook zien we een sterke ontwikkeling in het initiatief dat inwoners zelf nemen op de facebookpagina Leusdenaren voor Leusdenaren om de veiligheid in Leusden te bevorderen. Indien wenselijk zal de gemeente Leusden ondersteunen.</p>

Koppeling beleidsvelden integrale veiligheid en jeugdzorg (2.2)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Het optimaal gebruik maken van de expertise van integrale veiligheid en jeugdzorg door een goede koppeling te realiseren tussen de beleidsvelden.</p>	<p>Zowel de politie als de handhaving (Boa's) zetten steeds meer in op het voorkomen van incidenten in het sociaal domein. Door sterke samenwerkingsverbanden met het sociaal team, jongerenwerker en het basis team wordt het accent van repressief werken steeds meer verschoven naar preventief werken (vroegsignalering).</p> <p>Structurele samenwerking heeft geleid tot korte communicatielijnen en nieuwe aanpakken t.a.v. jeugdgroepen en overlastgevende personen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Ook in 2016 wordt een lijst opgesteld met mogelijke overlast gevende/criminele jongeren in de gemeente Leusden. Samen met de ketenpartners wordt er gekeken welke maatregelen genomen kunnen worden tegen deze personen, en ook hoe deze personen geholpen kunnen worden naar een verbetering van hun situatie.</p>	<p>De zorg- en strafketen bij huiselijk geweld en kindermishandeling is versterkt. Bij het proces rondom het huisverbod zijn er verbeterde samenwerkingsafspraken gemaakt met Veilig Thuis. In 2016 was een duidelijke stijging te zien t.a.v. het aantal opgelegde huisverboden. In 2015 was dit er maar één, terwijl de burgemeester in 2016 in 6 situaties een huisverbod heeft opgelegd.</p>

<p>De Jeugd-boa heeft naast de reguliere handhavingsbevoegdheden een extra taakaccent op het gebied van jeugd. De Jeugd-boa is een belangrijke schakel in de omgang met jeugdigen in de gemeente en zal een handhavende positie vervullen tussen de jongerenwerker en de politie in.</p> <p>Daarnaast zetten we in 2016 verder in op nauwe samenwerking tussen politie en zorg op het gebied van veiligheid van kinderen/jongeren. Ook zetten we in op preventieve samenwerking op het gebied van o.a. drugs- en alcoholgebruik onder jongeren.</p>	<p>Het bestuurlijk afstemmingsoverleg tussen de wethouder, burgemeester, het sociaal team, leerplichtambtenaar en de politie is gecontinueerd, net zoals het Jongeren op Straatoverleg.</p> <p>In 2016 kwamen er geen nieuwe inwoners in aanmerking voor de top x lijst (lijst met personen die de grootste overlastgevers/criminelen in de gemeente Leusden zijn). In 2015 waren dit er nog 3. Wel is er een start gemaakt met het invoeren van de persoonsgerichte aanpak. Deze aanpak zorgt voor een betere afstemming in de aanpak van overlastgevende/criminele inwoners.</p> <p>Er is op basis van een onderzoek, een lokale integrale aanpak preventie- en vroegsignalering opgesteld waaraan ook de veiligheidspartners meewerken. Door het alcohol- en drugsgebruik in Leusden terug te dringen, kan dit ook een gunstig effect hebben op de veiligheid.</p>
---	---

Hulpverlening via zelfredzaamheid (2.3)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Vergroten zelfredzaamheid van burgers, bedrijven en instellingen waar het gaat om hulpverleningsdiensten.	<ul style="list-style-type: none"> • Risicobewustzijn over brandveiligheid en inbraakpreventie vergroot. • Handelingsperspectieven voor inwoners bij crises beter ontsloten via nieuwe website Leusden

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We starten het project "HartslagNu" in Leusden. We registreren burgerhulpverleners en AED's in het systeem, zodat bij meldingen van reanimatie burgers worden ingeschakeld en daarbij met gebruik van een AED zo snel mogelijk eerste hulp kunnen bieden.</p> <p>We bewerkstelligen dat ouderen in de gemeente worden geïnformeerd over brandveiligheid door andere inwoners/vrijwilligers (Samenleving Voorop). Daardoor worden ouderen gestimuleerd maatregelen te nemen om brand te voorkomen c.q. eerder te ontdekken (brandmelders).</p> <p>De door de Veiligheidsregio Utrecht opgestelde handreiking risico- en crisiscommunicatie wordt gebruikt om bewustwording te creëren bij bedrijven en instellingen over risico's, zodat bedrijven zich voorbereiden en de zelfredzaamheid wordt vergroot.</p> <p>We wijzen zorginstellingen er op dat zij voorbereid moeten zijn op calamiteiten binnen de instelling en een actueel zorgcontinuïteitsplan hebben om 24/7 de zorg van de bewoners te kunnen garanderen. Hiertoe zijn ze ook wettelijk verplicht.</p>	<p>Voor het project HartslagNu hebben we gesprekken gevoerd met mogelijke beheerders. Deze zijn nog niet gevonden.</p> <p>In samenwerking met LL2 zijn huisbezoeken afgelegd en rookmelders geïnstalleerd bij 75-jarigen. Hierbij is informatie gegeven over brandveiligheid, inbraakpreventie en babbeltucs.</p> <p>Tijdens de week van de veiligheid hebben VRU, politie en gemeente een gezamenlijke voorlichting gegeven aan inwoners op het gebied van inbraakpreventie en brandrisico's.</p> <p>Op de nieuwe website van de gemeente is de informatie op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding geactualiseerd. Daarnaast is informatie over 'wat te doen' voor meerdere crisistypen toegankelijk gemaakt.</p> <p>Via de VRU zijn diverse zorginstellingen geadviseerd over het opstellen van een zorgcontinuïteitsplan. Daarnaast heeft de VRU binnen het programma stimulerende preventie gesprekken gehad met zorginstellingen over brandveiligheid en calamiteitenzorg.</p>

<p>Afstemming vindt plaats tussen zorginstellingen en hulpdiensten. Door een goede voorbereiding van zorginstellingen op incidenten kunnen de gevolgen van de incidenten worden beperkt en de zelfredzaamheid van de instellingen en bewoners worden vergroot.</p> <p>In de Woonvisie 2012-2022 (raadsbesluit december 2012) is opgenomen dat om woningen in Leusden aantrekkelijk te houden instrumenten moeten worden ontwikkeld en ingezet. Ingezet wordt op de levensloopbestendigheid van woningen. Onderzocht wordt of een (bij voorkeur private) adviesfunctie kan worden gecreëerd voor aanpassing van de huidige woning dan wel opties voor verhuizen naar een andere woning. In dit traject is bijv. ook aandacht voor het 'veilig wonen'. Doordat de woning is aangepast aan de situatie van de bewoner, wordt ook zelfredzaamheid vergroot. Samen met een aantal gemeenten in de regio Amersfoort worden (vooralsnog ambtelijk) de mogelijkheden verkend om vanuit het perspectief van (uiteindelijk) privaat initiatief te komen tot vormen van preventieve aanpak. Op deze wijze wordt naar verwachting uiteindelijk bewerkstelligd dat mensen op eigen kracht en met inzet van zo veel mogelijk eigen middelen daadwerkelijk langer zelfstandig kunnen wonen.</p>	<p>In de herijking van de Woonvisie, die afgelopen periode door de raad is vastgesteld, is opgenomen dat we inwoners informeren over mogelijke preventieve maatregelen om langer zelfstandig te kunnen wonen zijn of ouderen te verleiden naar een meer geschikte woning te verhuizen.</p>
--	--

Programmaonderdeel: Veiligheidsregio

<p>Wat wilden we bereiken:</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p>
<p>Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, brandgevaar, calamiteiten & incidenten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het systeem van crisisbeheersing is op orde • Bijdrage geleverd aan brandveiligheid • Bijdrage geleverd aan evenementenveiligheid • Opkomstsnelheid brandweer geoptimaliseerd. Van de 11 relevante uitrukken: 9 keer binnen de norm, twee keer overschrijding <1 minuut. • AED hulpverlening door de brandweer

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p>
<p>1.1 Monitoren van de Veiligheidsregio Utrecht die moet voldoen aan de eisen, zoals deze zijn gesteld in de Wet op de Veiligheidsregio en de afspraken zoals gesteld in de Gemeenschappelijke Regeling van de Veiligheidsregio Utrecht;</p> <p>1.2 Uitvoering geven aan het beleidsplan VRU;</p>	<p>De jaarlijkse systeemtest in de regio is uitgevoerd door de VRU (waarbij de wettelijke prestaties van het gehele regionale crisisbeheersingssysteem zijn getoetst).</p> <p>We hebben regelmatig overlegd met de VRU over de uitwerking van de diverse afspraken voor Leusden. Samen met de VRU hebben we de invoering van de nieuwe uitrukgebieden (dekkingsplan) in goede banen geleid.</p> <p>We hebben uitvoering gegeven aan het beleidsplan door samenwerking met de VRU op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preventie en evenementenadvisering. • activiteiten op het gebied van stimulerende preventie (risicobewustzijn ouderen en minder-zelfredzamen)

1.3 Participeren in het Algemeen Bestuur VRU.	<ul style="list-style-type: none"> • voorbereiding op bijzondere risico's binnen de gemeente • Informatievoorziening bij diverse crisistypen (Vogelgriep, vluchtelingen, extreem weer) <p>Alle brandweerposten van de VRU hebben middelen en zijn opgeleid voor AED inzet.</p> <p>De burgemeester heeft inbreng geleverd in het Algemeen Bestuur en de belangen van Leusden hierin behartigd.</p>
---	---

Programmaonderdeel: Crisisbeheersing

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het verhogen van de kwaliteit van de (regionale) crisisbeheersingsorganisatie en voor de gemeentelijke organisatie van Leusden met name de kolom Bevolkingszorg.	<ul style="list-style-type: none"> • Alle kernfunctionarissen binnen de gemeente zijn geoefend. • Lokale 24/7 bereikbaarheid in het kader van de crisiscommunicatie.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> • Opleiding, trainen en oefenen van de crisisorganisatie; • Voldoen aan de prestatie-eisen Bevolkingszorg; • Uitvoering geven aan het regionaal en lokaal handboek Bevolkingszorg; 	<p>De gemeentelijke crisisorganisatie heeft samen met brandweer en politie geoefend in het voormalig gemeentehuis Leusden. Kernfunctionarissen en bestuurders van Leusden hebben lokaal en/of regionaal getraind en geoefend.</p> <p>De gemeente voldoet aan de prestatie-eisen bevolkingszorg en levert volgens afspraak capaciteit aan de regionale crisisorganisatie. We hebben een lokaal bereikbaarheidspiket voor communicatie ingesteld zoals regionaal afgesproken.</p> <p>Up to date houden van handboek, aanpassingen doorgevoerd als gevolg van personeelwisselingen en verhuizing gemeentehuis.</p>

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Domein Bestuur					(bedragen x € 1.000)
	Begroting 2016		Rekening 2016	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	7.108	8.102	8.261	-159	
Baten	514	748	819	71	
Resultaat programma voor bestemming	6.594	7.354	7.442	-88	
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	
Onttrekking aan reserves	37	351	285	-66	
Resultaat programma na bestemming	6.557	7.003	7.157	-154	

Programma onderdelen Domein Bestuur						(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo	
Dienstverlening	1.748	1.775	557	572	-12	
Samenwerking	204	167	0	0	37	
Integrale veiligheid	221	231	17	19	-8	
Veiligheidsregio en crisisbeheersing	1.731	1.671	174	181	67	
Bestuur	3.499	3.730	0	47	-184	
Samenleving voorop	699	687	0	0	12	
Domein Bestuur	8.102	8.261	748	819	-88	
Mutaties reserves	0	0	351	285	-66	
Resultaat na bestemming	8.102	8.261	1.099	1.104	-154	

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voor- en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2016. Weergegeven worden de verschillen per programma onderdeel groter dan € 50.000. Binnen de toe te lichten programma onderdelen worden de grootste verschillen verklaard. Ook worden de onderdelen uit het voorstel resultaatsbestemming genoemd.

Veiligheidsregio en crisisbeheersing € 67.000 (voordeel)

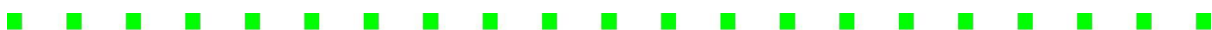
Dit wordt voor € 52.000 veroorzaakt door een voordeel vanwege het eerder dan verwacht sluiten van de noodopvang van vluchtelingen in de SBBO.

Bestuur € 184.000 (nadeel)

Dit wordt voor € 151.000 veroorzaakt door een extra storting die ultimo boekjaar nog nodig was om de pensioenvoorziening wethouders per 31-12-2016 op peil te brengen (lage rente en hogere levensverwachtingen).

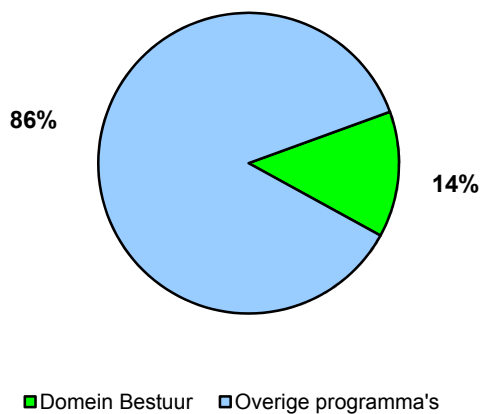
Mutaties in reserves € 66.000 (nadeel)

Dit nadeel wordt voor € 41.000 veroorzaakt door incidentele lasten rondom het gemeentehuis. De aanvullende afschrijvingen voortkomend uit de sloop van het voormalig gemeentehuis worden niet op voorhand verrekend met de algemene reserve flexibel deel. Daarom ontstaat op dit programma een nadeel na resultaatsbestemming. Voorgesteld wordt om de verrekening met de reserve middels resultaatsbestemming te doen. Zie ook de analyse bij de algemene dekkingsmiddelen en het voorstel resultaatsbestemming.

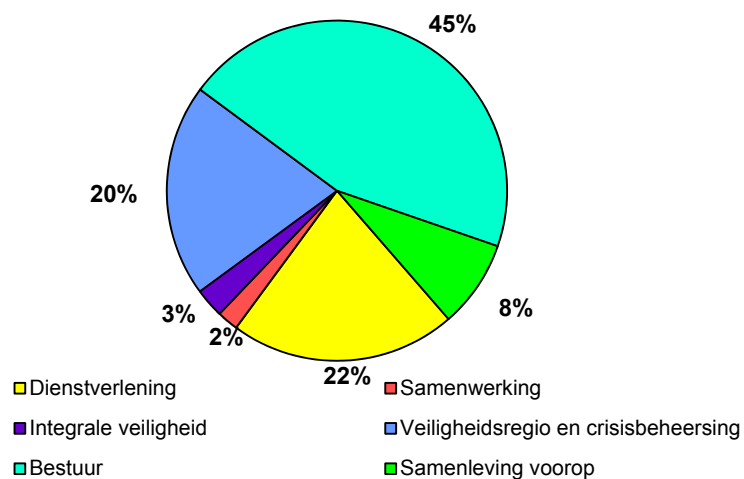

Programma 1 – Domein Bestuur in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over programma onderdelen

Domein Leefomgeving

Het programma omvat de onderdelen Openbare ruimte – Milieu en duurzaamheid – Afval – Water en Riolerings – Onderwijs huisvesting – Accommodatiebeleid en –beheer.

Programmaonderdeel: Openbare ruimte

Inzet bewoners groenbeheer (3.4)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Bewoners krijgen desgewenst meer invloed op onderhoud en inrichting van de eigen woonomgeving. De veranderende rol van gemeente in relatie tot de samenleving is aanleiding om inwoners zelf de gelegenheid te geven de groene openbare ruimte in hun directe omgeving (binnenwijken groen) te onderhouden of in te richten én te onderhouden.</p>	<p>Inmiddels zijn er ongeveer 80 bewoners-initiatieven die een relatie hebben met het onderhoud van de buitenruimte. Deze initiatieven variëren van het onderhoud van een relatief kleine groenvoorziening door één bewoner tot de herinrichting van een binnenplein, met alle bewoners.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Onderdeel van het contract voor het onderhoud van de buitenruimte (2015-2016) is dat de aannemer actief aan de slag gaat om bewoners te prikkelen om mee te doen in hun eigen leefomgeving. De aannemer zal, na de start van de werkzaamheden in Leusden en het realiseren van naamsbekendheid in 2015, inzetten op contacten met bewoners om de tevredenheid bij hen te vergroten.</p> <p>Doordat er steeds meer voorbeelden in de wijk zichtbaar worden, zal de participatie van bewoners zich op diverse manieren uitbreiden en ontwikkelen. Het verhogen van de beeldkwaliteit door zelfwerkzaamheid, maar ook (kleinschalige) herinrichting in overeenstemming met andere buurtbewoners zal vaker voorkomen. Wanneer er initiatieven ontstaan van particulieren of bedrijven, om op andere wijze te participeren (evt. ook in de structuren), wordt dit samen met de initiatiefnemer verder uitgewerkt. Onderhandelingen en afspraken vinden in 1^e instantie plaats tussen initiatiefnemer en aannemer. De gemeente toetst de plannen en ideeën o.a. op haalbaarheid, realiteit, (veronderstelde) continuïteit en functionaliteit.</p> <p>Daarnaast bewaakt de gemeente dat het minimaal vereiste onderhoudsniveau wordt gerealiseerd.</p> <p>Jaarlijks vindt een onderzoek (enquête) plaats naar de tevredenheid van bewoners over het onderhoud van de openbare ruimte en over de rol die de aannemer daarin vervult. De tevredenheid van burgers moet minimaal gelijk blijven aan de 0-meting (2015), maar bij voorkeur stijgen om het contract met de aannemer te verlengen. De eerste verlenging geldt voor het jaar 2017, de tevredenheidsmeting van 2016 zal hiervoor bepalend zijn.</p>	<p>De aannemer (Sight Landscaping), heeft informatie over de mogelijkheden huis aan huis verspreid en de website www.onzebuitenruimte.nl gerealiseerd. Tijdens evenementen (bijv. jaarmarkt) zijn bewoners actief aangesproken en de aannemer is, op de oranje fiets, geregeld zichtbaar in de wijk. Er zijn praktische workshops voor bewoners georganiseerd, bewoners zijn gefaciliteerd met materialen en/of gereedschappen en hier en daar zijn actieve bewoners beloond met een BBQ voor de buurt.</p> <p>Uitvoerende medewerkers (ook SW medewerkers) zijn getraind om bewoners op de juiste wijze te woord te staan of hen door te verwijzen naar de juiste persoon voor meer informatie.</p> <p>In 2016 is gebleken dat de Leusdense bevolking het gehanteerde basis onderhoudsniveau (te) laag vindt. Daardoor wordt participatie enigszins belemmerd – men zit er geen gat in om aan te beginnen. In sommige gevallen helpt de aannemer éénmalig om zaken weer op orde te krijgen, waarna er met bewoners afspraken te maken over zelfbeheer.</p> <p>Inmiddels is er structureel meer budget beschikbaar gesteld om het beeldkwaliteitsniveau (deels) te verhogen van C naar B.</p> <p>Uit de tevredenheidsmeting van mei 2016 is gebleken dat de tevredenheid van bewoners daalt (0,5 punt). Dit lijkt echter meer het gevolg van het lage onderhoudsniveau dan van de inzet van de aannemer. De aannemer voldoet over het algemeen aan de contracteisen. Een globale meting door een extern bureau heeft zelfs aangegeven dat een groot deel (op dat moment) op een hoger niveau lag dan volgens het contract noodzakelijk.</p> <p>Vooralsnog is er geen reden om het contract met de huidige aannemer niet te verlengen met één jaar (t/ maart 2018).</p>

Programmaonderdeel: Milieu en duurzaamheid

Ontwikkelen brede duurzaamheidsagenda (3.1)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Leusden is een initiatiefrijke gemeente op het gebied van duurzaamheid.	In 2016 heeft het proces om te komen tot een duurzaamheidsagenda geleid tot gezamenlijke ambities van de samenleving en de gemeente. Er worden nieuwe initiatieven uitgevoerd door de samenleving b.v. de Afvalvrije school. De Groene Belevenis coördineert en faciliteert de initiatieven en verzorgt de communicatie over de agenda. De gemeente ondersteunt dit en voert haar eigen activiteiten uit voor de agenda en op het gebied van verduurzaming.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In 2016 heeft het proces om te komen tot een duurzaamheidsagenda geleid tot een visie / missie voor de agenda en worden er initiatieven uitgevoerd door de samenleving. De Groene Belevenis coördineert en faciliteert de initiatieven en verzorgt de communicatie over de agenda. De gemeente ondersteunt dit en voert haar eigen activiteiten uit voor de agenda en op het gebied van verduurzaming.	De Duurzaamheidsagenda Leusden 2016-2030 is in juli door de raad behandeld. De publieksaftrap van de Duurzaamheidsagenda heeft eind oktober plaatsgevonden in de vorm van Duurzaam Doen Dagen en een afsluitend FestiFair op 29 oktober. De Groene Belevenis organiseerde deze aftrap. Er werd door diverse partijen uit de samenleving duurzame activiteiten georganiseerd of deelgenomen aan de FestiFair. De FestiFair heeft ongeveer 300 bezoekers en 50 kinderen getrokken, hiermee is 1,2% van de Leusdense inwoners bereikt. Tijdens de Duurzaam Doen Dagen organiseerde Ik wil wat de Energieweek. Ruim 325 mensen hebben interesse getoond door aanwezig te zijn op één van de informatieavonden (bereik 1,1%). Dit heeft geleid tot 56 vragen van woningeigenaren over het verbeteren van de energieprestatie van hun woning. Daarnaast vond tijdens de Duurzaam Doen Dagen de aftrap van de Fair trade week, de operatie Steenbreek en de Energiewedstrijd voor de bedrijven plaats. De Nacht van de Nacht trok ook veel bezoekers (160).

Uitvoering Energieakkoord Leusden (3.2/3.3)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Met de samenleving de uitstoot van CO ₂ in de periode 1-1-2014 tot en met 31-12-2020 met minimaal 11 kiloton terug brengen.	Op basis van trendgegevens voor heel Leusden is deze doelstelling in 2016 al gehaald. Binnen het Energieakkoord Leusden is daar in 2016 onder meer aan bijgedragen door realisatie van een postcoderoos zonne-energieproject op het dak van sporthal De Korf, de voorbereiding van de Nul-op-de-meter renovatie van de appartementen van VVE Hamershof en het bieden van een energieloket voor woningeigenaren.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. De gemeente levert vanuit haar rol een bijdrage aan de uitvoering van het Energieakkoord Leusden. De Stichting Energieakkoord Leusden voert het 3-jarig programma uit en rapporteert hierover.</p> <p>2. De gemeentelijke organisatie investeert in energiebesparing en in duurzame energie bij haar eigen gebouwen.</p>	<p>1. De bijdrage aan de uitvoering van het Energieakkoord Leusden voor 2016 is toegekend voor uitvoering van de Energieweek in oktober 2016 en de bemensing van het Energieloket. De VVE Hamershof heeft eind 2016 aangegeven voor NOM-renovatie van de woningen te willen gaan. Met de WSL zijn afspraken gemaakt over verduurzaming van hun woningvoorraad.</p> <p>2. Er is een energiecoöperatie geselecteerd die een zonnedak realiseert op De Korf, waarbij door gebruik van de zgn. Postcoderoos-regeling inwoners van Leusden deze stroom afnemen. Er is een PVE opgesteld voor de aanbesteding van de sporthal met als eis nul op de meter. De inschrijvers hebben hieraan voldaan. De te nemen duurzaamheidsmaatregelen t.b.v. het zwembad worden meegenomen in het aanbestedingstraject t.b.v. de renovatie van het zwembad.</p>

Fairtrade gemeente (3.7)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
We stimuleren fairtrade. Wij zijn voor eerlijke handel en stimuleren streekproducten.	De gemeente Leusden heeft het maatschappelijk initiatief ondersteund en zal bijdragen aan het behoud van de titel door het toepassen van eisen m.b.t. eerlijke handel in aanbestedingen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
De gemeente Leusden ondersteunt het maatschappelijk initiatief door middel van een contactfunctionaris en zal bijdragen aan het behoud van de in 2015 verkregen titel door het toepassen van eisen m.b.t. eerlijke handel in aanbestedingen.	De ondersteuning van het maatschappelijk initiatief is in 2016 voorgezet evenals het gebruik van fairtrade producten in de gemeentelijke organisatie.

Faciliteren en stimuleren laadpunten elektrische voertuigen (4.2)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Meer gebruik van elektrische voertuigen in Leusden.	Door verbetering en uitbreiding van de laadinfrastructuur vertoont zowel het aantal transacties per laadpaal als het totaal geladen kWh een stijgende lijn van respectievelijk circa 30% en circa 15%.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. Maximaal vier laadpalen per jaar voor (semi-) elektrische auto's.</p> <p>2. Afspraken maken met externe partners over het stimuleren van elektrisch vervoer.</p>	Er zijn in 2016 4 extra laadpalen gerealiseerd. De EV-net laadpalen zijn ondergebracht bij MRA-Elektrisch zodat alle palen op een gelijke wijze geëxploiteerd worden. Leusden neemt in MRA-E verband deel aan het Living Lab Smart Charging. Smart Charging richt zich op het laden op het meest optimale moment, bijvoorbeeld als het hard waait en er weinig vraag naar stroom is.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Een toename van duurzame ontwikkeling en initiatieven in Leusden. 2. Borging landelijke kwaliteitscriteria wettelijke milieutaken. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duurzame ontwikkeling en initiatieven in Leusden zijn in 2016 gestimuleerd. De gemeente zet diverse middelen in, zoals de uitvoering Regeling duurzame initiatieven door DGB en uitvoering van de Duurzaamheidsagenda met de samenleving. 2. Met vaststelling van de verordening is een eerste stap gezet in de borging van de kwaliteitscriteria.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. Er worden prestatieafspraken gemaakt met De Groene Belevens (DGB) o.a. over het uitvoeren van duurzaamheidseducatie, het uitdagen tot milieuvriendelijker gedrag en het stimuleren en faciliteren van duurzame initiatieven. De DGB ontwikkelt zich tot duurzaamheidsknooppunt in Leusden. 2. Er wordt een gemeentelijke verordening vastgesteld om de kwaliteitscriteria te borgen. Aangezien de kwaliteitscriteria niet alleen betrekking hebben op milieutaken, maar ook op overige Wabo-taken, moet een integraal voorstel worden voorbereid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er zijn prestatieafspraken gemaakt met DGB voor de uitvoering van deze taken in 2016. Deze zijn gemonitord via kwartaalrapportages. Het jaarverslag over 2016 volgt voorjaar 2017. 2. De verordening kwaliteit VTH gemeente Leusden is in december door de raad vastgesteld.

Programmaonderdeel: Afval

Omgekeerde afvalinzameling (3.5)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Maximaal hergebruik huishoudelijke afvalstoffen	De implementatie van Het nieuwe inzamelen in 2017 is in 2016 voorbereid.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken keuze voor het nieuwe inzamelen in een uitvoeringsplan. - Aanpassen van de inzameling van afval bij huishoudens. - Vernieuwen communicatie en voorlichting over herbruikbare afvalstromen, waaronder gft, oud papier, textiel, glas en verpakkingsafval. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het grondstoffenplan 2016-2020 is verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan Het nieuwe inzamelen. - Het locatieplan voor de ondergrondse restafvalcontainers is opgesteld, de minicontainers voor de inzameling van PMD bij alle huishoudens en de inzameling van restafval in het buitengebied zijn aangeschaft en de ondergrondse restafvalcontainers zijn aanbesteed. - In 2016 is het onderwerp afval en afvalscheiding onder andere via social media en de website van de gemeente uitgebreid aan de orde geweest. In 2016 is het project 100-100-100 gestart, een vernieuwende manier van communicatie en participatie waarbij 100 inwoners uitgedaagd worden om 100 dagen lang 100% (rest-) afvalvrij te leven. Ten behoeve van de invoering Het nieuwe inzamelen en het bepalen van de locaties voor nieuwe ondergrondse afvalcontainers zijn inloopavonden georganiseerd.

Meer profijt samenleving voor inzamelen recyclebaar materiaal (3.6)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Profijt voor verenigingen en organisaties die afval willen inzamelen.	Het profijt voor de papier inzamelende verenigingen en organisaties is vergroot door een bonusregeling waardoor ze meeprofiteren van hogere papieropbrengsten.

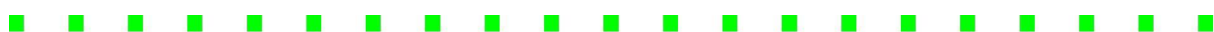
Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In samenhang met de keuze voor het nieuwe inzamelen worden afspraken gemaakt met verenigingen en organisaties over afvalstromen en profijt.	De raad heeft ingestemd met het voorstel om verenigingen en organisaties mee te laten profiteren de ontwikkeling in de prijs van oud papier. Dit voorstel wordt met terugwerkende kracht per 1-1-2016 uitgevoerd. In het nieuwe uitvoeringsbesluit van de afvalstoffenverordening wordt de mogelijkheid opgenomen dat verenigingen en organisaties vanuit het oogpunt van profijt en als bijdrage aan het nieuwe inzamelen ook andere grondstoffenstromen in mogen zamelen.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Optimale exploitatie van de Milieustraat.	De planvorming voor de (her)inrichting van de locatie 't Spieghel is nagenoeg gereed. Begin 2017 wordt het investeringskrediet aan de Raad voorgelegd. Ook wordt de kans aangegrepen om de milieustraat aan te passen aan het omgekeerd inzamelen.
Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
(Her)inrichten milieustraat in combinatie met de gemeentewerf, afgestemd op de geoptimaliseerde bedrijfsprocessen en veranderingen als gevolg van 'het nieuwe inzamelen'.	In 2016 is het herinrichtingsplan voor de vernieuwde milieustraat opgesteld door Antea. Hierbij is rekening gehouden met optimale afvalscheiding.

Programmaonderdeel: Water en Riolering

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Op een efficiënte wijze zorg dragen voor de uitvoering van de wettelijke taken zoals genoemd in de Waterwet en de wet Milieubeheer. Doelstellingen zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vervangingsuitgaven en investeringen beperken zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de gemeentelijke rioleringsstelsels; 2. Overlast als gevolg van toenemende neerslagintensiteit of als gevolg van hoge grondwaterstanden vanuit kwelstromen waar mogelijk vermijden of beperken; 3. Negatieve effecten van riool overstorten op de oppervlaktewaterkwaliteit beperken of mitigeren; 4. Negatieve effecten van structureel hoge grondwaterstanden beperken of vermijden; 	De wettelijk vastgelegde taken zijn naar behoren uitgevoerd. De 'Leusden specifieke doelstellingen' zijn als volgt ingevuld: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vervangingsuitgaven lagen in 2016 conform de nieuwe beleidslijn op een laag niveau. 2. Duur en frequentie van wateroverlast in (met name) Achterveld en Leusden Zuid is verminderd als gevolg van gedane aanpassingen aan de bovengrond en aan rioleringsstelsels. 3. Negatieve effecten van overstorten worden beperkt door herprofilering (verdieping en natuurvriendelijke inrichting) van overstortvijvers. 4. Negatieve effecten van structureel hoge grondwaterstanden zijn beperkt door de aanleg van drainage en de reiniging van diepdrainage.

5. Het energieverbruik in de afvalwaterketen verkleinen;	5. Het energieverbruik is verminderd doordat minder regenwater door de gemalen wordt verpompt.
6. Het beperken van personele kwetsbaarheid en borgen van vakspecialistische kennis door over gemeentegrenzen heen te kijken.	6. Personele kwetsbaarheid is verminderd door de inzet van kennis vanuit het samenwerkingsverband Platform Water Vallei en Eem.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1 In 2016 wordt er samen met de gemeenten Amersfoort en Bunschoten een renovatieproject aanbesteed waarbinnen voor Leusden ongeveer een kilometer hoofdriolering door middel van relining wordt vernieuwd. Voorts wordt er een nieuw telemetrisch systeem voor de rioolgemalen aanbesteed en wordt het groot onderhoud aan gemalen en drukunits in een meerjarige overeenkomst aanbesteed.	1 In 2016 zijn verschillende riolen op diverse locaties in Leusden gerenoveerd. Het jaarlijks onderhoud en de inspecties van de rioolgemalen zijn bij een tweetal partijen geborgd in een meerjarige overeenkomst en het telemetrisch systeem is op onderdelen vernieuwd waarbij gebruik wordt gemaakt van een tweetal verschillende systemen.
2 In 2016 zijn er diverse kleine maatregelen aan het Achterveldse rioleringsstelsel voorzien die gericht zijn op een betere verwerking van intensieve neerslag.	2 In Achterveld zijn zowel aan het oppervlaktewater als het rioolstelsel aanpassingen gedaan waardoor het stelsel minder kwetsbaar is geworden voor extreme neerslag.
3 In 2016 worden er enkele maatregelen voorzien die gericht zijn op het verbeteren van de waterkwaliteit in overstortvijvers. Het gaat hier bijvoorbeeld om baggerwerkzaamheden of het plaatsen van moerasedienden.	3 In de vijver bij de blekerij is een helofytenfilter geplaatst om de waterkwaliteit in de vijver te verbeteren. Lokaal zijn verder watergangen uitgediept en verbreed, onder meer langs de schoolsteeg.
4 In 2016 wordt er een grondwaterproject uitgevoerd in de wijk Oud Hamersveld om de overlast van structureel hoge grondwaterstanden ter plaatse te verminderen of voorkomen.	4 Het blijkt lastig de oorzakelijkheid en juiste maatregelen te identificeren voor de hoge grondwaterstanden in Oud Hamersveld. Met hulp van de expertise uit het waterplatform Vallei en Eem wordt komend jaar verder gewerkt aan een structurele oplossing.
5 In 2016 word door aanpassingen aan de rioleringsstelsels in Leusden Centrum de hoeveelheid regenwater die door vuilwaterstelsels wordt ingezameld en verpompt wordt naar de zuivering verder vermindert.	5 In 2016 zijn een aantal rioleringsstelsels omgebouwd naar traditioneel gescheiden stelsels. Hierbij wordt het regenwater dat ter plaatse valt lokaal vastgehouden en verwerkt door de aanwezige vijvers en niet langer verpompt.
6 De gemeente werkt sinds enige jaren samen met buurgemeenten in het waterplatform Vallei en Eem en de zuiveringskring Amersfoort. De samenwerking leidt tot een vergroting van kennis, een vermindering van kwetsbaarheid en aanzienlijke schaalvoordelen bij aanbestedingen. In 2016 wordt de samenwerking gecontinueerd en waar mogelijk versterkt.	6 De samenwerking binnen het waterplatform Vallei en Eem en de zuiveringskring Amersfoort is door de gemeente verder gecontinueerd en uitgebreid. Hierbij haalt de gemeente kennis op maar wordt ook kennis gedeeld, zo gaan verschillende buurgemeenten inmiddels aan de slag met een vervangingsmodel dat op Leusdense grondslag is gestoeld.

Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting

Ontwikkelen MFC Biezenkamp en onderwijscentrum Alandsbeek (6.1)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Ingebruikneming van Atlas en Atria uiterlijk met ingang van het schooljaar 2017-2018. We willen in het MFC en het Onderwijscentrum moderne onderwijsvormen, buurt- en welzijnsactiviteiten, kinderopvang (o.a. BSO) en een gymzaal adequaat gaan accommoderen.	MFC Atria is na de zomer van 2016 in gebruik genomen; de voormalige basisscholen De Vallei, de Bongerd en De Klimrakker plus een BSO van Humanitas zijn hierin gehuisvest. Regelmatig worden hier ook al activiteiten voor de buurt gehouden. De bijbehorende gymzaal wordt in maart 2017 opgeleverd. MFC Atlas wordt in maart officieel opgeleverd de nieuwe scholen zijn vanaf januari 2017 in gebruik genomen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Er is geld beschikbaar gesteld zodat beide projecten kunnen worden uitgevoerd. Hiermee kunnen de betrokken schoolbesturen de toekomstige onderwijskundige kwaliteit optimaal faciliteren. Het project Atlas is inmiddels in uitvoering. Het project Atria is aanbesteed.	Atria is inmiddels door Voila gerealiseerd. Ook Atlas is gerealiseerd (door WSL) en zal worden overgedragen aan de gemeente.

Huisvesting 7 'niet-MFC' basisscholen (6.2)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
We willen adequate en onderwijskundig-functioneel verantwoorde huisvesting van de niet MFC-scholen in Leusden en Achterveld realiseren.	Het "Strategisch Integraal Huisvestingsplan (SIHP) 2015-2030 de 7 niet MFC-scholen" is eind 2015 vastgesteld. In 2016 hebben de schoolbesturen VMOL en VOILA hun commitment gegeven om samen IKC Berkelwijk te gaan realiseren.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In het najaar van 2015 wordt samen met het onderwijsveld en partners het beleidskader samengesteld voor de 7 'niet-MFC' basisscholen. Dit bestaat uit het strategisch IHP Leusden. Het strategisch integraal huisvestingsplan Leusden versie 1.0 wordt Q4 2015 aan de raad voorgelegd. In 2016 wordt de realisatie van de plannen over de periode 2016-2020 in nauw overleg met de schoolbesturen en de (externe) maatschappelijke partners verder voorbereid. We gaan uit van een geclusterde en gefaseerde aanpak met realisatie van (vervangende) nieuwbouw gedurende een periode van 10 jaar (2018-2028). Mogelijkheden tot het verder verduurzamen van de huisvesting voor de 'niet-MFC' scholen worden meegenomen.	In 2016 hebben gemeente en de schoolbesturen VIOLA en ZMOL samen: 1 Een onderzoek uitgevoerd met als doel toetsing van: - Haalbaarheid van de vestiging van drie scholen en een kinderopvangorganisatie op de locatie Berkelwijk. - Haalbaarheid van de verkeersafwikkeling in de nieuwe situatie volgens. - De intentie het bouwheerschap gezamenlijk door beide schoolbesturen. - aanbestedingstraject programmamanager IKC Berkelwijk is eind 2016 afgerond. In 2017 wordt door de schoolbesturen een PVE vastgesteld. 2 Via een Europese aanbesteding een programmamanager aangesteld voor de uitvoering van het project. In 2016 is een werkgroep gestart met de initiatieffase om te komen tot visie, planvorming en het opstellen van een businesscase voor IKC Groenhouten.

Programmaonderdeel: Accommodatiebeleid en -beheer

Gemeentehuis (1.5)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het gemeentehuis moet duurzamer, energiezuiniger, multifunctioneel en Arbo technisch toekomstbestendig worden gemaakt.	<ul style="list-style-type: none">- Er is opdracht gegeven aan Zenzo maatschappelijk Vastgoed voor de realisatie van een energieneutraal Huis van Leusden, waarin drie maatschappelijke organisaties gehuisvest worden. Het gebouw biedt daarnaast plaats voor zorgwoningen en koopappartementen. De omgevingsvergunning is ingediend.- Door de 3 organisaties is er een gezamenlijk strategisch en tactisch dienstverlenings- en werkconcept opgesteld en vastgesteld.- Er is opdracht gegeven aan Wildenberg interieur architectuur voor het opstellen van een inrichtingsplan. Een concept plan is gereed.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In de planvorming en aanbesteding van het gemeenschapshuis worden duurzamer, energiezuiniger, multifunctioneel en Arbo technisch toekomstbestendig als randvoorwaarde gepositioneerd.	<ul style="list-style-type: none">- Een Europese aanbesteding heeft geleid tot een aanbestedingsresultaat voor de realisatie van het Huis van Leusden dat past binnen de kaders die zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Na gunning is door ontwikkelaar en gemeente het plan verder uitgewerkt wat heeft geleid tot een aanvraag omgevingsvergunning die past binnen het bestemmingsplan.- Met input van het management en medewerkers van drie organisaties is een strategisch dienstverlening en werkconcept opgesteld. Deze documenten zijn door de OR en de personeelsvertegenwoordiging van LL2 beoordeeld en geaccordeerd.- Op basis van het vastgestelde programma van eisen en het dienstverlening en werkconcept is een concept indelingsplan gemaakt voor het publiek, bestuurlijk en werkgebied dat is besproken met gebruikers. De input wordt meegenomen in het opstellen van het definitieve indelingsplan. Met de SMBL zijn afspraken gemaakt over hun betrokkenheid inzake de toegankelijkheid van het gebouw.

Tweede sporthal (8.9)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Realiseren van een tweede sporthal in Leusden, uiterlijk in het jaar 2017, waarbij sporters ruimte krijgen om te sporten in de eigen omgeving. Men hoeft niet uit te wijken naar omliggende gemeenten.	De planning van het in gebruik nemen van de sport- en turnhal in 2017 is nog steeds reëel.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In 2015 heeft de planvorming plaatsgevonden en is de aanbesteding ingezet. In 2016 zal worden begonnen met de bouw.	In 2016 is de bestemmingsplanprocedure doorlopen en is de aanbesteding afgerond. Door langere doorlooptijden in verschillende fases is de start bouw in het eerste kwartaal 2017. Er is een bezwaar ingediend tegen het bestemmingsplan. Dit heeft geen invloed op het bouwproces, omdat het bezwaar zich richt op het parkeren.

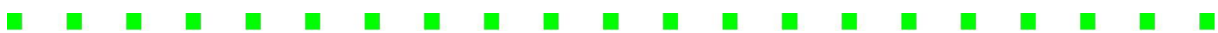
Ruimte voor ondernemerschap accommodaties (8.10)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebruikers in staat stellen op creatieve wijze inkomsten te verwerven. 2. Ruimte bieden voor ondernemerschap door het creëren van meerwaarde en concurrerend/efficiënt zijn. 3. Zonder commerciële partijen te benadelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Door uit te gaan van een kostendekkende huurberekening kunnen de huren voor bestaande, vrijkomende accommodaties relatief laag zijn. Het pand aan de Rozengarde 22 is inmiddels in gebruik door 3 verschillende huurders. - De voorbereidingen voor het herbestemmen van de voormalige basisschool De Kleine Beer aan Hoefijzer tot een verzamelgebouw van zorg, welzijn en startende ondernemers is in volle gang. Ook de herbestemming van de voormalige bibliotheek in Achterveld tot broedplaats van maatschappelijke partijen en startende ondernemers is opgestart.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. Er wordt nieuw beleid ontwikkeld voor verbreding van mogelijke activiteiten in maatschappelijke gebouwen. Wanneer bestemmingsplannen worden geactualiseerd en bij nieuwe initiatieven zal conform het nieuw beleid de bestemming verbreed worden. 2. Belangrijke stap in het bereiken van efficiëntie is het integraal afwegen van alle huisvesting. In Q4 2015 wordt IHP Onderwijs (punt 6.2) aan de raad voorgelegd. Aansluitend wordt in de eerste helft van 2016 samen met maatschappelijke en culturele partijen bekeken hoe ook hun huisvesting hierbij betrokken kan worden. Dit zal in 2016 leiden tot een totaal IHP wat dan wederom aan de raad zal worden voorgelegd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Beleid voor het verbreden van mogelijke activiteiten in maatschappelijke gebouwen wordt uitgewerkt in de omgevingsvisie. - Eind 2016 is de nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden 2016-2030 voorgelegd en vastgesteld door de raad. In deze nota zijn alle gemeentelijke gebouwen geïnventariseerd en is een basisvoorraad vastgesteld De uitwerking hiervan gaat in 2017 plaatsvinden.

<p>3. Het realiseren van de taakstelling op gemeentelijke accommodaties vraagt om rendabele investeringen. Dit is meegenomen in het Coalitie Uitvoeringsprogramma. De taakstellingen van het accommodatiebeleid zijn sterk verweven met de taakstelling op onderwijs(huisvesting) en bestaan uit een pakket van maatregelen gericht op de optimalisatie van leegstand en exploitatielasten. In de monitor bezuinigingen zijn de taakstellingen geactualiseerd.</p> <p>4. Onderdeel van de taakstellingen zijn investeringen in duurzaamheid om hiermee exploitatielasten te verlagen. Om een verder beeld te krijgen van de mogelijkheden is nader onderzoek nodig. In de voorjaarsnota is budget aangevraagd om hiervoor een vooronderzoek te starten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het is niet gelukt om samen met de schoolbesturen te komen tot een vastgoedbedrijf. Het beheer blijft vooralsnog in handen van de gemeente en de verschillende besturen afzonderlijk. Mede hierdoor komt het realiseren van het totaal aan voorgenomen bezuinigingen onder grote druk te staan. - Onderzoek naar en uitvoering van rendabele duurzaamheidsmaatregelen zal in 2017 plaatsvinden.
---	--

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Domein Leefomgeving					(bedragen x € 1.000)
	Begroting 2016		Rekening 2016	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	13.015	13.814	14.381	-567	
Baten	4.747	5.005	5.402	397	
Resultaat programma voor bestemming	8.268	8.809	8.979	-170	
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	348	497	802	-305	
Onttrekking aan reserves	25	874	1.559	685	
Resultaat programma na bestemming	8.591	8.432	8.222	210	

Programma onderdelen Domein Leefomgeving						(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo	
Openbare ruimte	5.216	5.236	415	533	98	
Milieu en duurzaamheid	1.000	958	60	60	42	
Afval	2.541	2.484	2.687	2.775	145	
Water en Riolering	1.672	1.680	1.429	1.439	2	
Onderwijshuisvesting	1.395	1.946	19	203	-367	
Accommodatiebeleid en -beheer	1.990	2.077	395	392	-90	
Domein Leefomgeving	13.814	14.381	5.005	5.402	-170	
Mutaties reserves	497	802	874	1.559	380	
Resultaat na bestemming	14.311	15.183	5.879	6.961	210	

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2016. Weergegeven worden de verschillen per programma onderdeel groter dan € 50.000. Binnen de toe te lichten programma onderdelen worden de grootste verschillen verklaard. Ook worden de onderdelen uit het voorstel resultaatsbestemming genoemd.

Openbare ruimte € 98.000 (voordeel)

De belangrijkste afwijkingen:

- Er zijn meer leges voor het verleggen van kabels ontvangen, een voordeel van € 50.000. Dit wordt veroorzaakt door het toegenomen aantal civiele projecten wat in uitvoer is, zoals woningbouw Biezenkamp, het nieuwe gemeentehuis, Hessenweg.
- Van het voordeel wordt € 34.000 overgeheveld naar 2017 omdat dit bedrag in 2017 wordt uitgegeven. Dit betreft het overbrengen van VRI-centrale naar de provincie Utrecht i.v.m. sloop voormalig gemeentehuis. Zie ook voorstel resultaatsbestemming.

Afval € 145.000 (voordeel)

Dit voordeel wordt veroorzaakt door meer baten bij de verwerking van kunststof (€ 112.000) en papier (€ 45.000). Vanaf 1 oktober 2016 is een start gemaakt met het inzamelen van PMD afval (plastic, metalen verpakkingen en drankenkartons) wat al een duidelijke verhoging in tonnage met zich mee heeft gebracht.

De marktprijzen van papier zijn aanzienlijk gestegen.

Onderwijshuisvesting € 367.000 (nadeel)

De grootste afwijking:

- Kapitaallasten € 438.000 (nadeel)

Dit nadeel wordt veroorzaakt door extra kapitaallasten als gevolg van de sloop van de Vallei + Bongerd (€ 146.000), Rossenberg + de Brink (€ 178.000) en de Klimrakker (€ 23.000). De resterende boekwaarden zijn als gevolg van onomkeerbare sloop afgeboekt. Het bedrag van € 178.000 voor het afboeken van de Rossenberg en de Brink is gedekt door een bijdrage van het grondbedrijf (grex Biezenkamp).

De kosten van sloop en bouwrijp maken rondom MFC Atria zijn bij het beschikbaar stellen van het krediet voor MFC Atria (2014) in de begroting opgenomen maar de kosten zijn voor het grootste deel in 2016 gemaakt (€ 238.000).

De betaalde rente over de BNG lening wordt aan MFC Atria toegerekend maar was nog niet in de begroting opgenomen (€ 31.000).

De genoemde overschrijdingen worden gedekt uit de reserve onderwijshuisvesting (uitzondering hierop is het afboeken van de Klimrakker) en het nadeel op dit programmaonderdeel valt dan ook voor het grootste deel weg tegen het voordeel in de reserveboekingen in domein 3.

De Vallei + Bongerd	€	146.000	t.l.v. Reserve onderwijshuisvesting
De Brink + Rossenberg	€	178.000	
Grondbedrijf-Grex Biezenkamp	€	-/- 178.000	
Klimrakker	€	23.000	Nadeel op programmaonderdeel onderwijshuisvesting
Sloop+bouwrijp Atria	€	238.000	t.l.v. Reserve onderwijshuisvesting
Rente MFC Atria	€	31.000	t.l.v. Reserve onderwijshuisvesting
Totaal	€	438.000	

- Diverse voordelen op onderwijshuisvesting, totaal € 70.000 (minder schade en vandalisme, minder te betalen huur, minder uitgaven onderhoud).

Accommodatiebeleid en –beheer € 90.000 (nadeel)

Dit wordt veroorzaakt door het afboeken van een groot gedeelte van de boekwaarde van de bestaande korfbalvelden. Met de bouw van de nieuwe 2^e sporthal zijn de bestaande velden eerder dan gepland aangepast. De oude topplaat is geheel verwijderd en de oude onderlaag is als gevolg van nieuwe korfbalregels verkleind. Voorgesteld wordt om deze extra kapitaallasten bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat alsnog uit de daarvoor bestemde reserve kapitaallasten te dekken (zie voorstel resultaatsbestemming).

Mutaties in reserves € 380.000 (voordeel)

Dit voordeel valt voornamelijk weg tegen het nadeel op het programmaonderdeel 'onderwijshuisvesting'.

De grootste afwijkingen:

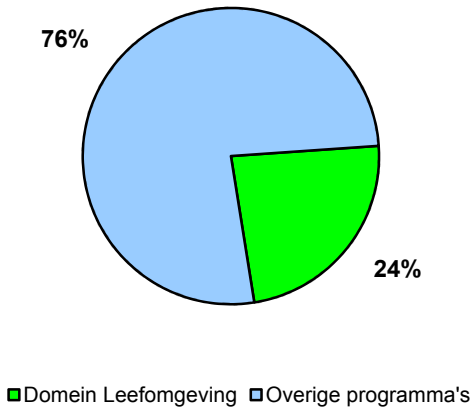
- Reserve (kapitaallasten) onderwijshuisvesting totale mutaties € 397.000 (voordeel)

Kapitaallasten sloop Vallei en Bongerd	€	146.000	(voordeel)
Kapitaallasten sloop en bouwrijp Atria	€	238.000	(voordeel)
Rente MFC Atria	€	31.000	(voordeel)
Overig	€	35.000-/-	(nadeel)
Totaal	€	380.000	(voordeel)

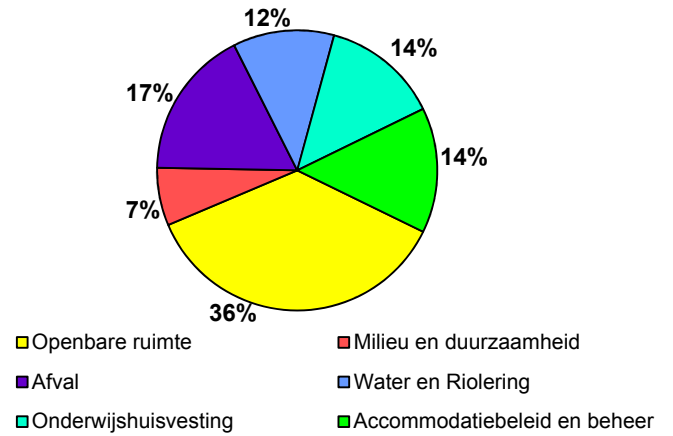

Programma 2 – Domein Leefomgeving in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over programma onderdelen

Domein Samenleving

Het programma omvat de onderdelen Eigen kracht en netwerk – Saamhorigheid – Preventie en vroegsignalering – Maatwerkvoorzieningen voor kwetsbare inwoners.

Het programma samenleving gaat over beleidsactiviteiten die stimuleren en faciliteren dat alle inwoners van Leusden zo optimaal mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving en zelfredzaam zijn. Het gaat over (gezondheids)zorg, welzijn, werk & inkomen, passend onderwijs en vrije tijdsbesteding. Het is gericht op alle Leusdenaren, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners die ondersteuning nodig hebben om te kunnen participeren.

Programmaonderdeel: Eigen kracht en netwerk

Sociaal Domein (8.1/8.2/8.3)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Door de transformatie binnen het sociaal domein wordt beoogd de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten, maar ook om beter en meer op maat toegesneden zorg te kunnen aanbieden voor de inwoners en de sociale cohesie binnen de samenleving te vergroten.</p> <p>Resultaten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een laagdrempelig (fysiek) sociaal portaal. Medewerkers hebben een 'er op af mentaliteit' en zoeken inwoners met een hulpvraag actief op en gaan naar vindplaatsen toe. Alle cliëntondersteuners, waaronder mantelzorgondersteuners, die kortdurende ondersteuning aan 0-100 jarigen bieden, werken vanuit dit portaal en gebruiken dezelfde methodiek in vraagverheldering om inwoners te ondersteunen bij het vinden van een oplossing van hun vraag. 2. Een digitale sociale kaart (virtueel portaal), die de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners stimuleert en waarin het lokale aanbod op het terrein van wonen, werken, welzijn en zorg vindbaar en up-to-date is. Via een beslisboom worden inwoners ondersteund in het vinden van een oplossing voor een eenvoudige vraag. 3. Het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt, blijft stabiel op het niveau van 2012 en bedraagt maximaal 17%; bij ouderen is het maximaal 13%. 	<p>Inwoners kunnen met hun een hulpvraag terecht bij Larikslaan2. Medewerkers maken daarnaast gebruik van 'vindplaatsen' om inwoners met een hulpvraag op te zoeken. De vraagverheldering is geüniformeerd. De website als portaal is gerealiseerd en zal verder worden doorontwikkeld.</p> <p>Mantelzorgers kunnen worden ondersteund. In 2017 is aan de hand van het GGD onderzoek aan te geven of het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt stabiel is gebleven ten opzichte van 2012. Dit is in 2016 nog niet mogelijk geweest.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. Larikslaan2 blijft het fysieke portal uitvoeren. In 2016 zal meer aandacht zijn voor het gebruikmaken van eenzelfde methodiek door alle cliëntondersteuners (binnen en buiten het basisteam) in Leusden. Ook wordt meer aandacht gegeven aan preventief werken door leden van het basisteam. 	<p>In (monitorings)gesprekken en afstemming met Larikslaan2 is aandacht geweest voor methodisch en preventief werken. De website sociaalplein.nl is doorontwikkeld en gekoppeld aan de sociale kaart.</p>

<p>2. De nieuwe website van Larikslaan2 is in 2015 gerealiseerd. In 2016 zullen hier meerdere interactieve modules aan worden gekoppeld zodat inwoners voor meer dienstverlening terecht kunnen bij het digitale portal.</p> <p>3. Wat betreft de ondersteuning van mantelzorgers wordt verwezen naar programma onderdeel Saamhorigheid</p>	
---	--

Eigen kracht

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Een lokale samenleving waarin inwoners kennis hebben en zich ervan bewust zijn dat zij maximaal hun eigen kracht en mogelijkheden moeten aanspreken, voordat ze een beroep kunnen doen op de gemeente. Onder 'eigen kracht' verstaan wij ook financiële draagkracht. De eigen kracht komt daarom ook in de vorm van de eigen bijdrage systematiek tot uiting die de gemeente vraagt voor een algemene voorziening of voor een maatwerkvoorziening. Kwetsbare groepen, zoals minima, ondersteunen wij met het versterken van hun (financiële) kennis en capaciteiten, en het vergroten van hun netwerk.</p>	<p>Het principe van 'eigen kracht' is in de werkwijze van Larikslaan2 en andere organisaties geïmplementeerd: in gesprek met de inwoner wordt bekeken wat op eigen kracht mogelijk is. We gaan er vanuit dat ook laagdrempelige informatie en beschikbaarheid van (algemene) voorzieningen bijdragen aan het gebruik kunnen maken van 'eigen kracht'.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We voeren een gemeentelijk communicatieplan uit dat gericht is op informatie en bewustwording (richting hulpvrager en informele zorgverleners), onderdeel hiervan is ook de boodschap dat inwoners zelf financieel bijdragen.</p> <p>We voeren regie over de externe communicatie; geven opdracht aan Larikslaan2 en vragen aan (vrijwilligers)organisaties om op een dergelijke manier te communiceren. Gemeente, professionele organisaties en belangenorganisaties stemmen de communicatie op elkaar af.</p> <p>Larikslaan2 blijft inwoners met een potentiële hulpvraag actief benaderen over eigen mogelijkheden/eigen verantwoordelijkheden. Zij versterkt en/of vergroot het sociale netwerk van kwetsbare groepen en heeft het onderzoeken van eigen kracht oplossingen ingebed in het werkproces. Er is expliciet aandacht om te voorkomen dat inwoners een voorziening mijden wanneer ze een eigen bijdrage moeten betalen. LL2 bouwt de interactieve digitale sociale kaart uit, waarmee inwoners zelf een antwoord op veel vragen kunnen vinden.</p>	<p>De genoemde activiteiten zijn onderdeel van het werkproces geweest van Larikslaan2.</p>

Mogelijkheden en talenten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Medewerkers van ondersteunende instellingen gaan uit van de mogelijkheden en talenten van cliënten, in plaats van wat iemand niet kan.	De mogelijkheden en talenten van cliënten komen in de gesprekken met hen aan de orde en zijn het uitgangspunt van waaruit ondersteund wordt.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none">- Larikslaan2 (Coördinator Vrijwilligers) krijgt de taak organisaties hierbij te ondersteunen via maatwerk (trainingen op maat, informatie, advies) aan vrijwilligersorganisaties die informele zorg leveren.- Professionele welzijns- en zorgorganisaties nemen deze uitgangspunten op in hun werkwijze. Tevens is het onderdeel van de inkoopcontracten 2016.	Vrijwilligersorganisaties zijn ondersteund met advies en diverse trainingen. Bij de professionele organisaties is de transformatieopdracht opgenomen in de inkoopcontracten en staat deze opgave op de agenda van de diverse gesprekken.

Eigen keuze en PGB

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Inwoners kunnen eigen keuzes maken. We bieden inwoners daarom maximale keuzevrijheid bij de keuze voor een Persoonsgebonden Budget (PGB).	Inwoners met een ondersteuningsvraag kunnen kiezen uit een PGB of zorg in natura. Uitgangspunt is aansluiten bij de vraag, maar ook zorgen voor passende ondersteuning conform 'het plan'.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We monitoren en zien toe op de uitvoering van de beleidsregels. Het gemeentelijk communicatieplan (met aandacht voor informatie over het maken van eigen keuzes) wordt uitgevoerd.</p> <p>We voeren regie op de externe communicatie: LL2 versterkt in het contact met de cliënt de regievoering door de klant en biedt actieve cliënt- ondersteuning wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben. Daarnaast nemen zij de PGB- rekenhulp, informatie over aanvraag PGB en de PGB-zelftest op hun website op.</p>	Larikslaan2 heeft dit uitgevoerd conform de verordeningen, beleidsregels en uitvoeringsovereenkomst en het is gemonitord tijdens de reguliere gesprekken tussen de gemeente en Larikslaan2.

Programmaonderdeel: Saamhorigheid

Initiatieven inwoners

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Inwoners die zich betrokken voelen bij elkaar, waar nodig informele hulp aan elkaar willen geven en initiatieven nemen om de saamhorigheid in de buurt/Leusden te versterken. De gemeente faciliteert en ondersteunt als inwoners hierom vragen. Deze ondersteuning is er niet op gericht initiatieven over te nemen. Het initiatief blijft bij de initiatiefnemers.	Er heeft ondersteuning plaatsgevonden van initiatiefnemers. Wat financiële ondersteuning betreft, zijn er in 2016 53 samenlevingsinitiatieven ondersteund door het Fonds Samenlevingsinitiatieven. Het gaat hier om grote en kleine activiteiten georganiseerd door Leusdenaren voor Leusdenaren. Zowel op cultureel gebied als op sportief gebied. Ook gaat het veel om wijkinitiatieven.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> Larikslaan2 (basisteam) werkt met welzijns-werkers nieuwe stijl en gaat 'erop af'. Zij ondersteunen initiatiefnemers waar dit nodig is. Met de inzet van een samenlevingsontwikkelaar beogen we een verbinding tussen de bestaande sociale netwerken (kerken, verenigingen, wijken, buurten) en/of het initiëren van nieuwe sociale netwerken aansluitend op inhoudelijke initiatieven. We stellen het Fonds Samenlevings-initiatieven beschikbaar onder beheer bij Larikslaan2. We stellen de website WijzijnLeusden ter beschikking. Bibliotheek, Fort33, Theater de Tuin en Scholen in de Kunst Leusden maken afspraken over samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties met als doel dat inwoners elkaar ontmoeten. Het Sportbedrijf heeft de opdracht vitale sportverenigingen te realiseren. 	<ul style="list-style-type: none"> Dit is gerealiseerd. Het in verbinding brengen van verschillende partijen. Concrete uitwerking betreft het opzetten van een coördinatiepunt vrijwilligers in samenwerking met Larikslaan2. Het initiatief komt vanuit de fondsen in Leusden. Inmiddels zijn de kerken aangehaakt. In 2017 wordt dit operationeel. We storten jaarlijks € 100.000 in het fonds en hebben afspraken gemaakt over de criteria die gelden om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit dit fonds. Website WijzijnLeusden is overbodig geworden en opgeheven. Er zijn uitvoeringsafspraken gemaakt met Larikslaan2 over het accounthouderschap met de culturele organisaties in Leusden. Deze afspraken zijn gemonitord. Er zijn prestatieafspraken gemaakt met het sportbedrijf. Er is een sportparkmanager aangesteld die o.a. tot taak heeft om dit te realiseren.

Mantelzorgers

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Een vermindering van het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt. We ondersteunen mantelzorgers met laagdrempelige dienstverlening, die gericht is op de ondersteuningsvraag en diverse vormen van respijtzorg bevat. De extra middelen die het rijk krijgt voor mantelzorgwaardering zetten we hiervoor in.	Bij Larikslaan2 is meer zicht op wat de behoefte is van de mantelzorgers in Leusden. Hun bereik is groter geworden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners kunnen bij Larikslaan2 terecht met vragen over mantelzorg. Expertise mantelzorgondersteuner voorheen werkzaam bij Welzijn Leusden kan breed ingezet worden bij leden Sociaal Team /Larikslaan2 Medewerkers Larikslaan2 werken samen met professionals als huisartsen, praktijkondersteuners en thuiszorgmedewerkers om zo mantelzorgers tijdig in beeld te krijgen en zo nodig te ondersteunen. Medewerkers Larikslaan2 en seniorenvoorlichters in huisbezoeken geven aandacht aan het begrip mantelzorg en organiseren lotgenotencontacten/informatiebijeenkomsten. Medewerkers Larikslaan2 voeren de Regeling Mantelzorgcompliment uit. 	Dit bereik is groter geworden door inzet van laagdrempelige dienstverlening en uitvoering van het mantelzorgcompliment. In 2015 kregen 340 mantelzorgers een blijk van waardering. In 2016 waren dit er 475. Daarnaast werden ook jonge mantelzorgers bereikt, specifiek ondersteund en gewaardeerd. De Regeling Mantelzorgcompliment is na één jaar geëvalueerd en aangepast.

Vrijwilligers

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het aanbod aan vrijwilligers sluit aan bij de vraag. Ook inwoners met een beperking verrichten vrijwilligerswerk; zowel vrijwilligers als organisaties worden hierin voldoende ondersteund.	Het aantal matches in 2016 uitgevoerd door Larikslaan2 in verschillende maatjesprojecten, waaronder ook het maatjesproject dementie, is verdubbeld. Cijfers over inzet aantal inwoners met een beperking als vrijwilliger zijn niet bekend. Vrijwilligers in Leusden zijn verzekerd, hebben cursussen aangeboden gekregen en ontvangen een gepaste vrijwilligersvergoeding.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Larikslaan2 ondersteunt (vrijwilligers)organisaties en zorgt ervoor dat vraag en aanbod aansluiten. (Vrijwilligers)organisaties kunnen bij Larikslaan2 terecht met vragen over o.a. bemiddeling, deskundigheidsbevordering, vrijwilligers verzekering en vrijwilligersvergoedingen.	Deze activiteiten zijn uitgevoerd door Larikslaan2 op basis van de uitvoeringsafspraken.

Tegenprestatie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Inwoners die een bijstandsuitkering ontvangen, en tot de doelgroep behoren (van 18 tot AOW- gerechte leeftijd) leveren een tegenprestatie naar vermogen, zodat zij actief (blijven) participeren in de samenleving. Zij verrichten maatschappelijk nuttige activiteiten - bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk- die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid. Deze mogen niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt. We beogen ook hiermee het sociaal netwerk en de arbeidsmarktmogelijkheden van bijstandsgerechtigden te vergroten.	Er wordt uitvoering gegeven aan de verordening Tegenprestatie. Uitgangspunt is maatwerk, en uitgaan van de mogelijkheden die iemand heeft om naar vermogen te participeren.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In december 2014 heeft de raad de verordening Tegenprestatie vastgesteld, daar wordt uitvoering aan gegeven. Er is besloten de tegenprestatie niet specifiek als verplichting te benoemen, maar onderdeel te laten zijn van de verplichting om te doen wat men naar vermogen kan. Doen wat je kunt is één van onze belangrijkste beleidsuitgangspunten bij de formulering en de uitvoering van ons re-integratie- en participatiebeleid. Daarbij gaan we uit van een sluitende aanpak, die ook afhankelijk is van de individuele situatie.	Het uitgaan van de mogelijkheden van de inwoner om mee te doen naar vermogen is onderdeel van de werkwijze. Vrijwilligerswerk is nadrukkelijk onderdeel van de inzet die bijstandsgerechtigden kunnen plegen zolang er (nog) geen mogelijkheid is voor betaald werk.

Cultureel ondernemerschap

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het culturele veld in Leusden werkt efficiënter met elkaar samen en het culturele ondernemerschap is bevorderd. Culturele organisaties in de gemeente Leusden zijn minder afhankelijk van gemeentelijke subsidies.	12 van de 15 nieuwe activiteiten die zijn opgenomen in het Uitvoeringsplan Leuker Leusden, zijn door de samenwerkende leden van de Cultuurkoepel uitgevoerd. De resterende drie zijn opgenomen in de planning van 2017. Binnen het budget hebben de culturele organisaties in 2016 meer activiteiten uitgevoerd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
We sturen bij de culturele organisaties die verbonden zijn aan de Cultuurkoepel op intensievere samenwerking, het delen van expertise en accommodaties, het inschakelen van deskundigheid uit het bedrijfsleven en het bijscholen van de bestuurders.	Er zijn periodieke gesprekken gevoerd, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. Waar nodig heeft de gemeente gefaciliteerd. Zo is specifiek bij de Opera verbinding gezocht met het bedrijfsleven in Leusden voor sponsoring, met provincie Utrecht voor cofinanciering en met LL2 om kwetsbare inwoners in beeld te krijgen.

Programmaonderdeel: Preventie en vroegsignalering

Signalerend vermogen samenleving

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Versterking van het signalerend vermogen van de samenleving. We creëren bewustwording over 'vroegsignalering, wisselen met elkaar informatie uit, en stimuleren een intensieve samenwerking tussen sport- en welzijnsorganisaties, culturele organisaties, scholen en kerken.	Vroegsignalering is onderwerp in netwerkoeverleggen. Netwerkoeverleggen, matchbeurs en inzet samenlevingsontwikkelaar hebben gezorgd voor meer bekendheid met elkaar en het vergroten van de bewustwording van de professionals en vrijwilligers binnen de diverse organisaties dat zij deel zijn van een groter geheel. Allen dragen bij aan preventie door signalering.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
We stimuleren sociale cohesie door de inzet van de samenlevingsontwikkelaar en buurtsportcoach, door verbinding te organiseren en ontmoeting te stimuleren. Daarnaast zorgen we voor laagdrempelige informatie bij Larikslaan2, een goede website en sociale kaart. We maken afspraken met huis- en jeugdartsen. De samenwerking tussen de huisartsen (praktijkondersteuners), (passend) onderwijs, de JGZ en Larikslaan2 (onderdeel van de "jeugdagenda") zal worden versterkt.	De samenlevingsontwikkelaar heeft de zorgbeurs georganiseerd met zorgprofessionals. Vorbereidingen zijn getroffen tot inlooppunten in de wijk. De samenlevingsontwikkelaar heeft verschillende werkgroepen opgezet. Overkoepelend monitort hij met betrokken burgers en Larikslaan2 is aangehaakt. Zowel op bestuurlijk als uitvoerend niveau is er structureel overleg. Gesproken is onder meer over delen van informatie en privacy. Verbinding tussen Larikslaan2, huis- en jeugdartsen krijgt vorm in de voorbereiding van de pilot J-GGZ. De jeugdagenda is ingevoegd bij het uitvoeringsplan sociaal domein. Er is een Jeugdconferentie georganiseerd met het PO en Larikslaan 2 dat vervolg krijgt in werkgroepen.

Algemene voorzieningen

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Behoud van een hoog niveau van lokale, laagdrempelige algemene voorzieningen, met meer aandacht om individuele hulpvragen via algemene voorzieningen aan te bieden. We willen dat voorzieningen beter gevonden worden en dat de samenwerking en de afstemming tussen de algemene voorzieningen optimaal is.	Voorzieningen versterken elkaar door een goede samenwerking. Het basisteam signaleert of de bestaande voorzieningen voldoen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We geven Larikslaan2 (basisteam) de opdracht te signaleren of de bestaande voorzieningen voldoen (aard en kwaliteit). We willen een hoog niveau behouden door van organisaties te vragen hun professionals en vrijwilligers de juiste opleidingen en trainingen te laten volgen. Daarnaast vragen we van professionals en, indien mogelijk, van vrijwilligers een 'Verklaring Omtrent het gedrag' (VOG). We geven de samenlevingsontwikkelaar en het basisteam opdracht om samen te werken.</p> <p>Larikslaan2 heeft de opdracht om te komen tot een integrale sociale kaart.</p>	<p>Larikslaan2 heeft de bestaande voorzieningen in beeld. Larikslaan2 krijgt een budget voor trainingen en deskundigheidbevordering van haar professionals en biedt deskundigheidsbevorderingen en thema-avonden aan voor vrijwilligers van organisaties in Leusden. In alle subsidies heeft de gemeente de VOG voor professionals en vrijwilligers gefaciliteerd. De samenlevingsontwikkelaar en het basisteam hebben regelmatig overleg gevoerd en projecten opgezet. De sociale kaart is ontwikkeld en is steeds actueel gehouden.</p>

Efficiënte welzijnsorganisatie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. 'efficiënte' welzijnsorganisatie: <ul style="list-style-type: none"> - gaat vraaggericht te werk; - neemt geen zaken over van inwoners, maar stimuleert en faciliteert ze om regie in eigen hand te nemen; - is een aanjager en verbinder. Stimuleert andere organisaties om sociale activiteiten uit te voeren. Dit binnen door de gemeente vastgestelde financiële kaders. Hanteert een integrale kostprijs die onder het regionaal gemiddelde ligt; - stemt het aanbod op elkaar af en doet geen werk dat door een andere organisatie wordt geleverd. 2. intensieve onderlinge samenwerking: <ul style="list-style-type: none"> - één integraal loket gericht op iedereen, van 0-100 jaar, die een vraag heeft; - cliëntondersteuners gebruiken een methodiek van vraagverheldering. 3. 'specifieke herkenbare programma's voor doelgroepen'. 4. initiatieven vanuit de samenleving op het terrein van welzijnszorg (zoals Wensboom Leusden) worden van harte ondersteund' 	<p>Dit punt uit de CUP is gerealiseerd met de totstandkoming van Larikslaan2 en het integreren van de activiteiten vanuit het toenmalige Welzijn Leusden. Daarnaast zijn de genoemde werkwijze, het integrale loket en activiteiten door Larikslaan2 gerealiseerd.</p>

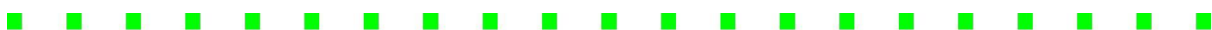

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. We nemen dit op in de opdrachtverlening aan Larikslaan2. 2. We nemen dit op in de opdrachtverlening aan Larikslaan2. Cliëntondersteuners volgen trainingen en intervisie in het gebruik van dezelfde manier van samenwerking. Met de inzet van een samenlevingsontwikkelaar beogen we een verbinding tussen de maatschappelijke organisaties. 3. We nemen dit op in de opdrachtverlening aan Stichting Jeugd- en Jongerenwerk die zich in 2016 zal ontwikkelen tot een cultureel activiteiten centrum voor 0-100 jarigen. Vanuit de samenleving zijn er diverse initiatieven die dagbesteding voor specifieke doelgroepen (willen) organiseren, zoals Centraal Zorg en Beweging 3.0. De gemeente faciliteert waar nodig. 4. We faciliteren en ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving op maat. Dat kan door initiatieven met elkaar in contact te brengen, door ze te wijzen op mogelijke financieringsbronnen, door initiatieven op gang te brengen, etc. 	<p>De genoemde activiteiten zijn opgenomen in de opdrachtverlening aan Larikslaan2, die daar uitvoering aan heeft gegeven.</p> <p>De kwartiermaker heeft in opdracht van de gemeente de transitie van Fort33 begeleid. Nieuwe doelgroepen en activiteiten zijn gepland en samenwerkingspartners zijn daarbij aangesloten. Voorbereidingen zijn getroffen voor dagbesteding; een externe deskundige is ingeschakeld.</p> <p>De samenlevingsontwikkelaar heeft als netwerker verbindingen gelegd, gestimuleerd en gefaciliteerd.</p>

Efficiënte organisatie sportactiviteiten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>In 2017 heeft Leusden vitale sportverenigingen die midden in de samenleving staan en een grotere bijdrage leveren aan de leefbaarheid in Leusden dan in 2015. De verenigingen dragen daarin nadrukkelijk bij aan de van het sociale domein: het vergroten van zelfredzaamheid, het vergroten van maatschappelijke participatie, het versterken van de kracht van de samenleving.</p>	<p>In het traject naar vitale sportverenigingen is er een sportparkmanager bij het sportbedrijf aangesteld. Met het sportbedrijf zijn prestatieafspraken gemaakt over de inzet van de sportparkmanager in relatie tot de doelstelling om te komen tot vitale sportverenigingen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Samen met het sportbedrijf, welzijnsorganisaties en de sportverenigingen, wordt in 2016 een plan van aanpak ontwikkeld. Hierin stellen we vast hoe de samenwerking tussen sport- en welzijnsorganisaties zodanig vorm gegeven kan worden dat sportverenigingen in staat zijn nadrukkelijk bij te dragen aan de genoemde doelen van het sociale domein. Meegenomen in het plan van aanpak wordt hoe de inzet van (extra) buursportcoaches als sportparkmanager kan bijdragen aan de te realiseren verbindingen tussen sport- en welzijnsorganisaties.</p>	<p>Er is gekozen voor een andere aanpak. In 2016 is geen plan van aanpak ontwikkeld, maar is er een pilot gestart middels het aanstellen van een sportparkmanager in dienst van het sportbedrijf. De sportparkmanager heeft een eerste inventarisatie gedaan bij de sportverenigingen hoe de vitaliteit te vergroten.</p>

Vermindering eenzaamheid, verslavingsproblematiek, obesitas en schulden

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Vermindering van eenzaamheid, verslavingsproblematiek onder jongeren, obesitas en schuldenproblematiek. Een meer integrale aanpak van en een sterke samenwerking tussen de algemene voorzieningen dragen daaraan bij.	Door samenwerking met inwoners, ondernemers en professionals is het signalerend vermogen vergroot en wordt preventief en gezamenlijk opgetreden om problematiek op het gebied van alcohol, drugs, voeding en obesitas en eenzaamheid te voorkomen of verminderen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Vanuit de Leusdense netwerkgroep rondom eenzaamheid - van professionals en vrijwilligers, aangesloten bij landelijke Coalitie Erbij - wordt er gewerkt aan bewustwording en signaleren van eenzaamheid. Initiatieven op dit terrein van vrijwilligers en buurtorganisaties worden zo nodig ondersteund.</p> <p>Op basis van input en samenwerking door verschillende lokale professionals, wordt preventief en gezamenlijk opgetreden om problematiek op het gebied van alcohol, drugs, voeding en obesitas te voorkomen of verminderen. De resultaten van de rondetafelgesprekken – waarin ook onderzocht wordt of de JOGG-aanpak passend is voor Leusden – zullen hier in 2016 richting aan geven. De samenwerking tussen huisartsen, JGZ, (passend) onderwijs en Larikslaan2 (onderdeel van de “jeugdagenda”) zal worden versterkt.</p> <p>Wat betreft het onderdeel schuldenproblematiek wordt verwezen naar de hierop volgende doelstelling ‘Financieel bewustzijn’.</p>	<p>De Leusdense Werkgroep rondom Eenzaamheid heeft ‘out of the box’ nagedacht over op welke wijze we eenzaamheid het beste kunnen signaleren en benaderen. Twee best practices worden uitgevoerd; winkelpersoneel wordt geschoold op het herkennen van eenzaamheid en er wordt een babbelbank geplaatst. De signaleringskaart eenzaamheid is gereed en wordt in het eerste kwartaal 2017 verspreid onder inwoners en professionals.</p> <p>Het meerjarenprogramma LeusdenFit wordt uitgevoerd conform de jaarplanning. In december heeft Stichting Eerstelijnszorg Leusden (SEL) het convenant ondertekend. Ook de overige drie scholen, die niet vallen onder Voilaverband, gaan in het voorjaar het convenant ondertekenen. De monitoring wordt uitgevoerd conform de afspraak.</p> <p>De lokale integrale aanpak alcohol en drugs is uitgewerkt. Een van de activiteiten een voorlichtingsavond over alcohol en drugs, werd door circa 100 ouders bezocht in Fort 33.</p> <p>Tweejaarlijks vindt er bestuurlijk overleg plaats met huisartsen- jeugdartsen- onderwijs- Larikslaan2. Onderwerpen die aan bod komen zijn privacy, samenwerken en informatie-uitwisseling.</p>

Financieel bewustzijn

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Financieel bewuste burgers die in staat zijn schulden zodanig onder controle te houden, dat de financiële situatie geen belemmering vormt om te participeren in de samenleving. Voor de groep die niet in staat is zijn problematische schulden op te lossen, streven we er naar dat de schulden hanteerbaar moeten zijn. Bij deze groep inwoners richten we ons op het stabiliseren van de financiële situatie en het voorkomen van crisissituaties.	Op het gebied van schuldenproblematiek worden inwoners integraal geholpen bij Larikslaan2. Diverse preventieve activiteiten hebben bijgedragen aan het beperken van schulden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We zorgen voor een preventieve en laagdrempelige aanpak van schuldproblematiek. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot in 2015 (lokale samenwerking Stadsring51 en Larikslaan2) zetten we de nauwe samenwerking tussen schuldhulpverlener en basis- en sociaal team voort. Daarnaast wordt door beide partijen informatie en advies verstrekt. Er is ondersteuning door vrijwilligers en crisisondersteuning blijft onderdeel van de werkzaamheden van Stadsring51.</p>	<p>De pilot waarbij de schuldhulpverlener van Stadsring51 nauw samenwerkt met Larikslaan2, is voortgezet. Preventief is actie ondernomen op het terrein van betalingsachterstanden, specifiek op het gebied van huurachterstand. Vanuit een samenwerking tussen Stadsring51, WSL en Larikslaan2 wordt huurachterstand vroegtijdig opgemerkt en aangekaart. Daarnaast is er extra aandacht geweest voor het Sociaal Maatschappelijk Steunpunt (SMS) en de vrijwilligers.</p>

Onderwijs/doorgaande leerlijn

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Er zijn heldere afspraken over de relatie tussen zorg voor de jeugd en passend onderwijs en de overgang tussen voorschoolse opvang (zoals GGD, kinder- en peuteropvang) en primair onderwijs, primair en voortgezet onderwijs, voortgezet en vervolgonderwijs en voortgezet onderwijs -arbeidsmarkt.</p> <p>In de voor- en voerschoolse educatie (VVE) is een sluitend systeem voor kinderen van 0-4 jaar waarbinnen taal- en ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig worden onderkend en aangepakt. Alle kinderen die baat hebben bij voor- en voerschoolse educatie hebben daar toegang toe.</p>	<p>In het najaar van 2016 heeft op lokaal niveau een conferentie plaatsgevonden waar het onderwijs, het samenwerkingsverband SWV De Eem, de voorschoolse, buitenschoolse en andere signalerende organisaties zijn samengekomen om te werken aan afspraken rond de doorgaande ontwikkelingslijn en onderwijs- zorgarrangementen voor Leusdense kinderen. In december is een aantal organisaties bij elkaar gekomen om de ideeën en afspraken verder uit te werken.</p> <p>Op regionaal niveau is samen met het onderwijs gewerkt aan de regionale ontwikkelagenda Passend Onderwijs Regio de Eem.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Afspraken aansluiting Voortgezet (Speciaal) Onderwijs en jeugdhulp. ▪ De aanpak van de thuiszittersproblematiek vanuit het 'thuiszitterspact'. <p>Alle Leusdense kinderen met een VVE-indicatie hebben in 2016 toegang tot voorschoolse educatie gekregen. Op regionaal niveau zijn afspraken gemaakt over de inzet van Voor- en voerschoolse educatie (VVE) en de rol van de GGD in het sluitende systeem.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Voortbouwend op de pilot Passend Onderwijs neemt de gemeente in 2015 deel aan het Leusdens Overleg Schoolleiders (LOS).</p> <p>Proces- en werkafspraken rondom het integraal arrangeren van (onderwijs)zorg en jeugdhulp worden gemaakt en gemonitord. Daarnaast kunnen (afhankelijk van de agenda) externe partners zoals Larikslaan 2, CJG, GGD, kinderopvang, SPL/VVE en SWV De Eem deelnemen om afspraken te maken over verbeteringen rondom (warme) overdracht en afstemming. Bij signalering van knelpunten wordt de link met basis- en sociaal team gelegd.</p>	<p>De gemeente heeft deelgenomen aan het Leusdens Overleg Schoolleiders (LOS).</p> <p>We gaven samen met het onderwijs uitvoering aan de regionale ontwikkelagenda Passend Onderwijs Regio de Eem, waaronder;</p> <ul style="list-style-type: none"> - de uitvoering van de <u>Regionale Meld- en Coördinatiefunctie RMC</u> waarbij we de versnippering van taken verminderen en de regionale samenwerking geïntensiveerd wordt. - het regionaal plan Voortijdig Schoolverlaters Programma 2014-2016 ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten.

<p>Met de uitvoerende organisatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie worden samenwerkingsafspraken (bijv. rondom het bereik van deze kinderen en het VVE-beleid) regelmatig gemonitord.</p>	<p>- Samenwerkingsverbanden en gemeenten voerden op overeenstemming gericht overleg (oogo) over het Passend Onderwijs en het ondersteuningsplan. In dit plan legt het samenwerkingsverband de afspraken vast die moeten zorgen dat alle leerlingen een passende onderwijsplek kunnen krijgen.</p> <p>Met de uitvoerende organisaties voor Voor- en Vroegschoolse Educatie zijn de samenwerkingsafspraken in 2016 gemonitord.</p> <p>Er vonden diverse overleggen plaats met onderwijs en werkgeversorganisaties, waarmee de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt verbeterd.</p>
---	--

Stimuleren Integrale kindercentra

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Een meer integrale benadering, een krachtige pedagogische omgeving ter ondersteuning van de ontwikkeling van het kind van ten minste 0-12 jaar. Het tegengaan van de versnippering in het voorzieningensstelsel. 2. Integrale en vroege signalering en –interventie in samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen, onderwijs en jeugdhulp/basiszorg. 	<p>De samenwerking tussen onderwijs, gemeente, welzijnsorganisaties, voor- en naschoolse voorzieningen en organisaties voor passend Onderwijs is in 2016 gestimuleerd. Middels gesprekken, conferenties en werkgroepen is samen met betrokken partijen gewerkt aan een meer integrale benadering in de doorgaande ontwikkelingslijn en op het gebied van onderwijs-zorgarrangementen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>In het Leusdens Overleg Schoolleiders (LOS) stimuleren we samenwerking tussen onderwijs, gemeente, welzijnsorganisaties en organisaties voor Passend Onderwijs. Onderwerpen als jeugdhulp, duurzaamheid, leerplicht, doorgaande leerlijn, flexibele tijden, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting kunnen op de agenda komen.</p> <p>Een meerjarenplan voor vervangende nieuwbouw van de 7 niet-MFC scholen dient aan te sluiten bij een gedeelde visie op onderwijsinhoudelijke en maatschappelijke vernieuwing met het onderwijsveld in het belang van het kind.</p>	<p>In 2016 is de volgende stap in het Strategisch Integraal Huisvestingsplan gezet. De Gemeente, Voila en VMOL hebben samen een verkennend onderzoek gedaan betreffende de nieuwbouw voor 3 ('t Ronde, de Heerd en 't Holm) van de 7 'niet-MFC' basisscholen, in één Integrale/Montessori Kind Centra (IKC/MKC) Berkelwijk. In het onderzoek is gekeken of er 1, 2 of 3 scholen samen zouden gaan. Uiteindelijk hebben beide schoolbesturen aangegeven met 3 scholen samen te willen gaan in een nieuwe IKC/MKC op de huidige locatie van de Ronde en de Heerd. Daarnaast is via een Europese aanbesteding een programmamanager gekozen. De programmamanager zal beide schoolbesturen ondersteunen in hun rol als bouwheer. De nieuwe IKC/MKC zal aansluiten bij een gedeelde visie op onderwijsinhoudelijke en maatschappelijke vernieuwing en belangrijke en nieuwe ontwikkelingen zoals thuisnabij Passend Onderwijs, doorlopende leerlijnen (IKC/MKC) en interactie met jeugdzorg ondersteunen.</p>

Ontmoeting en dagbesteding

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Op lokaal niveau combineren we dagbesteding, ontmoeten en activering, zodat wijkgerichte laagdrempelige ontmoetingspunten ontstaan. Hiermee willen we ook lokale ruimtes zo efficiënt mogelijk benutten. We streven ernaar om dagbesteding te combineren met meer bewegen door inwoners met een chronische ziekte en/of beperking.	Er functioneren werkgroepen om te komen tot een broedplaats in het Hoefijzer.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> Larikslaan2 draait met vier regionale zorgpartijen een pilot dagbesteding in 2015 (Inlooppunt). Uitgangspunt is een aanbod te creëren dat aansluit bij bestaande activiteiten en deze uitbreiden voor nieuwe doelgroepen en indien mogelijk afschalen van maatwerkvoorziening naar algemene voorziening of een combinatie hiervan. Via het Sportbedrijf zetten we (sport)accommodaties in als laagdrempelige (wijk)ontmoetingspunten. We stellen de (sport)verenigingen in de gelegenheid vitale verenigingen te worden. Het Sportbedrijf ontwikkelt samen met verenigingen en andere organisaties sportzorgarrangementen, door slimme combinaties van het huidige aanbod te maken. 	<p>De pilot is afgerond. Het inlooppunt wordt (een middagdeel) gecontinueerd tot het Hoefijzer operationeel is. Daarna wordt het inlooppunt onderdeel van 'Hoefijzer'.</p> <p>Verenigingen zijn gestimuleerd middels gesprekken tot het vergroten van hun maatschappelijke bijdrage. Een voorbeeld hiervan is het beschikbaar stellen van clubaccommodaties voor derden. Steeds meer activiteiten, los van de verenigingsactiviteiten, starten en eindigen in een clubaccommodatie. Soms zijn deze activiteiten geïnitieerd vanuit het sportbedrijf maar veelal zijn het ook anders georganiseerde groepen die de clubaccommodaties weten te vinden.</p> <p>In het najaar van 2016 is een sportparkmanager aangesteld die het samenwerken tussen verenigingen en partners uit het sociaal domein gaat stimuleren en initiëren, dit voor de opstart van een (zowel aanbod- als vraaggericht) activiteiten voor de zorg-, welzijn-, onderwijs-, arbeidsparticipatie-instellingen en bedrijven op de sportparken.</p>

Programmaonderdeel: Maatwerkvoorzieningen voor kwetsbare inwoners

Zorg continuïteit

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
We borgen zorgcontinuïteit aan iedere inwoner die ondersteuning ontving op basis van een indicatie (jeugd)zorg/Wmo.	We hebben ook in 2016 de zorgcontinuïteit aan iedere inwoner geborgd, maar hebben ook de kanteling lokaal verder ingezet en zijn meer vanuit de inwoners (cliënten, netwerk en samenleving) zelf gaan werken. Dit als antwoord op een verder vergrijzende samenleving en steeds duurder wordende zorg.

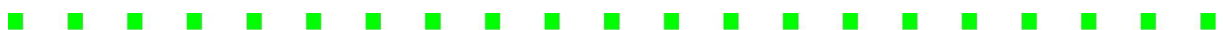
Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Herindicaties hebben plaatsgevonden in 2015; in 2016 wordt zorg ingezet volgens de leidende principes.	We hebben de leidende principes ingezet, nieuwe verordeningen en beleidsregels opgesteld (die daarmee voldoen aan de nieuwe regelgeving, wensen en inzichten), wederom zorg/ondersteuning ingekocht en de middelen verstrekt aan LL2. Middels deze acties hebben we ervoor gezorgd dat LL2 in staat is om de continuïteit van zorg/ondersteuning aan onze inwoners borgen.

Inkoop/aanbesteding zorgaanbieders

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. De inwoners van de gemeente Leusden ontvangen de nodige zorg op een manier die tegemoet komt aan de diversiteit, de vraag en de wensen van de inwoners. Ondersteuning en zorg worden zo veel als mogelijk lokaal ingezet, maar altijd onder regie van het Sociaal Team. 2. Eventuele inzet van specialistische expertise wordt regionaal en zelfs bovenregionaal gecontracteerd met het oog op het vergroten van de uitvoeringskracht. 3. In de toekomst willen wij inzetten op een verschuiving van het (boven)regionaal inkopen naar lokale initiatieven. Dat doen wij door financiering van lokale initiatieven en innovatie. Hiervoor is wel een transformatie nodig die vijf jaar zal duren. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dit uitgangspunt en de voorgestelde werkwijze zijn gehanteerd (door Larikslaan2). 2. Specialistische expertise is in 2016 (voor 2017) regionaal en zelfs bovenregionaal gecontracteerd en daarmee geborgd. 3. De verschuiving van het (boven)regionaal inkopen naar lokale initiatieven is ingezet.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. We maken samenwerkingsafspraken met de huis- en jeugdartsen, met het onderwijs (LEA) en alle disciplines in de basisinfrastructuur. 2. Ook in 2016 kopen we specialistische expertise regionaal in; uitgevoerd door het Regionaal Inkoop en Subsidie Bureau. 3. Wij stimuleren lokale initiatieven. In 2016 maken we afspraken over wat we daarna lokaal en wat we regionaal inkopen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er zijn samenwerkingsafspraken met de huis- en jeugdartsen en met het onderwijs (LEA, lokale educatieve agenda) gemaakt en samenwerkingspartners in de basisinfrastructuur 2. Ook in 2016 hebben we specialistische expertise regionaal ingekocht; middels het Regionaal Inkoop en Subsidie Bureau. 3. Lokale initiatieven zijn ondersteund. In 2016 zijn aanvullende afspraken gemaakt over wat we lokaal en wat we regionaal inkopen: <ul style="list-style-type: none"> • Huishoudelijke Hulp kopen we lokaal in met ruimte voor innovatie en nieuwe samenwerkingsvormen die de dienstverlening/ondersteuning van onze inwoners ten goede komt. • de regionale aanbesteding voor 2017 biedt bijvoorbeeld ruimte voor invulling van lokale dagbesteding (en is dus uit de aanbesteding gehaald). • Daarnaast zijn innovatiebudgetten beschikbaar voor lokale ZIN (Zorg in Natura) aanbieders vanuit Beschermd Wonen om hier bij aan te sluiten. • Voor Beschermd Wonen is er ook ingezet om regionaal te regelen dat er ruimte is en blijft voor maatgerichte en lokale (PGB, persoonsgebonden budget) initiatieven. Daar maakt de Grasboom bijvoorbeeld gebruik van en is eind 2016 gestart met een woongroep.

Maatwerk als vangnet

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Vanaf 2016 is maatwerkondersteuning vanuit de Wet jeugdzorg/Wmo gericht op het vergroten van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners. Daarbij wordt maximaal rekening gehouden met de eigen kracht en het sociale netwerk van de cliënt en het ondersteuningsaanbod vanuit de algemene voorzieningen. Maar wanneer participeren niet mogelijk is, de zelfredzaamheid steeds kleiner wordt, de autonomie en de regie afnemen, en dit proces onomkeerbaar is, dan zorgt de gemeente voor een vangnet door middel van maatwerk.</p>	<p>Dit uitgangspunt en de voorgestelde werkwijze zijn gehanteerd, daarmee hebben we ondersteuning/zorg op maat aan iedere inwoner geboden.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>We zetten in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vergroten van participatie en zelfredzaamheid, versterken eigen kracht en inzet van het eigen/sociale netwerk; door het (laten) formuleren van doelen gericht op het vergroten van de participatie/zelfredzaamheid en inzet van de eigen kracht en het sociale netwerk in het persoonlijk plan of gezinsplan. • algemene voorzieningen toegankelijk maken voor de nieuwe doelgroepen; via inkoopcontracten en prestatie indicatoren afspraken maken met de zorgaanbieders en lokale partners over de realisatie van algemene voorzieningen voor de nieuwe doelgroep, waarbij innovatie (bijvoorbeeld beeldzorg/zorg op afstand) onderdeel is van de prestatie afspraken. • nieuwe (creatieve) vormen van maatwerk-ondersteuning, door open te staan en in gesprek te gaan met nieuwe zorgaanbieders die dit willen realiseren. • bewustwording van een inclusieve samenleving door afspraken te maken met lokale organisaties (sport, cultuur en natuur) om kwetsbare inwoners deel te laten nemen aan het reguliere aanbod en een gemeentelijke PR campagne. • het doorbreken van handelingsverlegenheid van professionals bij het in kaart brengen van het sociale netwerk, door het coachen/ trainen van het sociaal team/ basisteam 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordeningen en beleidsregels Wmo en Jeugd zijn aangepast om het persoonlijk plan en gezinsplan beter te borgen (vorm, inhoud, onafhankelijke cliëntondersteuning). LL2 heeft in 2016 ingezet op het trainen van medewerkers en het opstellen van werkinstructies en aanpassen van de sjablonen om de doelstelling van participatie en zelfredzaamheid, versterken eigen kracht en inzet van het eigen/ sociale netwerk in de praktijk te kunnen waarmaken. • In de nieuwe verordening Wmo is de algemene voorzieningen HH opgenomen. Daarnaast is dagbesteding (als laagdrempelige algemeen/voorliggende voorziening) buiten de aanbesteding gezet en wordt lokaal vormgegeven. Innovatie maakt integraal onderdeel uit bij de diverse inkooptrajecten. • In 2016 is ingezet om dit te regelen vanuit de lokale aanbesteding HH en regionale aanbestedingstafels. Daarnaast is ruimte gegeven waardoor een initiatief als de Grasboom in Leusden is gestart. • Het sportbedrijf heeft met sportverenigingen afspraken gemaakt over instroming en begeleiding van bv kinderen met autisme. De leden van de Cultuurkoepel hebben bij het organiseren van hun culturele activiteiten overleg gehad met Larikslaan2 met als doel kwetsbare inwoners te betrekken. Zowel actief (vrijwilliger) als passief (bezoeker). • Het sociaal team/basisteam is in 2016 getraind.

Financiële belangen gehandicapten en chronisch zieken

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Met de afbouw van de landelijke inkomensregelingen en met de uitbreiding van het gemeentefonds willen we een gerichte tegemoetkoming voor chronisch zieken en mensen met een beperking met hoge ziektekosten. We willen met de middelen die we hiervoor krijgen een compensatie bieden aan de minima en midden inkomens.</p>	<p>Inwoners met een chronische beperking, die voldoen aan de gestelde criteria, kunnen een eenmalige jaarlijkse financiële compensatie ontvangen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Op basis van het in 2015 uitgevoerde behoefteonderzoek stelt de gemeente nog in 2015 een gericht voorstel op om chronische zieken en gehandicapten met een laag inkomen te compenseren. In 2016 zal deze regeling tot uitvoer worden gebracht.	Regeling chronisch zieken en beperkten is vastgesteld. Gemeente en Larikslaan2 hebben gecommuniceerd over de nieuwe regeling via de website, mailing en gemeentepagina. Op verzoek van het Platform Sociale Zekerheid is de aanvraagtermijn voor 2016 verlengd tot 1 maart 2017.

Minimabeleid

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Betreffende het minimabeleid werken we vanaf 1 januari 2015 met een meer maatgerichte, lokale participatie-aanpak, waardoor de middelen doelmatiger worden besteed. Cliënten moeten voortaan aannemelijk kunnen maken dat de kosten aanwezig en noodzakelijk zijn. Daarnaast willen we een blijvend financieel vangnet creëren voor minima met speciale aandacht voor chronisch zieken, gehandicapten en schoolgaande kinderen.	Met de inzet van de minimacoach, die in nauwe samenwerking met Larikslaan2 werkt, is een meer maatgerichte, lokale en integrale aanpak tot stand gekomen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In 2016 geven we uitvoering aan de maatwerkvangnet aanpak, specifiek voor minima. Hier komen het financiële vangnet en het zorgvangnet bij elkaar. Waar sprake is van kwetsbaarheid en onvoldoende vermogen om zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid en participatie op te pakken met de voorliggende voorzieningen is het maatwerkvangnet van toepassing. Daarnaast kan het maatwerkvangnet ingezet worden als er sprake is van stapeling van eigen bijdragen (m.n. als gevolg van wijzigingen in het Rijksbeleid op het terrein van zorg, huur en inkomen). Er wordt gemonitord (middels onderzoek mate van en soorten toekenningen maatwerkregelingen, signalen cliëntenraden/ uitvoering e.d.) in hoeverre dit beleid in voldoende mate voldoet of toch aanpassing (nadere uitwerking/ verruiming) heeft.	Sinds juli 2015 kent de gemeente een maatwerkvangnetregeling, waarmee nadrukkelijk ruimte is om maatwerk te leveren. Het vangnet wordt ingezet via de klantmanager en sociaal team en minimacoach. In 2016 is de vangnetregeling minder nodig geweest dan verwacht.

Actualisering kwijtscheldingsbeleid

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Een actueel, actief, ruimhartig en niet bureaucratisch kwijtscheldingsbeleid gemeentelijke belastingen. 2. De ontwikkelingen op gebied van kwijtschelding van lokale belastingen maken een actualisering van het beleid gewenst. 	Met het verruimde kwijtscheldingsbeleid (per december 2014) is het aantal mensen waarvan de gemeentelijke belastingen worden kwijtgescholden opgelopen naar bijna 300.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Op 18 december 2014 heeft de raad besloten het kwijtscheldingsbeleid te verruimen. Met dit nieuwe beleid is invulling gegeven aan de gemeentelijke beleidsvrijheid die een paar jaar geleden is ontstaan. De bestuursopdracht is hiermee afgerond.	We hebben uitvoering gegeven aan het kwijtscheldingsbeleid.

Gemeentelijke collectieve zorgverzekering

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Uit onderzoek blijkt dat de huidige gemeentelijke Collectieve Zorgverzekering voor Minima (CZM) een effectief middel is om de zorgkosten te minderen voor chronisch zieken en gehandicapten met een laag inkomen. We willen naast het huidige pakket, twee uitgebreidere pakketten aanbieden specifiek aan chronisch zieken en gehandicapten met een minimum inkomen.	Met ingang van 1 januari 2016 is de nieuwe collectieve ziektekostenverzekering voor minima (CZM) ingegaan. Naast de basisverzekering worden er 3 aanvullende pakketten aangeboden, waarbij de gemeentelijke bijdrage is gedifferentieerd. Daarnaast zijn er ook drie niveaus van tandverzekeringen. De inkomensgrens is verhoogd naar 130% van het wettelijk minimumloon.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Per januari is Menzis de verzekeraar voor de collectieve verzekering voor de minima. Vanaf dit moment biedt Leusden aan minima 3 pakketten aan. De nieuwe pakketten zijn uitgebreider en meer gericht op de specifieke zorgkosten voor chronisch zieken en gehandicapten. Daarbij wordt het verschil in premie (t.o.v. het 1e pakket) door de cliënt zelf gefinancierd. In de 2e helft van 2015 zal een voorstel worden uitgewerkt waarbij een verhoging van de inkomensgrens in overweging wordt genomen. Tevens zal er wellicht een nadere premiedifferentiatie plaatsvinden. Dit nieuwe beleid zal dan per 1 januari 2016 inga.	In december van 2015 heeft een campagne plaatsgevonden waarbij inwoners werden geïnformeerd over de mogelijkheid gebruik te maken van de collectieve zorgverzekering. Dit heeft geleid tot een toename van ongeveer 80 verzekerden tot ongeveer 470 mensen die via de CZM verzekerd zijn (voorlopige cijfers).

Creëren leerbedrijven, leerwerkstages voor Leusdense jongeren

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Extra leerplekken/ stages voor jongeren tussen de 15 en 28 jaar (met een PW-WWB achtergrond) bij Leusdense bedrijven en instellingen en binnen de gemeentelijke organisatie.	In het jaar 2016 heeft jeugdwerkloosheid en de aanpak ervan, inclusief de bijbehorende werkgeversbenadering, de volle aandacht gehad, zowel op regionaal als lokaal niveau.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Met de inwerkingtreding van de Participatiewet speelt het Werkbedrijf een belangrijke rol in de schakel tussen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de werkgevers. Het Werkgeversservicepunt (WSP) is m.n. verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. Lokaal en regionaal worden er werkgeversbijeenkomsten georganiseerd.	Via het Werkgeversservicepunt zijn werkgevers benaderd en zijn bijeenkomsten georganiseerd, waarin naar mogelijkheden is gezocht voor deze doelgroep. Om jongeren met of zonder startkwalificatie te helpen richting onderwijs of baan, is er een nauwe samenwerking tussen het Jongerenloket, RMC en leerplicht.

<p>Het belang van arbeidsparticipatie voor jongeren en een breed/ voldoende aanbod van geschikte werkplekken zal hier ook specifiek worden meegenomen.</p> <p>Social Return is voor de gemeente ook een geschikt instrument om instellingen en bedrijven ertoe te bewegen extra werkplekken voor jongeren te creëren.</p> <p>Met de serviceclubs in Leusden gaan we verder in gesprek om te bezien in hoeverre deze via een interservice project een bijdrage kunnen leveren aan de doelstellingen.</p> <p>Aanpak van jeugdwerkloosheid i.r.t. het arbeidsmarktbeleid wordt verder primair (ook m.n. vanuit wetgeving) regionaal ingestoken en uitgevoerd. In 2015 is namens de arbeidsmarktregio de intentieverklaring 'Samen naar een werkende toekomst' getekend. Middels een gezamenlijk ondertekend plan van aanpak wordt er de komende jaren extra ingezet op het actief bemiddelen naar werk van jongeren met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (zonder startkwalificatie, PW/ WW uitkering)</p> <p>Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de regionale samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten en scholen voor vo en mbo (zoals opgesteld in 2015), ten einde doorlopende leerroutes en optimale toeleiding naar werk te realiseren voor jongeren in een kwetsbare positie.</p>	<p>Leusden sluit aan bij de regionale activiteiten die op dit terrein ontwikkeld worden. Ook lokaal zijn er via de BKL de nodige initiatieven om stageplaatsen te creëren. Dit is ook één van de aandachtspunten die we met WorkInc verder uitwerken.</p>
--	---

Social return bij gemeentelijke aanbestedingen

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Social Return als criterium bij het verstrekken van opdrachten en aanbestedingen door de gemeente.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Social Return is als criterium meegenomen in een aantal projecten, zoals de bouw van het nieuwe gemeentehuis en de tweede sporthal.</p>
---	---

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>Streven is dat per 1 januari 2016 social return als voorwaarde in het aanbestedingsbeleid is opgenomen, waarmee social return structureel als criterium geldt bij het verstrekken van gemeentelijke opdrachten en aanbestedingen.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>De voorbereidingen voor de structurele implementatie van Social Return in ons aanbestedingsbeleid hebben in 2016 plaatsgevonden. In de eerste helft van 2017 moet dit tot besluitvorming leiden.</p>
---	---

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Domein Samenleving		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting 2016		Rekening 2016	Saldo
	primitief	na wijziging		
Lasten	23.584	22.447	21.590	857
Baten	14.152	13.898	14.465	567
Resultaat programma voor bestemming	9.432	8.549	7.125	1.424
<i>Resultaatbestemming:</i>				
Toevoeging aan reserves	137	922	922	0
Onttrekking aan reserves	462	345	271	-74
Resultaat programma na bestemming	9.107	9.126	7.776	1.350

Programma onderdelen Domein Samenleving		(bedragen x € 1.000)			
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Eigen kracht en netwerk	0	0	0	0	0
Saamhorigheid	3.125	2.990	391	442	186
Preventie en vroeg signalering	2.635	2.272	83	86	366
Maatwerkvoorzieningen kwetsbare inwoners	16.687	16.328	13.424	13.937	872
Domein Samenleving	22.447	21.590	13.898	14.465	1.424
Mutaties reserves	922	922	345	271	-74
Resultaat na bestemming	23.369	22.512	14.243	14.736	1.350

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2016. Weergegeven worden de verschillen per programma onderdeel groter dan € 50.000. Binnen de toe te lichten programma onderdelen worden de grootste verschillen verklaard. Ook worden de onderdelen uit het voorstel resultaatsbestemming genoemd.

Saamhorigheid € 186.000 (voordeel; inclusief voordeel Sociaal Domein 2016 € 20.000)

De belangrijkste voordelen zijn:

- De afrekening COA 2016 voor maatschappelijke begeleiding statushouders is € 44.000 hoger (voordeel). De vergoeding per statushouder (€ 2.370) is hoger dan aanvankelijk werd ingeschat.
- Fonds voor Samenlevingsinitiatieven € 78.000 (voordeel); het niet bestede geld van 2015 is voor € 50.000 overgeheveld in het fonds voor 2016. Van het totale budget € 150.000 is dit jaar € 72.000 besteed aan initiatieven vanuit de samenleving. Voorgesteld wordt om van het niet bestede geld € 50.000 (tot het maximaal jaarlijks plafond) over te hevelen naar het fonds voor 2017 (zie voorstel resultaatsbestemming). Ook wordt voorgesteld om van het niet in 2016 bestede deel € 18.000 extra over te hevelen naar 2017 voor de financiering van de muziekvoorstelling Midzomernachtsdroom (zie collegebesluit 279160 en voorstel resultaatsbestemming).
- Op het budget voor sportbeleid bleef per saldo € 23.000 over (voordeel). Hier is een onderbesteding ontstaan als gevolg van het feit dat een deel van de DVO van het sportbedrijf dat betrekking had op 2016 is geboekt op het dienstjaar 2015. Voorgesteld wordt om dit voordeel over te hevelen naar 2017 en in te zetten voor het monitoren van de parkeerdruk op het Burgemeester Buiningpark voor een half jaar (zie collegebesluit 279795 en voorstel resultaatsbestemming).

Binnen dit programma onderdeel een voordeel op Sociaal Domein 2016 van € 20.000 (mantelzorgcomplimenten)

Preventie en vroeg signalering € 366.000 (voordeel; inclusief voordeel Sociaal Domein 2016 € 252.000)

De belangrijkste voordelen zijn:

- Diverse subsidies AWBZ pakketmaatregelen zijn afgebouwd of beëindigd € 46.000 (voordeel). Dit geeft een voordeel van € 10.000 op ondersteuning maatschappelijke deelname en een voordeel van € 36.000 op openbare geestelijke gezondheidszorg. De bekostiging van deze activiteiten vindt nu plaats via de regionale inkoop van de WMO zorg.
- Diverse kleinere voordelen, totaal € 68.000

De belangrijkste voordelen Sociaal Domein 2016 zijn:

- Uitvoeringskosten € 192.000 (voordeel). Het gaat hier om het budget voor cliëntbegeleiding en – ondersteuning. De raming is gebaseerd op het vanuit het Rijk beschikbaar gestelde budget. In de praktijk is gebleken dat deze kosten lager liggen. Ook zijn ze meegenomen in het regionaal inkoopkader en daarmee zijn ze onderdeel van de kwartaalbijdragen aan gastheergemeente Amersfoort.
- De overige uitvoeringskosten vallen per saldo € 60.000 voordeliger uit. In 2016 is het begrote ICT budget van € 80.000 maar voor een klein deel aangewend, waardoor een incidenteel voordeel van € 60.000 is ontstaan. Naar verwachting zal er vanaf 2017 wel meer worden geïnvesteerd in ICT middelen om de informatievoorziening binnen het Sociaal Domein te verbeteren.

Maatwerkvoorzieningen kwetsbare inwoners € 872.000 (voordeel; inclusief voordeel Sociaal Domein 2016 € 439.000)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- De bijstandslasten vallen € 71.000 nadeliger uit (verdere stijging aantal cliënten). De nog te ontvangen vangnetuitkering 2016 is € 108.000 voordeliger dan bij de NJN begroot (per saldo een voordeel van € 37.000).
- Voordeel op de BBZ-regeling van € 226.000 o.a. door afrekeningen voorgaande jaren.
- Collectief Vraagafhankelijk Vervoer voordeel € 50.000; het lokaal vervoersinitiatief en het opzetten van het kantelingsbeleid is niet in 2016 gerealiseerd (voordeel van € 25.000). Door de Provincie Utrecht is voor de regiotaxi Eemland € 25.000 minder in rekening gebracht dan geraamd.
- Bij de NJN is € 54.000 bij geraamd. Dit budget is niet nodig geweest.
- Diverse kleinere voordelen van € 66.000

De belangrijkste afwijkingen Sociaal Domein 2016 zijn:

- Op het budget voor hulp bij het huishouden (oude WMO taken) bleef na definitieve afrekening € 26.000 over en op de PGB hulp bij het huishouden € 17.000; totaal € 43.000.
- Op basis van de voorlopige afrekening bleef er op de woon- rolstoel- en vervoersvoorzieningen (oude WMO taken) € 233.000 over.
- Niet aangewende stelpost vrije ruimte sociaal domein, voordeel van € 268.000
- Op het PGB-budget voor WMO bleef € 18.000 over.
- Op het budget voor chronisch zieken is € 67.000 overgebleven.
- Meer eigen bijdragen ontvangen voor maatwerkvoorzieningen en opvang WMO, voordeel € 68.000.
- De definitieve afrekening Jeugdzorg 2015 vanuit Gemeente Amersfoort ontvangen, een voordeel van € 197.000. De afrekening 2016 laat voor Jeugdzorg een nadeel zien van € 672.000.
- Op het PGB-budget voor Jeugd bleef € 44.000 over.
- De afrekening 2015 voor maatwerkvoorzieningen natura (WMO) laat een voordeel zien van € 167.000.

Een voordeel van € 711.000 op het sociaal domein 2016

In maart 2017 is via de zogenaamde verantwoordings- en verdiepingsavond een voorlopig voordelig saldo op het sociaal domein 2016 toegelicht van € 1.250.000. Met de cijfers van de jaarrekening 2016 wordt dit bijgesteld naar een voordelig saldo van € 711.000.

Dit heeft de volgende oorzaken:

- In mei 2017 is de (voorlopige) afrekening 2016 vanuit Amersfoort ontvangen, deze is overwegend gebaseerd op definitieve productieverantwoordingen van zorgaanbieders en voor het overige deel op inschattingen. Deze afrekening laat ten aanzien van onze bevoorschotting van de zorgkosten jeugdhulp over 2016 een nadelig resultaat zien van € 672.000.
- De bijstandslasten waren in de rapportage van maart 2017 meegenomen met een negatief resultaat van € 85.000 maar worden in de jaarrekening niet tot het sociaal domein gerekend.
- Tot slot waren in de rapportage van maart 2017 een aantal begrotingswijzigingen en mutaties nog niet meegenomen. Deze geven per saldo een voordeel van € 48.000.

Het voordelig saldo 2016 op het sociaal domein is daarmee € 711.000 geworden (€ 1.250.000 -/ - € 672.000 + € 85.000 + € 48.000).

Bestemming voordeel sociaal domein

Medio mei 2017 is de afrekening van de zorgkosten 2016 ontvangen van de zorgadministratie van de Gemeente Amersfoort. Daarmee is inzicht gekomen in de totale kosten van het sociaal domein.

Ten opzichte van de begrote zorgkosten € 4.753.700 (zorginkoop sociaal domein) is nu voor 2016 een overschrijding op het zorgbudget (jeugdzorg) ontstaan van € 672.000 of wel 14% op het totale zorgbudget. Het beschikbare gemeentelijk budget voor 2017 is ruim € 4.000.000 en ligt daarmee € 700.000 lager ten opzichte van het budget 2016. Grote vraag is nu of de zorgkosten dusdanig kunnen worden omgebogen dat binnen het beschikbare budget kan worden gebleven. Om binnen het budgettaire kader te kunnen blijven moeten de zorgkosten voor Leusden in 2017 structureel omlaag worden gebracht ten opzichte van 2016. Dit zal een grote financiële opgave worden. Wij verwachten, mede gelet op de kostenstijgingen binnen de ambulante jeugdzorg, dat deze ombuiging niet binnen 1 jaar zal zijn gerealiseerd. Een grotere financiële buffer is dus wenselijk. Daarom wordt bij de jaarrekening 2016 voorgesteld om het voordeel op sociaal domein van € 711.000 maximaal beschikbaar te houden voor het sociaal domein door de middelen in de reserve sociaal domein te storten om te verwachten tekorten op te vangen.

Verwerking structurele gevolgen

- Eind 2016 is het beleidskader Sociaal Domein voor de jaren 2017-2018 vastgesteld. Hierin geformuleerde doelstellingen konden worden gerealiseerd doordat de structurele onderbestedingen op een aantal budgetten is aangewend om nieuwe initiatieven en beleidsintensiveringen vanuit het beleidskader te kunnen realiseren.
- In de voorjaarsnota 2017 worden de structurele gevolgen van de stijging in de zorgkosten in de begroting verwerkt.

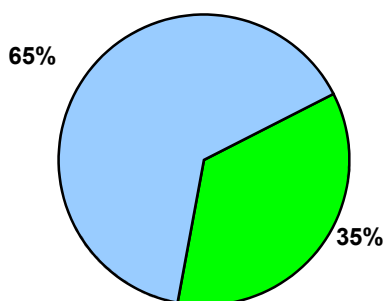
Mutaties in reserves € 74.000 (nadeel)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Er is € 58.000 minder voor de samenlevingsontwikkeling uitgegeven (project is later begonnen en minder bestede uren) en dus ook minder onttrokken uit de reserve sociaal domein.
- Voor de ontwikkeling van lokale dagbesteding wordt de laatste € 15.000 in 2017 uitgegeven en dus ook in 2017 onttrokken uit de reserve. In 2016 geeft dit een nadeel op de mutaties reserves.

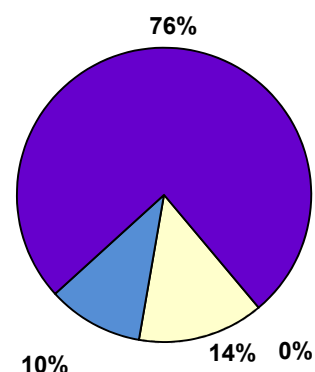
Programma 3 – Domein Samenleving in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

■ Domein Samenleving ■ Overige programma's

Verdeling over programma onderdelen

■ Eigen kracht en netwerk
■ Saamhorigheid
■ Preventie en vroeg signalering
■ Maatwerkvoorzieningen kwetsbare inwoners

Domein Ruimte

Het programma omvat de onderdelen Ruimte en wonen – Verkeer en vervoer – Economie – Buitengebied – Recreatie en toerisme – Cultuurhistorie - Grondexploitaties.

Programmaonderdeel: Ruimte en wonen

Structuurvisie en actualiseren woonvisie (9.1/9.2)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Het blijvend beschikbaar hebben van voldoende en kwalitatief goede woningen voor alle doelgroepen. Dit moet er onder meer toe leiden dat mensen die in de problemen komen, sneller geholpen zijn, er voldoende differentiatie in sociale huurwoningen bestaat en wordt ingezet op het verduurzamen van de woningvoorraad.</p> <p>Een ruimtelijke opbouw en structuur van Leusden die het mogelijk maakt in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en behoeften en die behoud van bestaande waarde borgt.</p>	<p>Er is een Woonvisie vastgesteld, waarin een voorkeur voor een differentiatie van het nieuwbouwprogramma is opgenomen. In deze visie is opgenomen en met WSL is afgesproken dat tot 2025 300 sociale huurwoningen aan de voorraad wordt toegevoegd.</p> <p>Het interactieve proces voor een samenhangende visie voor het stedelijk gebied werd voortgezet. Nadat de samenleving vraagstukken had benoemd werd zij actief betrokken bij het zoeken naar mogelijke oplossingen voor deze vraagstukken. Eind juni vond hiervoor een gebiedsconferentie plaats, voor het buiten- en stedelijk gebied. De internetconsultatie om zoveel mogelijk Leusdenaren en organisaties te betrekken vormt een volgende stap. Deze werd uitgesteld vanwege de aankondiging van de Brede Maatschappelijke Discussie over "wat is nodig voor een blijvend vitale en krachtige gemeente Leusden". Deze discussie is direct van invloed op de inhoud van de visieontwikkeling. De visieontwikkeling wordt in 2017 voortgezet, inclusief de internetconsultatie.</p> <p>De Samenleving Voorop kleurt de aanpak voor visieontwikkeling in. Uitnodigingsplanologie en anticiperen op de nieuwe Omgevingswet (treedt mogelijk in 2019 in werking) worden in de visieontwikkeling betrokken.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1. Inzet op het afronden van projecten als Groot Agteveld, De Biezenkamp, Valleipark, Nieuw Princenhof.</p> <p>1.2.</p> <p>1.2 Medewerking verlenen aan projecten die een aanvulling zijn op het bestaande woningbouwprogramma.</p> <p>1.3 Met WSL afspraken maken over het verbeteren van de duurzaamheid van haar woningen.</p> <p>1.4 Eigenaren op het belang wijzen van verduurzaming van de woning. Advisering hierover is aan marktpartijen.</p>	<p>1.1 Project Nieuw Princenhof is opgeleverd. Aan de voortgang van de overige projecten wordt door de betreffende ontwikkelaars en in samenspraak met ons hard gewerkt.</p> <p>1.2 Met initiatiefnemers voor zowel nieuwbouw als transformatie van bestaand vastgoed wordt gesproken over de condities waaronder door de gemeente wordt meegewerkt.</p> <p>1.3 In december 2016 zijn met WSL en HLVE prestatieafspraken gemaakt, onder andere over duurzaamheid.</p>

2.1 Opstellen van de structuurvisie met een kenschets van de kernkwaliteiten en de wenselijke en mogelijke ontwikkelingen.	2.1 Bij inwoners en stakeholders zijn vraagstukken opgehaald en door hen zijn mogelijke oplossingen bedacht voor deze ruimtelijke vraagstukken.
--	---

Toegankelijkheid woningen starters, afspraken WSL (9.3/9.4)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Bewerkstelligen dat er voldoende betaalbare woningen zijn voor de aandachtsgroepen van beleid, te weten starters, ouderen, alleenstaanden en mensen met een laag inkomen.	WSL realiseert tot 2020 150 sociale huurwoningen voor verschillende doelgroepen. Over (locaties voor) de bouw van de overige 150 woningen tot 2025 zijn wij met WSL in gesprek.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> - We maken prestatieafspraken met de WSL over de minimale kernvoorraad sociale huurwoningen. Onderdeel hiervan zijn afspraken over nieuwbouw, verkoop, huur- en toewijzingsbeleid. - Vanwege de toenemende vraag naar huurwoningen maken we met WSL ook afspraken over het realiseren en/of exploiteren van tijdelijke huisvesting. 	<p>Met WSL en HLVE zijn prestatieafspraken gemaakt over de omvang van de kernvoorraad.</p> <p>Onderdeel van de prestatieafspraken is dat bij een geconstateerde "overdruk" in samenspraak tussen gemeente en WSL wordt onderzocht of tijdelijke huisvesting een oplossing biedt.</p>

Impuls winkelcentrum De Hamershof (9.7)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Een toekomstbestendig en vitaal "Hart van Leusden"	Met betrokken partijen zijn gedeelde uitgangspunten geformuleerd en is een aanzet gemaakt tot een gezamenlijk werkprogramma. Met een aantal werkzaamheden is gestart.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente faciliteert een klankbordgroep met een vertegenwoordiging van de belangrijkste belanghebbenden. In deze klankbordgroep delen we informatie over plannen met betrekking tot de verbetering van "de Hamershof". 2. In samenspraak met onder andere de stakeholders maken we een plan voor de herinrichting van de openbare ruimte. 3. Na afronding van de verbetering van de gevels van de commerciële ruimten voeren we dit plan uit. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De klankbordgroep is actief en een aantal maal bijeen geweest. Daarnaast is een stuurgroep opgericht. Tevens is een werkgroep voor invoering van parkeerregulering ingesteld. 2. Het schetsontwerp voor de openbare ruimte is in afronding. In 2017 wordt dit uitgewerkt tot een definitief ontwerp. Tevens is een werkprogramma Hart van Leusden in voorbereiding, waarin de uitgangspunten voor verbetering van Hart van Leusden en activiteiten zijn beschreven voor alle betrokken partijen. 3. Het ontwerp voor het openbare gebied is in fases opgedeeld. De fases worden uitgevoerd na afronding van projecten van derden. Het eerste deel wordt aangelegd rond het project Bling / Greefhorst.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Een Welstandstoets die transparant en meer op lokale waarden gestoeld is en die voldoende borging biedt op het in de Welstandsnota geformuleerde beleid.	Sinds januari 2016 zijn we bij wijze van proef gestart met een nieuwe vorm van welstandstoetsing.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In 2016 starten we met een nieuwe vorm van Welstandstoetsing en gaan ervaring opdoen of deze voldoende tegemoet komt aan de gestelde doelen.	Voor de nieuwe welstandstoetsing hebben we een adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) ingesteld. Daarnaast hebben we een nota 'Burenakkoord' vastgesteld.

Programmaonderdeel: Verkeer en vervoer

Opstellen fietsplan en verbeteren verkeersveiligheid fietsroutes (4.3)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Doelstelling is het gebruik van de fiets, met name bij binnengemeentelijke verplaatsingen, te verhogen en de ongevallenkans te verminderen.	Omdat dit nog niet is opgepakt kan er (nog) resultaat worden gemeld.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Het opstellen van een fietsplan. Samen met de (toekomstige) gebruikers willen we aan de slag om de fietsinfrastructuur toekomstvast te maken en te houden.	Dit is nog niet opgepakt.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Verbeteren van de leefbaarheid en de verkeersveiligheid in het buitengebied aan de oostkant van Leusden en in de kern Achterveld.	1. Er is nog geen concreet (meetbaar) resultaat geboekt.
2. Verbetering veiligheid Heiligenbergerweg	2. De gemiddelde snelheid van het autoverkeer op de Heiligenbergerweg is verlaagd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Actief participeren in de voorbereiding van maatregelen om de doorstroming op het hoofdwegennet te verbeteren met het oogmerk de bereikbaarheid van de Leusdense voorzieningen te borgen.	1.1 Dit is een continu proces. Leusden is ambtelijk vertegenwoordigd in de voorbereidingsgroep van de reconstructie van Knooppunt Hoevelaken. Ook zijn wij betrokken bij de planvoorbereiding reconstructie Arnhemseweg/Hertekop, waarvan de provincie trekker is.
1.2 Uitvoering geven aan het verkeersplan Achterveld.	1.2 Voor de uitvoering van fase 1 van het verkeersplan zijn de benodigde middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor wordt langs de Hessenweg een verbreed vrijliggend fietspad aangelegd (tussen de Barneveldsebeek en de kern Achterveld). Bromfietzers worden van dit fietspad geweerd.

1.3 Snelheidsremmende maatregelen treffen ter hoogte van de aansluiting Lockhorsterweg- Burg. De Beaufortweg. Mede om kostentechnische redenen wordt het aanvankelijke plan om hier een rotonde aan te leggen verlaten.	1.3 Op het Heiligenbergerweg is, ter hoogte van de aansluitende zijwegen, een snelheidsremmend plateau aangebracht.
---	---

Programmaonderdeel: Economie

Minder regels voor ondernemers (7.1)

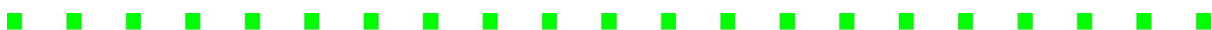
Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Verminderen van de regeldruk voor ondernemers die zich in Leusden willen vestigen en voor ondernemers die al in Leusden gevestigd zijn. Dit moet bijdragen aan het versterken van de werkgelegenheidspositie en economische vitaliteit van Leusden.	Uit een klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat ondernemers tevreden zijn over de dienstverlening van de gemeente. Het Bewijs van Goede Dienst staat hiervoor.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
We gaan de aanbevelingen uitvoeren uit de onderzoeken "benchmark gemeentelijk ondernemingsklimaat", "lokale regeldruk door MKB Nederland" en verdere aanbevelingen uit het onderzoek voor het verkrijgen van het Bewijs van Goede Dienst, dat in november 2015 aan Leusden is uitgereikt.	De aanbevelingen uit de onderzoeken "benchmark gemeentelijk ondernemingsklimaat", "lokale regeldruk door MKB Nederland" en verdere aanbevelingen die voortvloeien uit het Bewijs van Goede Dienst, zijn opgenomen in de reguliere werkprocessen (o.a. optimaliseren reactietijden, vergunningenprocedure).

Samenwerking bedrijfscontactfunctionarissen in de regio (7.2)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Een sterkere regionale economie door samenwerking in de regio Amersfoort. Leusden streeft naar een positief migratiesaldo (meer inkomende dan vertrekkende bedrijven die minimaal 1 werknemer in dienst hebben) en het minimaal op peil houden van de banenindex van Leusden op 74%. Dat betekent dat er voor 74% van de inwoners van Leusden een baan beschikbaar is binnen de gemeentegrenzen. Leusden is in trek als vestigingsplaats voor ondernemers.	De economie in de regio Amersfoort trekt aan. De banenindex in Leusden bedraagt in 2015 ruim 80%. Deze toename is te verklaren door de komst van Achmea naar Leusden. Over 2016 zijn de cijfers nog niet bekend. In 2016 is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld dat de ruimte biedt voor de ontwikkeling van het AFAS Experience Center op bedrijventerrein Princenhof. Dit borgt dat werkgelegenheid in Leusden behouden blijft.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1. De regiogemeenten hebben een nieuwe regionale agenda opgesteld voor de economische samenwerking 2014-2018. Deze agenda omvat 4 speerpunten voor regionale samenwerking: duurzame werklocaties, dienstverlening / accountmanagement / profilering, strategische allianties en onderwijs & arbeidsmarkt. Deze speerpunten worden aan de hand van concrete projecten nader uitgewerkt.	1. In uitvoering. Zie onder 2 en 3.

<p>2. Voor Leusden is het zich profileren als goede vestigingsplaats voor bedrijven van belang. Om onze werklocaties vitaal te houden, zetten we in op promotie / acquisitie, hetzij regionaal hetzij via concrete lokale initiatieven en maatregelen.</p>	<p>2. Leusden zet actief in op accountmanagement. Wekelijks vinden bedrijfsbezoeken plaats. Om hier meer focus in aan te brengen is in 2016 een strategie vastgesteld voor de benadering van bedrijven (ICT, snelle groeiers, start-ups, grootste werkgevers) en de structurele inbedding hiervan in de organisatie. Regionale samenwerking heeft in 2016 geleid tot het netwerkevent Rode Loperdag, het project Zomerondernemer en een regionale economische missie naar Duitsland.</p>
<p>3. We zetten in op verdere samenwerking tussen ondernemers onderling, tussen ondernemers, overheden en kennisinstellingen en tussen overheden onderling. De samenwerking tussen de gemeenten van de Regio Amersfoort wordt de komende periode verder versterkt.</p>	<p>3. In uitvoering door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regionale samenwerking tussen overheden; - het ondersteunen en stimuleren van ZZP-ers; - samenwerking met provincie Utrecht en ondernemers op de Horst om deze kantorenlocatie te versterken. - contacten versterken met vastgoedeigenaren en de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht om kansrijke transformatie van verouderde kantoorpanden mogelijk te maken.

Digitaal loket ondernemers (7.3)

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Bedrijven moeten in 2017 al hun zaken met overheidsorganisaties digitaal kunnen afhandelen.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Op dit moment doen 21 horeca-ondernemers hun zaken met de gemeente digitaal via het ondernemingsdossier. Het ondernemingsdossier wordt in 2017 geïntegreerd in MijnOverheidVoorBedrijven.nl.</p>
--	--

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>In 2015 is het ondernemingsdossier geïntroduceerd. In 2016 wordt dit dossier verrijkt om de digitale dienstverlening verder te verbeteren. Daarnaast stimuleren we, samen met betrokken stakeholders, andere ondernemers om aan te haken en het ondernemingsdossier te verbreden naar andere sectoren.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>Het ondernemingsdossier is verder uitgebouwd. In contacten met het bedrijfsleven is het ondernemingsdossier steeds onder de aandacht gebracht van ondernemers.</p>
--	---

Investeren in kansrijke bedrijventerreinen; visie werklocaties (7.4) (incl. 9.6 onderzoek woningbouw op bedrijventerreinen)

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>We zetten in op blijvend vitale en goed functionerende bedrijventerreinen en kantorenlocaties, die aansluiten op de behoeften van de (veranderende) markt en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Toenemende belangstelling van ondernemers voor de bedrijvenlocatie Larikslaan (in ontwikkeling). Het beeldkwaliteitsplan voor deze locatie is vastgesteld door het college.</p> <p>Voor de Buitenplaats is een verkenning uitgevoerd naar de meest passende functie op dit terrein (aanvullend op de andere werklocaties van Leusden en in de regio): hoogwaardige bedrijvigheid passend bij de entree van Leusden. Op basis hiervan is gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan.</p>
--	--

	<p>Meer betrokkenheid en investeringsbereidheid van ondernemers op de Horst, om deze locatie als aantrekkelijke kantorenlocatie te versterken.</p> <p>Er zijn op Princenhof en Ruige Veld / Speelkamp concrete initiatieven om verouderde kantoorpanden te transformeren of te herontwikkelen naar woningen.</p> <p>De werkagenda's die opgesteld zijn voor de Fliert, Paardenmaat en Ambachtsweg zijn afgerond. Knelpunten zijn aangepakt en de basis voor verdere samenwerking met ondernemers op deze terreinen is gelegd.</p>
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Opstellen van nieuwe bestemmingsplannen voor de Buitenplaats, Plantage en Princenhof (op basis van de Visie Werklocaties Leusden 2030).</p> <p>1.2 Ruimte bieden voor transformatie van verouderde kantoren op Princenhof, Ruige Veld / Speelkamp in samenwerking met provincie Utrecht, vastgoedeigenaren en ondernemers.</p> <p>1.3 De kantoorfunctie van de Horst versterken door het toevoegen van ondersteunende functies en het (mede) terugdringen van de kantorenleegstand.</p> <p>1.4 Samen met ondernemers en vastgoedeigenaren opstellen van werkagenda's voor Paardenmaat, Ambachtsweg en de Fliert.</p>	<p>1.1 Voor de ontwikkeling van een bedrijvenlocatie aan de Larikslaan (voormalig AZC-terrein) is een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan door het college vastgesteld. Dit vormt de basis voor het op te stellen bestemmingsplan en de gesprekken met belangstellende ondernemers.</p> <p>Voor het eventueel aanpassen van het bestemmingsplan voor de Plantage moet de ontwikkelaar eerst haar visie nog kenbaar maken.</p> <p>Er is een marktverkenning uitgevoerd naar de meest kansrijke invulling van de Buitenplaats. Op basis daarvan wordt nu een bestemmingsplan voorbereid.</p> <p>1.2. Voor Princenhof en Ruige Veld / Speelkamp zijn kanskaarten opgesteld waarin de kansen voor transformatie van verouderde kantoorpanden zijn beschreven.</p> <p>1.3 Op de Horst is een activatieproject gestart, gedragen door provincie, gemeente en ondernemers, om de Horst als aantrekkelijke kantorenlocatie te versterken. Ondernemers en vastgoedeigenaren zijn steeds meer bereid tot investeren. Recent is het Business Centre Leusden gestart (flexibele verhuur met gedeelde faciliteiten), waardoor de locatie gevonden wordt door ZZP-ers.</p> <p>1.4 De werkagenda's zijn opgesteld en uitgevoerd. Besprekpunten en verbeterpunten waren o.a. glasvezelmogelijkheden, bewegwijzering en aankoop van groenstroken. Agenda's zijn afgerond. In de zomer van 2017 vindt een nieuwe gesprekrunde plaats met ondernemers op deze terreinen.</p>

Vestigingsbeleid detailhandel (7.6)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
We willen de vitaliteit in de Hamershof, de Nieuwe Biezenkamp, Tabaksteeg en de detailhandelsstructuur in Achterveld in standhouden en waar nodig en mogelijk verbeteren. Daarnaast is er ruimte voor nieuwe bedrijfsvormen in de detailhandel, om de economische vitaliteit van Leusden te versterken.	Het deel detailhandel van het project "De Nieuwe Biezenkamp" is vrijwel afgerond. Er hebben zich nieuwe ondernemers gevestigd en de warenmarkt is verplaatst naar het nieuwe plein. Ruimte voor nieuwe detailhandel in de periferie is aan banden gelegd door de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Hier zijn nauwelijks nog ontwikkelingsmogelijkheden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Ruimte bieden door flexibiliteit in regelgeving (regels, bestemmingsplannen, procedures) en door het actief stimuleren van deze bedrijvigheid door o.a. samenwerking, communicatie, faciliteren van netwerken.	In contacten met ondernemers is nadrukkelijk aandacht besteed aan de vestigingsmogelijkheden in de centra, ook voor nieuwe functies (niet zijnde detailhandel). In de Hamershof wordt actief gezocht naar kansen voor nieuwe winkelformules. Hierover vinden gesprekken plaats met vastgoedeigenaren. Acties hangen samen en maken onderdeel uit van het project Hart van Leusden.

Programmaonderdeel: Buitengebied

Groene inrichting Langesteeggebied (9.5)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
De inzet van de gemeente vormt het behoud van de cultuurhistorisch waardevolle zichtlijnen en de openheid van het Langesteeggebied. Een groene versterking moet zich verhouden met het kenmerkende open landschap van het Langesteeggebied.	Dit vormt de inzet binnen het onderzoek naar de mogelijkheden voor de groene versterking.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none">1. Uitvoeren van een onderzoek samen met externe partijen naar de financieringsmogelijkheden en ambities voor een groen/blauwe versterking. Mogelijk leidt dit tot aanpassing van het convenant voor de Groene Agenda.2. De daadwerkelijke realisatie van de groene versterking is afhankelijk van initiatieven vanuit grondeigenaren en andere betrokken externe partijen, hierbij vervult de gemeente een stimulerende en ondersteunende rol. De planning van deze realisatie is daarmee ook niet aan te geven.	1/2. Het onderzoek naar de mogelijkheden om de groen/blauwe versterking tot stand te brengen loopt nog.

(Ontwikkel)bestemmingsplan buitengebied (9.9)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Een vitaal buitengebied, met ruimte en economisch perspectief voor de landbouw, ontwikkelingskansen voor natuur en landschap en recreatief medegebruik en ontwikkelingskansen voor initiatieven die bijdragen aan een vitaal buitengebied.	Dit vormt de inzet bij het maken van een integrale omgevingsvisie voor het buitengebied.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Voortzetten van het interactieve proces dat in 2015 is gestart voor een samenhangende visie buitengebied. De visie wordt in de tweede helft van 2016 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Dit vormt de basis voor de vertaling in een bestemmingsplan.	<p>Het interactieve proces voor een samenhangende visie buitengebied werd voortgezet. Nadat de samenleving vraagstukken had benoemd werd zij actief betrokken bij het zoeken naar mogelijke oplossingen voor deze vraagstukken. Eind juni vond hiervoor een gebiedsconferentie plaats, voor het buiten- en stedelijk gebied. De internetconsultatie om zoveel mogelijk Leusdenaren en organisaties te betrekken vormt een volgende stap. Deze werd uitgesteld vanwege de aankondiging van de Brede Maatschappelijke Discussie over "wat is nodig voor een blijvend vitale en krachtige gemeente Leusden". Deze discussie is direct van invloed op de inhoud van de visieontwikkeling. De visieontwikkeling wordt in 2017 voortgezet, inclusief de internetconsultatie.</p> <p>De Samenleving Voorop kleurt de aanpak voor visieontwikkeling in. Uitnodigingsplanologie en anticiperen op de nieuwe Omgevingswet (treedt mogelijk in 2019 in werking) worden in de visieontwikkeling betrokken.</p>

Breedband netwerken in het buitengebied (9.10)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Versterken van de economische structuur van het buitengebied door het voor bewoners en bedrijven eind 2017 mogelijk te maken aan te kunnen sluiten op snelle breedbandverbindingen en/of draadloos over veel sneller dataverkeer te beschikken.	<p>Wij hebben voor dit vraagstuk een relatie gelegd met O-gen die medio 2016 met een enquête de interesse voor breedband heeft gepeild. Ruim een kwart van de totale Leusdense doelgroep heeft aangegeven interesse te hebben.</p> <p>Daarnaast onderhandelt O-gen mede namens andere gemeenten in Utrecht en Gelderland, met CIF -een bedrijf dat glasvezelkabels aanlegt- over voorwaarden waaronder glasvezel aangelegd kan gaan worden. CIF heroriënteert zich momenteel. Gesprekken met andere mogelijke realisatoren hebben op dit moment nog niet tot concrete mogelijkheden geleid.</p> <p>Verder hebben we de intentieovereenkomst Breedband met de provincie Utrecht ondertekend. Op grond daarvan komen we voor financiële ondersteuning (€ 27.000) in aanmerking.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Wij hebben gebiedscoöperatie O-gen gevraagd de krachten in het buitengebied te bundelen om zo een aantrekkelijker partij te worden voor de kabelbedrijven en tot business cases te komen. Wij faciliteren dit voorbereidingstraject (kosten inzet projectleider O-gen).	O-gen heeft de krachten in de regio gebundeld en een (behoefte-)enquête uitgezet. Mede op grond daarvan onderhandelt O-gen met CIF. Wij hebben ons tevens georiënteerd op aansluiting bij het initiatief van de Foodvalley-gemeenten. Ook dit initiatief is gericht op realisatie door CIF. Daarnaast hebben we -los van, maar wel in overleg met O-gen- gesprekken gevoerd met potentiële andere aanbieders.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Optimaal samengaan versterking van de landbouwstructuur, natuurontwikkeling en bevorderen van recreatie en recreatief economische ontwikkeling in grotere gebieden. 2. Een duurzaam economisch perspectief voor de Leusdense landbouw. 3. Behoud en versterking van natuur- en milieuwwaarden en landschapsontwikkeling 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Versterking van de landbouwstructuur, de natuur en de recreatie. 2. Ondersteunen van bedrijfsontwikkeling, bieden van kansen voor het aanhalen van de band tussen stad en platteland en er zijn stappen gezet voor vernieuwend RO-beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing. 3. Opknappen Liniedijk in Leusden Noord en uitvoeren/start evaluatie Landschapsontwikkelingsplan.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Voortzetten uitvoering gebiedsgerichte aanpak bijvoorbeeld voor convenant De Boom, door beperkt aantal resterende maatregelen voor convenant Den-Treek Henschoten (is al veel uitgevoerd), voor de Groene Agenda Centraal Buitengebied (enkele initiatieven zijn/komen in uitvoeringsfase) en voor de natuurzone bij de Modderbeek.</p> <p>Voor uitvoering convenant De Boom wordt een voorstel gedaan over de concrete plek voor extrawoningen (om de groene doelen financieel mogelijk te maken).</p>	<p>1.1 De gebiedsgerichte aanpak werd voortgezet. Voor de uitvoering van het convenant De Boom is een voorstel voor sanering intensieve veehouderij (vleesvarkens) in combinatie met versterking grondgebonden veehouderij (melkrunderen) in de maak. Voor de financiering van groene doelen mogen extra woningen worden gebouwd. Hiervoor wordt nog een concrete plek gezocht.</p> <p>De voorbereidingen voor een wandelverbinding tussen de zuidzijde van Achterveld en de Asschatterkeerkade zijn gestart.</p> <p>De uitvoering van convenant Den Treek is vergevorderd. De laatste fase van omzetting van landbouwgrond in nieuwe natuur wordt uitgevoerd en de bestemmingsplanprocedures voor twee extra woningen worden voorbereid (om de groene doelen financieel mogelijk te maken).</p> <p>Een plan voor landschapsversterking van de landgoederenzone tussen de sportvelden en landgoed Lockhorst/het Lockhorsterbos werd gemaakt. Een eerste stap in de uitvoering is gezet.</p>

<p>2.1 Via maatwerk ruimte bieden voor bedrijfsontwikkeling landbouw (voortzetten Kansen voor Boeren-aanpak).</p> <p>2.2 Stimuleren/ondersteunen aanhalen band tussen stad en platteland, o.a. via Leader Utrecht Oost.</p> <p>2.3 Vernieuwd RO-beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (als onderdeel nieuwe visie buitengebied).</p> <p>3.1 Uitvoering projecten Grebbelinie Boven Water. Afronden van Project "Grebbelinie Leusden-Noord".</p> <p>3.2. Uitvoeren en evalueren uitvoering Landschapsontwikkelingsplan en opstellen nieuw uitvoeringsprogramma.</p>	<p>De realisatie van het nieuw landgoed Groot Schutterhoef startte met de uitvoering van natuur- en landschapsmaatregelen en de uitbreiding van Philadelphia, er wordt ook een wandelpad voor recreanten aangelegd.</p> <p>De natuurzone Modderbeek werd afgerond, inclusief een klompenpad aan de zuidzijde van Achterveld.</p> <p>2.1 Het maatwerk voor bedrijfsontwikkeling van de landbouw werd voortgezet.</p> <p>2.2 Voor het stimuleren/ondersteunen van de band tussen de stad en het platteland zijn wij actief betrokken bij het Leader-initiatief voor Utrecht Oost/Vallei. Leader is een Europees programma voor plattelandsontwikkeling. Tot en met 2021 bezien wij aan welke projecten wordt bijgedragen (door inzet, bieden beleidsruimte, cofinanciering). Leader is van en voor het gebied (Samenleving Voorop). In september was een startbijeenkomst met een oproep concrete projectvoorstellen in te dienen. De omgevingsvisie zal dit thema ook behandelen.</p> <p>2.3 Voor een antwoord op de vraag of het huidige beleidsinstrumentarium voldoet om de mogelijk omvangrijke leegstand van agrarisch vastgoed in goede banen te leiden is het onderwerp Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) in regionaal verband opgepakt. Wethouder Overweg zit hiervoor in de stuurgroep. De regio heeft een pamflet voor de aanpak van VAB aan de provincies Utrecht en Gelderland overhandigd met als boodschap "het huidige instrumentarium vraagt om verbetering/aanpassing". De stuurgroep werkt aan een uitvoeringsprogramma om de VAB-problematiek aan te pakken. VAB vormt ook een belangrijk onderwerp binnen de visieontwikkeling voor het buitengebied.</p> <p>3.1 Het derde Grebbelinieproject is in uitvoering. Via het provinciaal fonds van de Grebbelinie boven water wordt de Liniedijk in Leusden Noord opgeknapt. De liniedijk tussen de Asschatterweg en de Mossel (bij de A28) wordt beter zichtbaar, beter beleefbaar, beter toegankelijk.</p> <p>3.2. Het landschapsontwikkelingsplan wordt geëvalueerd als opmaat naar een nieuw plan met uitvoeringsprogramma.</p>
---	--

Programmaonderdeel: Recreatie en toerisme

Wandel- en fietsgemeente (7.5)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none">1. Leusden staat als wandel- en fietsgemeente op de kaart.2. Op peil houden en versterken van de binding van en tussen ondernemers in deze sector	<ol style="list-style-type: none">1. Leusden is via diverse media kanalen gepromoot als aantrekkelijk gebied voor wandelen en fietsen. De doelgroep die bereikt wordt neemt nog steeds toe.2. Ondernemers uit de sector hebben elkaar ontmoet tijdens verschillende werkateliers gericht op samenwerking op het gebied van wandelen, fietsen en zakelijk toerisme.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none">1.1. Prestatieafspraken maken met de sector met een focus op wandelen en fietsen.1.2. Prestatieafspraken maken met de VVV over het organiseren van werkateliers om hiermee recreatie ondernemers en maatschappelijke organisaties te stimuleren tot kennisuitwisseling, samenwerking en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven die een aanvulling zijn op het bestaande vrijetijdsaanbod op het gebied van wandelen en fietsen.	<ol style="list-style-type: none">1.1 In de uitvoeringsovereenkomst van VVV Leusden licht de focus op de promotie van Leusden als aantrekkelijk gebied om te wandelen en fietsen.1.2 We hebben de VVV gevraagd om activerende werkateliers te organiseren. Het thema van het 2^e werkatelier was de nominatie tot Wandelgemeente 2017. Tijdens de bijeenkomst werden vruchtbare contacten gelegd zodat het project in een stroomversnelling raakte.

Opbrengst toeristenbelasting voor intensiveren toerisme (10.5)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Opleveren van een bondige rapportage die inzicht verschaft in de toeristenbelasting: het karakter de opbrengst, de uitgaven aan toeristische voorzieningen, de mogelijke verbanden hiertussen.	Een bondige rapportage die inzicht verschaft in de toeristenbelasting: het karakter de opbrengst, de uitgaven aan toeristische voorzieningen, de mogelijke verbanden hiertussen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Het onderzoek is in 2015 uitgevoerd. Op 24 september 2015 heeft de raad besloten dat de toeristenbelasting een algemene belasting blijft en geen doelbelasting wordt.	Het onderzoek is in 2015 afgerond.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none">1. Een toename van het gebruik van toeristisch recreatieve voorzieningen, inclusief zakelijk toeristische accommodaties, teneinde een economisch effect teweeg te brengen.	<ol style="list-style-type: none">1. In de Monitor Recreatie en Toerisme 2016 zijn de economische cijfers bekend gemaakt van peiljaar 2015. Ten opzichte van peiljaar 2013 is er in 2015 een groei gerealiseerd van € 5 miljoen (10,2%) aan bestedingen binnen de totale sector van recreatie en toerisme in Leusden. Binnen de zakelijke sector werd er € 2 miljoen euro (6,5%) meer besteed en binnen de recreatieve sector werd er 3 miljoen euro (16,7%) meer besteed dan 2 jaar daarvoor.

2. Een andere verantwoordelijkheid van de gemeente bij het beheer van en onderhoud van (boven)lokale recreatieve routes en gebieden.	2. Het traject tot opheffing van Recreatieschap UHVK loopt nog. Het vooruitzicht voor 2018 is dat Leusden vanaf dan geen financiële verantwoordelijkheid meer draagt voor het beheer en onderhoud van recreatiegebieden. Voor het onderhoud en beheer van routes en paden is het vooruitzicht dat Leusden wel financiële verantwoordelijkheid zal blijven dragen.
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1. Prestatieafspraken maken met VVV en Stichting City Marketing Leusden over promotionele activiteiten, zoals het voortzetten van de campagne Locatie Amersfoort. Dit om het zakelijk toerisme, digitale promotie via een verbeterde website en social media te bevorderen. 2. Deelnemen aan het opheffingstraject van Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug Vallei en Kromme Rijngebied. We nemen ook deel aan het deelproject om een oplossing te vinden voor het toekomstige beheer van routes en paden. Onderzocht wordt of het oprichten van een routebureau hieraan invulling kan geven.	1. Met Stichting City Marketing is afgesproken dat alle Leusdense ondernemers kosteloos partner konden worden van de campagne locatie Amersfoort. De website van VVV Leusden is vernieuwd en beschikbaar gemaakt voor gebruik op tablet en mobiel. 2. Op bestuurlijk en ambtelijk niveau is deelgenomen aan bijeenkomsten om de Leusdense belangen te vertegenwoordigen wat betreft het toekomstige beheer en onderhoud van recreatiegebieden, paden en routes.

Programmaonderdeel: Cultuurhistorie

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Betere bescherming van het Leusdens cultureel erfgoed	Er is een start gemaakt met het ontwikkelen van de cultuurhistorische waardenkaart.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Er zijn in 2015 objecten aangewezen als gemeentelijk monument. Wij verzorgen de eventuele subsidieaanvragen van de eigenaren.	1.1 De subsidieaanvragen zijn afgehandeld. Omdat het totaalbedrag van bijna € 50.000 de beschikbare subsidie van € 10.000 overschreed, is een verdeelsleutel toegepast. De vier aanvragers zijn op de hoogte gesteld van het hen toegekende bedrag.
1.2 Toekennen van een globale bescherming via het bestemmingsplan aan een grotere groep objecten van cultuurhistorische waarde.	1.2 De ontwikkeling van een parapluplan dat moet zorgen voor globale bescherming van een grote groep objecten, wordt in 2017 afgerond.

Programmaonderdeel: Grondexploitaties

Ontwikkeling De Biezenkamp (9.8)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Vergroten aantrekkelijkheid centrum Biezenkamp door geplande nieuwbouwproject in aanbouw te nemen en af te ronden en te komen tot definitieve inrichting van het gebied; 2. Een verzorgde inrichting van de Biezenkamp tijdens de realisatiewerkzaamheden.	1/2 De Biezenkamp is aantrekkelijker en levendiger geworden en functioneert als centrumgebied ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken van de plannen die door de raad zijn geaccordeerd voor Blok B - Uitwerken van de plannen voor renovatie van het U-blok 	<ul style="list-style-type: none"> - De plannen (bestemmingsplan, bouwplan, verkeersbesluiten e.d.) voor het Blok U en L zijn gemaakt en vastgesteld. - De renovatie van het U blok is afgerond voor zover dit gezien de eigendomsverhoudingen mogelijk was.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Een financieel gezond grondbedrijf dat gebiedsontwikkeling mogelijk maakt die door de gemeente wordt uitgevoerd of gefaciliteerd.	Het grondbedrijf heeft voldoende financiële buffers (weerstandvermogen) om eventuele tegenvallers op te vangen en de bemensing van het grondbedrijf is op orde.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1. Met behulp van een externe deskundige wordt de positie van gebiedsontwikkeling binnen het ambtelijk apparaat geherdefinieerd en vastgelegd. 1.2. In de visie werklocaties (zie ook 7.4) is een toekomstvisie opgesteld voor o.a. de Buitenplaats. Op basis van deze visie zal een concreet plan voor de Buitenplaats worden opgesteld, inclusief de daarbij behorende financiële onderbouwing (= grondexploitatie).	1.1 Het grondbeleidsteam is weer in werking getreden. In dit overleg komen bij gebiedsontwikkeling betrokken ambtenaren periodiek bijeen om de gemeentelijke betrokkenheid bij ruimtelijke ontwikkelingen te borgen. 1.2 Het bestemmingsplan inclusief bijbehorende grondexploitatie wordt opgesteld en wordt voor de zomer in procedure gebracht.

Grondbedrijf

Ten tijde van de jaarlijkse Actualisatie van de projecten van het Grondbedrijf wordt er inzicht gegeven in de te verwachten uitgaven en inkomsten. Hieronder geven wij u weer in hoeverre de werkelijke uitgegeven resp. ontvangen bedragen afwijken ten opzichte van de Actualisatie 2016 en de Najaarsnota.

Project	Bedragen x € 1000			
	<i>Uitgaven begroot 2016</i>	<i>Uitgaven werkelijk 2016</i>	<i>Inkomsten begroot 2016</i>	<i>Inkomsten werkelijk 2016</i>
Projecten Grondexploitaties				
<u>In exploitatie</u>				
Valleipark	1.601	1.246	2.089	2.733
Tabaksteeg	444	304	0	133
Biezenkamp	1.387	2.330	1.097	1.060
Plantage	25	1	38	38
Hamersveldseweg	0	1	0	0
Groot Agteveld	503	267	359	517
Locaties Leusden-Zuid	43	34	138	0
Tankstation Groene Zoom	10	0	0	0
Groot Krakhorst	35	9	0	0
Overboekingsrekening (OHW)	992	1490	1.269	1.492

<u>Niet in exploitatie</u>				
<u>(materiële vaste activa)</u>				
Buitenplaats	50	1.080	0	1.060
Princenhof	0	23	0	0
Mastenbroek II	0	1	0	1
Restant Buitengebied	50	0	50	8
Overboekingsrekening (NIEGG)	0	0	100	42
<u>Overige projecten</u>				
Algemeen beheer	148	142	148	142
Totaal Grondexploitatie	5.288	6.928	5.288	7.226

Valleipark

De kosten voor bouw- en woonrijp maken zijn € 320.000 lager uitgevallen dan begroot. Deze kosten zijn doorgeschoven naar 2017. Daarnaast zijn nog enkele kleinere afwijkingen aanwezig waardoor de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot.

Aan de batenkant geldt dat de inkomsten die verband houden met de verkoop van kavels hoger zijn uitgevallen dan geraamd (€ 700.000 V). De reden hiervoor is dat meer verkopen hebben plaatsgevonden dan werd voorzien voor 2016. De bijdrage van het waterschap aan de EVZ Valleipark is lager uitgevallen met € 55.000. Dit heeft ook te maken met lagere kosten dan geraamd voor de aanleg van de ecologische verbindingzone.

Tabaksteeg

De kosten voor de aanleg van de verbindingroute in Tabaksteeg zijn lager uitgevallen. Hiervoor worden in 2017 geen kosten meer verwacht en daarnaast zijn de opbrengsten volledig in voorgaande jaren gerealiseerd. Per 31 december 2016 is daarom besloten om de exploitatie af te sluiten. Het voordeel bij de opbrengsten wordt veroorzaakt doordat de voorziening 'Effecten bestemmingsplan Tabaksteeg (planschade)' heeft kunnen vrijvallen in 2016. De termijn voor het indienen van planschades is vervallen, waardoor deze voorziening niet meer is benodigd.

Biezenkamp

De negatieve afwijking met betrekking tot de uitgavenkant wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat door nieuwe afspraken met de projectontwikkelaar de ontwikkeling van het openbaar gebied naar voren is gehaald. Hierdoor doet een deel van deze kosten zich reeds in 2016 voor (€ 1.145.000 N). Daarnaast zijn de opgenomen stelpost voor planschade en de opgenomen risicoreservering niet aangesproken (€ 600.000 V). Deze kostenposten zijn doorgeschoven naar de komende jaren. In verband met het naar voren halen van de renovatie van de panden doet zich eveneens een nadeel voor (530.000 N). Als laatste is de boekwaarde van de scholen in de Biezenkamp ten laste gebracht van de grondexploitatie de Biezenkamp, omdat de sloop van deze scholen onafwendbaar is, conform de gemaakte afspraken hierover. Dit is eerder dan gepland (€ 200.000 N). Daarnaast zijn er nog enkele kleinere verschuivingen die het verschil verklaren.

Het verschil bij de opbrengsten wordt enerzijds veroorzaakt doordat de vrijval van de voorziening € 345.000 lager is dan begroot. Hier staat tegenover dat de last waarmee de reserve wordt opgehoogd met hetzelfde bedrag lager is. Daarnaast wordt de afwijking veroorzaakt doordat in verband met nieuw gemaakte afspraken de timing van opbrengsten (overdracht gronden etc.) is gewijzigd. Samen met enkele kleinere afwijkingen zorgt dit in 2016 voor een voordeel van € 312.000.

Plantage:

Dit project heeft het afgelopen jaar vrijwel stil gelegen. Daardoor zijn er dan ook minder kosten gemaakt dan geraamd en is de post onvoorzien niet aangesproken. Aan de inkomstenkant geldt dat in het afgelopen jaar geen percelen zijn uitgegeven.

Hamersveldseweg:

Dit project heeft net zoals de Plantage het afgelopen jaar vrijwel stil gelegen. Hierdoor zijn op voorhand geen kosten en baten geraamd en zijn de gerealiseerde baten en lasten ook nihil.

Groot Agteveld

Aan de uitgavenkant wordt het verschil met name verklaard doordat de geraamde bijdrage aan het bouw- en woonrijp maken van de openbare ruimte doorgeschoven is naar 2017. Aan de voorwaarden voor betaling van de bijdrage, namelijk een door de ontwikkelende partij betaalde ingerichte openbare ruimte, was in 2016 nog niet voldaan. Daarnaast zijn uitbetalingen geweest in het kader van planschades welke niet geraamd waren. Deze kosten kunnen verhaald worden op de ontwikkelende partij. Hierdoor vallen de opbrengsten ook hoger uit dan geraamd. Daarentegen is de ontvangen exploitatiebijdrage van de ontwikkelende partij lager uitgevallen.

Leusden-Zuid

De afgelopen jaren is de ontwikkeling van het project naar buiten toe bewust niet actief verder gebracht. In verband hiermee zijn beperkte kosten geraamd voor planvorming in 2016 welke minder hoog zijn uitgevallen. Tegenover dit voordeel aan de lastenkant staat een nadeel aan de opbrengstenkant. De geraamde verkoopopbrengsten zijn ook in 2016 niet gerealiseerd.

Tankstation Groene Zoom

De stelpost onvoorzien van € 10.000 is niet ingezet, het bedrag is doorgeschoven naar 2017. In het project moet alleen nog een eventuele nabetaling, welke 5 jaar na opening van het tankstation al dan niet verschuldigd is op basis van de gerealiseerde omzet, worden afgewikkeld. Het project kan afgesloten worden indien deze eventuele nabetaling is afgehandeld.

Groot Krakhorst

De geraamde opbrengsten uit grondverkoop zijn in voorgaande jaren volledig gerealiseerd. De post voor bouwrijp maken is in 2016 gedeeltelijk gerealiseerd en deze post is doorgeschoven naar 2017. Het project kan waarschijnlijk eind 2017 afgesloten worden. Op dit moment verwachten we een batig saldo van € 78.000.

Buitenplaats

In de grondexploitatie was zekerheidshalve een budget voor plankosten opgenomen, maar van de geraamde € 50.000 is slechts een bedrag van € 20.000 benodigd gebleken. Op basis van een geactualiseerde berekening is de verliesvoorziening voor De Buitenplaats met € 1.060.000 opgehoogd. De last in verband met het ophogen van de voorziening is volledig aan de Algemene reserve grondbedrijf onttrokken gezien het binnen het gereserveerde bedrag past wat beschikbaar was in de Algemene reserve grondbedrijf. De onttrekking maakt dus onderdeel uit van het resultaat van het grondbedrijf over 2016.

Princenhof

Het nadeel aan de lastenkant van € 23.000 wordt veroorzaakt doordat in tegenstelling tot de raming kosten zijn gemaakt voor planvorming. In de loop van 2017 kan de raad naar verwachting de grondexploitatie Princenhof vaststellen. Daartoe worden nu een stedenbouwkundig plan en de daarbij behorende grondexploitatieberekeningen opgesteld.

Restant Buitengebied

Voor onderzoek naar de ontwikkeling van nieuwe planlocaties is jaarlijks een budget van € 50.000 beschikbaar, dat gedekt wordt uit de algemene reserve grondbedrijf. In 2016 zijn er geen kosten gemaakt ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe locaties. Het bedrag is in 2016 dan ook niet onttrokken uit de algemene reserve grondbedrijf.

Overige projecten

Onder de overige projecten zijn de baten en lasten met betrekking tot Algemeen beheer verantwoord. Dit project is uitgevoerd conform begroting en afgerekend met de Algemene Reserve grondbedrijf.

De overboekingsrekening betreft de mutaties onderhanden werken en de mutaties niet in exploitatie genomen gronden en is het saldo van de gemaakte kosten en opbrengsten. Voor een uitsplitsing van de mutaties onderhanden werk en niet in exploitatie genomen gronden, verwijzen wij naar de toelichting op de balans.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Domein Ruimte (bedragen x € 1.000)				
	Begroting 2016		Rekening 2016	Saldo
	primitief	na wijziging		
Lasten	6.706	12.300	13.612	-1.312
Baten	3.562	6.532	6.806	274
Resultaat programma voor bestemming	3.144	5.768	6.806	-1.038
<i>Resultaatbestemming:</i>				
Toevoeging aan reserves	-126	744	457	287
Onttrekking aan reserves	199	3.706	4.731	1.025
Resultaat programma na bestemming	2.819	2.806	2.532	274

Programma onderdelen Domein Ruimte (bedragen x € 1.000)					
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Ruimte en wonen	2.288	2.327	647	631	-55
Verkeer en vervoer	3.846	3.240	650	0	-44
Economie	504	500	159	143	-12
Buitengebied	373	178	0	7	202
Recreatie en toerisme	334	403	0	0	-69
Cultuurhistorie	180	175	0	0	5
Grondexploitaties	4.775	6.789	5.076	6.025	-1.065
Domein Ruimte	12.300	13.612	6.532	6.806	-1.038
Mutaties reserves Grondexploitatie	513	139	212	1.201	1.363
Mutaties reserves Domein Ruimte (ex. Grex)	231	318	3.494	3.530	-51
Resultaat na bestemming	13.044	14.069	10.238	11.537	274

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2016. Weergegeven worden de verschillen per programma onderdeel groter dan € 50.000. Binnen de toe te lichten programma onderdelen worden de grootste verschillen verklaard. Ook worden de onderdelen uit het voorstel resultaatsbestemming genoemd.

Ruimte en wonen € 55.000 (nadeel)

- Het nadeel op dit programma onderdeel bevat diverse kleinere verschillen.
- Op het budget voor rechtskundig en ander deskundig advies is € 10.700 overgebleven (voordeel). Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2017 zodat de reeds voorgenomen werkzaamheden aan bestemmingsplan Leusden-Zuid en de beheer verordening 't Vliet in 2017 niet ten koste gaan van het budget voor de implementatie van de Omgevingswet. De invoering van deze wet is met een jaar uitgesteld maar zal een grote financiële impact hebben. Zie het voorstel resultaatsbestemming.

Totale lasten Verkeer en vervoer

In 2016 zijn diverse investeringen verkeer en vervoer gedaan. Daarvoor zijn middelen uit de reserve (Fonds Bovenwijks) gehaald. Het gaat om de volgende investeringen:

Completering fietsverbinding Groene Zoom	€ 222.000
Fietspad Asschatterweg	€ 6.000
Realisatie 3 ^e spoor PON	€ 1.828.000
Verkeersmaatregelen Tabaksteeg-Leusden-Zuid	€ 208.000
Vorbereidingskrediet Verkeersplan Achterveld	€ 78.000

Bijdrage aan voorziening i.v.m. Verkeersplan Achterveld fase 1	€ 590.000
Variantenstudie Hamersveldseweg Zuid	€ 15.000
Vorbereidingskrediet Hamersveldseweg Zuid	€ 10.000
Uitgaven verkeer en vervoer t.l.v. reserve Fonds Bovenwijks	€ 2.957.000
Overige uitgaven verkeer en vervoer	€ 283.000
Totale werkelijke lasten verkeer en vervoer	€ 3.240.000

Buitengebied € 202.000 (voordeel)

- De uitgaven realisatie toegankelijkheid bij de stuw van Asschat (collegebesluit 265079) worden in 2017 gedaan, € 32.000 (voordeel). Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2017, zie voorstel resultaatsbestemming.
- De landschappelijke inpassingskosten voor de 2^e sporthal worden in 2017 gemaakt, € 51.000 (voordeel). Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2017, zie voorstel resultaatsbestemming.
- Het voordeel van € 103.000 op het budget binnen in het buitengebied valt weg tegen het nadeel bij de reserveboekingen (bedrag is niet uitgegeven en daarom ook niet onttrokken uit de reserve). Per saldo heeft dit dan ook geen effect op het programmaresultaat.

Recreatie en toerisme € 69.000 (nadeel)

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de bijgestelde inschatting van de kosten van de liquidatie van het Recreatieschap; deze is € 74.000 hoger dan bij de Najaarsnota 2016 werd ingeschat.

Grondexploitatie € 298.000 (voordeel)

Na mutaties in de reserve blijft er per saldo een voordeel over van € -/ - 1.065.000 + € 1.363.000 = € 298.000

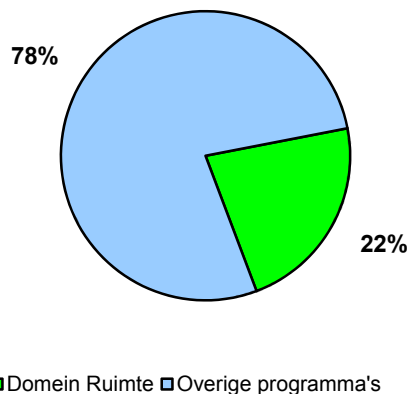
Winstneming project Tabaksteeg (voordeel)	€ 251.000
Vrijval voorziening Groot Agteveld (voordeel)	€ 39.000
Overige voordelen	€ 8.000
Totaal (resultaat grondexploitatie)	€ 298.000

Mutaties in reserves € 51.000 (nadeel)

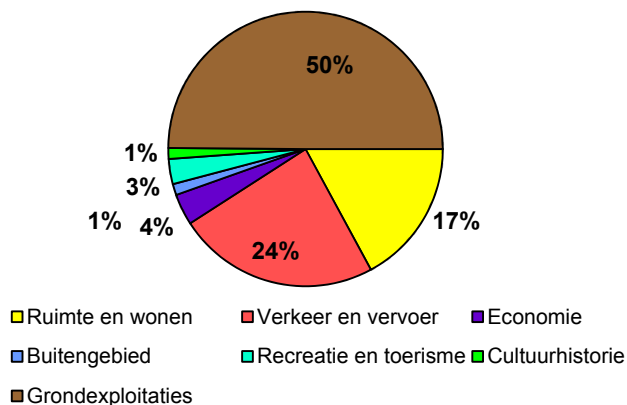
- Dit nadeel wordt voor € 29.000 veroorzaakt door incidentele lasten rondom het gemeentehuis. De aanvullende afschrijvingen, voortkomend uit de sloop van het voormalig gemeentehuis, worden niet op voorhand verrekend met de algemene reserve flexibel deel. Daarom ontstaat op dit programma een nadeel na resultaatsbestemming. Voorgesteld wordt om de verrekening met de reserve middels resultaatsbestemming te doen. Zie ook de analyse bij de algemene dekkingsmiddelen en het voorstel voor resultaatsbestemming.
- De primitief geraamde negatieve toevoeging van € 126.000 (bijdrage externe kostendragers) is in werkelijkheid als een onttrekking geboekt. Dit geeft per saldo geen resultaat.

Programma 4 – Domein Ruimte in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over programma onderdelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

In de 4 programma's van deze rekening zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, het dividend, onvoorziene uitgaven en de stelposten. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziën.

Kostenplaatsen € 73.000 (nadeel op aantal programma's)

Indirecte lasten worden op kostenplaatsen geboekt en later toegerekend aan de verschillende programma's. Er is per saldo € 73.000 meer uitgegeven dan geraamd op de kostenplaatsen en dus is er ook meer verdeeld naar de verschillende programma's. Op een aantal programma's geeft dit op onderdelen voor resultaatbestemming een nadeel. Dit nadeel wordt in 2016 voor een groot deel veroorzaakt door de uitgaven i.v.m. de verhuizing van het gemeentelijk apparaat naar- en de inrichtingskosten van de tijdelijke huisvesting. Deze incidentele mutaties vinden plaats binnen de door de raad geautoriseerde kaders (raadsbesluit juli 2016) en zijn onderdeel van het voorstel resultaatbestemming om het in 2016 per saldo voordeel op de incidentele baten en lasten rondom de herontwikkeling van het Gemeentehuis te egaliseren in de algemene reserve flexibel deel.

Voorgesteld wordt om het voordelig saldo van € 46.500 binnen de kostenplaatsen wat bestemd is voor de inhuur van personeel voor digitalisering (archief) en nog niet is besteed beschikbaar te stellen voor 2017, zie voorstel resultaatbestemming.

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziën		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting 2016		Realisatie 2016	Saldo
	primitief	na wijziging		
Algemene baten				
Algemene uitkering gemeentefonds	19.881	20.655	20.798	143
<i>Algemene belastingen</i>				
- Onroerende zaakbelastingen	6.298	6.153	6.120	-33
- Hondenbelasting	187	187	187	0
- Toeristenbelasting	156	156	166	10
- Precariobelasting	20	20	26	6
Saldo financiering	613	81	32	-49
Dividend	65	99	99	0
Incidentele baten	28	1.033	1.077	44
	27.248	28.384	28.505	121
Algemene lasten				
uitgaven m.b.t. algemene baten	70	70	97	-27
Onvoorziën	47	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	17	17	0
Incidentele lasten	0	12	282	-270
Stelposten	87	0	0	0
Saldi kostenplaatsen	-30	2.060	2.133	-73
	174	2.159	2.529	-370
Reserve mutaties				
Toevoegingen aan reserves	67	3.072	1.985	1.087
Onttrekkingen aan reserves	68	4.214	3.612	-602
Saldo reserve mutaties	1	1.142	1.627	485

Toelichting op de belangrijkste afwijking in de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene uitkering € 143.000 (voordeel)

- Dit voordelig saldo wordt voor € 92.000 veroorzaakt door effecten van de septembercirculaire 2016 die niet in de begroting 2016 zijn meegenomen (lagere verdeelmaatstaven inwoners, minderheden, huishoudens en bedrijfsvestigingen, WOZ waarden). De structurele gevolgen van deze effecten worden bij de voorjaarsnota 2017 verwerkt, de algemene uitkering wordt dan geactualiseerd op basis van de laatst bekende aantallen en verdeelmaatstaven.
- In 2016 is een incidenteel voordeel van € 39.000 ontstaan als gevolg van afrekeningen 2014 en 2015.
- Een voordeel van € 13.000 als gevolg van mutaties in de decembercirculaire die betrekking hebben op de jaarschijf 2016 en niet meer in de begroting konden worden verwerkt. O.a. ontvangen middelen voor de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive – EED (€ 9.400).

Voorgesteld wordt om de ontvangen middelen voor de implementatie van de richtlijn EED over te hevelen naar 2017 omdat de uitgaven in 2017 worden gedaan (zie voorstel resultaatsbestemming).

Incidentele baten € 44.000 (voordeel)

Het saldo op incidentele baten is ontstaan door diverse voordelen:

- Diverse aangiftes (BTW en Loonheffing) voorgaande jaren € 39.000.
- Diverse incidentele baten € 5.000.

Incidentele lasten € 270.000 (nadeel)

- De voorzieningen voor dubieuze debiteuren zijn per ultimo boekjaar weer geactualiseerd. De volgende bedragen moesten worden toegevoegd:
 - Belastingdebiteuren (opgave via GBLT) € 91.000
 - Debiteuren Sociale Zaken en BBZ € 123.000
 - Debiteuren Algemene Dienst € 14.000
- Fee besparing premievrijstelling Ouderen Overgangsregeling 2012-2015 (€ 21.000)
- Diverse incidentele lasten € 21.000

Mutaties in reserves € 485.000 (per saldo voordeel)

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Mutaties in reserves algemene dekkingsmiddelen rondom herontwikkeling Gemeentehuis geven per saldo een **voordeel van € 364.000** (€ 1.000.000 -/- € 345.000 -/- € 291.000).

De incidentele baten en lasten rondom de herontwikkeling van het Gemeentehuis (afboeken boekwaardes, vrijval onderhoudsvoorziening, sloop, verhuizingen en kosten tijdelijke huisvesting) zijn in de begroting opgenomen waarbij de incidentele mutaties verevend worden met de algemene reserve flexibel deel. Dit omdat de incidentele lasten (meer dan volledig) worden gedekt vanuit de incidentele baten maar niet allemaal in hetzelfde jaar worden gerealiseerd. Deze egalisatie via de algemene reserve flexibel deel is echter niet expliciet in het raadsvoorstel rond de herontwikkeling van het gemeentehuis (juli 2016) opgenomen. Vanwege die reden wordt de egalisatie met de reserve ook niet op voorhand geboekt maar wordt de raad gevraagd om middels resultaatsbestemming in te stemmen met de verrekening met de algemene reserve flexibel deel.

In 2016 is er per saldo een totaal voordeel van € 294.000 gerealiseerd aan incidentele baten en lasten op diverse programma's:

Vrijval onderhoudsvoorziening	€	1.000.000	(voordeel algemene dekkingsmiddelen)
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	€	345.000 -/-	(nadeel algemene dekkingsmiddelen)
Sloop-verhuizing-tijdelijke huisvesting	€	291.000 -/-	(nadeel algemene dekkingsmiddelen)
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	€	41.000 -/-	(nadeel programma 1)
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	€	29.000 -/-	(nadeel programma 4)
Totaal voordeel incidentele b&l GMH	€	294.000	

Voorgesteld wordt om dit totale voordeel 2016 van € 294.000 alsnog te storten in de reserve flexibel deel. De incidentele baten en lasten van de komende jaren worden hiermee dan geëgaliseerd. Zie ook het voorstel resultaatsbestemming.

- Via de algemene uitkering is in 2016 € 80.000 minder aan middelen asielinstroom ontvangen dan bij de NJN 2016 was geraamd. Er is dus ook € 80.000 minder dan geraamd in de reserve met aangewezen bestemming gestort (**voordeel**).

Uiteenzetting financiële positie

Aan de hand van een aantal kernvragen over de jaarrekening 2016 geven we een samenvatting van de financiële resultaten. Deze samenvatting biedt inzicht in het resultaat van het rekeningjaar en de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente Leusden.

1. Hoe is het resultaat van de jaarrekening 2016 ontstaan?

Het resultaat ontstaat door afwijkingen tussen begrote en werkelijke bedragen na het laatste bijstellingsmoment van de begroting. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de belangrijkste afwijkingen. De afwijkingen tussen het laatste bijstellmoment van de begroting en de realisatie worden genoemd. Voor een gedetailleerde analyse van en een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar de verschillenanalyse bij de betreffende programma's.

Belangrijkste mee- en tegenvallers

Meevallers

Algemene Uitkering	I/S	143
Voordeel op incidentele baten en lasten Gemeentehuis	I	294
Meer baten bij verwerking van papier en kunststof	S	157
Fonds voor Samenlevingsinitiatieven	I	78
Uitvoeringskosten cliëntbegeleiding en – ondersteuning (sociaal domein)	S/I	192
Overige uitvoeringskosten – ICT (sociaal domein)	I	60
Hogere Vangnetuitkering 2016	I	108
Voordeel op BBZ-regeling (incl. voorgaande jaren)	I	226
Voordeel op PGB-budgetten (sociaal domein)	S/I	79
Voordeel op WMO, incl. eigen bijdragen en afrekening 2015 (sociaal domein)	S/I	494
Stelpost vrije ruimte sociaal domein	I	268
Voordeel op budget chronisch zieken (sociaal domein)	I	67
Definitieve afrekening Jeugdzorg 2015 (sociaal domein)	I	197
Winstnemings Tabaksteeg	I	251

Tegenvallers

Extra storting pensioenvoorziening wethouders	I	151
Extra kapitaallasten afboeken korfbalvelden	I	90
Liquidatie Recreatieschap	I	74
Voorziening debiteuren Sociale Zaken	I	123
(voorlopige) Afrekening Jeugdzorg 2016 (sociaal domein)	S/I	672
Hogere bijstandslasten	S/I	71
Extra storting pensioenvoorziening wethouders	I	151

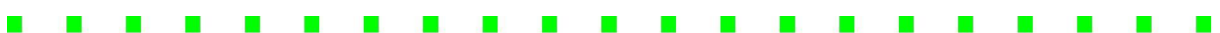
2. Wat is de bestemming van het resultaat 2016?

Het totale rekeningresultaat is € 1.916.000 positief.

- Het resultaat van de algemene dienst is € 1.618.000.
- Voorgesteld wordt om een bedrag van € 478.000 te reserveren voor specifieke doeleinden in 2017. Daarmee wordt het nog te bestemmen resultaat van de algemene dienst € 1.140.000.
- Het resultaat van het grondbedrijf wordt voor € 251.000 veroorzaakt door de winstnemings op het project Tabaksteeg. Voorgesteld wordt om het totale resultaat van het grondbedrijf van € 298.000 te storten in de algemene reserve van het grondbedrijf.

Het bedrag van € 478.000

Het gaat hier met name om incidentele budgetten waarvan de besteding niet volledig heeft plaatsgevonden en die doorschuiven naar 2017. Het gaat hierbij om een bedrag van in totaal € 478.000. In onderstaande tabel staan de doeleinden opgesomd.

Specifieke bestemmingen resultaat	(bedragen x € 1.000)
Inhuur personeel voor digitaliseren (archief)	46
EED-audit (Energy Efficiency Directive) en energiecontroles	10
Overbrengen VRI-centrale voormalig gemeentehuis	34
Monitoren parkeerdruk Burgemeester Buiningpark (collegebesluit 279795)	23
Samenlevingsinitiatieven	50
Samenlevingsinitiatieven; Midzomernachtsdroom (collegebesluit 279160)	18
Implementatie omgevingswet	11
Inpassingskosten openbare ruimte 2 ^e sporthal	51
Toegankelijkheidsmaatregelen Stuw Asschat (collegebesluit 265079)	32
Voordeel incidentele baten en lasten GMH egaliseren (reserve flexibel deel)	294
Dekking extra kapitaallasten korfbalvelden (reserve dekking kapitaallasten)	-90
Totaal	478

Het bedrag van € 1.140.000

Per saldo resteert na de specifieke bestemmingen een overschot van € 1.140.000

Het college stelt de raad voor om van dit resterende rekeningoverschot:

- het voordelig saldo sociaal domein van € 711.000 beschikbaar te houden voor het sociaal domein door het te storten in de daartoe bestemde reserve.
- het daarna resterende voordelig saldo van € 429.000 als extra weerstandsvermogen te storten in de algemene reserve (basisdeel).

3. Hoe heeft de begrotingspositie zich ontwikkeld in 2016?

Tussentijdse resultaten

De primitieve begroting liet een voordeel zien van € 95.000. Dit voordeel is toegevoegd aan de algemene reserve. Bij de voorjaarsnota verslechterde het beeld voor 2016. Het nadeel VJN van € 430.000 werd onttrokken uit de algemene reserve.

Bij de najaarsnota werd een verdere verslechtering van € 173.000 verwacht.

Begrotingsontwikkeling 2016	(bedragen x € 1.000)		
	Resultaat	verwerkt	t.l.v. / t.g.v.
Primitieve begroting	95	95	t.g.v. algemene reserve basisdeel
Voorjaarsnota	-/- 430	-/- 430	t.l.v. algemene reserve basisdeel
Najaarsnota	-/- 173	-/- 173	t.l.v. algemene reserve basisdeel
Jaarrekening 2016	429	0	t.g.v. algemene reserve basisdeel

In totaal is er in 2016 na het toevoegen van het jaarrekeningresultaat € 79.000 ten laste van de algemene reserve basisdeel gekomen.

4. Hoe heeft de vermogenspositie zich in 2016 ontwikkeld?

Vermogenspositie

De vermogenspositie is opgebouwd uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. We geven hieronder een cijfermatig inzicht in de stand per 31 december 2016 en zetten dit af tegen de stand van een jaar eerder.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gevormd door de som van de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Een reserve behoort tot het eigen vermogen en is vrij besteedbaar. De raad is bevoegd om te beslissen over de besteding van reserves.

In onderstaand overzicht worden de reserves genoemd.

Per reserve is aangegeven waartoe deze is ingesteld en welk bedrag er eind 2016 in zit.

Overzicht reserves		(bedragen x € 1.000)	
	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2016	
Algemene Reserves	21.047	19.838	
Overige bestemmingsreserves	13.688	10.493	
Totaal	34.735	30.331	

Het totaal van alle reserves vóór bestemming van het resultaat is per 31-12-2016 afgenomen met € 4.404.000. Investerings in bovenwijkse voorzieningen zijn voor € 2.500.000 ten laste van reserves gekomen. Het resultaat gedurende het jaar (tussentijdse bijstellingen) is voor € 508.000 ten laste van de Algemene reserve geboekt. Er is € 1.060.000 ten laste van de algemene reserve grondbedrijf gekomen om de voorziening Buitenplaats op te hogen. Voor een volledige specificatie en toelichting op de reserves per ultimo boekjaar verwijzen wij u naar de toelichting op de Balans.

Verhouding algemene reserve en bestemmingsreserves

Van het totale vermogen bestaat 65% uit algemene reserves en 35% uit bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn in principe niet vrij te besteden, tenzij de raad de bestemming ervan wijzigt.

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Een voorziening behoort tot het vreemd vermogen en is niet vrij besteedbaar. Een voorziening betreft een toekomstige verplichting waarvan de omvang redelijk is in te schatten. De categorieën voorzieningen zijn weergegeven in het onderstaande overzicht.

Overzicht voorzieningen		(bedragen x € 1.000)	
	Stand 31-12-2015	Stand 31-12-2016	
Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's	5.780	5.932	
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	21.773	21.516	
Totaal	27.553	27.448	

Het totaal van alle voorzieningen per 31-12-2016 is iets afgenomen met € 105.000 in vergelijking tot de stand per ultimo 2015.

Aangetrokken langlopende geldlening

In juli 2015 is een 25-jarige geldlening van € 6.000.000 bij de BNG-bank aangetrokken tegen een tarief van 1,705% (gehele looptijd). Deze wordt gebruikt voor de financiering van MFC Atria. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 240.000

5. Hoe hebben de liquide middelen en renteopbrengsten zich in 2016 ontwikkeld?

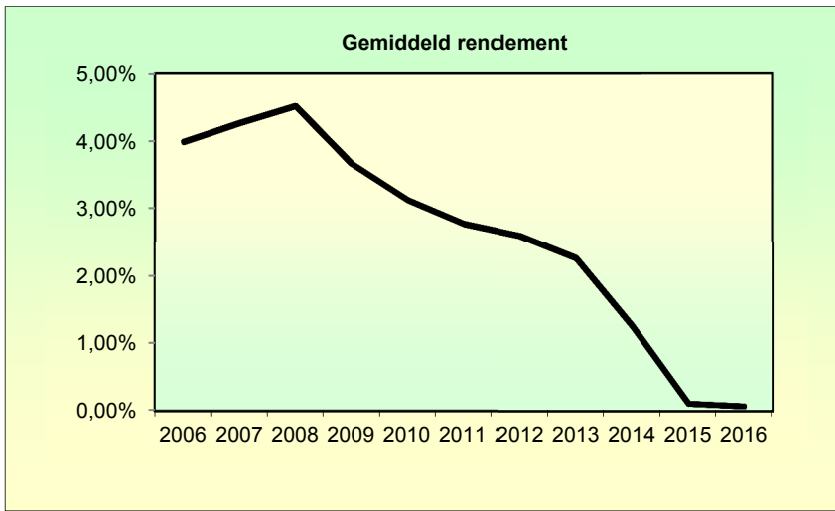
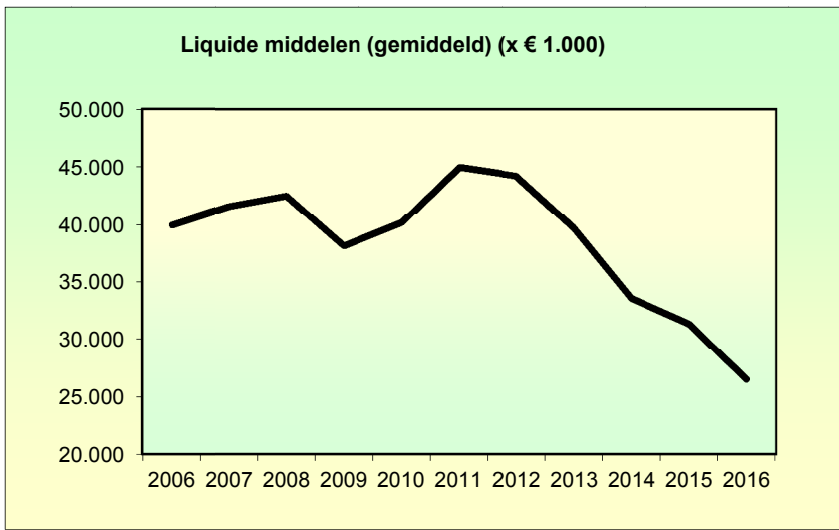
In de onderstaande grafieken worden de gemiddelde liquide middelen weergegeven over de periode 2006 - 2016 en daarnaast het gerealiseerde rendement over deze periode.

De gemiddelde liquide middelen daalden afgelopen jaar van € 31,3 miljoen naar € 26,4 miljoen. Dit is een daling van € 4,9 miljoen ten opzichte van 2015. Net als vorig jaar zijn ook dit jaar diverse investeringen gedaan. De grootste investering uit 2016 zijn de MFC's Atria en Atlas (€ 6,6 miljoen), het 3^e spoor PON (€1,8 miljoen) en de huisvesting van het Gemeentehuis (€ 1,2 miljoen)

Het gemiddeld rendement was 0,07%. In 2015 was dit 0,11%.

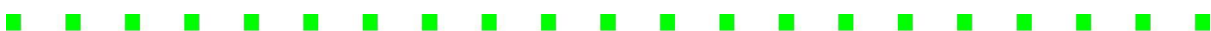
De overtollige liquide middelen staan voor 98% in rekening courant bij de schatkist. De vergoeding op deze rekening courant is 0%.

Deel 1 Jaarverslag

Paragrafen

Lokale heffingen

Wettelijk kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente mag opleggen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid en de belangrijkste ontwikkelingen in 2016 met betrekking tot de lokale heffingen, en daarnaast op de belastingopbrengst, ontwikkeling lokale lastendruk en kwijtscheldingen.

Beleidskader

Op basis van door de raad vastgestelde verordeningen zijn in 2016 de volgende heffingen opgelegd: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht), rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, marktgeld en lijkbezorgingsrechten. De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid.

Bij de tarieven 2016 zijn als uitgangspunten toegepast:

- het streven naar kostendekkende heffingen, zo nodig met gebruikmaking van egalisatiereserve of -voorziening;
- aanpassing van tarieven met 1% in verband met de ontwikkeling van de inflatie;
- bij de afvalstoffenheffing was er geen overschot beschikbaar in de egalisatievoorziening om in 2016 aan de inwoners terug te geven. In 2015 was dit wel het geval. Hierdoor is in 2016 een tariefstijging ontstaan.

Bij de begroting 2016 is besloten om het ontstane verschil van € 144.000 te overbruggen door de afvalstoffenheffing in twee stappen te verhogen, te weten in de jaren 2016 en 2017. Het doorvoeren van de eerste stap in 2016 betekende een tariefstijging voor gezinnen en eenpersoonshuishoudens met respectievelijk € 12,50 en € 10,-.

GBLT

Het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT) voert belastingtaken uit voor de gemeente Leusden. In 2016 is bij GBLT het verbeterplan afgerond voor de WOZ-taken, waarbij achterstanden zijn weggewerkt en de organisatie is toegerust op nieuwe wettelijke taken en –kwaliteitseisen. In 2015 was men hier al mee begonnen. Daarnaast is het programma voor het gegevensbeheer verder uitgevoerd. Dit programma heeft ten doel om aan te sluiten op de landelijke basisadministraties en om de kwaliteit van data in het belastingproces te verbeteren. In 2016 is Leusden aangesloten op de landelijke voorziening WOZ. Inwoners kunnen hierdoor de WOZ-waarde van hun eigen woning en die van een aantal andere objecten bekijken en vergelijken.

Tarieven

In de tabel hieronder worden de belangrijkste tarieven in 2016 vermeld, en de tariefontwikkeling ten opzichte van 2015.

Tabel A1 Belastingtarieven	2015	2016
OZB (% van de WOZ-waarde):		
- eigendom woningen	0,1189%	0,1188%
- eigendom niet-woningen	0,2440%	0,2430%
- gebruiker niet-woningen	0,1966%	0,1958%
Reinigingsheffingen:		
- afvalstoffenheffing, eenpersoonshuishoudens	€ 135,00	€ 145,00
- afvalstoffenheffing, meerpersoonshuishoudens	€ 169,00	€ 181,50
- reinigingsrecht bedrijven	€ 204,49	€ 219,62
Rioolheffing, per aansluiting	€ 110,00	€ 111,10
Hondenbelasting, 1 ^e hond	€ 81,00	€ 81,80
Toeristenbelasting, per overnachting:		
- in hotels, vakantiewoningen, chalets	€ 1,53	€ 1,54
- in overige onderkomens/verblijfaccommodaties	€ 1,02	€ 1,03

Opbrengst

Tabel A2 Opbrengsten lokale heffingen		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting, primitief	wijziging	na wijziging	Opbrengst 2016
OZB	6.298	-145	6.153	6.120
Hondenbelasting	187		187	187
Toeristenbelasting	156		156	166
Precariobelasting	20		20	26
Afvalst./reinigingsrecht	2.139		2.139	2.120
Rioolheffing	1.424		1.424	1.422
Rioolaansluitrecht	5		5	7
Lijkbezorgingsrechten	33		33	37
Leges	763	261	1.024	1.024
Marktgelden	27		27	25
Totaal	11.052	116	11.168	11.134

Toelichting:

In 2016 heeft GBLT de achterstanden op het WOZ-taakveld weggewerkt. De inhaalslag leidde bij de OZB tot verminderingen over de jaren 2011 tot en met 2015. Deze verminderingen komen ten laste van boekjaar 2016. Bij de Najaarsnota is de opbrengst hier incidenteel mee verlaagd. In totaal is door GBLT in 2016 voor € 142.000 aan verminderingen verleend over de voorgaande vijf belastingjaren.

In 2016 is de raming van de legesopbrengst bij de Najaarsnota incidenteel verhoogd. Dit in verband met meer ontvangen bouwleges voor grote nieuwbouwprojecten (€ 200.000), en doordat er meer reisdocumenten en rijbewijzen zijn verstrekt (€ 60.500).

Ontwikkeling lokale lastendruk

De woonlastendruk is in Leusden bedraagt in 2016 voor een meerpersoonshuishouden € 608. Dat is beneden het landelijk gemiddelde. De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden bedroegen in Nederland gemiddeld € 723. Dit blijkt uit de landelijke ranglijst van gemeenten, waarin de heffingen zijn opgenomen die voor vrijwel ieder huishouden van toepassing zijn: de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Op deze ranglijst neemt Leusden de 27^e positie in van in totaal 390 gemeenten.

Tabel A3 geeft een overzicht van de gemiddelde woonlasten van meerpersoonshuishoudens in Leusden en in omringende gemeenten. Ten opzichte van deze gemeenten is Leusden het goedkoopst. Onderstaande gegevens zijn ontleend aan de COELO Atlas lokale lasten 2016.

Tabel A3 Lokale woonlasten	2015	2016
Gemeente:		
Leusden	€ 590	€ 608
Soest	€ 602	€ 618
Zeist	€ 626	€ 628
Amersfoort	€ 638	€ 693
Woudenberg	€ 698	€ 726
Scherpenzeel	€ 726	€ 740
Barneveld	€ 726	€ 743

Kwijtschelding

Voor inwoners met de laagste inkomens is er de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk bij de afvalstoffenheffing, rioolheffing en bij de hondenbelasting voor de eerste hond.

In totaal is er in 2016 voor een bedrag van € 96.000 aan kwijtschelding verleend (afvalstoffenheffing € 53.000, rioolheffing € 38.000 en hondenbelasting € 5.000).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico's die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico's van de gemeente, het beschikbare en het benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

Het beleid is vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De nota is door de raad vastgesteld op 23 december 2010. Er wordt onderscheid gemaakt in risico's van de algemene dienst en die van het grondbedrijf.

Risicomanagement

Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg staan en het gesprek hierover te organiseren. Onze risico's worden systematisch in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Tweemaal per jaar wordt een monitor samengesteld waarbij risico's worden geïventariseerd dan wel geactualiseerd. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie. Risicomanagement draagt zo bij aan een grotere weerbaarheid en wendbaarheid. En dat is goed voor de continuïteit van de gemeente als het gaat om de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden in de samenleving.

Risico's algemene dienst

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de volgende tien belangrijkste risico's in beeld gebracht (tabel B1).

Tabel B1 Inventarisatie risico's algemene dienst

<i>Risico</i>	<i>Beknopte omschrijving</i>	<i>Omvang risico</i>
1. Algemene uitkering Gemeentefonds	De ontwikkeling van het accres, taakmutaties, herverdeleffecten en ontwikkeling van maatstaven.	800.000
2. Jeugdzorg	1. Onvoldoende budget om benodigde zorgaanbod te realiseren. 2. Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden.	785.000
3. Participatie	1. De afbouw van de WSW middelen binnen het participatiebudget gaat gepaard met behoud van de rechten van de bestaande doelgroep. Dit zal leiden tot hogere subsidietekorten. 2. De ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten is een onzekerheid (open eindregeling).	690.000
4. WMO	1. Nieuw beleid/maatregelen leveren onvoldoende besparingen op. 2. Grotere ondersteuningsvraag dan waar vooraf rekening mee is gehouden.	450.000
5. Accommodaties en overige vastgoedprojecten	Realisatie MFC's, 2 ^e sporthal, Huis van Leusden	290.000
6. Pensioenen & wachtgeld wethouders	Kortlevenrisico, backservice verplichtingen, arbeidsongeschiktheidsrisico.	215.000
7. ICT	Uitval ICT-voorzieningen en datalekken	150.000
8. Bedrijfsvoering risico's	Knelpunten personele bezetting	150.000

9. Verbonden en gerelateerde partijen	O.a. de beperktere beïnvloedbaarheid en beheersbaarheid van de kosten & aanloop- en ontvlechtingkosten.	100.000
10. Fiscale risico's	VPB, werkkostenregeling	60.000
Overige risico's	Diversen.	200.000
Totaal		3.890.000

Benodigd weerstandsvermogen Algemene dienst

Het benodigde weerstandsvermogen is genormeerd op 10% van de omzet van de algemene dienst, namelijk € 5.418.227. Omdat het totaal van de geïnventariseerde risico's lager is dan het genormeerd benodigd weerstandsvermogen wordt bij berekening van het weerstandsvermogen uitgegaan van het genormeerd benodigd weerstandsvermogen.

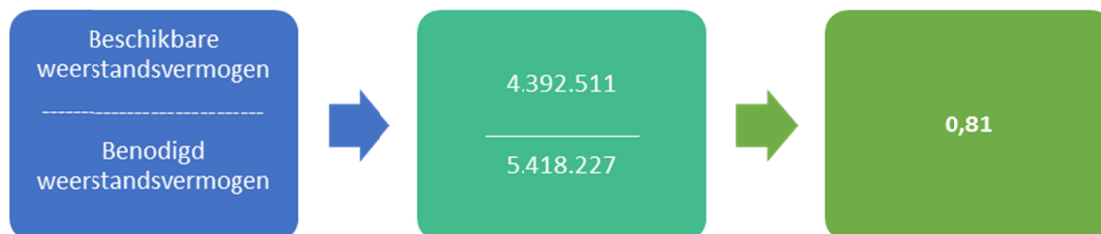
Beschikbare weerstandsvermogen algemene dienst

Het beschikbare weerstandsvermogen wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve, basisdeel. Dit bedraagt € 4.392.511 zijnde het saldo van deze reserve per 31 december 2016.

Naast dit deel is voor het opvangen van risico's in het sociaal domein een afzonderlijke reserve sociaal domein ingesteld. Op 31 december 2016 bedraagt de omvang van deze reserve € 2.008.460.

Ratio weerstandsvermogen Algemene dienst

Wij drukken het weerstandsvermogen uit in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Conclusie:

De ratio van 0,81 valt binnen de afgesproken bandbreedte. Het weerstandsvermogen is hiermee toereikend.

Risico's grondexploitatie

In de Actualisatie van de diverse grondexploitaties zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van grondexploitaties. In januari 2017 is daarnaast de Risicomonitor Grondbedrijf aangeboden. Hierin worden de risico's per project nader gespecificeerd en wordt er gekeken naar de specifieke gevolgen van de economische crisis.

Benodigd weerstandsvermogen Grondbedrijf

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is beschreven hoe de norm voor het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend. Op basis van de grondexploitaties zoals opgenomen in de Actualisatie 2017 wordt het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf genormeerd op € 1.859.000.

In de Risicomonitor grondbedrijf van januari 2017 is de 'voorziening kredietcrisis' op basis van een uitgebreide risicoanalyse vastgesteld op € 1.806.000. Dit bedrag wordt nodig geacht om de gesignaleerde risico's tegen het zogenaamde 'middenscenario' af te dekken en is gereserveerd binnen de Algemene Reserve Grondbedrijf.

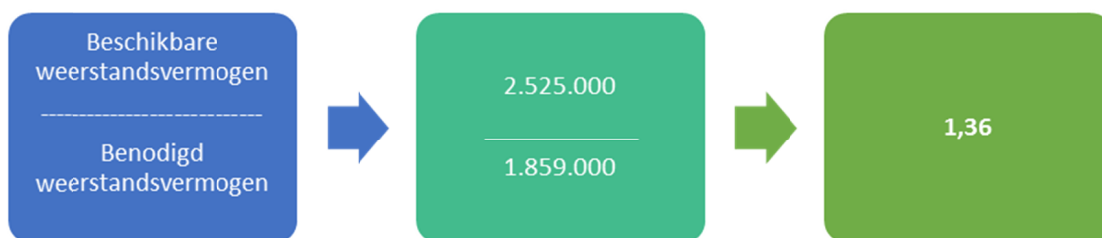
Naar aanleiding van de Actualisatie grondexploitaties 2017 is de risicobuffer binnen de Algemene Reserve Grondbedrijf ter afdekking van de gesignaleerde risico's bijgesteld naar € 1.859.000. Voor de harde risico's, welke leiden tot grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat zijn reeds voorzieningen gevormd. Deze betreffen de voorzieningen Biezenkamp en Groot Agteveld. Hiermee deze risico's op een afzonderlijke wijze afgedekt en zijn daarom niet meegenomen in de berekening van de ratio weerstandsvermogen. Bij berekening van het weerstandsvermogen wordt dan ook uitgegaan van het genormeerd benodigd weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het beschikbare weerstandsvermogen grondbedrijf wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve Grondbedrijf. Op 31 december 2016 bedraagt de omvang van deze reserve € 2.525.000.

Ratio weerstandsvermogen Grondbedrijf

Evenals voor de Algemene Dienst wordt ook voor het Grondbedrijf uitgegaan van een ratio van minimaal 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Conclusie:

De ratio van 1,36 is hoger dan binnen de afgesproken bandbreedte. Het weerstandsvermogen is hiermee ruim toereikend.

Kengetallen financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de rekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende waarden alsmede het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Leusden ingegaan.

Jaarverslag 2016	Verloop van de kengetallen		
	Jaarverslag 2015	Begroting 2016	Jaarverslag 2016
Kengetallen:			
netto schuldquote	-/- 49 %	-/- 41%	-/- 34%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-/- 43 %	-/- 44%	-/- 34%
solvabiliteitsratio	47%	42%	49%
structurele exploitatieruimte	0,42%	0,01%	0,33%
grondexploitatie	33%	30%	20%
belastingcapaciteit	82%	85%	85%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente.

De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto schuldquote van een gemeente ligt meestal tussen de 0% en 90%. Bij een hogere netto schuldquote is de gemeenteschuld relatief hoog (oranje). Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarenzone (rood). De genoemde percentages zijn grove vuistregels. Voor Leusden geldt een negatieve schuldquote omdat wij een erg lage schuldenlast hebben. De (negatieve) netto schuldquote neemt af ten opzichte van de jaarrekening 2015 omdat onze liquide middelen sterk afnemen door een aantal investeringsprojecten. Toch blijft onze netto schuldpositie van Leusden laag en financieel gezond.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terugbetaald worden geeft dit kengetal inzicht in wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Het aandeel doorgeleende gelden is voor Leusden relatief beperkt waardoor de uitkomst van dit kengetal niet afwijkt van de netto schuldquote. Dit geeft aan dat het 'terugbetalingsrisico' gering is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen hoe gezonder de gemeente. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Leusden bevindt zich met een solvabiliteitsratio van 49% binnen deze bandbreedte. Hieruit blijkt dat Leusden in staat is zeer goed te voldoen aan zijn financiële verplichtingen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal geeft hiermee aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Voor Leusden is er sprake van een beperkte structurele vrije ruimte binnen onze financiële positie waarmee we in staat zijn om structurele risico's met een lage omvang op te vangen.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeentes. De boekwaarde van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten van de gemeente als geheel. Hiermee wordt het belang van de grondexploitatie op de financiële positie van de gemeente inzichtelijk. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Er bestaat geen richtlijn voor een acceptabele omvang van dit kengetal. De accountant zal jaarlijks moeten beoordelen in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie kan worden terugverdiend.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Voor de jaarrekening komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 85%. De belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Het weerstandsvermogen van de Gemeente Leusden is voldoende om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast geven de financiële kengetallen aan dat Leusden een sterke financiële positie heeft. De schuldenlast van Leusden ten opzichte van de eigen middelen is relatief laag. Hierdoor is de druk van de rentelasten en de aflossing van geldleningen op de exploitatie laag te noemen. Ook is onze belastingdruk laag te noemen ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Voor Leusden is er sprake van een zeer beperkte structurele vrije ruimte binnen onze begroting. Hiermee hebben we weinig ruimte om structurele risico's op te vangen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan dat wij nog boekwaarden aan voorraad gronden hebben die door middel van verkopen moeten worden goedge maakt. Daar staat tegenover dat we voor onze grondexploitaties beschikken over ruim voldoende weerstandsvermogen om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Kapitaalgoederen en investeringen

Algemeen

In deze paragraaf wordt weergegeven hoe het gemeentelijk beleid ten aanzien van het groot onderhoud van kapitaalgoederen in het jaar 2016 tot uitvoering is gebracht en welke middelen hiervoor zijn aangewend. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud; het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten direct ten laste van de exploitatie komen en daarnaast het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de aanwezige onderhoudsvoorzieningen worden gebracht.

Kapitaalgoederen in Leusden

De gemeente Leusden heeft circa 180 kilometer aan wegen, 227 kilometer aan riolering, 5 hectare aan water, 1.330.000 m² aan groen en 27.000 m² aan gebouwen in beheer. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen vergt circa 20% van de jaarlijkse gemeentelijke lasten.

Ontwikkelingen

Actualisatie groot onderhoud

In 2016 zijn de groot onderhoudsperspectieven geactualiseerd. Het nieuwe meerjarige groot onderhoudsprogramma is in december 2016 door het college vastgesteld (Verseon 277961). De geactualiseerde onderhoudsramingen zijn vastgesteld voor de vierjaarlijkse periode 2016-2019. Naar huidige inzichten kan de instandhouding van de gemeentelijke kapitaalgoederen in de openbare ruimte plaatsvinden vanuit de in de onderhoudsvoorzieningen aanwezige middelen. Hierbij is de bij de voorgaande actualisatie doorgevoerde versobering van renovatiebudget in de doorrekening gecontinueerd en hoeft er geen bijstelling plaats te vinden van de reeds in de begroting opgenomen voeding van de onderhoudsvoorzieningen.

De benodigde instandhoudingsuitgaven op het terrein van Openbare Verlichting (uiteraard binnen de financiële kaders van het beleidsplan Openbare Verlichting) en de vervanging van ondergrondse afvalinzamelingscontainers maken nog geen onderdeel uit van de huidige rapportage. De uitgaven op deze twee onderhoudsdisciplines worden geïntegreerd in een volgende rapportage rond het groot onderhoud.

Openbare Verlichting

In de raad van februari 2015 heeft de raad ingestemd met het Beleidsplan Openbare Verlichting. Hiermee zijn de contouren voor de periode 2015 – 2024 uiteengezet en wordt invulling gegeven aan een structurele bezuinigingsopgave van € 200.000 met ingang van het jaar 2017. In 2016 heeft de aanbesteding plaatsgevonden van de benodigde vervangingen en het onderhoud en beheer van het bestaande areaal. De uitkomsten van de aanbesteding worden betrokken bij de begrotingsopstelling 2018-2021.

Speelruimteplan

In maart 2012 is het speelruimteplan vastgesteld door de raad. Op basis van het speelruimteplan kan richting worden gegeven aan minder formele speelplekken en het komen tot meer informele speelplekken en speelprykkels. In 2016 is de volledig beoogde korting op de budgetten voor speelvoorzieningen in de begroting doorgevoerd. Het is echter nog niet gekomen tot de vaststelling van een nieuw uitvoeringsplan. Hierbij is het in beginsel aan de inwoners van de gemeente om met initiatieven te komen en een passende invulling voor de vrijkomende ruimtes voor te stellen. De raad zal aanvang 2016 worden betrokken bij de uitgangspunten en maatregelen van dit plan alvorens dit plan in werking te stellen.

Wegenbouwkundige kunstwerken

In 2016 is het totale areaal kunstwerken geïnspecteerd. Uit de inspectie is gebleken dat bij een drietal betonnen bruggen over het Valleikanaal nader onderzoek nodig is naar de onderhoudsstaat van de bruggen. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening is nog niet duidelijk welke maatregelen benodigd zijn. Nader onderzoek moet nu de ernst van de schade aantonen en tevens de hierbij te nemen maatregelen. Daar waar nodig worden in 2017 nadere maatregelen ter besluitvorming voorgelegd.

Faciliteiten ondergrondse afvalinzameling

In het jaar 2019 zal naar huidige inzichten een eerste, meer grootschalige vervanging plaatsvinden van voorzieningen voor ondergrondse afvalinzameling. Uit inspectie van de ondergrondse voorzieningen is gebleken dat grootschalige vervanging uitgesteld kan worden tot dat jaar. Meer kleinschalige vervangingen zullen bij tussentijds via de voorjaars- of de najaarsnota worden bij geraamd en betrokken worden bij de berekening van de afvalstoffenheffing.

Groot onderhoud

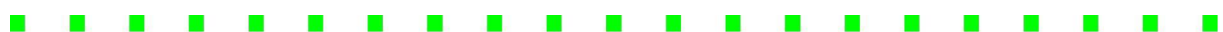
De huidige begrotingsramingen zijn geactualiseerd op basis van de in 2016 door het college vastgestelde groot onderhoudsrapportage (Verseon 277961). De onderhoudsmaatregelen zijn opgesteld vanuit de kwaliteitscriteria en de kwaliteitsambitie 'basis'. Groot onderhoud en investeringen op het gebied van Riolering komen voort uit het gemeentelijke rioleringsplan dat in 2015 is vastgesteld. Per onderhoudsdiscipline wordt in deze paragraaf verslag gedaan over de in 2016 uitgevoerde werkzaamheden.

Riolering

Uitvoeringsplan	Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014-2018
Stand van zaken:	Begin 2015 is er een nieuw GRP vastgesteld voor de planperiode tot en met 2018. In het GRP is een meerjarenplanning opgenomen voor vervanging, renovatie en reparatie van riolen en is tevens een onderzoekplanning opgenomen. In het nieuwe GRP is een moderne manier van asset management toegepast die zich toespitst op risicospreiding en restlevensduurbepaling. Hierdoor neemt het aandeel te vervangen riolering sterk af ten opzichte van de prognoses uit voorgaande plannings.
Activiteiten 2016:	In 2016 zijn er verschillende maatregelen uitgevoerd waaronder: <ul style="list-style-type: none">o een inventarisatie van foutaansluitingen op huisaansluitingsniveau met behulp van ultrasoon geluid voor 400 woningen;o het opsporen en verhelpen van foutieve aansluitingen op regenwaterriolen;o een analyse van de oorzaak van de grondwaterproblematiek in Oud Hamersveld;o de aanleg van drainage ten behoeve van grondwaterbeheersing op verschillende probleemgebieden in Leusden Centrum;o een inspectie van 25 kilometer hoofdriolering;o de renovatie van een verouderd rioolgemaal in de Zwarteweg;o de uitvoering van diverse deelreparaties aan de hoofdriolering.

Water

Uitvoeringsplan	Baggerplanning stedelijk gebied Leusden 2014-2023, onderhoudsplan stedelijk water 2011-2016, Groot onderhoud 2016-2019.
Stand van zaken:	Grotere baggerprojecten worden gezamenlijk met het waterschap aanbesteed en uitgevoerd. De volgende aanbesteding van een dergelijk project is pas voor 2018 voorzien. In 2016 is de gemeentelijke watergang aan de Schoolsteeg beschoeid en vergraven en is een helofytenfilter geplaatst in de vijver aan de Zeilmakerij. Daarnaast zijn de groot onderhoudsmaatregelen beperkt gebleven tot lokale herprofilering en reparaties aan duikers en beschoeiingen. Het jaarlijks klein onderhoud (uitmaaien en bladverwijdering) van de gemeentelijke watergangen is in 2016 uitgevoerd onder het contract dat het waterschap al had voor haar watergangen en vindt dus niet langer plaats onder regie van de gemeente.
Activiteiten 2016:	<ul style="list-style-type: none">o het vergraven, beschoeien en herprofilieren van de watergang ten noorden van de Schoolsteeg;o het vervangen van beschoeiing op diverse locaties;o het plaatsen van een helofytenfilter in de vijver aan de Zeilmakerij.o het reguliere onderhoud zoals het verwijderen van onderwatervegetatie in het najaar.

Wegen

- Uitvoeringsplan** Groot onderhoud 2016-2019
- Stand van zaken:** Begin 2014 is er een wegininspectie uitgevoerd. Op basis van deze inspectie zijn er groot onderhoudsmaatregelen ingepland en uitgevoerd in 2016.
- Activiteiten 2016:** In 2016 zijn een aantal grotere werkzaamheden uitgevoerd waaronder:
- o het vernieuwen van de deklagen op diverse wegen in de kern van Leusden en Achterveld;
 - o het lokaal versterken van de asfaltconstructie in combinatie met het vernieuwen van de deklaag op een aantal wegen in het buitengebied waaronder de Horsterweg, de Leusbroekerweg en de Emelaarseweg. Waar mogelijk en noodzakelijk is dit gecombineerd met de aanleg van grasbetonstenen in de uitwijkstrook langs de weg;
 - o de vervanging van de volledige wegconstructie van de Postweg waarbij in de uitwijkstrook betonverharding is aangebracht;
 - o de uitvoering van diverse kleinere onderhoudswerkzaamheden aan zowel asfalt als elementenverhardingen.

Verkeersregelininstallaties

- Beleidsplan** Groot onderhoud 2016 – 2019
- Stand van zaken:** Het onderhoud van verkeersregelininstallaties is in overeenstemming met het gewenste niveau.
- Activiteiten 2016:**
- o aanpassing aan de automatische aanmelding voor het openbaar vervoer aan diverse VRI's als gevolg van de nieuwe lijnvoering van het openbaar vervoer;
 - o voorbereiding en gedeeltelijke uitvoering van de overzetting van de VRI signalen naar een nieuwe provinciale hoofdpost, als onderdeel hiervan is een nieuwe sturingskast geplaatst langs de Noorderinslag;
 - o diverse kleinschalige aanpassingen, waaronder vervangen van accu's en armaturen.

Wegenbouwkundige kunstwerken

- Uitvoeringsplan** Groot onderhoud 2016-2019
- Stand van zaken:** In 2016 is het hele areaal kunstwerken geïnspecteerd. Uit deze inspectie kwam naar voren dat bij een drietal betonnen bruggen over het Valleikanaal, te weten Horsterweg, Asschatterweg en Langesteeg, een gewichtsbepaling ingesteld dient te worden. Nader onderzoek moet nu aantonen de ernst van de schade en de te nemen maatregelen. De onderzoekskosten en renovatiekosten komen ten laste van het budget groot onderhoud kunstwerken.
- Activiteiten 2016:** In het jaar 2016 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- o een tweetal houten bruggen zijn in 2016 vervangen door duurzame bruggen van composiet.

Gebouwen

- Uitvoeringsplan** Groot onderhoud 2016-2019
- Stand van zaken:** De uitvoeringsplanning voor het groot onderhoud van 2016 is gebaseerd op de inspectie vanuit het prestatiecontract (van de aannemers Bloemendal en Croon) per voorjaar 2015. Bij een aantal gebouwen wordt er een beperkt onderhoudsregime toegepast. Dat houdt in dat er alleen maatregelen worden uitgevoerd als de functionaliteit of de veiligheid in het geding komt. Beperkt onderhoud wordt uitgevoerd in de situatie als de locatie overgaat naar een MFC, de locatie herontwikkeld wordt en als de toekomst onzeker is (leegstand, renovatie, nieuwbouw). De toe te passen onderhoudsstrategie is daarmee gerelateerd aan de strategische visie van het gebouw (de locatie).

- Activiteiten 2016: Op hoofdlijn is het volgende groot onderhoud uitgevoerd in 2016:
- o schilderwerk bij acht gebouwen;
 - o dakdekkerswerk bij vier gebouwen;
 - o vernieuwing van bepaalde bouwdelen (boeiboorden, sanitair en vouwwanden) bij vier gebouwen;
 - o vervangen CV installatie bij vier gebouwen;
 - o vervangen ventilatie installatie bij vijf gebouwen;
 - o vervangen verlichting bij zes gebouwen;
 - o vernieuwen meterkasten en dergelijke bij drie gebouwen.

Groen

- Uitvoeringsplan: Groenbeleidsplan gemeente Leusden 'Groene rijkdom in beeld' (2005)
Oplegnotitie Prioritering Groenbeleid gemeente Leusden
Bomenplan 2012-2021. Groot onderhoud 2016-2019
- Stand van zaken: Het onderhoud van het groen wordt deels uitgevoerd op basis van meldingen uit de praktijk en in overleg met de toezichhouders op het woonomgevingsonderhoud. Waar nodig wordt de beplanting gerenoveerd of omgevormd. Naast de meldingen uit de praktijk vormen het groenbeleidsplan en het bomenplan de leidraad voor het uitvoeren van het groot onderhoud groen. Het groot onderhoud groen is vanaf 2015 gedeeltelijk opgenomen in het woonomgevingsbestek voor de openbare ruimte. In dit bestek is een jaarlijks bedrag van € 40.000 opgenomen voor groenrenovaties in de directe woonomgeving. In het kader van de samenleving voorop kunnen bewoners initiatieven indienen voor onderhoud en inrichting van het openbaar groen. Door middel van het beschikbaar gestelde budget kunnen deze plannen die door aannemer en bewoners worden uitgewerkt, (na gemeentelijke goedkeuring) uitgevoerd worden.
- Activiteiten 2016: Het overige budget is met name gebruikt voor renovaties in de groene hoofdstructuren van de gemeente Leusden. Uitgangspunt voor deze renovaties is met name het Groenbeleidsplan en de oplegnotitie prioritering Groenbeleid gemeente Leusden. Eind 2017 moeten de uitgangspunten uit deze twee beleidsdocumenten verwerkt zijn en een groenbeheerplan voor de gemeente Leusden. Doel van dit beheerplan is om inzicht te geven in de manier waarop de openbare ruimte duurzaam in stand wordt gehouden. Het beschrijft de omvang en de gewenste kwaliteit van de te beheren arealen en de (financiële) middelen die daarvoor nodig zijn.

Speelvoorzieningen

- Beleidsplan: Speelruimteplan 2011-2021, Groot onderhoud 2016-2019
- Stand van zaken: Op basis van de jaarlijkse inspectie zijn in 2014 de in slechte staat verkerende speeltoestellen verwijderd. Speeltoestellen worden na verwijdering niet automatisch vervangen. Dit teneinde invulling te kunnen geven aan de uit de kerntakendiscussie voortkomende bezuinigingsmaatregel waarbij op termijn het aantal speelvoorzieningen wordt teruggebracht van ca. 650 naar ca. 300. In 2017 wordt een uitvoeringsplan speelvoorzieningen opgesteld- en ter besluitvorming voorgelegd aan het college.
- Activiteiten 2016: De in 2016 uitgevoerde activiteiten:
- o vervangen ondergrond diverse locaties speeltoestellen;
 - o aanpak speelveldje de Maten en Zuiderwenk.

Sportterreinen

- Uitvoeringsplan: Meerjarenplanning Buitensportaccommodaties
- Stand van zaken: Onderhoud wordt uitgevoerd volgens de meerjarenplanning. Daar waar de kwaliteit van sportvelden nog voldoet aan landelijke normen wordt vervanging/renovatie uitgesteld. Zo wordt de levensduur van natuurgrasvelden verlengd door bijvoorbeeld toepassing van een nieuw bemestingsplan.

Tegenover een lichte toename van de kosten van jaarlijks onderhoud staat een toename van de kwaliteit van de velden.

Aangezien het groot onderhoud van de natuurgrasvelden bij Roda vooruit is geschoven wordt er jaarlijks in overleg met de vereniging bekeken of de velden nog voldoen aan de gewenste kwaliteit. Met name de werking van de drainage vormt hierbij een aandachtspunt.

Activiteiten 2016:

In 2016 is op basis van nieuw beleid bij de MHCL een 4^e hockeyveld aangelegd.

Gecombineerd met het de aanleg van het 4e hockeyveld zijn de 3 korfbalvelden van korfbalclub Antilopen gerenoveerd en aangepast aan de nieuwe normen (afmetingen) die vanuit de korfbalbond zijn voorgeschreven. Deze aanpassingen aan onze buitensportaccommodaties zijn in onze meerjarenplanning verwerkt.

Budgetten

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de totale kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting. Hierbij zijn areaalbijstellingen in de primitieve ramingen verwerkt. De begroting na wijzigingen is ontstaan doordat de budgetten bijgesteld zijn naar het niveau van de in december door het college vastgestelde actualisatie van het groot onderhoud 2016- 2019.

Tabel C.1 Kosten Groot Onderhoud kapitaalgoederen per programma

Budget inclusief VAT en areaal, pp 2016 (afgerond op € 1.000)	Begroting 2016		Realisatie 2016	Saldo
	Primitief (incl. areaal)	na wijziging		
2. Domein Leefomgeving				
- wegen en kunstwerken	1.882.000	2.480.000	1.913.000	567.000
- openbaar groen	136.000	125.000	121.000	4.000
- speelvoorzieningen	87.000	86.000	71.000	15.000
- waterbeheer	48.000	60.000	62.000	-3.000
- brandweergarage	48.000	9.000	0	9.000
- bibliotheek	47.000	8.000	9.000	-1.000
- binnensportaccommodaties	358.000	259.000	145.000	114.000
- buitensportaccommodaties	30.000	198.000	191.000	7.000
- onderhoud zwembad	551.000	205.000	0	205.000
- multifunctionele accommodaties	99.000	110.000	40.000	70.000
- aula en toren begraafplaats	9.000	11.000	0	11.000
- peuterspeelzalen, verhuurde panden	46.000	78.000	64.000	14.000
- jeugd- en jongerencentra	6.000	21.000	18.000	2.000
- de Schoolsteeg	18.000	5.000	0	5.000
- renovatie en groot onderhoud riolering	687.000	687.000	83.000	604.000
- verkeersregelinstallaties	65.000	158.000	68.000	91.000
1. Domein Bestuur				
- gemeentehuis	46.000	44.000	44.000	0
- gemeentewerf	16.000	3.000	0	3.000
- milieustraat	22.000	6.000	0	6.000
Totaal	4.201.000	4.553.000	2.828.000	1.725.000

Inclusief de budgetten welke beschikbaar komen uit het Gemeentelijke Rioleringsplan komt het groot onderhoudsbudget voor het jaar 2016 neer op € 4.553.000. De voornaamste financiële afwijkingen ten opzichte

van de begroting na wijziging (het onderhoudsplan 2016) worden hieronder toegelicht. Hierbij worden verschillen veroorzaakt door een fasering in werkzaamheden dan wel interne verrekeningen welke plaatsvinden alvorens daadwerkelijk projectuitgaven plaatsvinden.

Onderhoud wegen € 567.000 lagere uitgave dan gepland

- € 260.000 lagere uitgave aanpak Postweg, geplande uitgaven worden in 2017 gedaan
- € 87.000 onaangewend budget inrichtingskosten Biezenkamp, uitgaven blijven gereserveerd voor dit project
- € 86.000 geïnde degeneratie bijdragen worden gestort in de voorziening en leiden in het lopende begrotingsjaar tot inkomsten. Middelen blijven gereserveerd binnen de voorziening voor toekomstig onderhoud.
- € 134.000 fasering uitgaven groot onderhoud wegen; Emelaarseweg wordt deels in 2017 uitgevoerd
- € 567.000 totaal verklaarde onderbesteding 2016 onderhoud wegen

Onderhoud binnensportaccommodaties, € 114.000 lagere uitgave dan gepland

Gepland onderhoudswerk aan de Korf is slechts gedeeltelijk in het jaar 2016 uitgevoerd. Een in 2016 voorziene onderhoudsuitgave van € 110.000 wordt doorgeschoven naar het jaar 2017, zijnde het vervangen van dakbedekking en het vervangen van het ventilatiesysteem.

Onderhoud zwembad de Octopus, € 205.000 lagere uitgave dan gepland

In 2016 zijn de voorbereidingen op de renovatie van de Octopus in gang gezet. Feitelijke projectuitgaven – binnen het kader van de door de raad in mei 2015 beschikbare renovatiekrediet- zullen in 2017 worden gedaan.

Onderhoud multifunctionele accommodaties, € 70.000 lagere uitgave dan gepland

In 2016 geplande onderhoudswerkzaamheden aan het kunstgebouw (€ 32.000 vervangen verlichting en de inbraak installatie), de Til (€ 18.000, schilderwerk buitenkozijnen en vervangen boeiboorden) en de Moespot (ca. € 20.000 voor schilderwerk buitenkozijnen en het vervangen van verlichtingsarmaturen) worden doorgeschoven en uitgevoerd in 2017.

Onderhoud Verkeersregelininstallaties, totaal € 91.000 lagere uitgave dan gepland

Voor wat betreft de onderhoudsplanning van de Verkeersregelininstallaties stond in 2016 de vervanging van de VRI op de kruising Burgemeester van der Postlaan/Cohenstaag (K24) én de VRI op de Middenweg – Toermalijn (K27) in de planning. In 2016 hebben zich echter alleen meer kleinschalige onderhoudswerkzaamheden voorgedaan. In 2017 wordt de onderhoudsplanning van verkeerregelininstallaties herzien. Aangezien voorgenomen werkzaamheden in een later stadium nog plaats zullen vinden wordt geadviseerd op voorhand geen budget vanuit de onderhoudsvoorziening te laten vrijvallen.

Renovatie en groot onderhoud riolering, € 604.000 lagere uitgave dan gepland

Voor herriolering in Achterveld stond in het jaar 2016 een uitgave gepland van € 589.000. Werkzaamheden schuiven door naar het jaar 2018 waarbij de herriolering onderdeel uitmaakt van de geplande aanpak van de Hessenweg. Daarnaast is het uitgevoerde verbeterplan voor de riolering op het Hamersveld tegen lagere kosten uitgevoerd dan oorspronkelijk begroot en opgenomen in het GRP. De hierbij gerealiseerde effecten zijn te marginaal om als een gerealiseerd efficiencyresultaat te beschouwen. Derhalve wordt geadviseerd in 2016 géén uitname te doen uit de voorziening egalisatie rioolbeheer ter hoogte van dit bedrag.

Onderhoudsfondsen

De bekostiging van het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen wordt gedekt uit diverse onderhoudsfondsen. Het feitelijke verloop van de voorzieningen in het jaar 2016 wordt in onderstaande tabel (Tabel C2) weergegeven. Het totale saldo van de onderhoudsvoorzieningen is met € 254.000 afgenomen ten opzichte van de stand per 1 januari 2016. In de tabel springt de afname van de voorziening onderhoud gebouwenbeheer in het oog. De afname van de voorziening komt voornamelijk voort uit de vrijval van de voorziening onderhoud voor het oude gemeentehuis (raadsbesluit juli 2016). Daarnaast is de voorziening onderhoud deklagen, onderdeel elementen in 2016 incidenteel gevoed middels een bijdrage van € 590.000 uit de reserve bovenwijkse voorzieningen. In 2017 zullen vanuit deze storting de voorziene projectuitgaven aan de Hessenweg worden gedaan.

In de doorrekening behorende bij het in 2016 door het college vastgestelde onderhoudsperspectief (looptijd van 12 jaar) sluiten de voorzieningen per eind 2016 op een saldo van € 15,4 mln. De stand per eind 2016 van de totale onderhoudsvoorzieningen (exclusief de voorziening egalisatie rioolbeheer) bedraagt € 17,1 mln. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de onderhoudsplanning 2016 zijn eerder in deze paragraaf toegelicht.

Uit het voorgaande kan worden opgemaakt dat de hoogte van de voorzieningen toereikend zijn om het benodigde groot onderhoud aan de kapitaalgoederen binnen de financiële kaders kan worden uitgevoerd. Hierbij worden twee kanttekeningen gemaakt:

1. Op de voeding van de onderhoudsvoorzieningen (exclusief de voorziening riolering) is bij de kerntakendiscussie 2013 een jaarlijkse korting doorgevoerd van € 425.000 per jaar. Hierdoor werd de doorrekeningstijd van de voorzieningen verkort van 16 naar 12 jaar. Met het verstrijken van de tijd komen er aan het einde van de planperiode onderhoudsjaren bij waarbij er meer budgetbeslag nodig is. Bij een komende doorrekening is de kans groot dat de jaarlijks benodigde voeding omhoog zal moeten. Vooralsnog volstaat echter de nu in de begroting verwerkte voeding van de onderhoudsvoorzieningen.
2. Het kan zich voordoen dat er bij de discipline "onderhoud kunstwerken" niet in het huidige onderhoudsperspectief opgenomen herstelmaatregelen nodig zijn om een aantal bruggen in stand te houden. Dit wordt nader onderzocht in het jaar 2017.

Tabel C.2 Saldi onderhoudsvoorzieningen					(bedragen x € 1.000)	
Onderhoudsfondsen	stand 1-1-2016	Vermeerdering	Vermindering	stand 31-12-2016	mutatie in 2016	
Wegbeheer, deklagen	6.880	1.991	1.931	6.940	60	
Wegbeheer, elementen	722	206	169	760	38	
Waterbeheer	98	75	62	111	13	
Gebouwenbeheer	4.930	840	1.320	4.449	-481	
Groenbeheer	2.246	66	227	2.085	-161	
Rioolbeheer	4.059	407	83	4.383	324	
Sportterreinen	2.822	144	191	2.775	-47	
Totaal voorzieningen:	21.757	3.729	3.983	21.503	-254	

Financiering

Algemeen

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO, de ministeriële regeling Ruddo en de Treasuryverordening 2016.

Beleggingen

Beleggingsstrategie en renteontwikkeling

Het rendement op de uitgezette middelen is verder gedaald en is nu zo goed als 0%.

De overtollige liquide middelen worden verplicht aangehouden bij het Agentschap (schatkist).

Dit gebeurt in een rekening-courantverhouding. De vergoeding hierop is 0%.

Bij het Agentschap kunnen overtollige middelen ook in deposito (met verschillende looptijden) worden weggezet. Ook deze deposito's genereren op dit moment nauwelijks rendement.

Ter indicatie: vergoedingen op deposito's t/m 6 jaar 0% (december 2016). De vergoeding op een deposito van 10 jaar ligt rond de 0,45% (december 2016).

Er wordt fors geïnvesteerd in Leusden. Dit zorgt voor een uitstroom van geldmiddelen en maakt dat we ook geen overtollige geldmiddelen hebben om voor (middel)lange termijn in deposito weg te kunnen zetten.

Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering van investeringen met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen er externe middelen in de vorm van projectfinanciering worden aangetrokken.

Drempelbedrag

Alle overtollige middelen moeten verplicht in de schatkist aangehouden worden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. In 2016 was het drempelbedrag voor de Gemeente Leusden € 375.000. Gemiddeld mag een decentrale overheid maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden. Het drempelbedrag is in het eerste kwartaal overschreden.

Beleggingsvolume

Het volume aan beleggingen en liquide middelen is als volgt:

Overzicht beleggingsportefeuille	(bedragen x € 1.000)	
	31-12-2015	31-12-2016
Deposito's en leningen, looptijd langer dan 1 jaar	137	113
Spaartegoeden, looptijd korter dan 1 jaar	350	200
Middelen in de Schatkist	31.741	20.246
Bankrekeningen	57	56
	32.285	20.615

Het volume van liquide middelen per ultimo boekjaar is met € 11,7 miljoen afgenomen van € 32,3 miljoen naar € 20,6 miljoen. Het gemiddelde volume van liquide middelen is met € 4,9 miljoen afgenomen van € 31,3 miljoen naar € 26,4 miljoen.

De grootste investering uit 2016 zijn de MFC's Atria en Atlas (€ 6,6 miljoen), het 3^e spoor PON (€1,8 miljoen) en de huisvesting van het Gemeentehuis (€ 1,2 miljoen)

Beleggingsopbrengst

In de programmabegroting werd uitgegaan van een beleggingsopbrengst van € 133.500 en een verwacht rendement van 0,5 % op beleggingen en liquide middelen. Bij de najaarsnota 2016 is dit reeds bijgesteld naar een verwachte opbrengst van € 38.000. In 2016 is uiteindelijk een beleggingsopbrengst gerealiseerd van € 19.000 bij een gemiddeld uitgezet bedrag van € 26.450.000 ofwel een gemiddeld rendement van 0,07%.

Overzicht resultaat beleggingen**(bedragen x € 1.000)**

Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015	Rekening 2016
Opbrengst per saldo	423	34	19
Gemiddeld uitgezet bedrag	33.568	31.343	26.450
Gemiddeld rendement	1,26%	0,11%	0,07%

Gemeentegaranties**Garantstelling geldleningen**

Het totaal van door de gemeente geborgde geldleningen bedraagt per eind 2016 € 873.000 (per eind 2015: € 920.000). Dit zijn in totaal 8 gemeentegaranties. Er zijn in 2016 geen nieuwe garantstellingen verstrekt.

Gemeentelijke achtervang**Sociale woningbouw**

De leningen van in Leusden werkzame woningbouwcorporaties worden primair geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het schuldrestant van deze leningen bedraagt per eind 2016 in totaal € 94,7 miljoen (per eind 2015 was dit € 97,9 miljoen). De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervangpositie in het WSW.

Nationale Hypotheek Garantie

Via de Nationale Hypotheek Garantie worden leningen geborgd om het eigen woningbezit te bevorderen en voor de kwaliteitsverbetering van eigen woningen. Het Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit instrument. Per 2011 is de gemeentelijke achtervangpositie in het WEW voor nieuwe hypotheekgaranties beëindigd. Het Rijk is sindsdien de achtervanger voor nieuwe garanties.

Voor de tot en met 2010 verstrekte, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (juni 2016) betreft het in Leusden 846 hypotheekgaranties van in totaal € 156 miljoen.

Bedrijfsvoering en Informatieveiligheid

Algemeen

De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de gemeentelijke programma's. Het slagen van deze programma's is daarom in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Dit vertaalt zich in de volgende doelstellingen voor de bedrijfsvoering:

- Doelmatig (efficiënt): de mate waarin de gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen. Het proces is dus zo efficiënt mogelijk ingericht.
- Doeltreffend (effectief): leiden de processen tot de realisatie van de beoogde doelen.
- Rechtmatig: voldoen de processen aan wettelijke kaders en regelgeving.

Organisatie-doelstelling

Om de visie te realiseren zijn er vier strategische uitvoeringspijlers geformuleerd:

1. Binden en Boeien: binden, boeien en benutten van het juiste talent. Wij geven medewerkers ruimte en stellen hun in staat om zakelijk en ondernemend te werken. Dit doen we door: het veranderen van de managementfilosofie, het geven van vertrouwen en het aanbieden van opleidingsmogelijkheden.
2. Initiatief vanuit de samenleving: stimuleren en faciliteren van eigen initiatief vanuit de samenleving. Duidelijk aangeven wat de samenleving mag verwachten van de gemeente. En wat de gemeente verwacht van de samenleving. Dit doen we door: ruimte te geven voor experimenten, een gericht opleidings- en trainingsprogramma aan te bieden en het invoeren van competentiegericht werken. Er gelden twee nieuwe organisatiebrede competenties: omgevingsbewustzijn en ondernemerschap.
3. Efficiënte inrichting van de organisatie en besturing van gemeente Leusden: een voortdurend streven om met minder middelen en gebruik makend van de kracht en kennis bij partners, dezelfde of meer kwaliteit te leveren. Dit doen wij door: het starten van een programma waarmee we alle bedrijfsprocessen doorlichten (leanmanagement), het inzetten op verdere digitalisering (lpads, midoffice en onderzoek naar informatiehuishouding), het maken van een snoeiplan regels en het afronden van de implementatie van het KCC waardoor er meer producten via één klantcontact kunnen worden geleverd.
4. (Regionale) samenwerking: het bouwen en behouden van een netwerk van samenwerkingspartners binnen en buiten de regio. Dit doen we door: het vrijmaken van capaciteit om alle mogelijkheden te onderzoeken die er in de regio liggen.

Interne kerntakendiscussie (iKTD)

De maatschappij verandert. De samenleving is zelfredzaam en wil zelf initiatieven nemen en uitvoeren. Voor een deel is dit ook noodzaak omdat de financiële positie van gemeenten onder druk staat. Onze rol is om vanuit de behoefte van de samenleving te denken en te kijken wat wij aan de samenleving kunnen toevoegen. Daarom streven we naar een maximaal efficiënte organisatie. Hierbij hoort ook een overhead percentage dat in verhouding is met de rest van onze organisatie en gemeenten van vergelijkbare grootte. Omdat het overheadpercentage van de gemeente Leusden circa 39% bedraagt terwijl dit bij vergelijkbare gemeenten 33% is hebben wij een interne Kerntakendiscussie opgestart.

Teamleiders hebben begin 2015 samen met de betrokken medewerkers onderzocht hoe zaken efficiënter kunnen worden georganiseerd. Dit heeft geleid tot een bezuinigingstaakstelling van 9,75 fte op de taakvelden management, P&O advisering, personeels- en salarisadministratie, financiële functie, juridische advisering/control en informatiemanagement. De taakstelling moet uiterlijk 1 januari 2018 zijn gerealiseerd.

Huisvesting

Het gemeentehuis aan 't Erf is reeds meer dan 30 jaar geleden ontworpen en gebouwd. In de raad van 24 september 2015 is gekozen voor de herontwikkeling van de huidige locatie tot een gebouw met woonappartementen met op de begane grond ruimte voor een gemeenschapshuis.

Voor het ambtelijke apparaat is rekening gehouden met een kleiner wordende organisatie te huisvesten in een aantrekkelijke en toekomstbestendige vorm waarbij de principes van Het Nieuwe Werken met een flexfactor van 0,7 werkplekken per fte wordt gehanteerd.

In 2016 is het ambtelijk apparaat vertrokken naar het Waterschapshuis als tijdelijke huisvesting. Inmiddels is begonnen met de sloop van het oude gemeentehuis en de verwachting is dat we medio 2018 kunnen verhuizen naar de nieuwe huisvesting. Eind 2016 zijn een aantal werkgroepen gestart die zich buigen over de vraag hoe we de nieuwe huisvesting sober en doelmatig kunnen inrichten.

Intergemeentelijke samenwerking

De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten hebben de ambitie “door samenwerking zelfstandig te blijven” en “door samenwerking kleinschalig te blijven”. Vanuit het project regionale samenwerking bedrijfsvoering hebben deze vier gemeenten elkaar gevonden om de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering verder vorm te geven. De partners, de gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten hebben (meestal) dezelfde vraagstukken, dezelfde dynamiek en dezelfde problematiek. Binnen deze vier gemeenten heerst een hands-on mentaliteit dat samenwerking gemakkelijker maakt. Doel is om de krachten van de vier gemeenten samen te bundelen met behoud van eigen identiteit en cultuur en met de mogelijkheden om elkaar te versterken. De belangrijkste reden om samen te werken op de gehele breedte van de taken van bedrijfsvoering is kwaliteit garanderen, kwetsbaarheid reduceren en kosten besparen. Daarnaast kunnen in deze samenwerking ook goede loopbaankansen ontstaan voor medewerkers.

In 2016 is er hard gewerkt aan de inrichting van het e-HRM pakket en het financiële pakket voor de 4 gemeenten. Per 1 januari 2017 waren beide pakketten operationeel.

Informatie Veiligheid

Afgelopen jaar heeft de gemeente Leusden de basis gelegd om te voldoen aan huidige en komende wet- en regelgeving op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Komende jaren treden veel veranderingen op in deze aandachtgebieden. Op 1 januari 2016 ging de meldplicht datalekken in werking. Dit is een aanvulling op de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp). Daarnaast volgt de komende jaren een verbreding en verzwaring van wetgeving op gebied van privacy vanuit Europa (AVG, Algemene Verordening Gegevensbescherming). Ook is in 2016 een geheel nieuw beleidskader informatieveiligheid voor alle Nederlandse Gemeenten van toepassing. Dit brede beleidskader heet de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en moet het komende jaar worden toegepast op alle gemeentelijke informatieprocessen.

Om tot een adequate aanpak te komen van alle opgaven op dit gebied, is het afgelopen jaar binnen de gemeentelijke organisatie en binnen het samenwerkingsverband met Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten een nulmeting uitgevoerd ten aanzien van informatieveiligheid en privacy. De resultaten van deze nulmeting worden in het voorjaar 2017 verwacht. Op basis hiervan wordt een verbeterplan opgesteld.

In 2016 is een CISPO (Chief Information Security en Privacy Officer) aangesteld, die de coördinatie voert over de uitvoering van het verbeterplan informatieveiligheid en privacy.

In dit verbeterplan zijn een aantal belangrijke acties opgenomen. Op gebied van privacy (Wbp) zijn bijvoorbeeld de volgende resultaten behaald:

- De vaststelling van een gemeentebrede procedure Melding Datalekken.
- De melding van alle actuele gemeentelijke persoonsregistraties bij de toezichthouder, te weten: de Autoriteit Persoonsgegevens.
- Er is een abonnement genomen op ISMS (information security management system). Hierin zijn alle procedures en processen opgenomen waaraan we moeten voldoen voor de BIG.

Daarnaast zijn de eerste stappen gezet ten aanzien van de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Dit normenkader bevat alle voorschriften waar Nederlandse gemeenten komende jaren aan moeten gaan voldoen. De eerste belangrijke stap die hierbij is gezet, betreft het vaststellen van een gemeentebreed informatiebeveiligingsbeleid.

Hierin zijn de uitgangspunten opgenomen die gemeente breed gehanteerd worden ten aanzien van informatieveiligheid en worden de medewerkers benoemd die verantwoordelijkheid dragen bij de implementatie van de normen uit BIG.

Sturing en verantwoording

In de paragraaf Bedrijfsvoering voor de begroting 2016 is gesproken over twee focuspunten met betrekking tot de vernieuwing en verbetering van de bestuurlijke planning en controlcyclus; de informatie in onze programmabegroting en de dialoog over beleid. Dit is in 2016 opgepakt.

- De programmabegroting 2017 is de eerste digitale begroting van Leusden en is in november 2016 door de raad vastgesteld. Met de begrotingsapp is bereikt dat de begroting inzichtelijker, leesbaarder, beknopter en begrijpelijker is. De begrotingsapp is toegankelijk voor zowel bestuur, organisatie als de inwoners van Leusden.
- De voorbereiding van de “Voortgangsavonden” met de onderwerpen “Voortgang” en “Verdieping” is verder opgepakt. In januari 2017 wordt dit afgerond en hiermee kan in 2017 een start gemaakt worden met de dialoog over beleid.

Ook is in 2016 het gehele proces van totstandkoming van de programmabegroting doorgelicht en daarmee “lean” gemaakt. De programmabegroting voor 2018 zal in 2017 wordt opgesteld volgens dit nieuw beschreven proces. De doorlooptijd is hiermee aanzienlijk verkort.

Verbonden partijen

Algemeen

Visie op verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen uit de begroting

De gemeente Leusden wil beoogde doelen uit kadernota's en programmabegrotingen optimaal realiseren. Een optimale borging van het publieke belang is daarbij essentieel. Soms realiseert de gemeente daarbij zelfstandig taken en resultaten, en in andere gevallen zoekt ze samenwerking met derden (bijvoorbeeld andere gemeenten), of belegt de uitvoering extern via subsidiëring of inkoop.

Een specifieke vorm van externe uitvoering is de verbonden partij. Soms volgt dit uit wetgeving, bijvoorbeeld bij de Veiligheidsregio's en de Regionale Uitvoeringsdiensten. Soms nopen de ontwikkelingen van schaalvergroting en nieuwe gemeentelijke taken tot regionale samenwerking voor de uitvoering van deze taken.

Kenmerken van Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarin de gemeente zowel een *bestuurlijk belang* als een *financieel belang* heeft. Dit betreft enerzijds de publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen en anderzijds privaatrechtelijke deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen.

Onder een *bestuurlijk belang* wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht.

Met een *financieel belang* wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of wanneer de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Als de financiële relatie alleen bestaat uit gemeentelijke bijdragen in de vorm van inkomens- of vermogensoverdrachten zoals een subsidie, dan is er geen sprake van een financieel belang. Deze relaties zijn daarom niet in deze paragraaf opgenomen.

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de (beleids)programma's. De functie van deze paragraaf verbonden partijen is om hier inzicht in te bieden.

Lokale en regionale sturing op Verbonden Partijen

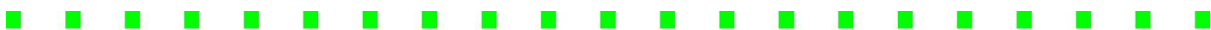
Per 2015 is de nieuwe, regionaal ondersteunde, werkwijze voor de sturing en controle op verbonden partijen in werking getreden. Deze werkwijze is op initiatief van de Leusdense raad ontwikkeld, in 2013 door het college vastgelegd in de Nota Verbonden Partijen en eind 2013 door de raad vastgesteld. Het huidige college heeft de werkwijze bekrachtigd in het Coalitieakkoord 2014-2018.

In november 2014 is de werkwijze vertaald in het *Manifest Verbonden Partijen*, dat is ondertekend door de gemeenteraden uit Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg, Bunnik, Utrechtse Heuvelrug en Zeist.

In het manifest roepen de gemeenteraden de besturen van de verbonden partijen op om ruimhartig met de gemeenten samen te werken in de door de gemeenteraden gewenste ontwikkeling naar meer betrokkenheid. De gemeenteraden verzoeken de besturen van de verbonden partijen daarom:

- a. de gemeenteraden voldoende tijd te geven voor de bespreking van financiële documenten en dit vast te leggen in de gemeenschappelijke regeling;
- b. politiek relevante beleidsplannen in een vroeg stadium – via het college van B en W – voor te leggen aan de gemeenteraden;
- c. gegevens te verstrekken ten behoeve van de periodieke evaluatie.

Als bijlage bij het Manifest is de Leusdense jaarplanning met deadlines voor in te dienen stukken toegevoegd. De werkwijze haakt in op de aangescherpte Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) 2015. Krachtens de Wgr dienen verbonden partijen vóór 15 april voor het volgende begrotingsjaar een kadernota met algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raad aan te bieden (vooral van groot belang bij voorgenomen inhoudelijke of financiële wijzigingen) en een voorlopige jaarrekening.

De nieuwe regionale werkwijze verzoekt de verbonden partijen hun kadernota uiterlijk op 31 januari in te dienen, zodat de raad nog een zienswijze op voorgestelde wijzigingen kan indienen vóórdat het AB van de verbonden partij de concept-begroting vaststelt.

Zo is het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus geplaatst.

De raad heeft per verbonden partij twee “rapporteurs” benoemd. Zij volgen namens de hele raad de ontwikkelingen bij de verbonden partij nauwgezet en informeren de raadsfracties.

In deze raadsperiode wordt elke verbonden partij minimaal eenmaal in de raad geëvalueerd.

Gemeentelijk vindt geregeld overleg plaats tussen de accounthouders (beleidsadviseurs), de financiële adviseurs en de procescoördinator Verbonden Partijen. Zij toetsen het vastgestelde afsprakenkader rondom sturing en controle aan de praktijk en bespreekt nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen 2016

	Naam	Bijdrage 2016
1.	Afval Verwijdering Utrecht (AVU)	€ 455.037
2.	Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	€ 286.500
3.	Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijn	€ 56.355
4.	Leusden Tabaksteek Project BV	0
5.	GGD regio Utrecht (GGDrU)	€ 822.965
6.	Regionale Werkvoorziening Amersfoort e.o. (RWA)	€ 166.000
7.	Amfors Holding BV	0
8.	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)	€ 360.900
9.	Inkoopbureau Midden Nederland (IBMN) (stichting)	€ 81.600
10.	Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	€ 1.353.320
	TOTAAL BIJDRAGEN 2016	€ 3.582.677

Mutaties in het jaar 2016

Financieel belang

In totaal is in 2016 door Leusden een deelnemersbijdrage aan de verbonden partijen van € 3.6 miljoen betaald. Dit is circa 7% van de totale gemeentebegroting dus belangrijk genoeg om de vinger aan de pols te houden. Het grootste deel van deze bijdrage is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van het aantal inwoners of woningen.

Het financiële belang van de gemeente Leusden in de verschillende Verbonden Partijen varieert tussen 2% en 12%, afhankelijk van het aantal en de omvang van de andere deelnemers in een Verbonden Partij.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De monitoring van verbonden partijen vindt plaats door het beoordelen van management- en bestuursrapportages en de begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Daarbij worden relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken door het college gerapporteerd naar de raad, onder meer via (concept) begroting, bestuursrapportages en/of jaarrekening.

Gegevens en ontwikkelingen per verbonden partij

1. Afvalverwijdering Utrecht

<i>Vestigingsplaats:</i>	Soest
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	De Provincie Utrecht en de Utrechtse gemeenten
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder J. Overweg (plv.: weth. E. van Beurden)
<i>Doel deelname:</i>	Het op een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde manier sturing en uitvoering geven aan het afvalstoffenbeleid in provincie Utrecht
<i>Openbaar belang:</i>	Zorgen voor goede, reguliere en milieu verantwoorde verwerking van door gemeenten ingezameld huishoudelijk afval. Tevens kennisuitwisseling en –vergroting op het gebied van efficiënte afvalinzameling en –verwerking.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Het AB bestaat per 1-1-2014 formeel uit 2 leden namens stad Utrecht en 1 lid uit elke andere gemeente.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 16 december 2015 het Dagelijks Bestuur gevraagd om een toekomstvisie voor de AVU op te stellen. Deze toekomstvisie heeft in 2016 gestalte gekregen en is in de decembervergadering van het Algemeen Bestuur vastgelegd. Er is voor gekozen om aan de gemeenschappelijke regeling RMN te verzoeken de niet-strategische taken van de AVU te verzorgen. Dit wordt in 2017 verder uitgewerkt. Parallel aan dit proces wordt de gemeenschappelijke regeling aangepast aan de nieuwe situatie en aan de Wgr.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Leefomgeving
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 455.037
<i>Financieel belang:</i>	Baten en lasten worden 100% aan de deelnemers doorberekend. De GR heeft een 100% belang in de NV Afvalverwijdering Utrecht (en is zo hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele omzetbelastingsschulden van de NV), en een minderheidsbelang in de NV Rova Holding.
<i>Financieel belang in %:</i>	2%
<i>Resultaat over 2016:</i>	€ 122.936
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 365.548
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 14.365.170
<i>Risico's:</i>	Normale bedrijfsrisico's zoals rente-, krediet, debiteuren- en investeringsrisico's

2. Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijn

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Provincie Utrecht, alsmede de gemeenten Amersfoort, Bunnik, De Bilt, Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, Zeist en Leusden
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouders J. Overweg (DB) en A. Dragt (AB). Plaatsvervangers: Burg. A. Vermeulen en weth. E. van Beurden
<i>Doel deelname:</i>	Belangenbehartiging van de deelnemende gemeenten bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie.
<i>Openbaar belang:</i>	Door bundeling van bevoegdheden kan een samenhangend beleid op het gebied van openluchtrecreatie worden bepaald en uitgevoerd. Daardoor kunnen inwoners en bezoekers gebruik blijven maken van openluchtrecreatie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Gemeenteraden en provinciale staten wijzen elk 2 leden van het AB aan.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partijen 2016

De gemeente Leusden neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei – en Kromme Rijngebied om binnen dit werkgebied gezamenlijk zorg te dragen voor:

- Het beheer en onderhoud van een samenhangend netwerk van regionale recreatieve routes en paden; (kerntaak)
- Het beheer, onderhoud en exploitatie van recreatieterreinen. (hierin wordt een sterkere rol van de markt geambieerd)

Het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap heeft op 13 maart 2014 met meerderheid besloten om zich op te heffen per 1 januari 2018. Leusden neemt deel aan het traject om de daadwerkelijke opheffing van het schap te realiseren. Gedurende het traject laten we onze invloed gelden om tot goede afspraken te komen over het toekomstige beheer en onderhoud van voor Leusden relevante recreatieve voorzieningen. Tot 1 januari 2018 blijft de gemeentelijke bijdrage op het zelfde niveau.

Voor de uiteindelijke liquidatie is een liquidatiesom verschuldigd. Om deze te verkleinen heeft het Recreatieschap geïnvesteerd in het vinden van oplossingen en rechtsopvolgers voor het beheer, onderhoud (en exploitatie) van de recreatieterreinen, routes en paden. Hiermee zijn onderzoekskosten gemoeid; deze zijn deels voorgefinancierd door de “pakkettrekkers”. In 2018 worden deze kosten met de afkoopsom verrekend met alle deelnemende gemeenten en provincie.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Ruimte
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 56.355
<i>Financieel belang:</i>	Na aftrek van het aandeel van provincie Utrecht en gemeente Amersfoort in het nadelig saldo wordt het restant verdeeld over de overige deelnemers naar rato van het aantal inwoners.
<i>Financieel belang in %:</i>	4,9%
<i>Resultaat over 2016:</i>	-/- € 211.400 (2015)
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 761.567 (2015)
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 4.148.262 (2015 – inclusief voorziening afkoopsommen)
<i>Risico's:</i>	De opheffing van het Recreatieschap per 1 januari 2018 leidt, op basis van door het Recreatieschap verrichte berekeningen, naar verwachting tot een incidentele gemeentelijke bijdrage van circa € 232.000.

3. Publiek-private samenwerkingsconstructies GEM Tabaksteeg CV / BV - Leusden Tabaksteeg Project BV

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

De samenwerking met Heijmans ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Tabaksteeg was met ingang van 22 februari 2005 vormgegeven middels een in gebiedsontwikkeling gebruikelijke CV/BV-constructie.

Per 15 december 2015 zijn de GEM Tabaksteeg BV en GEM Tabaksteeg CV reeds ontbonden. De Leusden Tabaksteeg Project BV is per 20 december 2016 ontbonden. Het liquidatie-overschot van de Leusden Tabaksteeg Project BV zal na liquidatie worden uitgekeerd aan de aandeelhouder (in dit geval de gemeente Leusden). Het geprognosticeerde liquidatie-overschot is nihil.

<i>Vestigingsplaats:</i>	Leusden
<i>Juridische vorm:</i>	Leusden Tabaksteeg Project BV: besloten vennootschap
<i>Deelnemers:</i>	Gemeente Leusden
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger</i>	Gemeente Leusden treedt op als vereffenaar in verband met de ontbinding van deze vennootschap.
<i>Doel deelname:</i>	Integrale ontwikkeling en realisatie van woongebied Tabaksteeg
<i>Openbaar belang:</i>	Juridisch-fiscale onderneming die optrad als voormalig commanditair vennoot voor de opheffen GEM Tabaksteeg BV en GEM Tabaksteeg CV.

<i>Bestuurlijk belang:</i>	In de GEM Tabaksteeg Project BV is de gemeente Leusden enig aandeelhouder.
----------------------------	--

De gegevens in onderstaande tabel zijn gebaseerd op de liquidatiebalans per 20 december 2016 van Tabaksteeg Project BV.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Ruimte
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 0,-
<i>Financieel belang:</i>	Leusden Tabaksteeg Project BV: 100%
<i>Resultaat over 2016:</i>	Leusden Tabaksteeg Project BV € 0,-
<i>Eigen vermogen per datum liquidatie:</i>	Leusden Tabaksteeg Project BV € 15.867
<i>Vreemd vermogen per datum liquidatie:</i>	Leusden Tabaksteeg Project BV € 100.000
<i>Risico's:</i>	De gemeente loopt een zeer beperkt risico. De verwachte baten en lasten zijn naar aanleiding van de vereffening nihil.

4. GGD regio Utrecht (GGDrU)

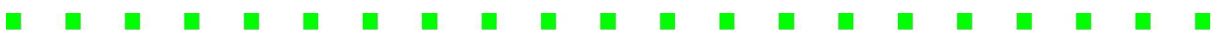
<i>Vestigingsplaats:</i>	Zeist
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke Regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder J. Overweg (plv: weth. E. van Beurden)
<i>Doel deelname:</i>	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van openbare gezondheidszorg. Daartoe voert de dienst (wettelijke) "basistaken" en (op lokaal beleid gebaseerde) "keuzetaken" uit.
<i>Openbaar belang:</i>	Een goede basisgezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de inwoners bevorderen, onder meer door preventie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur. Het AB benoemt het DB.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

In 2016 werkten we voor het eerst met de productenmatrix. In de productenmatrix wordt onderscheid gemaakt in enerzijds wettelijke taken en niet wettelijke verplichte taken en anderszijds in het collectief en individuele uit te voeren taken. In de eerste gewijzigde begroting van 2016 zijn de kosten per gemeente inzichtelijk gemaakt per taak. Ook geeft de productenmatrix inzicht in de wijze van financiering en de risico's van de GGDrU. Vanaf 2016 is het calamiteiten- en kwaliteitstoezicht van de Wmo ondergebracht bij de GGDrU. Ook is in 2016 de Gemeenschappelijke regeling GGDrU gewijzigd ten gevolge van wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 januari 2015. De voorbereidingen voor de aanbesteding Digitaal Dossier JGZ zijn in 2016 gerealiseerd en de aanbesteding is begin 2017 gepubliceerd op tendernet en na gunning zal dit verder worden uitgerold en geïmplementeerd.

In 2016 hebben regio Utrecht gemeenten gekozen voor een integrale werkwijze in de Jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen. Wij hebben in Eemland die keuze al in 2010 gemaakt. Door te ontschotten (tussen 0-4 jarigen en 4-18 jarigen) en collectief te financieren wordt de financiering vereenvoudigd, waardoor de geïntegreerde werkwijze 0-18 jarigen beter kan worden gefaciliteerd en bovendien sluit dit aan bij de werkwijze van het nieuwe basistakenpakket JGZ. Dit zal in 2018 zijn beslag krijgen.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 822.965 (€ 332.865 basistakenpakket, € 467.200 maatwerk, € 22.900 digitaal kinddossier) (o.b.v. cijfers 2015)
<i>Financieel belang:</i>	De kosten van de wettelijke basistaken worden bij alle deelnemers in rekening gebracht; keuzetaken alleen bij de gemeenten waarvoor de taken zijn uitgevoerd.

	Een nadelig saldo over het begrotingsjaar wordt over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van het aantal inwoners per 1 januari van dat jaar.
<i>Financieel belang in %:</i>	ca 3%
<i>Resultaat over 2016:</i>	€ 339.000 (eind 2015)
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 2.906.915 (eind 2015)
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 12.670.476 (eind 2015)
<i>Risico's:</i>	Afwentelen overhead als gevolg van bezuinigingen op overige deelnemers

Regionaal Sociaal Werkvoorzieningschap Amersfoort en Omstreken (RWA)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder A. Dragt (plv: weth. J. Overweg)
<i>Doel deelname:</i>	Het uitvoeren van alle gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.
<i>Openbaar belang:</i>	Het voorkomen van structurele uitsluiting van bepaalde groepen kansarme werklozen.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemende gemeente is in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Sociale Zaken.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

Uitgangspunt is de directe relatie tussen RWA (gemeenschappelijke regeling) en Amfors Holding (BV waarin de gemeente aandeelhouder is). Inwoners met een Wsw-indicatie zijn bij RWA in dienst en krijgen een salaris vanuit de COA Sociale Werkvoorziening. Deze medewerkers werken voor Amfors.

De financiële ontwikkelingen binnen het RWA zijn voor een groot deel afhankelijk van het bedrijf Amfors. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage richting RWA hangt voor een groot deel af van de financiële positie (en het resultaat) van Amfors Holding. Het resultaat van Amfors Holding BV is in 2016 wat hoger dan begroot. Het subsidieresultaat van RWA valt wel negatiever uit dan begroot, als gevolg van Rijksbeleid (hoogte van rijkssubsidie). Als gevolg hiervan is de gemeentelijke bijdrage voor Leusden toegenomen.

Hoofddoelstelling voor RWA en Amfors is het (zo) regulier mogelijk plaatsen van medewerkers op de arbeidsmarkt tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. In de realisatie van deze doelstelling ligt een uitdaging in het vinden van de balans tussen het ontwikkelen van medewerkers en het realiseren van voldoende operationeel resultaat. Amfors is in 2016 gestart met de transitie naar mensontwikkelbedrijf, zodat haar doelstelling in lijn komt te liggen met de Participatiewet. Deze transitie vraagt om een andere wijze van denken en doen binnen de hele organisatie voor zowel de Sw-medewerker, de begeleiding, maar ook de ondersteunende organisatie. Focuspunten zijn daarbij mobiliteit van de medewerker, verzuim, ontwikkeling management en organisatie, commercie.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 166.000 (o.b.v. concept RWA Jaarverslag 2016) Daarnaast doorsluiting van de rijksbijdrage WSW ad € 1.723.628.
<i>Financieel belang:</i>	De gemeente stelt de ontvangen rijksbijdrage WSW volledig ter beschikking aan RWA. Daarnaast draagt elke gemeente naar rato bij in een eventueel negatief exploitatiesaldo.
<i>Financieel belang in %:</i>	(2016) 6%
<i>Resultaat over 2016:</i>	-/- € 2.768.000
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	0
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 16.169.000
<i>Risico's:</i>	De dalende rijkssubsidie WsW, in combinatie met de beperking van het lage inkomensvoordeel en de Cao van SW-medewerkers vormen een risico op een verslechtering van het RWA resultaat.

5. Amfors Holding

<i>Vestigingsplaats:</i>	<i>Amersfoort</i>
<i>Juridische vorm:</i>	<i>Besloten Vennootschap</i>
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
<i>Gemeentelijk aandeelhouder</i>	Wethouder A. Dragt
<i>Doel deelname:</i>	Instandhouding van werkbedrijven waarheen werknemers van RWA gedetacheerd worden om te (leren) werken.
<i>Openbaar belang:</i>	Het voorkomen van structurele uitsluiting en het bieden van een leer/werkplek voor bepaalde groepen kansarme werklozen
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De portefeuillehouders Financiën uit de deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van Amfors Holding. Zij controleren begroting, jaarrekening en beleidsplannen. Daarnaast is er een Raad van Commissarissen bestaande uit personen zonder bestuurlijke binding met de gemeenten.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

Zie hierboven bij Regionaal Werkvoorzieningschap Amersfoort e.o.

Programma in jaarrekening:	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
Gemeentelijke bijdrage in 2016:	0
Financieel belang:	6%
Resultaat over 2016:	-/- € 1.742.000
Eigen vermogen eind 2016:	€ 2.500.000
Vreemd vermogen eind 2016:	€ 60.341.150
Risico's:	De gemeente is erg afhankelijk van het behalen van de operationele resultaten van Amfors, die ter aanvulling van het negatief subsidieresultaat RWA nodig is om zodoende de gemeente niet meer te laten bijdragen. Zie verder hierboven bij Regionaal Werkvoorzieningschap Amersfoort e.o.

6. GBLT (Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus – Tricijn)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zwolle
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Vijf waterschappen en zes gemeenten, te weten Bunschoten, Dalfsen, Dronten, Nijkerk, Leusden en Zwolle.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder A. Dragt (plv: burg. A. Vermeulen)
<i>Doel deelname:</i>	Een efficiënte en effectieve heffing en invordering van gemeentelijke belastingen (en waterschapsbelastingen) en uitvoering van WOZ-taken op een hoog kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten.
<i>Openbaar belang:</i>	Juiste en klantgerichte uitvoering van gemeentelijke belastingverordening en kwijtscheldingsregels en waardering onroerende zaken.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemer heeft met één bestuurslid zitting in het AB.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

In 2016 heeft GBLT het verbeterplan voor de WOZ verder uitgevoerd en afgerond, waardoor de achterstanden op dit taakveld zijn weggewerkt. Daarnaast is het programma voor het gegevensbeheer verder uitgevoerd. Dit programma heeft ten doel om aan te sluiten op de landelijke basisadministraties, en om de kwaliteit van data in het belastingproces te verbeteren. In 2016 is Leusden aangesloten op de landelijke voorziening WOZ. Inwoners kunnen hierdoor de WOZ-waarde van hun eigen woning en die van een aantal andere objecten bekijken en vergelijken.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Bestuur
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 360.900,-
<i>Financieel belang:</i>	De grondslagen voor de gemeentelijke bijdrage zijn waar mogelijk ontleend aan de Basisregistratie Personen en Woz-basisregistratie (aantallen inwoners en Woz-objecten).
<i>Financieel belang %:</i>	2,5%
<i>Resultaat over 2016:</i>	€ 2.024.000
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 703.000
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 9.780.000
<i>Risico's:</i>	Geen bijzondere risico's
<i>Kredietwaardigheid:</i>	GBLT beschikt in principe niet over eigen (weerstand)vermogen; financiële resultaten worden verrekend met de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling. Wel is er een bestemmingsreserve gevormd, bedoeld om eventuele frictiekosten te dekken die ontstaan door formatiereductie als gevolg van bezuinigingsdoelstellingen.

7. Inkoopbureau Midden Nederland

<i>Vestigingsplaats:</i>	Vianen
<i>Juridische vorm:</i>	Stichting
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg, Vianen, IJsselstein, Leusden, Giessenlanden, Leerdam en Zederik
<i>Doel deelname:</i>	Het behalen van financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor de leden door inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.
<i>Openbaar belang:</i>	Professionalisering inkoopproces voor deelnemende gemeenten
<i>Bestuurlijk belang:</i>	In het bestuur van de stichting wordt de gemeente vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

De gemeente Leusden neemt sinds 2009 deel in IBMN.

Hiervoor is een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten. In de DVO zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening door IBMN aan de gemeente. IBMN begeleidt de gemeente in haar inkoopprocessen en faciliteert in de procedures.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Bestuur
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	De gemeente heeft zich contractueel vastgelegd tot een minimale dienstenafname ter hoogte van € 81.600.
<i>Financieel belang:</i>	Op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst worden - rekening houdend met de minimale afnameverplichting – uren op basis van feitelijke afname vergoed aan het IBMN.
<i>Financieel belang in %</i>	De gemeente Leusden draagt met haar bijdrage voor circa 8% bij in de totale opbrengsten van het IBMN.
<i>Resultaat over 2016:</i>	€ 11.035 (2015)
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 91.233 (2015)
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 169.237 (2015)
<i>Risico's:</i>	Niet realiseren van doelstelling van kostendekkendheid organisatie IBMN (regulier bedrijfsvoeringsrisico IBMN)

10. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische vorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Eenheid Midden Nederland is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.

<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Burgemeester M. Horselenberg (plv: weth. A. Dragt)
<i>Doel deelname:</i>	uitvoering brandweezorg, organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij rampen noodhulpverlening in de regio Utrecht
<i>Openbaar belang:</i>	Adequate rampenbestrijding en crisisbeheersing
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Alle burgemeesters van de Utrechtse gemeenten hebben zitting in het AB.

Veranderingen in het belang en ontwikkelingen in de Verbonden Partij in 2016:

De VRU heeft een nieuw beleidsplan (2016-2019) vastgesteld. Vanaf 2016 wordt de brandweer in de gehele Veiligheidsregio Utrecht ingezet voor reanimatie/AED. Operationele grenzen zorgen ervoor dat de snelste eenheid van de brandweer uitrukt. Dit betekent dat ook posten uit andere gemeenten als eerste uitrukken in de gemeente Leusden.

<i>Programma in jaarrekening:</i>	Domein Bestuur – programma veiligheid
<i>Gemeentelijke bijdrage in 2016:</i>	€ 1.353.320 (incl. terug storting a.d.h.v. concept jaarrekening 2016)
<i>Financieel belang:</i>	Jaarlijkse inwonersbijdrage op basis van verhoudingen van budgetten binnen het gemeentefonds, de zgn. “ijkpuntscores”
<i>Financieel belang in %:</i>	1,9%
<i>Resultaat over 2016:</i>	€ 1.746.000
<i>Eigen vermogen eind 2016:</i>	€ 6.859.000 (incl. nog te bestemmen resultaat 2016)
<i>Vreemd vermogen eind 2016:</i>	€ 47.753.000
<i>Risico's:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Frictie- en ontvlechtingkosten die door de overgang naar een landelijke meldkamer achterblijven bij de VRU. - Formatie en/of frictiekosten door de komst van de Omgevingswet in 2018

Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente in 2016 invulling heeft gegeven aan haar grondbeleid. De financiële vertaling van de grondexploitaties is opgenomen in de Actualisatie Grondexploitaties 2017. In de Actualisatie Grondexploitaties 2017 zijn de financiële doorrekeningen opgenomen van alle lopende grondexploitaties en is inzicht gegeven in het verwachte resultaat en het weerstandsvermogen. In de Actualisatie Grondexploitaties 2017 zijn ook meer details per grondexploitatie opgenomen.

Hoe de gemeente invulling geeft aan het grondbeleid is verder uitgewerkt in de Nota Grondbeleid 2013-2017.

Nota Grondbeleid 2013-2017

De Nota Grondbeleid 2013-2017 geeft kaders die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid. Dit gelet op de ontwikkeling van Leusden en de rol en positionering van de gemeente Leusden in het kader van de Samenleving Voorop. De beleidskaders zijn daartoe voldoende flexibel, wendbaar en voldoende gedifferentieerd om ook in de toekomst de naar verwachting in Leusden vaker voorkomende 'kleinschalige' grondexploitaties te kunnen voeren. Daarnaast is mogelijk om in tijden van economische crisis in te spelen op de vereisten van planmatige risicosturing en kleinschalige deelplanontwikkeling.

In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

Sturing Grondbeleid		
Kaders	Nota grondbeleid 2013 - 2017	Nota financiële beleidskaders Grondbedrijf (2015)
	Kaderbrief Grondprijnsbeleid	Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2010)
Uitvoering	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	Risicomonitor Grondbedrijf
	Raadsbesluit 'Gevolgen wijziging BBV grondexploitaties en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf'	

Herziening verslaggevingsregels grondexploitaties - ingangsdatum 1 januari 2016

In maart 2016 is door de commissie BBV de notitie 'Grondexploitaties 2016' uitgebracht waarmee ingaande 1 januari 2016 de verslaggevingsregels grondexploitaties zijn herzien. Deze wijzigingen hebben voor de grondexploitaties van de gemeente Leusden de volgende gevolgen:

- De 'niet in de exploitatie genomen gronden' (NIEGG) en overige gronden dienen vanaf 1 januari 2016 te worden geclassificeerd onder de materiële vaste activa.
- Er mogen geen kosten en rente meer worden toegerekend aan de 'niet in de exploitatie genomen gronden' (in de jaarrekening 2016 dus geclassificeerd als materiële vaste activa).

- De wijze van bepaling van de rente percentages voor rentetoerekening en disconteringsvoet zijn gewijzigd.
- Kosten die gemaakt zijn in het kader van faciliterend grondbeleid dienen vanaf 1 januari te worden geclassificeerd als vordering. De gemeente heeft een aantal grondexploitaties die (gedeeltelijk) classificeren als faciliterend grondbeleid (passief). Grondexploitaties die zowel als actief als faciliterend kwalificeren, zijn gesplitst in een actief en een passief deel.

Risicomonitor Grondbedrijf

De risicomonitor Grondbedrijf (voorheen: Monitor kredietcrisis grondbedrijf) is begin 2017 geactualiseerd en aangeboden aan de Raad. De risicomonitor Grondbedrijf wordt als instrument gehanteerd om periodiek een goede analyse en inventarisatie te maken van de financiële risico's die het grondbedrijf loopt.

Relatie met programma's

Het grondbeleid van de gemeente Leusden houdt nauw verband met de diverse programma's in de begroting en jaarrekening van de gemeente Leusden. De onderstaande hoofdstukken uit het coalitieakkoord hebben een link met het Leusdens grondbeleid.

Tabel G1	Relatie grondbeleid met programma's	
Hoofdstuk	Relatie met grondbeleid	Opgave coalitieakkoord 2014-2018
4. Verkeer en Vervoer (Programma Ruimte)	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.	
6. Onderwijs (Programma Samenleving)	Middels grondopbrengsten wordt er financieel bijgedragen aan realisatie en exploitatie van MFC's.	De ontwikkeling van MFC Biezenkamp en onderwijscentrum Alandsbeek wordt met kracht ter hand genomen zodat de gebouwen vanaf schooljaar 2017/2018 in gebruik kunnen worden genomen.
7. Economie Recreatie en toerisme (Programma Ruimte)	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.	- Opstellen visie op werklocaties (m.n. Buitenplaats, Princenhof, Plantage) en per werklocatie opstellen van een actieplan. - Vestigingsbeleid detailhandel.
9. Ruimte en Wonen (Programma Ruimte)	De doelstellingen op het gebied van Ruimte en Wonen houden nauw verband met grondbeleid.	- Actualiseren woonvisie waarbij wordt ingezoomd op veranderende woonwensen en de revitalisering van oudere woonwijken - Passende woonruimte voor starters en ouderen. Zorgen dat er voldoende goedkope huurwoningen, bevorderen van doorstroming van huurders naar andere woning categorieën en tegengaan van "scheef wonen". - Groene invulling van het Langesteeggebied. Ruimte voor 'rood voor rood regeling'. - Samen met ondernemers en eigenaren onderzoek doen naar de mogelijkheden om woningbouw te realiseren op bedrijventerreinen en kantorenlocaties. - Impuls geven aan winkelcentrum De Hamershof (Hart van Leusden). - De ontwikkeling van De Biezenkamp wordt met kracht voortgezet.

Vennootschapsbelastingplicht

Per 1 januari 2016 is vennootschapsbelastingplicht voor overheden effectief in werking getreden. Dit houdt in dat dat overheden vennootschapsbelasting moeten betalen over de winst die zijn met ondernemingsactiviteiten hebben behaald. Met het raadsvoorstel behorende bij het raadsbesluit 'Gevolgen wijzigingen BBV en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf' d.d. 27 oktober 2016 is de Raad geïnformeerd over de gevolgen hiervan voor de gemeente Leusden.

Uit een analyse blijkt dat de gemeente Leusden voor het grondbedrijf met ingang van 2016 vennootschapsbelastingplichtig is. Een raming voor de Vpb-last voor het grondbedrijf is opgesteld. Deze raming is verwerkt in de programmabegroting. De geraamde vennootschapsbelasting voor alle grondexploitaties bedraagt € 555.000 over de periode 2017-2020.

De geraamde Vpb-last voor 2016 bedraagt ongeveer € 17.000,-. Voor het indienen van de definitieve aangifte is uitstel aangevraagd. De definitieve aangifte over 2016 zal voor het verstrijken van de termijn ingediend worden bij de Belastingdienst. De dekking van de Vpb-last vindt jaarlijks plaats vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf. Dit is als zodanig middels het genoemde raadsbesluit vastgesteld.

Financieel resultaat Grondbedrijf 2016

Het resultaat van het Grondbedrijf over het jaar 2016 bedraagt € 298.462 positief.

Dit resultaat bestaat uit het saldo van:

- Een winstneming uit de grondexploitatie Tabaksteeg van € 251.327 (voordeel)
- Vrijval van de verliesvoorziening Groot Agteveld van € € 39.548 (voordeel)
- Baten voormalige NIEGG ten gunste van exploitatie van € 7.587 (voordeel)

Volgens het winstnemingsprincipe is het voorzichtigheidsbeginsel bepalend voor het nemen van winsten.

Winstneming Tabaksteeg

De grondexploitatie kan worden afgesloten per 31 december 2016 gezien er geen opbrengsten en kosten meer worden verwacht. De grondexploitatie wordt afgesloten met een positief resultaat van € 251.327.

Voorziening Groot Agteveld

In het voorjaar van 2017 is de faciliterende grondexploitatie geactualiseerd. Middels het raadsbesluit 'Gevolgen wijzigingen BBV en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf' d.d. 27 oktober 2016 was de voorziening reeds met € 47.689 verlaagd. Zie ook 'Reeds verwerkte resultaten in jaarrekening 2016'. Uit de Actualisatie Grondexploitaties 2017 blijkt dat de verliesvoorziening verder naar beneden kan worden bijgesteld met € 39.548.

Baten voormalige NIEGG gronden

In verband met de herziene verslaggevingsregels kunnen de baten en lasten van de voormalige NIEGG gronden Mastenbroek II en Restant Buitengebied niet meer geactiveerd worden. Met ingang van 2016 komen deze lasten en baten ten laste of ten gunste van het resultaat.

Reeds verwerkte resultaten in jaarrekening 2016

Naar aanleiding van de herziene verslaggevingsregels grondexploitaties zijn de geactualiseerde grondexploitaties in de tweede helft van 2016 ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd en vastgesteld. Dit betreft het raadsbesluit 'Gevolgen wijzigingen BBV en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf' d.d. 27 oktober 2016. Op basis hiervan zijn in de jaarrekening 2016 reeds onderstaande mutaties verwerkt:

- Het afsluiten en verliesnemen van de actieve grondexploitatie Groot Agteveld van € 3.857 (nadeel), waarbij dekking plaatsvindt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf voor hetzelfde bedrag.
- Het afsluiten en verliesnemen van de actieve grondexploitatie De Plantage van € 38.460 (nadeel), waarbij dekking plaatsvindt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf voor hetzelfde bedrag.
- Een verlaging van de verliesvoorziening de Biezenkamp met € 91.615 (voordeel), waarbij dit voordeel volledig is toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondbedrijf.

- Een verlaging van de verliesvoorziening Groot Ageveld met € 47.689 (voordeel), waarbij dit voordeel volledig is toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Ter afdekking van het resterende marktrisico van De Buitenplaats was op grond van de Actualisatie Grondexploitaties 2016 € 1.500.000 gereserveerd binnen de Algemene Reserve grondbedrijf. Op basis van een geactualiseerde berekening is de verliesvoorziening voor De Buitenplaats met € 1.060.000 opgehoogd. Dit bedrag is in 2016 volledig aan de Algemene reserve grondbedrijf onttrokken gezien het binnen het gereserveerde bedrag past. En maakt dus onderdeel uit van het resultaat van het grondbedrijf over 2016.

Bestemming Resultaat Grondbedrijf 2016

Wij stellen voor het, per saldo, positieve resultaat ad € 298.462 als volgt te bestemmen:

- € 298.462 te storten in de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Reserves grondexploitaties en weerstandsvermogen

(x € 1.000)	Stand 01-2016	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2016
Algemene Reserve Grondbedrijf	2.918	1.520	1.465	2.973
Totaal Reserves Grondbedrijf	2.918	1.520	1.465	2.973
af: Gelabelde bedragen				-/- 746
Totale 'vrij beschikbare ruimte' binnen ARG vóór resultaatbestemming				2.227
Bij: Storting vanuit resultaat grondbedrijf 2016				298
Totale 'vrij beschikbare ruimte' binnen ARG na resultaatbestemming				2.525

Binnen het saldo van de Algemene reserve Grondbedrijf ad. € 2.973.000 is ultimo 2016 een bedrag van € 746.000 gelabeld en bedoeld als buffer voor risico's.

De beleidsuitgangspunten voor risico's zijn omschreven in de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen 2010. In de nota wordt verwoord hoe risico's worden geïdentificeerd, geanalyseerd en beoordeeld.

Om eventuele risico's op te vangen dient de gemeente, alsmede het grondbedrijf, te beschikken over een weerstandsvermogen. De wijze waarop het weerstandsvermogen wordt berekend is tevens vastgesteld in de eerdergenoemde nota.

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandvermogen en Risicobeheersing' van deze jaarrekening, bedraagt de actuele weerstandsratio van het grondbedrijf 1,36. Dit valt buiten de bandbreedte van 0,8 - 1,2, welke in het voornoemde beleidskader is vastgelegd. Conform de nota weerstandsvermogen heeft het college een jaar de tijd om te zorgen dat de ratio weer binnen de bandbreedte komt. Voor een toelichting op de actuele ratio weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandvermogen en Risicobeheersing'.

Actuele prognose te verwachten resultaten

In deze paragraaf Grondbeleid is de uitkomst van de projecten gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2017 waar de wijzigingen BBV en de invoering vennootschapsbelastingplicht in zijn verwerkt. Dit om een reëel beeld te geven van de huidige stand van zaken.

De voorziening voor de verliesgevendende grondexploitaties worden gewaardeerd tegen de contante waarde. Het effect ten opzichte van de waardering op nominale waarde op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als positieve grondexploitaties is hieronder toegelicht.

Tabel G1 Verwachte resultaten actieve grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie)
(bedrag x € 1.000)

Complex	Boekwaarde 31-12-2016	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Leusden Zuid	2.273	738	3.071	60	55	31-12-2020
Hamersveldseweg	574	563	1.400	263	248	31-12-2019
De Biezenkamp	6.082	-	6.139	57	53	31-12-2019
Valleipark	2.436	2.008	7.961	3.517	3.249	31-12-2020
Groene Zoom	-11	11	-	0	0	31-12-2019
Groot Krakhorst	-98	19	-	79	78	31-12-2017
	11.256	3.339	18.571	3.976	3.684	

Boekwaarde 31-12-2016	-11.256
Nog te verwachten opbrengsten actieve grondexploitaties	+18.571
Nog te verwachten kosten actieve grondexploitaties	-/-3.339
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2017)	+3.976

De hierboven genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2017.

Tabel G2 Verwachte resultaten passieve grondexploitaties (faciliterend)
(bedrag x € 1.000)

Complex	Boekwaarde 31-12-2016	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Plantage	159	284	876	433	392	31-12-2020
Biezenkamp	3.689	3.912	4.922	-2.679	-2.475	31-12-2021
Groot Agteveld	-195	1.453	1.114	-144	-126	31-12-2023
	3.653	5.649	6.912	-2.390	-2.209	

Boekwaarde 31-12-2016	-3.653
Nog te verwachten opbrengsten passieve grondexploitaties	+6.912
Nog te verwachten kosten passieve grondexploitaties	-/-5.649
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2016) (negatief = verlies)	-2.390

Overige complexen niet in exploitatie

Materiële vaste activa

Door de aanpassing van de BBV regelgeving worden per 1 januari 2016 de 'niet in de exploitatie genomen gronden' geïnclassificeerd onder de materiële vaste activa. De verantwoording van deze gronden blijft echter geschieden door het grondbedrijf. Uiterlijk voor 1 januari 2020 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de dan geldende bestemming. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk voor 1 januari 2020 leiden tot een afwaardering van deze gronden.

Tabel G3 Materiële vaste activa

Grond	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
De Buitenplaats *	3.713	2.653
Mastenbroek 2	72	72
Restant buitengebied	121	121
Princenhof	1.043	1.043
	4.949	3.889

*) boekwaarde van De Buitenplaats is inclusief voorziening per 31 december 2016 ad. € 7,649 mln.

Voorzieningen grondexploitaties

Tabel G4 Stand voorzieningen grondexploitaties		(bedragen x € 1.000)
	Stand 1-1-2016	Stand 31-12-2016
Voorz. De Biezenkamp	2.567	2.475
Voorz. Groot Agteveld	213	126
Voorz. Effecten bestemmingsplan Tabaksteeg	132	0
Voorz. Afgesloten complexen	20	19
Totaal voorzieningen	2.932	2.620

Voorziening De Biezenkamp

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Biezenkamp. Het saldo van de voorziening is in 2016 aangepast aan de hand van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2017. Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2021.

Voorziening Groot Agteveld

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie Groot Agteveld van € 126.000 nadelig (Actualisatie Grondexploitaties 2017).

Voorziening Effecten bestemmingsplan Tabaksteeg (planschade)

In 2007 is van de GEM Tabaksteeg een bedrag van € 353.995 ontvangen ter tegemoetkoming aan de ruimtelijke neveneffecten van het bestemmingsplan Tabaksteeg. Dit ontvangen bedrag is in de Voorziening Effecten bestemmingsplan Tabaksteeg gestort. Per 31 december 2016 is deze voorziening volledig ten gunste van de grondexploitatie Tabaksteeg vrijgevallen. De termijn voor het indienen van planschades is vervallen, waardoor deze voorziening niet meer is benodigd.

Voorziening afgesloten complexen

Het project De Schammer is per 31 december 2014 afgesloten. Voor de resterende werkzaamheden in 2017 en verder is een bedrag van € 19.000 gereserveerd ten laste van het project De Schammer. Dit bedrag is gestort in de voorziening afgesloten complexen.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex kan worden verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2017, welke in het voorjaar van 2017 ter vaststelling aan de raad is aangeboden. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties. In het kader van risico's die de gemeente loopt wordt tevens verwezen naar de jaarlijkse risicomonitor Grondbedrijf.

Toezicht en verantwoording

Algemeen

Deze paragraaf geeft enerzijds de betekenis van de controlerende rol van de raad en anderzijds de samenhang van de onderwerpen toezichtinformatie, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid weer. Naar deze onderwerpen wordt gestructureerd onderzoek verricht of verantwoording gegeven door verschillende actoren.

Schema onderzoek en verantwoordings-vormen			
	Onderzoek of verantwoording door	Rapportage aan	Op basis van
Rechtmatigheid	rekenkamer accountant	raad raad	art. 182 Gw art. 213 Gw
Doelmatigheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Doeltreffendheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Toezichtinformatie	eigen organisatie	raad provincie	Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

De afstemming over de diverse controles en onderzoeken die worden uitgevoerd vindt plaats in het afstemmingsoverleg. Aan dit overleg nemen onder meer deel: raadsleden, accountant, een vertegenwoordiging van de rekenkamercommissie en de portefeuillehouder financiën.

Toezichtinformatie

De Wet revitalisering generiek toezicht is op 1 oktober 2012 in werking getreden. Deze wet brengt veranderingen aan in het stelsel van het interbestuurlijk toezicht. Doel is het toezicht te vereenvoudigen, transparanter te maken en bestuurlijke drukte te verminderen. De wet herbevestigt de positie van de gemeenteraad als eerste orgaan dat toezicht houdt op het college. Als de horizontale verantwoording van het college naar de raad adequaat is en de raad zijn controlerende rol goed vervult, blijft de toezichthouder (rijk of provincie) op afstand. In dit onderdeel van deze paragraaf bieden we toezichtinformatie aan, waarmee beoordeeld kan worden hoe we de taken in medebewind van een aantal wetten uitvoeren. We beschrijven de situatie eind 2016. Deze paragraaf bevat zoveel mogelijk de informatie die de provincie Utrecht, in haar rol als verticale toezichthouder, vraagt in haar Verordening systematische toezichtinformatie.

Archiefwet 1995

Het doel van het toezicht op archief- en informatiebeheer is te komen tot een betrouwbare informatievoorziening. Het archieftoezicht wordt meer risicogericht: de nadruk komt te liggen op enkele wettelijke verplichtingen en speerpunten, met de grootste risico's en waaraan in meer of mindere mate onomkeerbare risico's verbonden zijn. Om te toetsen of het medebewind zijn taken naar behoren uitvoert, houdt de provincie toezicht op basis van 17 wettelijke toezichtcriteria (gebaseerd op de Archiefwet). Als we aan deze 17 criteria voldoen, voldoen we aan de wettelijke minimum eisen. De KPI's (Kritische prestatie indicatoren) van de VNG zijn hier een middel voor en omvatten nog een paar extra criteria.

Uitgevraagde toezichtinformatie

KPI 1. Lokale regelgeving

De huidige Archiefverordening (1999) en het Besluit Informatiebeheer (2005) van de gemeente Leusden zijn gedateerd en vormen geen solide basis voor de ontwikkeling naar een volledig digitaal informatiebeheer. De meest recente modellen van de VNG van mei 2017 gaan hiervoor gebruikt worden.

KPI 2. Interne kwaliteitszorg en toezicht

Er wordt structureel gewerkt aan de kwaliteit van het beheer van informatie op papier en er is sprake van actief advies en toezicht door de gemeentearchivaris. Er was in 2016 nog geen kwaliteitssysteem voor digitale informatie vastgesteld en geïmplementeerd, conform de vereisten in de Archiefregeling. Wel is er gebruik gemaakt van een praktisch kwaliteitszorgsysteem. In 2017 is een kwaliteitssysteem opgezet en vastgesteld voor digitale informatie. In het 2^e kwartaal van 2017 wordt dit systeem geïmplementeerd.

KPI 3. Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid van archiefbescheiden

Het papieren archief is voldoende geordend en toegankelijk. Wat betreft de digitale informatie is er op dit moment geen volledig overzicht betreffende de ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid. Alleen de informatie die zich in het DMS bevindt, is in beeld. Van informatie in specifieke vakapplicaties, e-mail en lokale schijven is onduidelijk hoe het beheer van de informatie geregeld is. Dit heeft als risico dat belangrijke informatie niet vindbaar is, of onrechtmatig vernietigd of bewaard wordt. Alle overgebrachte gemeentelijke archieven die zich in de archiefbewaarplaats bij Archief Eemland bevinden, zijn toegankelijk middels een inventaris of plaatsingslijst.

KPI 4. Digitale archiefbescheiden

Hoewel formeel het papieren archief van de gemeente nog leidend is, is in de dagelijkse praktijk steeds meer informatie uitsluitend digitaal van aard. Aan de archiefwettelijke randvoorwaarden voor volledig digitaal werken wordt nog niet volledig voldaan. Wat betreft digitale archiefbescheiden in vakapplicaties (buiten het DMS) is er nog geen overzicht over: 1. welke informatie wordt beheerd, 2. in welke systemen of applicaties dit beheer plaatsvindt en op welke wijze, 3. wie verantwoordelijk is voor deze informatie, 4. welke metagegevens worden meegegeven aan de vastgelegde informatie, 5. wat de bewaartermijnen zijn.

KPI 5. Vernietiging, vervanging en vervreemding van archiefbescheiden

De uitvoering van selectie en vernietiging van papieren archiefbescheiden is op orde voor zover in beheer bij de afdeling Bedrijfsvoering. Andere papieren informatie is niet in beeld, dus het is onduidelijk of selectie en vernietiging daarvan de geldende selectielijst volgt. Dat geldt ook voor digitale informatie.

KPI 6. Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats

De overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats is op orde: het archiefblok 1990-1999 moet uiterlijk in 2019 aan de archiefbewaarplaats worden overgebracht. Aan de noodzakelijk bewerking van dit archief wordt actief gewerkt. Het bestand bouwdoossiers vanaf 1905 dient ook te worden overgebracht naar de archiefbewaarplaats bij Archief Eemland. Hier wordt ook door de provincie op aangedrongen. De gemeente heeft aangegeven echter eerst de scans van dit bestand beter te willen ontsluiten voor de eigen bedrijfsvoering en dienstverlening aan de burger. Hierop is in 2016 geen actie ondernomen waardoor dit verbeterpunt blijft staan.

KPI 7. Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots

De archiefruimte in het voormalige gemeentehuis voldeed al enkele jaren niet meer aan de wettelijke eisen, maar vanwege sloop van het pand eind 2016 is door de gemeente besloten geen aanpassingen te doen aan deze ruimte. In het tijdelijke gemeentehuis aan de Fokkerstraat, waar de organisatie in oktober 2016 is ingetrokken, is een archiefruimte aanwezig die aan de basale eisen voldoet. Deze ruimte is globaal geïnspecteerd door een archiefinspecteur. Het ontwerp voor het nieuwe gemeentehuis bevat geen voorziening voor een archiefruimte die aan de wettelijke eisen voldoet. Dat betekent dat de organisatie na de verhuizing volledig papierloos moet werken of een tijdelijke oplossing voor de opslag van papieren archiefbescheiden moet hebben getroffen. In totaal gaat het nu om ca. 600 meter archief, waarvan een deel blijvend bewaard dient te worden.

Wat betreft het beheer van de archiefbewaarplaats bij Archief Eemland kan gemeld worden dat de aanwezigheid van zilvervisjes in het Eemhuis een aandachtspunt vormt. In 2016 zijn diverse preventieve maatregelen genomen om de aanwezigheid van deze schadelijke diertjes op de publieksvloer van Archief Eemland en in de quarantaineruimte te voorkomen. In het archiefdepot waar de archieven van de gemeente Leusden duurzaam bewaard worden, zijn overigens geen zilvervisjes aangetroffen; hierop wordt streng gemonitord.

KPI 8. Ter beschikkingstelling van naar archiefbewaarplaats overgebrachte archieven

De gemeente voldoet aan de belangrijkste eisen op het gebied van openbaarheid van de archieven die naar de archiefbewaarplaats bij Archief Eemland zijn overgebracht.

KPI 9. Rampen, calamiteiten en veiligheid

De gemeente beschikt formeel niet over een plan dat gericht is op het beschermen van de niet-overgebrachte archiefbescheiden tijdens calamiteiten. Dit verbeterpunt stond ook al open in 2016, maar de organisatie heeft ervoor gekozen hieraan geen gevolg te geven omdat er wordt toegewerkt naar volledig papierloos werken in het nieuwe gemeentehuis in 2018. In de periode 2016-2018 wordt gewerkt aan het wegwerken van papieren archief d.m.v. overbrenging, vervroegd overbrenging naar de archiefbewaarplaats en mogelijk het opnieuw digitaliseren en de vervanging van bouwvergunningen.

Archief Eemland beschikt over een actueel calamiteitenplan voor de archiefbewaarplaats, dat echter niet regelmatig getest wordt.

KPI 10. Mensen en middelen

Voor archiefzorg en informatiebeheer waren in 2016 een parttimer DIV'er (25 uur), twee parttime DIV'ers (24 en 32 uur) via externe inhuur en een fulltime senior medewerker archief- en informatiebeheer (36 uur) beschikbaar. Zoals ook in het verslag over het jaar 2015 geconstateerd werd, is er geen visie opgesteld voor de bezetting en inhoudelijke doorontwikkeling binnen het digitaal informatiebeheer. Uit de dagelijkse praktijk blijkt dat medewerkers binnen het primaire proces niet voldoende op de hoogte zijn van de wettelijke richtlijnen voor informatiebeheer waardoor de kwaliteit van de digitale dossiervorming onder druk staat en actieve advisering en kwaliteitsmonitoring noodzakelijk is. De gemeentearchivaris van Amersfoort is benoemd tot gemeentearchivaris van Leusden en wordt ingehuurd via Archief Eemland voor 90 uur per jaar.

Conclusie

Op een aantal terreinen voldoen we niet aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet. Aan de hand van de volgende verbeteracties streven we ernaar om hier in 2017 wel aan te voldoen.

Verbeteracties

- Actualiseren van de Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer. Dit is nodig omdat de meest recente versie dateert uit respectievelijk 1999 en 2005. Door de voortgaande digitalisering zijn er aanpassingen nodig in deze verordeningen. Dit is een vereiste voor de overgang naar volledig digitaal werken.
- Verbeteren van het duurzaam en toegankelijk digitaal informatie- en archiefbeheer door zaakgericht werken te (her-)introduceren en de verdere implementatie van een nieuw document management/archiefsysteem (Excellence) in de organisatie.
- Na afronding van de implementatie van Excellence een audit uitvoering op archiefwettelijke taken. Dit is in 2016 niet gebeurd omdat Excellence nog niet helemaal ingericht was.
- Vaststellen welke afspraken de gemeente als opdrachtgever heeft gemaakt met haar verbonden partijen ten aanzien van het informatiebeheer en reparatie van eventuele hiaten. Zorgen voor inbedding van informatiebeheer als vast aandachtspunt binnen de aansluitprocedure voor toekomstige verbonden partijen. Ervoor zorgen dat er vanuit de afdeling bedrijfsvoering regelmatig contact is met verbonden partijen over het informatiebeheer en het beheer van gemeentelijke archiefbescheiden.
- Documentbeleid opstellen i.s.m. met de BLPN gemeenten.
- Ontwikkelplan voor het team DIV opstellen gericht op de nieuwe rollen en taken binnen het digitaal informatiebeheer.
- In het nieuwe gemeentehuis zal geen archiefruimte meer aanwezig zijn. Daarom moeten we alle papieren archieven voor die tijd verwerken. We moeten onderzoeken wat de beste optie is voor de bouwvergunningen (= het grootste deel van het archief): overbrengen naar Archief Eemland of digitaliseren en officieel "vervangen".

Een uitgebreide analyse van het archief- en informatiebeheer is te vinden in het Toezichtverslag 2016 van de gemeentearchivaris .

Erfgoedwet 2016

Per 1 juli 2016 is de Monumentenwet 1988 vervallen en met een vijftal andere wetten opgegaan in de Erfgoedwet 2016. Het belangrijkste risico van inadequate uitvoering of borging van de wettelijke taken op dit gebied is het verloren gaan van onroerend cultureel erfgoed: cultuurhistorie, archeologie en monumenten. Adequate vergunningverlening en handhaving, de behartiging van het erfgoedbelang in de bestemmingsplannen, handhaving van de bestemmingsplannen en het goed functioneren van monumentencommissies zijn voorwaarden voor een goede taakuitoefening.

In Leusden zijn 100 objecten aangewezen als rijksmonument. Hiervan zijn 7 objecten een archeologisch rijksmonument. Er zijn geen beschermde provinciale monumenten in Leusden. Er waren eind 2016 15 objecten beschermd als gemeentelijk monument.

Uitgevraagde toezichtinformatie

De leden van de monumentencommissie zijn niet gewijzigd in 2016

Per 1 januari 2016 is de monumentencommissie als proef toegevoegd aan het adviessteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK). Hierdoor ontstaat er één adviessteam dat integraal adviezen geeft over welstand en monumenten. Het adviessteam Ruimtelijke Kwaliteit blijft haar werkzaamheden in ieder geval uitvoeren totdat de evaluatie in 2017 is afgerond. De leden van de monumentencommissie hebben zitting genomen in de ARK.

Bovengrondse Rijksmonumenten met een vergunningtraject in 2016

Adres	verleend/geweigerd	monumentregister-nummer	Voorgelegd aan monumentencommissie (ARK) (ja/nee)
Arnhemseweg 12	verleend	524225	Ja advies positief
Liniedijk noord (t.h.v. Valleipark)	verleend	528578	Ja deels positief deels negatief plan aangepast
Trekerweg 19/23	verleend	512211 oranjerie 512202 park	Ja positief
Heetvelderweg 1	verleend	512200	Ja positief
Trekerweg 44	ingetrokken	1005428	Ja negatief

Archeologie in vergunningtraject

Adres of Toponiem of Projectnaam	Verleend of geweigerd	Waarde op archeologische beleidskaart	Ondergrens volgens kaart	Type onderzoek	Plaanpassing ja/nee
Liniedijk noord (t.h.v. Valleipark)	verleend	Lage Verwachtingswaarde	boven 10.000 m ² verstoring met meer dan 30 cm diepte onderzoek	Geen onderzoek nodig uitvoering observatie Archeologie	nee
Barneveldse beek Stuw Rutgers	verleend	Diverse waarden	Diverse Waarden	In het kader van bestemmingsplan onderzoek gedaan conclusie PvE archeologische begeleiding	nee
Koningin Julianaweg 30	verleend	Middelhoge verwachtingswaarde	Boven 500m ² verstoring dieper dan 30 cm onderzoek	PvE archeologische begeleiding	nee
Trekerweg 19/23	verleend	Hoge verwachtingswaarde	Boven 100m ² verstoring dieper dan 30 cm onderzoek	PvE begeleiding wacht op PvA	nee

Conclusie

Wij gaan verantwoord om met ons cultureel erfgoed door voldoende uitvoering te geven aan onze wettelijke taak op dit terrein.

Wet ruimtelijke ordening (Wro) in samenhang met Wet algemene bepalingen omgevingsrecht- en de crisis- en herstelwet.

Rijk, provincies en gemeenten leggen in ruimtelijke plannen vast hoe Nederland er nu en in de toekomst uit gaat zien. In de Wro en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is onder meer vastgelegd hoe de lokale overheden met bestemmingsplannen moeten omgaan en hoe deze zo nodig moeten worden aangepast. Ook biedt de Wro de regels voor coördinatie, schadevergoeding en grondexploitatie. De nadruk van het toezicht op de generieke verplichtingen uit de ruimtelijke ordening ligt op het beoordelen of een gemeente voor haar hele grondgebied beschikt over bestemmingsplannen die voldoende actueel zijn. Bij de inhoudelijke toets van bestemmingsplannen wordt in de eerste plaats gekeken naar de taakuitoefening van de gemeente bij het beheersen van risico's voor de veiligheid en gezondheid van mensen (geluid, luchtkwaliteit, grondwaterbescherming).

Uitgevraagde toezichtinformatie

Overzicht van de vastgestelde gemeentelijke planologische besluiten:

Ter voorbereiding van de planologische besluiten is een procedure gevolgd waarin ook de belangen van wet- en regelgeving, rijksregels en provinciale regels worden geborgd. Zo wordt onder andere ten aanzien van de risico's voor de veiligheid en gezondheid van mensen een afweging gemaakt of deze voldoende geborgd zijn. Zo nodig is hier nader onderzoek naar gedaan. Ook cultuurhistorische belangen worden meegewogen in de planologische besluiten.

Wettelijke grondslag	Vastgesteld planologisch besluit	Datum vastgesteld
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan 2 ^e sporthal Burgemeester Buiningpark	3 november 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Biezenkamp, herziening MFC en woningen	6 juli 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Biezenkamp, herziening 2016	22 september 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Afas Experience Centre	12 mei 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Hamersveldseweg 116	12 mei 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Huis van Leusden	12 mei 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Koningin Julianaweg 30	6 juli 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Buitengebied, herziening Asschatterweg 62 en tegenover 211 - 213	9 juni 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Burgemeester de Beaufortweg 61	22 september 2016
Artikel 3.1, lid 1 Wro	Bestemmingsplan Arnhemseweg 105, nutstuin	11 februari 2016
Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro	Wijzigingsplan Buitengebied 2009, Arnhemseweg 10	22 november 2016
Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro	Wijzigingsplan Ruurd Visserstraat 67, Achterveld	20 december 2016
Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro	Wijzigingsplan Arnhemseweg 78, Moorsterweg 13 en Leusbroekerweg 14a	15 maart 2016
Artikel 3.6, lid 1 onder a Wro	Wijzigingsplan Landgoed de Horst	29 maart 2016
Artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3 ^o Wabo	Verkeersbrug Tabaksteeg	2 februari 2016
Artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3 ^o Wabo	Heiligenbergerweg 3-5	19 juli 2016
Artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3 ^o Wabo	Hamersveldseweg 71	29 november 2016

Artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3° Wabo	Trekerweg 19	29 november 2016
Artikel 2.12, lid 1, sub a, onder 3° Wabo	Karel Brouwerhof 25 t/m 44	14 december 2016

Overzicht van vigerende bestemmingsplannen die ouder zijn dan tien jaar:

Als gemeenten bestemmingsplannen heeft die ouder zijn dan 10 jaar mogen er geen leges meer geheven worden.

Bestemmingsplan	Datum vastgesteld
Bestemmingsplan 't Vliet 2007	14 december 2006
Bestemmingsplan Leusden Zuid	4 januari 2004
Bestemmingsplan Leusden Centrum 2e fase (ter hoogte van perceel Hamersveldseweg 69/71)	1976

Huisvesting Statushouders

Gemeenten geven uitvoering aan de wettelijke taak om verblijfsgerechtigden te huisvesten. In de halfjaarlijkse taakstelling wordt door het Rijk het aantal verblijfsgerechtigden vastgesteld dat in Leusden gehuisvest moet worden. De provincie monitort de resultaten vanuit haar toezichthoudende rol. De oorspronkelijke taakstelling over het jaar 2016 is behaald – door inspanning van en samenwerking tussen WSL, NVA en gemeente is het gelukt het aantal van 75 mensen te huisvesten. De achterstand van 10 personen (van het jaar 2015) hebben we in 2016 formeel niet ingelopen. Dit wordt deels verklaard door de registratie die het COA hanteert: een aantal statushouders heeft al wel in december een woning in Leusden gekregen, maar is door het COA niet meer meegeteld in het jaar 2016. Ook speelt mee dat een gezinshereniging in december onverwacht niet doorging. Dit aantal van 10 wordt weer bij de taakstelling van de eerste helft van 2017 opgeteld. De provincie meldt dat hier geen extra consequenties aan worden verbonden.

Financieel toezicht

De provincie beoordeelt de gemeentelijke begroting aan de hand van het criterium "structureel en reëel evenwicht". De toezichthouder let er op dat de begroting materieel in evenwicht is: de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Het financieel toezicht is een continue proces dat zich steeds meer kenmerkt door een risicogerichte aanpak. De begrotings- en jaarstukken die de gemeente indient worden niet losstaand beoordeeld, maar in samenhang met elkaar en vanuit een historisch besef. Dit betekent dat de begroting in evenwicht moet zijn en als dat niet zo is dient de meerjarenraming aannemelijk te maken, dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Daarnaast toetst de provincie ook of de jaarrekening in evenwicht is. Het financieel toezicht is in beginsel repressief (achteraf). Preventief toezicht komt alleen voor bij hoge uitzondering. De Leusdense begroting heeft in 2017 een sluitende begroting. De jaarrekening 2016 heeft een overschot. Hiermee voldoen we aan de toetsingscriteria. Daarnaast is onze netto schuldpositie zeer laag en ons weerstandsvermogen op peil.

Met deze positie zal Leusden voor repressief toezicht in aanmerking blijven. Dit betekent dat we de begroting en begrotingswijzigingen direct kunnen uitvoeren zonder dat we afhankelijk zijn van de voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie 'Vallei en Veluwerand' doet onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. De onderzoeksrapporten zijn openbaar en bevatten verantwoordingsinformatie die toegankelijk is voor zowel de raad als voor burgers en organisaties. De volgende onderzoeken zijn in 2016 uitgevoerd dan wel /in uitvoering genomen:

Rekenkameronderzoeken

Onderwerp:	Status:
Doorwerkingsonderzoek Regionale samenwerking	Gestart in het voorjaar 2016, aanbidding van het rapport vindt naar verwachting plaats in het najaar van 2017.
Kwaliteit van de beleidsinformatie	Gestart in het najaar 2015, aanbidding van het rapport heeft plaatsgevonden in het voorjaar 2016.
Digitale veiligheid Leusden	Gestart in het voorjaar 2016, aanbidding van het rapport heeft plaatsgevonden in het najaar 2016

Collegeonderzoek ex art. 213a GW

Het college verricht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur op grond van artikel 213a van de Gemeentewet. In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Leusden is bepaald dat bij dit 'zelfonderzoek' van het college naar het gevoerde bestuur het accent op de doelmatigheid wordt gelegd. Voor de uitvoering kiezen we voor de pragmatische insteek dat regulier te houden onderzoeken dan wel audits als collegeonderzoek worden aangemerkt. In 2016 zijn geen collegeonderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid uitgevoerd.

Rechtmatigheid en accountantscontrole

Het Beleidskader rechtmatigheid en accountantscontrole 2016 bevat het kader voor de uitvoering en de toets op de rechtmatigheid. De hierbij van toepassing zijnde criteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O-criterium) worden hierna verder uitgewerkt.

Begrotingscriterium

Dit criterium richt zich primair op de begrote baten en lasten op programmaniveau.

Onderstaand de kaders zoals deze door de raad zijn vastgesteld in het controleprotocol en normenkader:

Normen Begrotingscriterium

Rechtmatig:	Onrechtmatig:
<ol style="list-style-type: none">1. kostenoverschrijdingen (tenzij niet passend binnen beleid)2. overschrijding, gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten (kostendekkende omzet, subsidies, egalisatiereserves)3. overschrijding, passend binnen beleid, als gevolg van interne factoren (doorberekeningen, kapitaallasten, abusievelijke fouten in begroting, verplichte dotaties aan voorzieningen)4. overschrijding, passend binnen beleid, door externe factoren (o.a. open eindregelingen, aanpassingen wet- en regelgeving, deelneming in gemeenschappelijke regelingen)	<ol style="list-style-type: none">5. overschrijding, passend binnen beleid, wel tijdig bekend maar niet gemeld6. overschrijdingen veroorzaakt door o.a. boetes, procedures en naheffingsaanslagen binnen het verantwoordingsjaar7. overschrijding, niet passend binnen beleid, niet goedgekeurd door de raad

De overschrijdingen in de jaarrekening 2016 zijn op programmaniveau beoordeeld op rechtmatigheid. Alleen de lastenkant is in de toets betrokken. Er zijn 4 programma's die een overschrijding laten zien aan de lastenkant. De uitgaven op deze programma's zijn getoetst aan bovenstaande kaders. Van deze programma's zijn alle begrotingsafwijkingen op programmaonderdeel groter dan € 50.000 beoordeeld. In onderstaand overzicht zijn deze weergegeven.

Resultaten begrotingsrechtmatigheid (* € 1.000)			
	Afwijking	Norm	Oordeel
<i>Domein Bestuur</i>			
Bestuur	231	2,3	Rechtmatig
<i>Domein Leefomgeving</i>			
Openbare ruimte	570	3	Rechtmatig
Accommodatiebeleid en -beheer	86	3	Rechtmatig
<i>Domein Ruimte</i>			
Recreatie en toerisme	70	3	Rechtmatig
<i>Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien</i>			
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	453	3	Rechtmatig

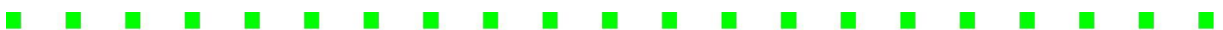
Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium gaat het om het voldoen aan regelgeving door hogere overheden, maar ook om het voldoen aan eigen gemeentelijke regelgeving. Onze aanpak is voornamelijk gegevensgericht door de uitvoering van detailcontroles, gegevensgerichte cijferanalyses en verbandscontroles. Daarnaast controleren we deels systeemgericht belangrijke maatregelen in de interne beheersing. In 2016 zijn de volgende processen gecontroleerd: Planning & control cyclus, Inkoop en aanbesteding (incl. betalingsverkeer), personeel, jeugdzorg, WMO, subsidies, sociale uitkeringen, omgevingsvergunning, investeringen, grondexploitatie, overige opbrengsten, gemeentelijke belastingen, persoonsgebonden budgetten (PGB's), treasury, algemene uitkering, leerlingenvervoer, huren en pachten, ICT. Bij deze controles zijn ook de van toepassing zijnde wet- en regelgeving betrokken.

Er zijn geen rechtmatigheidsfouten of onzekerheden aangetroffen, die boven de rapporteringtolerantie van € 50.000 uitgaan. De accountant heeft alle bevindingen uit de interne controles betrokken in de jaarrekeningcontrole en zal deze naar een oordeel vertalen.

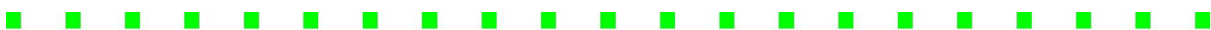
Misbruik en oneigenlijk gebruik

Naast het begrotings- en voorwaardencriterium is dit het 3e criterium voor het beoordelen van de rechtmatigheid van het financieel beheer. Er zijn geen bevindingen gedaan in de controles die duiden op misbruik en/of oneigenlijk gebruik.

Deel 2 Jaarrekening

2a Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

	Lasten			Baten			Saldo
	begroot primitief	begroot na wijz.	uitgegeven	begroot primitief	begroot na wijz.	ontvangen	
Exploitatie (zonder reserve boekingen)							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	838	2.675	3.128	27.911	28.900	29.104	25.976
1 Domein Bestuur	7.108	8.102	8.261	514	748	819	-7.442
2 Domein Leefomgeving	13.015	13.814	14.381	4.747	5.005	5.402	-8.979
3 Domein Samenleving	23.584	22.447	21.590	14.152	13.898	14.465	-7.125
4 Domein Ruimte	6.706	12.300	13.612	3.562	6.532	6.806	-6.806
	51.251	59.338	60.972	50.886	55.083	56.596	-4.376
Reserve stortingen en onttrekkingen							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	67	3.072	1.985	68	4.214	3.612	1.627
1 Domein Bestuur	0	0	0	37	351	285	285
2 Domein Leefomgeving	348	497	802	25	874	1.559	757
3 Domein Samenleving	137	922	922	462	345	271	-651
4 Domein Ruimte	-126	744	457	199	3.706	4.731	4.274
	426	5.235	4.166	791	9.490	10.458	6.292
Totaal inclusief reserve boekingen							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	905	5.747	5.113	27.979	33.114	32.716	27.603
1 Domein Bestuur	7.108	8.102	8.261	551	1.099	1.104	-7.157
2 Domein Leefomgeving	13.363	14.311	15.183	4.772	5.879	6.961	-8.222
3 Domein Samenleving	23.721	23.369	22.512	14.614	14.243	14.736	-7.776
4 Domein Ruimte	6.580	13.044	14.069	3.761	10.238	11.537	-2.532
	51.677	64.573	65.138	51.677	64.573	67.054	1.916

Algemeen

Tussen de begroting en de realisatie zijn op programmaniveau diverse verschillen waar te nemen. In de programmaverantwoording zijn per programma de verschillen per programmaonderdeel toegelicht.

Onvoorzien

In de begroting is een stelpost opgenomen voor onvoorziene uitgaven. De post wordt aangewend ter dekking van uitgaven die voldoen aan de criteria onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Aanwending van de post onvoorzien vindt plaats door wijzigingen van de begroting die door de raad zijn geautoriseerd.

De hoogte van de post onvoorzien is, naast een bedrag van € 2,00 per inwoner, afhankelijk van de bespaarde rente. In het kader van het rentebeleid wordt 50% van de bespaarde rente over de bestemmingsreserves toegevoegd aan de exploitatie voor incidentele aanwending. Deze middelen worden toegevoegd aan de post onvoorzien.

De raming van de post onvoorzien was als volgt:

Overzicht raming post onvoorzien	Bedrag (x € 1.000)
€ 2 per inwoner	58
50% bespaarde rente	70
Incidenteel nieuw beleid	-81
Totaal raming onvoorziene uitgaven 2016	47

De volgende bedragen zijn via begrotingswijzigingen ten laste of ten gunste van de onvoorziene uitgaven gebracht:

Begrotingswijzigingen ten laste van onvoorzien	Bedrag (x € 1.000)	
	Bedrag raming	
Onderwerp	Toevoeging	Besteding
<i>Primitieve begroting</i>	47	
Begrotingsapp		5
Maatschappelijke ontwikkeling terrein gemeentewerf		4
Architect kosten vernieuwing De Korf		8
Investeringen Rozengarde 22		10
Aframing onvoorzien (NJN)		20
	47	47

Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten per programma zoals die zich binnen de exploitatie hebben voorgedaan.

Overzicht incidentele baten en lasten binnen de exploitatie	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting 2016		Realisatie 2016
	primitief	na wijziging	
Incidentele baten			
<u>Domein Bestuur:</u>			
Noodopvang vluchtelingen	0	174	179
<u>Domein Leefomgeving:</u>	0	140	148

Verkoop groenstroken			
<u>Algemene Dekkingsmiddelen:</u>			
Vrijval onderhoudsvoorziening oude gemeentehuis	0	1.000	1.000
Teruggave BTW buitensportaccommodaties	28	28	28
Teruggave diverse aangiftes voorgaande jaren	0	0	39
Vergoedingen personeel (detachering)	0	364	396
Totaal incidentele baten	28	1.706	1.790
Incidentele lasten			
<u>Domein Bestuur:</u>			
Extra storting pensioenvoorziening wethouders	0	278	429
Organisatie verkiezingen	27	27	32
Bovenformatief personeel	10	26	26
Inhuur (extra) griffie (i.v.m. ziekte)	0	78	78
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	0	107	41
Noodopvang vluchtelingen	0	165	118
Extra juridische advisering	0	55	78
<u>Domein Leefomgeving:</u>			
Verplaatsen VRI voormalig gemeentehuis	0	70	35
Afboeken boekwaarde schoolgebouw (sloop)	0	0	23
<u>Domein Ruimte:</u>			
Digitaliseren luchtfoto's	0	40	40
Breedband in het buitengebied	0	20	20
Extra kosten liquidatie Recreatieschap	0	0	74
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	0	29	29
<u>Algemene Dekkingsmiddelen:</u>			
Boekverlies zoutstrooier	0	12	12
Afboeken boekwaardes oude gemeentehuis	0	464	345
Sloop-verhuizing-tijdelijke huisvesting	0	82	291
Voorziening debiteuren Alg Dienst	0	0	14
Voorziening debiteuren Sociale zaken	0	0	123
Voorziening debiteuren Belasting	0	0	91
Premies ABP voorgaande jaren	0	0	16
Fee besparing premievrijstelling Ouderen Overgangsregeling	0	0	21
Inhuur i.v.m. verkoop groenstroken	0	15	15
Oracle platform licentie (samenwerking BLNP)	0	39	39
Formatieknelpunten (VPB en omgevingswet)	0	101	101
Totaal incidentele lasten	37	1.608	2.091

Overzicht van de structurele toevoegingen (lasten) en onttrekkingen (baten) aan de reserves

(bedragen x € 1.000)

	Begroting mutaties reserves 2016 na wijziging		Rekening mutaties reserves 2016	
	Structurele Lasten	Structurele Baten	Structurele Lasten	Structurele Baten
Domein 1	0	27	0	20
Domein 2	705	591	705	600
Domein 3	100	0	100	0

Domein 4	29	29	29	29
Algemene Dekkingsmiddelen	67	0	67	0

De lasten betreffen de toevoeging van ontvangen rijksmiddelen voor onderwĳshuisvesting, de bijdrage aan het sociaal domein en de bespaarde rente.

De baten betreffen met name de structurele onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Aanpassingswet WNT

De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde "topfunctionarissen". Topfunctionarissen zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de raadsgriffier aangemerkt als topfunctionaris. Topinkomens in de (semi)publieke sector mogen ingevolge deze wet maximaal 100% van het ministersalaris zijn (€ 179.000 inclusief onkosten en pensioenbijdrage).

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking

bedragen x € 1	E.D. Luchtenburg	G.J. Schutte - van der Schans
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang[1] en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/11 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)		1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum[2]	€ 179.000	€ 23.267
Beloning	€ 105.561	€ 8.527
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 168	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.320	€ 1.233
Subtotaal	€ 119.049	€ 9.760
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ 119.049	€ 9.760
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2015		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	N.v.t.
Omvang dienstverband 2015 (in fte)		1,0
Beloning	€ 111.081	N.v.t.
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.823	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2015	€ 124.904	N.v.t.

In de beloning van E.D. Luchtenburg is ook opgenomen de piketvergoeding à € 5.407 die de gemeentesecretaris ontvangt in het kader van zijn detachering als operationeel leider bij de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Deze vergoedingen worden door de VRU aan de gemeente vergoed.

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

bedragen x € 1	E. Boers	W. van Deursen
Functiegegevens	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling	13/01/2016 - 31/12/2016	01/01/2016 - 08/01/2016
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling vóór 2016	0	1
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling in 2016	12	1
Aantal uren functievervulling in 2016	1.249	40
Individueel WNT-maximum	€ 252.000	€ 24.000
Maximum uurtarief	€ 175	€ 175
Uitgekeerde bezoldiging in 2016	€ 114.908	€ 2.474
Bezoldiging per uur	€ 92	€ 62
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ 114.908	€ 2.474
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de "overige functionarissen". In 2016 waren er geen overige functionarissen die een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Deel 2 Jaarrekening

2b Balans en toelichting

ACTIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	142	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	142	0
Materiële vaste activa	29.034	18.779
- Investerings met een economisch nut:		
- Inv. econ. nut, waar voor de kosten een heffing kan worden geheven	0	0
- Overige investeringen met een economisch nut	28.063	18.535
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	971	244
Financiële vaste activa	1.221	1.362
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	31	158
- Leningen aan:		
- Deelnemingen	113	137
- Overige verbonden partijen		
- Leningen aan openbare lichamen	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	1.071	1.059
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd van één jaar of langer		
- Uitzettingen in Nederlands schuld papier met looptijd van één jaar of langer	0	0
- Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	6	8
Totaal vaste activa	30.397	20.141
Vlottende activa		
Voorraden	11.259	19.857
- Grond- en hulpstoffen:		
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	4.947
- Overige grond- en hulpstoffen		
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	11.256	14.907
- Gereed product en handelsgoederen	3	3
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	25.522	36.361
- Vorderingen op openbare lichamen	3.901	3.476
- Verstrekte kasgeldleningen		
- Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	20.246	31.741
- Rekening-courantverhoudingen niet financiële instellingen	0	0
- Overige vorderingen	1.375	1.144
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met looptijd < 1 jaar	0	0
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met looptijd < 1 jaar	0	0
- Overige uitzettingen	0	0
Liquide middelen:	256	407
- Kassaldi	1	5
- Bank- en girosaldi	255	402
Overlopende activa	6.215	1.457
Nog te ontv. voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	6.215	1.457
Totaal vlottende activa	43.252	58.082
Totaal-generaal	73.649	78.223

PASSIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Vaste passiva		
Eigen vermogen	32.247	36.623
- Algemene reserves	19.838	21.047
- Bestemmingsreserves	10.493	13.688
- Overige bestemmingsreserves	0	0
- Nog te bestemmen resultaat	1.916	1.888
Voorzieningen	27.448	27.553
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.932	5.780
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	17.119	17.698
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending	0	0
- Bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven	4.397	4.075
Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	5.764	6.006
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	5.760	6.000
- Waarborgsommen	4	6
Totaal vaste passiva	65.459	70.182
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	3.700	6.065
- Kasgeldleningen van openbare lichamen	0	0
- Kasgeldleningen	0	0
- Banksaldi	0	0
- Overige vlottende schulden	3.700	6.065
Overlopende passiva	4.490	1.976
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	398	998
Overige vooruitontvangen bedragen	2	2
Overige nog te betalen bedragen	4.090	976
Totaal vlottende passiva	8.190	8.041
Totaal-generaal	73.649	78.223
Gewaarborgde geldleningen	873	920
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	0	0

Toelichting op de balans

Waarderingsgrondslagen balans en resultaatbepaling

Algemene waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft. In de financiële verordening zijn nadere kaders opgenomen voor de waardering van vaste activa.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende (spaar)verlofaanspraken.

Stelselwijziging

In maart 2016 is door de commissie BBV de notitie 'Grondexploitaties 2016' uitgebracht waarmee ingaande 1 januari 2016 de verslaggevingsregels grondexploitaties zijn herzien. Deze wijzigingen hebben voor de grondexploitaties van de gemeente Leusden de volgende gevolgen:

- De 'niet in de exploitatie genomen gronden' (NIEGG) en overige gronden dienen vanaf 1 januari 2016 te worden geclassificeerd onder de materiële vaste activa.
- Kosten die gemaakt zijn in het kader van faciliterend grondbeleid dienen vanaf 1 januari te worden geclassificeerd als vordering. De gemeente heeft een aantal grondexploitaties die (gedeeltelijk) classificeren als faciliterend grondbeleid (passief). Grondexploitaties die zowel als actief als faciliterend kwalificeren, zijn gesplitst in een actief en een passief deel.
- Er mogen geen kosten en rente meer worden toegerekend aan de 'niet in de exploitatie genomen gronden' (in de jaarrekening 2016 dus geclassificeerd als materiële vaste activa).

De her rubricering is per 1 januari 2016 verwerkt.

Schattingswijziging

In maart 2016 is door de commissie BBV de notitie 'Grondexploitaties 2016' uitgebracht waarmee ingaande 1 januari 2016 de verslaggevingsregels grondexploitaties zijn herzien. De wijze van bepaling van de rente percentages voor rentetoerekening en disconteringsvoet zijn hierdoor gewijzigd. Deze aanpassing is per balansdatum verwerkt.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is vennootschapsbelastingplicht voor overheden effectief in werking getreden. Dit houdt in dat overheden vennootschapsbelasting moeten betalen over de winst die zijn met ondernemingsactiviteiten hebben behaald. Uit een analyse blijkt dat de gemeente Leusden voor het grondbedrijf met ingang van 2016 vennootschaps- belasting plichtig is, voor de overige activiteiten wordt geen belastingplicht verwacht. De geraamde VpB-last voor 2016 bedraagt € 17.000. Deze VpB last is verwerkt in de jaarrekening 2016. De gemeente Leusden heeft geen (toekomstig) recht op verliescompensatie geïdentificeerd.

Grondslagen vaste activa

Algemeen

Vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Het saldo van agio en disagio wordt lineair gedurende de looptijd van een geldlening afgeschreven.

Afsluitkosten voor geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder voorwaarden geactiveerd. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortelijst (artikel 6.2.4) van het Bro (Besluit ruimtelijke ordening); en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of -indien gedelegeerd- collegebesluit.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investeringssom. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Afschrijving vindt plaats met ingang van de maand volgend op de ingebruikname bij activa met een levensduur < 10 jaar. Indien de levensduur > 10 jaar, vindt afschrijving plaats met ingang van het nieuwe boekjaar. Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden globaal de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden en (aanlegkosten) terreinen: 15 tot 60 jaar op aanlegkosten terreinen. Op de gronden zelf wordt niet afgeschreven;
- Woonruimten: 15 tot 40 jaar;
- Bedrijfsgebouwen: 15 tot 40 jaar;
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken: 15 tot 60 jaar;
- Vervoermiddelen: 7 tot 15 jaar;
- Machines, apparaten en installaties: 3 tot 20 jaar.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de financiële verordening worden aankopen en vervaardigingen met een meerjarig maatschappelijk nut, na aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves, ten laste van de exploitatie gebracht. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken en tot activering worden overgegaan. Op investeringen in de openbare ruimte wordt in dat geval lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

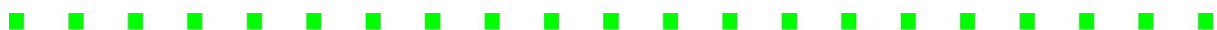
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Wanneer de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Grondslagen Vlottende activa

Vorraden

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen.

Toelichting op de balans

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt hierop een voorziening in mindering gebracht die gevormd wordt op basis van een inschatting van het oninbare bedrag.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Grondslagen Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Van derden ontvangen bijdragen welke zijn bestemd voor een specifiek doel, bekleemde middelen, worden gewaardeerd na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten. Deze staan op de balans vermeld als 'voorziening – door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwending'.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Borg- en Garantstellingen

De schuldrestanten per het einde van het boekjaar van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balanstelling opgenomen. Nadere informatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen in de overzichten X € 1.000)

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop van de immateriële vaste activa weer:

Tabel balans 1 Verloop immateriële vaste activa	Boek-waarde 31-12-2015	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2016
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	207	0	65	0	0	142
Totaal	0	207	0	65	0	0	142

Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop van de alle materiële vaste activa weer, zowel economisch als maatschappelijk nut:

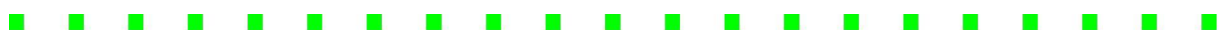
Tabel balans 2 Verloop materiële vaste activa - totaal	Boek-waarde 31-12-2015	Herrubri-cering nieuw BBV	Boek-waarde 1-1-2016	Investe-ringen	Desin-veste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	1.166	4.947	6.114	4.236	39	45	0	5.318
Woonruimten	0		0	0	0		0	0
Bedrijfsgebouwen	12.491		12.491	8.194	11	2.003	540	18.131
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.803		3.803	2.537	1	2.748	92	3.499
Vervoermiddelen	155		155	162	41	38	0	238
Machines, apparaten en installaties	225		225	276	11	117	0	373
Overige materiële vaste activa	939		939	1.182	0	646	0	1.475
Totaal	18.779	4.947	23.726	16.587	103	5.597	632	29.034

De 'niet in de exploitatie genomen gronden' (NIEGG) en overige gronden dienen vanaf 1 januari 2016 te worden geïnclassificeerd onder de materiële vaste activa. Dit is als zodanig verwerkt in de beginbalans van 1 januari 2016. Voor de gemeente betreft dit een overheveling van bruto waarde ter hoogte van € 11,5 miljoen onder aftrek van de reeds gevormde voorziening van € 6,6 miljoen (de Buitenplaats), waarna een boekwaarde van € 4,9 miljoen resteert. Deze activa worden uiterlijk voor 1 januari 2020 op de marktwaarde gewaardeerd tegen de dan geldende bestemming. De gemeente heeft voor de voormalige NIEGG projecten Mastenbroek II en Restant buitengebied de juiste waardering reeds per 31 december 2016 beoordeeld. Voor de projecten Buitenplaats en Princenhof dient de gemeente de (eventuele) afwaardering naar lagere marktwaarde nog te verantwoorden, hiervoor maakt zij gebruik van de overgangsregeling. Voor een mogelijke (verdere) afwaardering wegens duurzaam lagere waarde geldt de wettelijke overgangstermijn van 4 jaar. Mocht sprake zijn van marktwaardestijging, dan kan de voorziening voor dit deel vrijvallen.

Er mogen geen kosten en rente meer worden toegerekend aan de 'niet in de exploitatie genomen gronden' (per 1 januari 2016, dus geïnclassificeerd als materiële vaste activa).

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop weer van de overige materiële vaste activa met een economisch nut:

Tabel balans 3 Verloop overige materiële vaste activa met economisch nut	Boek-waarde 31-12-2015	Herrubri-cering nieuw BBV	Boek-waarde 1-1-2016	Investe-ringen	Desin-veste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	1.150	4.947	6.097	4.236	39	43	0	5.304
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	12.491		12.491	8.194	11	2.003	540	18.130
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.693		3.693	0	0	370	0	3.323

Vervoermiddelen	155		155	162	41	38	0	238
Machines, apparaten en installaties	225		225	276	11	117	0	373
Overige materiële vaste activa	821		821	477	0	604	0	695
Totaal	18.535	4.947	23.482	13.345	103	3.175	540	28.063

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop weer van de materiële vaste activa met een maatschappelijk nut:

Tabel balans 4 Verloop materiële vaste activa met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 31-12-2015	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	16	0	-92	2	92	0	14
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	111	2.536	92	2.378	0	0	177
Overige materiële vaste activa	117	705	0	42	0	0	780
Totaal	244	3.241	0	2.422	92	0	971

Van alle in het boekjaar gedane investeringen en uitgaven op beschikbaar gestelde kredieten staan de belangrijkste in onderstaand overzicht vermeld. Hierbij worden alleen de uitgaven vermeld die in 2016 hoger waren dan € 25.000.

Tabel balans 5 Investerings groter dan 25.000	Beschikbaar gesteld krediet	Ten laste van krediet 2016	Cumulatief ten laste van krediet
<u>Kosten onderzoek en ontwikkeling</u>			
Vorbereidingskosten grondexploitatie	0	43	43
Het nieuwe inzamenen - voorbereidingskrediet	145	111	111
Het beste idee van Leusden	100	35	35
	245	189	189
<u>Gronden en terreinen</u>			
De Schammer - aanleg 4e KGV toplaag 15jr - 2016	142	122	122
De Schammer - aanleg 4e KGV onderlaag 30jr - 2016	247	226	226
	389	348	348
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
Werkkrediet marktuitvraag herontwikkeling GMH	1.661	635	865
Herontwikkeling GMH 2016 : Casco en installaties	3.625	178	178
MFC Atria Basis + Terugverdien 2014	5.723	2.731	4.559
MFC Atria Infrastructurele voorzieningen 2014	777	350	400
MFC Atria, sloop en bouwrijpmaken 2015	254	288	288
MFC Atlas Basis + Terugverdien (Biezenkamp) 2014	9.107	3.671	8.299
Vorb.krediet samenvoeging Milieustraat+Werf 2014	108	81	137
Uitvoeringskosten 2e sporthal 2015	3.373	72	124
Duurzaamheidsmaatr. en verbeteringen De Korf 2016	112	52	52
Rendabele investeringen Rozengarde 22 - 2016	72	55	55
	24.812	8.113	14.957
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Uitvoeringskrediet 3e spoor Pon 2012	2.100	1.828	1.964
Fietsverbinding tussen Bavortseweg - Maanweg 2013	480	253	357
Grote verkeersmaatr Tabaksteeg-Leusden-Zuid - 2015	375	184	280
Vorbereidingskrediet Verkeersplan Achterveld 2016	100	78	78
Realisatie tweetal bushaltes Randweg 2016	140	138	138
	3.195	2.481	2.817
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
Herontwikkeling GMH 2016 : Installaties	1.526	76	76
AV middelen raadzaal en commissiekamer - 2016	95	88	88
Tablets medewerkers 2016	92	72	72
	1.713	236	236
<u>Overige materiële activa</u>			
Herontwikkeling GMH 2016 : Verhuisbewegingen	171	45	45
Herontwikkeling GMH 2016 : Inricht.kst tijd. huisv	361	226	226
Ontwikkelingen zaakstelsel 2016	129	109	109
Verhuursysteem binnensportaccommodaties 2015	25	29	29
Implementatie BGT 2014	159	98	118
Digitaal vergadersysteem 2016	56	59	59

Uitbreiding huisvesting 't Palet 2016	125	124	124
Liniedijk Leusden Noord - 2015	225	130	152
Het nieuwe inzamelen - minicontainers 2016	434	284	284
	1.685	1.104	1.146

Bijdragen van derden worden alleen opgenomen wanneer die direct gerelateerd zijn aan het betrokken actief.

In 2016 is MFC Atria in gebruik genomen en is de bouw van MFC Atlas ook voor het grootste deel afgerond (in gebruik genomen begin 2017). Beide investeringen zijn binnen de beschikbaar gestelde budgetten gebleven.

MFC Atria

- Het beschikbaar gestelde basiskrediet (inclusief terugverdieninvesteringen) is € 5.723.000. Per eind 2016 is € 4.559.000 (voorgaande jaren € 1.828.000 en 2016 € 2.731.000) ten laste van het krediet gekomen. Voor 2017 is nog € 864.000 nodig voor de laatste bouwtermijnen en afrondende werkzaamheden.
Per saldo een voordeel van € 300.000. De duurzaamheidsinvesteringen (terugverdieninvestering) zijn niet door de gemeente gedaan en dus is het krediet ook niet aangewend voor dit bedrag.
- Het beschikbaar gestelde krediet voor sloop en het bouwrijp maken is € 254.000. In 2016 is het totale bedrag van € 288.000 ten lasten van het krediet gekomen.
Per saldo een nadeel van € 34.000. De asbestsaneringskosten bleken hoger dan verwacht.
- Het beschikbaar gestelde krediet voor de infrastructurele voorzieningen is € 777.000. Per eind 2016 is € 400.000 (voorgaande jaren € 50.000 en 2016 € 350.000) ten laste van het krediet gekomen. Het restant van € 377.000 is nodig in 2017.

MFC Atlas

Het beschikbaar gestelde basiskrediet (inclusief terugverdieninvesteringen) is € 9.107.000. Per eind 2016 is € 8.299.000 (voorgaande jaren € 4.628.000 en 2016 € 3.671.000) ten laste van het krediet gekomen. Voor 2017 is nog € 162.000 nodig voor afrondende werkzaamheden (o.a. schoolplein).
Per saldo een voordeel van € 646.000. Dit zijn de grondkosten. Bij de TKO (Turn Key Overeenkomst) is het krediet uiteindelijk gebaseerd op een bedrag exclusief grondkosten. De begroting is daar niet meer op aangepast.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Tabel balans 6 Verloop van de financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2015	Verstrekingen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	158	0	127	31
Leningen aan deelnemingen	137	0	24	113
Overige langlopende leningen	1.059	11	0	1.071
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	8	0	1	6
Totaal	1.362	11	152	1.221

Vlottende activa

Vorraden

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2016 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2017 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses ter zake. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) zullen worden herzien. Deze periodieke herziening kan leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties. Hieronder zijn de gehanteerde uitgangspunten toegelicht. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Tabel balans 7 Vorraden uitgesplitst naar categorieën	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering nieuw BBV	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:				
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	4.947	-4.947	0	0

Onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	14.907		14.907	11.256
Gereed product en handelsgoederen	3		3	3
Totaal	19.857	-4.947	14.910	11.259

In exploitatie genomen gronden

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop het volgende overzicht worden weergegeven:

Tabel balans 8 Overzicht bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering a.g.v. vernieuwing BBV	Investering incl. mutaties van/naar niet in exploitatie	Inkomsten	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2016	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2016
Groot Agteveld	14	-10			-4	0	0	0
Leusden-Zuid	2.239		34			2.273	0	2.273
Hamersveldseweg	572		2			574	0	574
Westflank Plantage	197	-158			-39	0	0	0
De Biezenkamp	8.500	-2.423	5			6.082	0	6.082
Tabaksteeg	-423		172		251	0	0	0
Valleipark	3.926		1.243	2.733		2.436	0	2.436
Groene Zoom	-11					-11	0	-11
Groot Krakhorst	-107		9			-98	0	-98
Totaal	14.907	-2.591	1.465	2.733	208	11.256	0	11.256

Per saldo is het onderhanden werk van € 14.907.000 met circa € 3.651.000 afgenomen tot € 11.256.000. Hierbij wordt € 2.591.000 verklaard door de overheveling naar vorderingen (zie toelichting overige vorderingen). De investeringen in Valleipark betreffen met name kosten voor woon- en bouwrijp maken. De desinvesteringen hebben zowel voor De Biezenkamp als Valleipark volledig betrekking op grondverkoop in 2016.

Het project Tabaksteeg is afgerond en is daarom afgesloten per 31 december 2016 en de negatieve boekwaarde is ten gunste gekomen van het resultaat.

Tabel balans 9 Overzicht resultaat bouwgronden in exploitatie	Balanswaarde 31-12-2016	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)
Leusden-Zuid	2.273	738	3.071	60	56
Hamersveldseweg	574	563	1.400	263	248
De Biezenkamp	6.082	0	6.139	57	53
Valleipark	2.436	2.008	7.961	3.517	3.249
Groene Zoom	-11	11	0	0	0
Groot Krakhorst	-98	19	0	79	78
Totaal	11.256	3.339	18.571	3.976	3.684

Uitgangspunten actualisatie grondexploitatie

Het BBV (Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies) schrijft voor dat de jaarrekening een reëel beeld moet schetsen van de financiële positie van de gemeente, wat onder andere betekent dat het onderhanden werk reëel gewaardeerd moet worden. Dat houdt in dat de grondexploitaties moeten worden begroot op basis van reële uitgangspunten. Het realiteitsgehalte van een grondexploitatiebegroting wordt bepaald door de (combinatie van de) volgende begrotingselementen:

- nominaal geraamde kosten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- nominaal geraamde opbrengsten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- kostenstijging (% en fasering)
- opbrengstenstijging (% en fasering)
- rentelasten en rentebaten (% en fasering)

Hierna wordt een toelichting gegeven op de gehanteerde uitgangspunten en de daarbij gemaakte keuzes. De wijze van bepaling van de rente percentages voor rentetoerekening en disconteringsvoet zijn ingaande 1 januari 2016 gewijzigd.

De parameters voor prijsontwikkeling en rente

Om reële uitgangspunten te kunnen bepalen voor verwachte prijsontwikkelingen en renteontwikkelingen, is beoordeeld hoe in het verleden de prijsstijgingen werden begroot en hoe de grondprijzen en de kostprijs van bouwgrond zich in werkelijkheid hebben ontwikkeld. Op basis hiervan hanteert het college voor het doorrekenen van iedere jaarschijf de volgende parameters:

- Kostenstijging 2%
- Opbrengstenstijging 0%
- Rente 0%

Binnen de gemeente is geen rentedragend vermogen aanwezig. Derhalve hanteert de gemeente een rentepercentage van 0%.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2016: 2%).

De fasering van het programma (geraamde opbrengsten)

Het eindproduct van grondexploitaties is bouwrijpe grond voor woningbouw, bedrijven, kantoren en overige voorzieningen. Het 'bouwprogramma' vormt derhalve een belangrijk kader voor de grondexploitatie. Het college hanteert ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten de volgende uitgangspunten:

- Het bouwprogramma wordt in de tijd gezet (gefaseerd) op basis van de (woning bouwprogramma's) en;
- de prijscomponent is gebaseerd op de Grondprijzenbrief.

Grondexploitaties mogen maximaal een looptijd hebben van 10 jaar. Als de grondexploitatie een looptijd kent van meer dan 10 jaar dan moeten aanvullende beheersmaatregelen worden genomen. De gemeente Leusden kent geen grondexploitaties met een horizon langer dan 10 jaar, waarmee deze wijziging op dit moment geen effect heeft op de lopende grondexploitaties.

Fasering en raming kosten

Het college hanteert ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten de volgende uitgangspunten:

- raming van de externe planontwikkelingskosten (POK-kosten) is gebaseerd op door de projectleiders opgestelde meerjarige opgave van de te verwachten planontwikkelingskosten en;
- kosten voor bouw- en woonrijp maken en engineering zijn gebaseerd op kengetallen of, indien de plannen ver genoeg gevorderd zijn, opgaves van de afdeling Dienstverlening en/of externe adviseurs.

Risico's grondexploitatie

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag. De grootste risico's ten aanzien van de huidige schattingen en de mogelijke uitkomst daarvan zijn gelegen in de complexen De Biezenkamp en Leusden Zuid. Ten aanzien van deze complexen merken wij het volgende op:

- De Biezenkamp; het grootste risico is hierbij dat de contractuele verplichtingen door de tegenpartij niet worden nagekomen.
- Leusden Zuid; het grootste risico hierbij is het niet realiseren van de geraamde prijzen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente heeft op grond van de allonge behorende bij de Samenwerkingsovereenkomst Biezenkamp een verplichting om de ontwikkelrechten m.b.t. de schoollocaties Brink en Rossenberg binnen een periode van 10 jaar, op verzoek, terug te verkopen aan de projectontwikkelaar. De opbrengst is contractueel overeengekomen en bedraagt tenminste € 2,0 mln. Daarnaast heeft de gemeente in diezelfde allonge de verplichting op zich genomen om voor een bedrag van € 2,7 miljoen te investeren in de openbare ruimte in de Biezenkamp.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd t/m één jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel balans 10 Specificatie uitzettingen met een looptijd ≤ 1 jaar	Saldo 31-12-2016	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2016	Gecorrigeerd saldo 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	3.901	0	3.901	3.476
RC-verhoudingen met het Rijk	20.246	0	20.246	31.741
Overige vorderingen	1.920	545	1.375	1.144
Totaal	26.067	545	25.522	36.361

Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft een vordering van € 3.645.000 die de gemeente over 2016 op de Belastingdienst heeft met betrekking tot compensabele BTW en ondernemers BTW, waarvan de uitkeringen in het volgende boekjaar plaatsvinden en een vordering van € 256.000 op gemeenten en andere openbare lichamen.

RC-verhoudingen met het Rijk

Deze post betreft het totale saldo van overtollige middelen wat aangehouden wordt bij het Agentschap (Schatkist). Dit gebeurt in een rekening-courant verhouding.

De overtollige middelen per eind 2016 zijn met € 11.495.000 afgenomen t.o.v. eind 2015. Dit wordt veroorzaakt door diverse investeringen. De grootste investeringen zijn de MFC's Atria en Atlas (totaal 2016 € 6,6 miljoen), het 3e spoor PON (€ 1,8 miljoen) en de huisvesting van het Gemeentehuis (€ 1,2 miljoen).

Drempelbedrag

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening drempelbedrag Schatkistbankieren		(bedragen x € 1.000)	
Omschrijving	Rekening 2015	Rekening 2016	
Begrotingstotaal	57.484	50.095	
Drempelbedrag (0,75% van begrotingstotaal)	431	375	

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2016 is het drempelbedrag in het eerste kwartaal overschreden. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2016 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren verslagjaar 2016 (bedragen x € 1000)

(1)	Drempelbedrag	375			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	422	357	286	297
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	19	90	79
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	47	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	50.095			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	50.095			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	375			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	38.446	32.476	26.316	27.326

(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	422	357	286	297

Overige vorderingen

Deze post bevat de debiteuren algemeen, belastingdebiteuren en vorderingen in verband met sociale zaken. Voor deze vorderingen wordt jaarlijks een waarde correctie toegepast. De grondslag voor de berekening van deze correctie is opgenomen in de financiële verordening.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen wat buiten de schatkist wordt aangehouden bestaat uit de volgende componenten:

Tabel balans 11 Overzicht liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Kassaldi	5	1
Bank- en giroaldi	402	255
Totaal	407	256

De liquide middelen in de schatkist worden verantwoord in Tabel balans 11 onder RC-verhoudingen met het Rijk en bedragen per ultimo boekjaar € 20.246.000.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Tabel balans 12 Overzicht overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	110	524
Nog te ontvangen bedragen	1.347	1.842
Nog te verhalen kosten grondexploitatie	0	3.849
Totaal	1.457	6.215

Nog te ontvangen bedragen

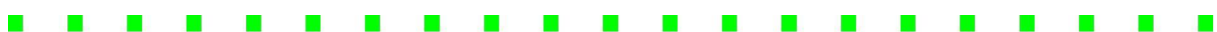
Dit bestaat uit: vangnetuitkering 2015 (€ 112.000), vergoeding gescheiden afvalinzameling 3^e en 4^e kwartaal (€ 100.000), BTW-aangifte 4 kwartaal (€ 104.000), gemeente Amersfoort afrekeningen uitvoering sociaal dienstverlening (€ 578.000), planschadevergoeding (€ 168.000), A&O-fonds gemeenten 2014 en 2015 (€ 46.000), OZB 2015 en 2016 (€ 38.000), AVU opbrengst afvalverwerking 2016 (€ 70.000), afrekening samenwerking gemeenten 2016 (€ 44.000), bijdrage inburgering COA (€ 121.000), vangnetuitkering 2016 (€ 329.000) en overige vorderingen (€ 132.000).

Nog te verhalen kosten grondexploitaties

Tabel balans 13 Vorderingen Grondexploitatie	Boekwaarde 31-12-2015	Herrubricering a.g.v. nieuw BBV - overheveling van Bouwgrond in expl.	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties	Boekwaarde 31-12-2016
De Biezenkamp	0	2.423	2.423	1.267	3.690
Westflank - De Plantage	0	158	158	1	159
Totaal	0	2.581	2.581	1.268	3.849

Kosten die gemaakt zijn in het kader van faciliterend grondbeleid dienen vanaf 1 januari 2016 te worden geclassificeerd als vordering. De gemeente heeft een aantal grondexploitaties die (gedeeltelijk) classificeren als faciliterend grondbeleid. Grondexploitaties die zowel als actief als faciliterend kwalificeren, zijn in de beginbalans per 1 januari 2016 gesplitst in een actief en een passief deel. In het kader van faciliterend grondbeleid zijn drie balans categorieën mogelijk:

- Overige vordering (op basis van harde vordering in kader van contract)
- Overlopend actief (kosten gemaakt op basis van exploitatieplan of voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen)
- Overlopend passief (te verhalen kosten zijn nog niet gerealiseerd)

Deze vorderingen kunnen afhankelijk van de aard een kort- of langlopend karakter hebben. Voor de gemeente betreft dit een overheveling van een boekwaarde ter hoogte van € 2,6 miljoen per 1 januari 2016.

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

De onderscheiding en het verloop van de reserves wordt in onderstaand overzicht per reserve, ingedeeld naar hoofdgroep, weergegeven.

Tabel balans 14						
Overzicht reserves	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Bestem- ming resultaat 2015	Vermindering ter dekking afschrijvingen	Saldo
	31-12-2015					31-12-2016
<u>Algemene reserves</u>						
Algemene (bedrijfs)reserve	5.364	0	972	0		4.392
Alg. reserve grondbedrijf	2.918	139	1.421	1.338		2.974
Alg. res. toevoeging exploitatie	8.442	0	0			8.442
Alg. res. flexibel inzetbaar	1.125	292	181		431	805
Alg. res. aangewezen bestemming	3.198	358	596	265		3.225
	21.047	789	3.170	1.603	431	19.838
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Res bovenwijkse voorz./ infrastruct. projecten	5.516	0	590		2.532	2.394
Best. reserve rente Startersleningen	780	8	4		9	775
Onderwijshuisvesting	1.474	720	46		970	1.178
Res. dekking kap.lasten inv. econ. nut	4.409	44	0		315	4.138
Egalisatiereserve Sociaal Domein	1.509	1.002	503			2.008
	13.688	1.774	1.143	0	3.826	10.493
<u>Nog te bestemmen resultaat</u>	1.888	1.916		-1.888		1.916
	1.888	1.916	0	-1.888		1.916
Totaal reserves	36.623	4.479	4.313	-285	4.257	32.247

Het eigen vermogen (reserves plus nog te bestemmen resultaat) is per saldo afgenomen met € 4.376.000. Investerings in bovenwijkse voorzieningen zijn voor € 2.500.000 ten laste van reserves gekomen. Het resultaat gedurende het jaar (tussentijdse bijstellingen) is voor € 508.000 ten laste van de Algemene reserve geboekt. Er is € 1.060.000 ten laste van de algemene reserve grondbedrijf gekomen om de voorziening Buitenplaats op te hogen.

Toelichting op de bestemmingsreserves

Reserve bovenwijkse voorzieningen/infrastructurele projecten	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo reserve per 1 januari 2016		5.516
<u>Onttrekkingen:</u>		
Completering fietsverbinding Groene Zoom	222	
Fietspad Asschatterweg	6	
Realisatie 3 ^e spoor PON	1.828	
Verkeersmaatregelen Tabaksteeg - Leusden-Zuid	208	
MFC Atria Infrastructurele voorzieningen	165	
Vorbereidingskrediet Verkeersplan Achterveld	78	
Bijdrage aan voorziening i.v.m. Verkeersplan Achterveld fase 1	590	
Variantenstudie Hamersveldseweg-Zuid	15	
Vorbereidingskrediet Hamersveldseweg Zuid	10	
Totaal onttrekkingen		-/ 3.122
Saldo einde dienstjaar		2.394

De reserve is ingesteld om te kunnen investeren in bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gebruikt voor de realisatie van infrastructurele werken. De reserve wordt mede gevoed door afdrachten vanuit lopende grondexploitaties.

Bestemmingsreserve rente Starters- en Duurzaamheidsleningen		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo reserve per 1 januari 2016		780	
<u>Toevoegingen:</u>			
Rentetoevoeging 1% over saldo per 1 januari	8		
Totaal toevoegingen		+ 8	
<u>Onttrekkingen:</u>			
Kapitaallasten (rente) Starters- en Duurzaamheidsleningen	9		
Beheerskosten Starters- en Duurzaamheidsleningen	4		
Totaal onttrekkingen		-/- 13	
Saldo einde dienstjaar		775	

De reserve is ingesteld ter dekking van rente- en structurele lasten van de starters- en duurzaamheidsleningen. De gemeente verstrekt starters- en duurzaamheidsleningen. Deze leningen zijn revolverend. Aflossingen op de leningen worden gebruikt om nieuwe leningen te verstrekken. De rentelasten worden in de exploitatie opgenomen en worden gedekt ten laste van de bestemmingsreserve rente Startersleningen.

Reserve Onderwijshuisvesting		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo reserve per 1 januari 2016		1.474	
<u>Toevoegingen:</u>			
Rentetoevoeging 1% over saldo per 1 januari, indexering, rentecorrectie	90		
Rijksmiddelen (netto toevoeging)	630		
Totaal toevoegingen		+ 720	
<u>Onttrekkingen:</u>			
Kapitaallasten onderwijshuisvesting (excl. MFC Atria)	342		
Kapitaallasten MFC Atria (Infra, sloop+tijdelijke huisvesting, rente)	505		
Sociaal Integraal Huisvestingsplan Leusden (SIHPL)	11		
Afboeken boekwaarde oude schoolgebouwen (sloop)	146		
Overige onttrekkingen (o.a. schade/vandalisme)	12		
Totaal onttrekkingen		-/- 1.016	
Saldo einde dienstjaar		1.178	

De reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten voor het vernieuwen/uitbreiden van en investeren in onderwijs(gebouwen).

Reserve dekking kapitaallasten investeringen economisch nut		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo reserve per 1 januari 2016		4.409	
<u>Toevoegingen:</u>			
Rentetoevoeging 1% over saldo per 1 januari	44		
Totaal toevoegingen		+ 44	
<u>Onttrekkingen:</u>			
Kapitaallasten investeringen economisch nut	315		
Totaal onttrekkingen		-/- 315	
Saldo einde dienstjaar		4.138	

De reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringen met economisch nut en is als zodanig gebruikt.

Egalisatiereserve Sociaal Domein

(bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Saldi
Saldo reserve per 1 januari 2016		1.509
<u>Toevoegingen:</u>		
Structureel werkbudget Sociaal Domein	100	
Tientjesregeling (resultaat JR 2015)	80	
Onderbesteding budgetten Sociaal Domein (NJN 2016)	822	
Totaal toevoegingen		+ 1.002
<u>Onttrekkingen:</u>		
Extra subsidie Larikslaan 2	111	
Uitvoeringskosten Sociaal Domein	219	
Toekomstvisie + kwartiermaker IJsbreker	57	
Samenlevingsontwikkeling	34	
Omvorming tientjesregeling	24	
Garantstellingen	15	
Diverse onttrekkingen	43	
Totaal onttrekkingen		-/- 503
Saldo einde dienstjaar		2.008

De reserve is in 2014 ingesteld als gevolg van de overgang van de nieuwe taken binnen het Sociaal Domein. De omvang van de gemeentelijke exploitatie is daarmee fors toegenomen. Met zicht op het uitgangspunt dat de implementatie en de uitvoering van de drie decentralisaties voor een termijn van globaal twee jaar extra (incidentele) middelen van de gemeente mag vergen, verdient het de aanbeveling om het benodigde weerstandvermogen, voor het opvangen van risico's binnen de exploitatie, daarbij ook te vergroten. Voor de structurele financiering moeten de budgetten die door het Rijk ter beschikking worden gesteld toereikend zijn. Met de instelling van een duurzame egalisatiereserve kunnen fluctuaties worden opgevangen en daarmee continuïteit voor zorgvragers worden gewaarborgd.

Voorzieningen

In het volgende overzicht wordt, ingedeeld naar hoofdgroep, het verloop per voorziening weergegeven. Hierbij worden de totale toevoegingen, vrijval ten gunste van het resultaat en de aanwendungen opgenomen.

Tabel balans 15					
Overzicht voorzieningen	Saldo				Saldo
	31-12-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2016
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:</u>					
Voorziening afgesloten complexen	20	0	0	1	19
Voorziening De Biezenkamp	2.567	0	92	0	2.475
Voorziening grondexploitatie Gr.Agteveld	213	0	87	0	126
Effecten bestemmingspl. Tabaksteeg	132	0	132	0	0
Voorziening voormalig personeel	126	47	0	120	53
Voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders	2.720	494	0	186	3.028
Voorziening FPU	2	0	2	0	0
Liquidatie Recreatieschap 2018	0	231	0	0	231
Subtotaal	5.780	772	313	307	5.932
<u>Onderhoudsegalisatievoorzieningen:</u>					
Voorz. egal. wegbeheer deklagen	6.880	1.991	0	1.931	6.940
Voorz. egal. wegbeheer elementen	722	207	0	170	759
Voorz. egal. waterbeheer	98	75	0	62	111
Voorz. egal. gebouwenbeheer	4.930	839	1.000	320	4.449
Voorz. egal. sportterreinen	2.822	144	0	191	2.775
Voorz. egal. groenbeheer	2.246	66	35	192	2.085

Voorz. egal. huisv onderwijs	0	0	0	0	0
Subtotaal	17.698	3.322	1.035	2.866	17.119
<u>Vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven</u>					
Voorz. egal. rioolbeheer	4.059	407	0	83	4.383
Voorz. egal. tarieven afvalst.heff./rein.rechten	16	0	2		14
Subtotaal	4.075	407	2	83	4.397
Totaal voorzieningen	27.553	4.501	1.350	3.256	27.448

Het totaal aan voorzieningen is per saldo met € 105.000 afgenomen.

Vrijval € 1.000.000 voorziening gebouwenbeheer

Aangezien er voor het nieuwe gemeentehuis bij oplevering opnieuw gespaard wordt voor groot onderhoud kon de in de onderhoudsvoorziening opgenomen reservering voor het voormalig gemeentehuis incidenteel vrijvallen. Het gespaarde bedrag bedroeg per eind 2016 circa € 1.000.000.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Voorziening afgesloten complexen	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		20
<u>Onttrekkingen:</u>		
Kosten Schammer	1	
Totaal onttrekkingen		-/- 1
Saldo einde dienstjaar		19

De voorziening dient ter dekking van nog te maken kosten voor reeds afgesloten grondexploitaties en projecten.

Voorziening De Biezenkamp	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		2.567
<u>Onttrekkingen:</u>		
Vrijval n.a.v. Actualisatie	92	
Totaal onttrekkingen		-/- 92
Saldo einde dienstjaar		2.475

De voorziening dient ter dekking voor het opvangen van het te verwachten verlies van de faciliterende grondexploitatie De Biezenkamp. Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening aangepast aan de verwachte (negatieve) netto contante waarde per 1-1 van het jaar volgend op het huidige boekjaar.

Voorziening grondexploitatie Gr. Agteveld	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		213
<u>Onttrekkingen:</u>		
Vrijval n.a.v. Actualisatie	87	
Totaal onttrekkingen		-/- 87
Saldo einde dienstjaar		126

De voorziening dient ter dekking voor het opvangen van het te verwachten verlies van de interne grondexploitatie Groot Agteveld. Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening aangepast aan de verwachte (negatieve) netto contante waarde per 1-1 van het jaar volgend op het huidige boekjaar.

Voorziening effecten bestemmingsplan Tabaksteeg		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo voorziening per 1 januari 2016			132
<u>Onttrekkingen:</u>			
Vrijval voorziening	132		
Totaal onttrekkingen			-132
Saldo einde dienstjaar			0

De voorziening dient ter dekking voor toegekende planschade met betrekking tot De Tabaksteeg. Nu dit project is afgesloten, kan de voorziening ook in zijn geheel vrijvallen.

Voorziening voormalig personeel		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo voorziening per 1 januari 2016			126
<u>Toevoegingen:</u>			
Benodigde storting 2016	47		
Totaal toevoegingen			+ 47
<u>Onttrekkingen:</u>			
Wachtgelden	36		
Aanvulling uitkering arbeidsongeschiktheid	84		
Totaal onttrekkingen			-/- 120
Saldo einde dienstjaar			53

De voorziening is ingesteld voor de bekostiging van wachtgeldverplichtingen met betrekking tot voormalig personeel.

Voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo voorziening per 1 januari 2016			2.720
<u>Toevoegingen:</u>			
Benodigde stortingen 2016	494		
Totaal toevoegingen			+ 494
<u>Onttrekkingen:</u>			
Uitkeringen wethouders	183		
Verzekeringen	3		
Totaal onttrekkingen			-/- 186
Saldo einde dienstjaar			3.028

De voorziening is ingesteld voor de bekostiging van (tevens extra en toekomstige) verplichtingen met betrekking tot de wethouderpensioenen en -wachtgelden. De gemeente fungeert als pensioenfonds van de wethouders.

Voorziening FPU		(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi	
Saldo voorziening per 1 januari 2016			2
<u>Onttrekkingen:</u>			
	2		
Totaal onttrekkingen			-/- 2
Saldo einde dienstjaar			0

De voorziening is ingesteld ter bekostiging van een onregelmatig verloop van de FPU-uitkeringen. De regeling is gestopt en de voorziening is daarom vrijgevallen.

Voorziening Liquidatie Recreatieschap	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		0
<u>Toevoegingen:</u>		
I.v.m. liquidatie Recreatieschap	157	
Extra toevoeging i.v.m. liquidatie Recreatieschap	74	
Totaal toevoegingen		232
Saldo einde dienstjaar		232

De voorziening is ingesteld om de voorziene benodigde financiële middelen voor de liquidatie van het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug per 1-1-2018 in onder te brengen.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt gedekt uit de hierboven (tabel 15) weergegeven onderhoudsfondsen. Het groot onderhoud aan wegen, wegenbouwkundige kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen wordt integraal benaderd en uitgevoerd. Voor een verdere toelichting op en het verloop van de diverse onderhoudsegalisatievoorzieningen wordt tevens verwezen naar de paragraaf kapitaalgoederen en investeringen.

Voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven

Voorziening egalisatie rioolbeheer	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		4.059
<u>Toevoegingen:</u>		
Benodigde stortingen 2016	407	
Totaal toevoegingen		407
<u>Onttrekkingen:</u>		
Rioolwerkzaamheden (vervanging en renovatie riolering)	83	
Totaal onttrekkingen		-/ 83
Saldo einde dienstjaar		4.383

De voorziening is ingesteld om fluctuaties op te kunnen vangen in de kosten van groot onderhoud voor het beheer van de openbare ruimte (rioolbeheer). Het huidige GRP beslaat de periode 2015-2018.

Voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	(bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	Saldi
Saldo voorziening per 1 januari 2016		16
<u>Onttrekkingen:</u>		
Onttrekkingen (egalisatie)	2	
Totaal onttrekkingen		2
Saldo einde dienstjaar		14

Per ultimo 2014 is de egalisatiereserve reinigingsrechten (conform gewijzigde regelgeving BBV, notitie riolering) omgevormd naar een voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing/reinigingsrechten. Via deze voorziening kunnen fluctuaties in de reinigingstarieven geëgaliseerd worden.

Vaste schulden looptijd >1 jaar

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven:

Tabel balans 16 Overzicht verloop van de vaste schulden	Saldo 31-12-2015	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2016
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	6.000	0	240	5.760
Waarborgsommen	6	0	2	4
Totaal	6.006	0	242	5.764

In juli 2015 is een 25-jarige geldlening van € 6 miljoen bij de BNG-bank aangetrokken tegen een tarief van 1,705 % (gehele looptijd). Deze wordt gebruikt voor de financiering van MFC Atria. Per jaar wordt € 240.000 afgelost.

Viottende Passiva

De viottende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel balans 17 Overzicht viottende passiva	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
<u>Schulden < 1 jaar</u>		
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	6.065	3.700
	6.065	3.700
<u>Overlopende passiva</u>		
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	998	398
Overige vooruitontvangen bedragen	2	2
Overige nog te betalen bedragen	976	4.090
	1.976	4.490
Totaal	8.041	8.190

De overige schulden (crediteuren) ultimo 2016 zijn met € 2.365.000 afgenomen.

Dit kan als volgt worden verklaard:

Overige schulden	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Voorschot 4 ^e kwartaal Sociaal Domein (Gem. Amersfoort)	2.094	0
Bouwtermijnen MFC Atlas en Atria	597	418
BTW bedrag inzake deficit Valleipark	363	0
Overige	3.011	3.282
Totaal	6.065	3.700

In de 'vooruit ontvangen uitkeringen met een specifiek doel' worden de in enig jaar van derden ontvangen, maar (nog) niet bestede middelen geregistreerd. Deze bedragen moeten besteed of terugbetaald worden.

Tabel balans 18 Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	Saldo 31-12-2015	Toevoegingen	Vrijval/afboeking	Saldo 31-12-2016
ISV-3 subsidie voor MFC Biezenkamp	200	0	200	0
Provincie Utrecht - subsidie Rotonde Heiligenbergerweg	198	0	0	198
Provincie Utrecht - subsidie Liniedijk Leusden Noord	200	0	0	200
Provincie Utrecht - Subsidiering ISV-3	400	0	400	0
Totaal	998	0	600	398

Van de vooruitontvangen en nog te betalen bedragen kan het volgende verloopoverzicht worden gegeven:

Tabel balans 19 Overige vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	
Vooruitontvangen bedragen	<u>2</u>
Totaal	<u><u>2</u></u>
Nog te betalen bedragen	
<i>Algemeen:</i>	
Vakantiegeld 2016 (i.v.m. Individueel Keuze Budget)	308
Afdracht loonheffing sociale zaken december 2016	72
Loonheffing./premies algemene dienst december 2016	542
Termijn groenonderhoud	55
Bijdrage Infrastructuur De Biezenkamp	1.086
Meerwerk U-blok	73
Provincie Utrecht; vervoerskosten 4e kwartaal 2016	64
RWA; ontvangen rijksbijdrage 2016	61
RWA; gemeentelijke bijdrage 2016	166
Inburgering statushouders (afrekening 2016)	76
Uitvoeringkosten Sociale Zaken	44
Afrekening Sociaal Domein	672
<i>Grondexploitatie</i>	
Voorraad grond Niet in exploitatie Groot Agteveld	195
Overige nog te betalen bedragen	<u>676</u>
Totaal	<u><u>4.090</u></u>

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die in het kader van de jaarrekening vermeldenswaardig zijn.

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Tabel balans 20 Specificatie waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen					
Geldnemer	Aard / omschrijving	Oorspr. bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Gewaarborgde geldleningen sport- en welzijnsinstellingen:					
Jeu de boulesver. Amicale Pétanque	Bouw overdekte hal	11	100	4	0
Roda '46	Renovatie/uitbr. clubgebouw	75	100	10	7
Scouting Manitoba	Uitbr./renovatie accommodatie	100	100	77	73
Stichting De Vallei	Clubhuis (op hockeycomplex)	350	100	249	236
SV Achterveld	Uitbr./renovatie accommodatie	60	100	40	38
LTV Lockhorst	Vervangen zes tennisbanen	150	100	93	89
Scouting Manitoba	Uitbr./renovatie accommodatie	25	100	19	18
Stichting De Wetering	Vervangen dak accommodatie	110	100	85	77
Roda '46	Vervanging kleedruimtes	350	100	343	335
Totaal generaal				<u><u>920</u></u>	<u><u>873</u></u>

In 2016 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Per 31 december 2016 is onder meer sprake van de volgende verplichtingen:

- Diverse verzekeringscontracten waarvan de grootste zijn: de brand- en inbraakschade voor gemeentelijke en onderwijsgebouwen (€ 57.000 per jaar) en wettelijke aansprakelijkheid (30.000 per jaar) zijn voor een periode van 3 jaar afgesloten.
- Voor de schoonmaak van gemeentelijke gebouwen is een contract met Cleanfors (circa € 130.000) afgesloten wat jaarlijks stilzwijgend verlengd wordt.
- Op basis van bestek 'M07B0118 Levering en plaatsing ondergrondse containers in de gemeente Leusden' heeft in 2008 een Europese aanbesteding plaatsgevonden. De aanneemsom bedraagt € 577.000. In dit bedrag zit een onderhoudscomponent. Het contract is voor 10 jaar afgesloten.
- De gemeente heeft op grond van de allonge behorende bij de Samenwerkingsovereenkomst Biezenkamp een verplichting om de ontwikkelrechten m.b.t. de schoollocaties Brink en Rossenberg binnen een periode van 10 jaar, op verzoek, terug te verkopen aan HPS. De opbrengst is contractueel overeengekomen en bedraagt ten minste € 2,0 mln. Daarnaast heeft de gemeente in diezelfde allonge de verplichting op zich genomen om voor een bedrag van € 857.000 te investeren in de openbare ruimte in de Biezenkamp.
- Voor woonomgevingsonderhoud is in 2015 met SIGHT Landscaping een contract afgesloten. Het contract heeft een totaalbedrag van 1.170.000,- . De overeenkomst heeft een looptijd van twee jaar met de mogelijkheid om het contract 6 maal een jaar verlengen.
- Met Eemfors is een groepsdetacheringsovereenkomst aangegaan gelijk aan de looptijd van de overeenkomst tussen de Gemeente Leusden en SIGHT Landscaping . Zo mogelijk zal deze overeenkomst, tot maximaal zes keer één jaar worden verlengd, tot uiterlijk 1 april 2023. De contractwaarde is jaarlijks circa € 218.000.
- Voor het inzamelen, transporteren en verwerken van gemengd tuingroen is een overeenkomst aangegaan met Den Ouden Groenrecycling bv met een waarde van € 242.000. Deze overeenkomst loopt tot 31-12-2017 af maar bevat de mogelijkheid tot verlenging tot 31 december 2021. De contractwaarde is jaarlijks circa € 121.000.
- Met Connexion Taxi Services bv is een overeenkomst aangegaan voor een periode van twee jaar, te weten van 1 augustus 2015 tot en met 31 juli 2017. Na het verstrijken van onder lid 2 van dit artikel genoemde looptijd kan de overeenkomst door opdrachtgever verlengd worden met tweemaal de optie tot verlenging met één jaar. De contractwaarde is jaarlijks circa € 400.000,-.
- Op basis van bestek IBMN-2015-LEU-ES-005 is in 2016 met Ziut B.V. voor het beheer en onderhoud Openbare Verlichting inclusief telemanagementsysteem een contract afgesloten voor 15 jaar. De aanneemsom bedraagt € 2.655.000,-.
- Voor het onderhoud asfaltverhardingen in de gemeente Leusden is er een raamovereenkomst met D. van der Steen aannemingsbedrijf te Utrecht afgesloten waarbij de prijzen, randvoorwaarden en werkzaamheden vastliggen en de hoeveelheden/aantallen gedurende de looptijd worden bepaald. De contractwaarde is jaarlijks circa € 1.471.000,-.
- Op basis van bestek IBMN-2016-LEU-EV-003 is in 2016 met Ziut B.V. aan opdrachtnemer, tot het uitvoeren van het leveren en plaatsen/uitzetten van minicontainers (240 en 140 liter) voor de gemeente Leusden. De overeenkomst heeft een looptijd van 10 (tien) jaren. Het betreft de periode 1 september 2016 tot 1 september 2026. Na afloop van de initiële looptijd is er een mogelijkheid tot verlengen met 5 (vijf) jaar. Contractwaarde is circa € 341.000.
- Eigen bijdrage op grond van de Wmo. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Deel 2 Jaarrekening

2c Bijlage single information single audit

De informatie in deze bijlage wordt toegezonden aan het CBS, deze zorgt voor verspreiding naar de ministeries die de specifieke regelingen onder zich hebben. Het resultaat van deze werkwijze is een vermindering van de administratieve lastendruk en het werken met dezelfde gegevens binnen de overheid.

De SISA-bijlage bestaat uit een schema, waarin een aantal kerngegevens dient te worden ingevuld, zoals de uitgaven die in 2016 zijn gedaan per regeling. Dit schema wordt hieronder weergegeven. Alleen de regelingen die van toepassing zijn voor de gemeente Leusden in 2016 zijn opgenomen.

 								
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebruikte reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 41.619	€ 0	€ 0	€ 0		
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeent(en) (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (dat(en) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
1	2	Kopie beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			€ 148.639	€ 0	€ 104.542	€ 0	€ 0	
1	2	Cumulatie besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatie overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
1	2	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			€ 480.000	€ 0	€ 104.542	€ 0	€ 0	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente		
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 3.388.316	€ 59.502	€ 524.125	€ 4.163	€ 30.751	€ 0
1	2	1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente		
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
1	2	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente		
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)		
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 28.938	€ 8.200	€ 1.243	€ 58.460	€ 30.620	€ 0
1	2	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 10		
			€ 0	€ 0	Ja	Ja		

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 6 juni 2017, nummer L133546;

gelet op de artikelen 197 en 198 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

De jaarstukken 2016 van de Gemeente Leusden vast te stellen en daarbij:
het voordelig resultaat van € 1.916.000 als volgt te bestemmen:

1. een bedrag van € 298.000 te storten in de algemene reserve grondbedrijf;
2. een bedrag te reserveren voor specifieke doeleinden zoals genoemd in de jaarstukken met een totaalbedrag van € 478.000;
3. een bedrag van € 711.000 te storten in de reserve sociaal domein
4. het resterende rekeningoverschot van € 429.000 te storten in de algemene reserve (basis deel).

Aldus besloten door de raad van de gemeente
Leusden in zijn openbare vergadering van 5 juli 2017,

I. Schutte – Van der Schans
griffier

M. Horselenberg
voorzitter

Controleverklaring

